

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ
CZŁUCHÓW
W ROKU 2024

Czulchów, kwiecień 2025 r.

Przedkładam:

BURMISTRZ MIASTA

Ryszard Szybajło

Sporządziła na podstawie otrzymanych danych: Dorota Cieplińska

Repr. na okładce: „Czulchów”, olej na płótnie, aut. Stanisława Sierant

SPIS SKRÓTÓW I SKRÓTOWCÓW

art. – artykuł
bhp – bezpieczeństwo i higiena pracy
CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
CKIU – Centrum Konsultacyjno-Informacyjne ds. Uzależnień
CMKL – Człuchowski Międzyszkolny Klub Lekkoatletyczny
CzAMK – Człuchowski Auto-Moto-Klub
CzTPF – Człuchowskie Towarzystwo Polsko-Francuskie
dam³ – dekametr sześcienny (=1000 m³)
DK – droga krajowa
dps – dom pomocy społecznej
ds. – do spraw
Dz.U. – Dziennik Ustaw
Dz.Urz.Woj.Pom. – Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego
fb – Facebook
GUS – Główny Urząd Statystyczny
ha – hektar
im. – imienia
jst – jednostka samorządu terytorialnego
kat. – kategoria
KŻ – Klub Żeglarski
LO – Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego w Człuchowie
LOK – Liga Obrony Kraju
LZS – Ludowe Zespoły Sportowe
MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie
MDK – Miejski Dom Kultury w Człuchowie
Mg – megagram (=tona)
MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MKRPAiPN – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii
MKS „Piast” – Miejski Klub Sportowy „Piast”
MKS „Polstyr” – Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr”
MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
msp – sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
ngo – non government organization (organizacje pozarządowe)
OHP – Ochotnicze Hufce Pracy
oprac. wł. – opracowanie własne
ops – ośrodek pomocy społecznej
OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie
PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności

PFCC – Polska Federacja Campingu i Caravaningu
pn. – pod nazwą
podst. – podstawa
poz. – pozycja
późn. – późniejszy
ppoż. – przeciwpożarowy
PPP – Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Człuchowie
PSD – Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie
pw. – pod wezwaniem
PZW – Polski Związek Wędkarski
RM – Rada Miejska w Człuchowie
RP – Rzeczpospolita Polska
r.szk. – rok szkolny
r.ż. – rok życia
SIM KZN – Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Krajowy Zasób Nieruchomości
SIO – System Informacji Oświatowej
SML–W – Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko–Własnościowa
SP nr 1 – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie
Sp. z o.o. – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
społ. – społeczny
spr. – sprawa
STO – Społeczne Towarzystwo Oświatowe w Człuchowie
ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie
t.j. – tekst jednolity
tj. – to jest
tys. – tysiąc
tzw. – tak zwany
UKS – Uczniowski Klub Sportowy
UM – Urząd Miejski w Człuchowie
ust. – ustęp
USC – Urząd Stanu Cywilnego
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
WOPR – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
WOŚP – Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy
ww. – wyżej wymieniony
zm. – zmiana
ZSA – Zespół Szkół Agrobiznesu w Człuchowie
ZSS – Zespół Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków w Człuchowie
ZST – Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka w Człuchowie
ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
zw. – zwany
ZZO – Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Spis skrótów i skrótowców.....	3
Spis treści	5
1. Wstęp.....	9
2. Informacje ogólne.....	9
3. Samorząd	14
3.1. Władze Gminy Miejskiej Człuchów	14
3.2. Urząd Miejski i podległe jednostki organizacyjne	15
3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza.....	17
4. Mieszkańcy miasta.....	22
5. Przedsiębiorcy indywidualni	25
6. Stan finansów miasta.....	26
6.1. Dochody	26
6.2. Wydatki	31
6.3. Zadłużenie	33
7. Realizacja polityk, programów i strategii.....	34
7.1. Statut Gminy Miejskiej Człuchów	35
7.2. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów	35
7.2.1. Cele strategiczne strategii rozwoju	36
7.2.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii rozwoju	39
7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	41
7.3.1. Cele strategiczne i operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz realizacja wskaźników ich wykonania.....	41
7.3.2. Gminny Program Wspierania Rodziny	46
7.3.3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	49
7.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.....	53
7.4.1. Konsultacje i obszary priorytetowe.....	53
7.4.2. Osiągnięte wskaźniki programu	55
7.5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	56
8. Realizacja zadań zleconych przez Urząd Stanu Cywilnego	56
8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego	56
8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste	57
9. Spółki komunalne	58
9.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych.....	58

9.2.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie	60
10.	Jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Człuchów	64
10.1.	Jednostki budżetowe	64
10.1.1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie	64
10.1.2.	Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie	65
10.1.3.	Żłobek Miejski w Człuchowie	66
10.1.4.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie	66
10.1.5.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie	67
10.2.	Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie	69
10.2.1.	Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2024 r.	69
10.2.2.	Inwestycje w infrastrukturę sportową	70
10.2.3.	Działalność OSiR w 2024 r.	71
10.3.	Instytucje kultury	72
10.3.1.	Miejski Dom Kultury w Człuchowie	72
10.3.2.	Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie	73
10.3.3.	Muzeum Regionalne w Człuchowie	75
11.	Pomoc społeczna oraz wsparcie dla rodzin	76
11.1.	Świadczenia pieniężne	76
11.1.1.	Świadczenia pieniężne pomocy społecznej	76
11.1.2.	Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw	77
11.1.3.	Wypłata dodatków w związku z trudną sytuacją na rynku paliw	78
11.2.	Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej	78
11.2.1.	Praca socjalna i pomoc rzeczowa	79
11.2.2.	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	80
11.2.3.	Mieszkanie wspomagane	80
11.2.4.	Pobyt w domu pomocy społecznej	81
11.2.5.	Ośrodki wsparcia	82
11.3.	Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny	83
11.3.1.	Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego	84
11.3.2.	Świadczenia opiekuńcze, wychowawcze i jednorazowe	84
11.3.3.	Fundusz alimentacyjny	85
11.4.	Pomoc obywatelom Ukrainy	86
11.5.	Realizacja programów pomocowych	87
11.6.	Inne zadania realizowane przez MOPS	88
11.6.1.	Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego	88
11.6.2.	Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	89
11.6.3.	Centrum Rodzin oraz Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów	90
11.6.4.	Wydawanie Kart Dużej Rodziny	91

11.7.	Współpraca z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi.....	92
12.	Działalność inwestycyjna	94
12.1.	Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2024 r.....	95
12.2.	Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne realizowane w 2024 r.....	97
12.3.	Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2024 r.	101
13.	Gospodarka komunalna	105
13.1.	Gospodarowanie mieniem komunalnym	105
13.1.1.	Struktura gruntów miejskich	105
13.1.2.	Stan infrastruktury drogowej	107
13.1.3.	Gospodarka nieruchomościami.....	108
13.2.	Gospodarka mieszkaniowa	109
13.2.1.	Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów	109
13.2.2.	Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów	110
13.3.	Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków	111
13.4.	Komunikacja miejska	112
13.5.	Gospodarowanie odpadami komunalnymi	114
13.6.	Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi	118
14.	Ochrona środowiska	119
14.1.	Zarządzanie zasobami przyrody.....	119
14.2.	Kąpieliska	121
14.3.	Ochrona powietrza atmosferycznego.....	122
14.4.	Opieka nad zwierzętami	123
14.5.	Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych i azbestu	123
14.6.	Edukacja ekologiczna	124
15.	Planowanie przestrzenne	125
16.	Edukacja	129
16.1.	Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście	130
16.2.	Działalność Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie	131
16.3.	Działalność przedszkola i żłobka	135
16.4.	Wsparcie finansowe związane z edukacją.....	137
16.4.1.	Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych	137
16.4.2.	Dowóz uczniów do szkół	137
16.4.3.	Nagrody dla uczniów	137

17. Działalność kulturalna	138
17.1. Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2024 r.....	138
17.1.1. Działalność pracowni merytorycznych.....	139
17.1.2. Organizacje współpracujące z MDK.....	140
17.1.3. Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym.....	141
17.2. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2024 r.....	144
17.2.1. Czytelnicy, użytkownicy i księgozbiór biblioteki	144
17.2.2. Działalność popularyzatorska i kulturalna	145
17.2.3. Projekty realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną	151
17.3. Działalność Muzeum Regionalnego w 2024 r.	153
17.3.1. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów oraz badania archeologiczne	153
17.3.2. Działalność wystawiennicza	153
17.3.3. Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza.....	155
18. Współpraca zewnętrzna	157
18.1. Działalność promocyjna	157
18.1.1. Wydawnictwa własne i inne publikacje	157
18.1.2. Promocja w mediach.....	161
18.1.3. Materiały i wydarzenia promocyjne	162
18.1.4. Nagrody Specjalne Burmistrza	165
18.1.5. Zasłużony dla miasta Człuchowa w 2024 r.....	167
18.1.6. Wyróżnienia i nagrody dla miasta.....	168
18.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	169
18.2.1. Współpraca finansowa	169
18.2.2. Współpraca pozafinansowa	183
18.2.3. Podsumowanie współpracy z ngo	183
18.3. Współpraca z organizacjami międzygminnymi oraz zagranicznymi miastami partnerskimi.....	186
18.3.1. Organizacje międzygminne, których członkiem jest Człuchów	186
18.3.2. Miasta partnerskie Człuchowa	189
Spis tabel	191
Spis wykresów.....	193
Spis fotografii	194
Spis rysunków	195

1. WSTĘP

Raport o stanie Gminy Miejskiej Człuchów w roku 2024 jest już siódmym tego typu dokumentem, pierwszym w czasie trwającej kadencji samorządu 2024–2029. Obowiązek sporządzania corocznie raportów o stanie jednostek samorządu terytorialnego został wprowadzony z początkiem poprzedniej kadencji nowelizacją ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) spowodowaną przez ustawę z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 130 z późn. zm.).

Raport jest kompleksowym dokumentem zawierającym wyczerpujące informacje dotyczące funkcjonowania organu wykonawczego Gminy Miejskiej Człuchów, obrazujące aktualną sytuację w różnych aspektach, przez pryzmat zadań stojących przed jst szczebla gminnego. Począwszy od ogólnych informacji o mieście, jego położeniu, poprzez stan finansów miasta i jego infrastruktury, edukację, kulturę, czy poziom opieki społecznej, po problemy i wyzwania.

Rok 2024 dla samorządu terytorialnego w Polsce był rokiem ważnych wyzwań i zmian, szczególnie w kontekście wyborów samorządowych, które miały istotny wpływ na skład rady miejskiej. Ocena człuchowskiego samorządu w analizowanym roku zależy od wielu czynników, takich jak np.: zarządzanie finansami, realizacja inwestycji, skuteczność w rozwiązywaniu problemów lokalnych społeczności oraz podejmowanie działań na rzecz rozwoju miasta.

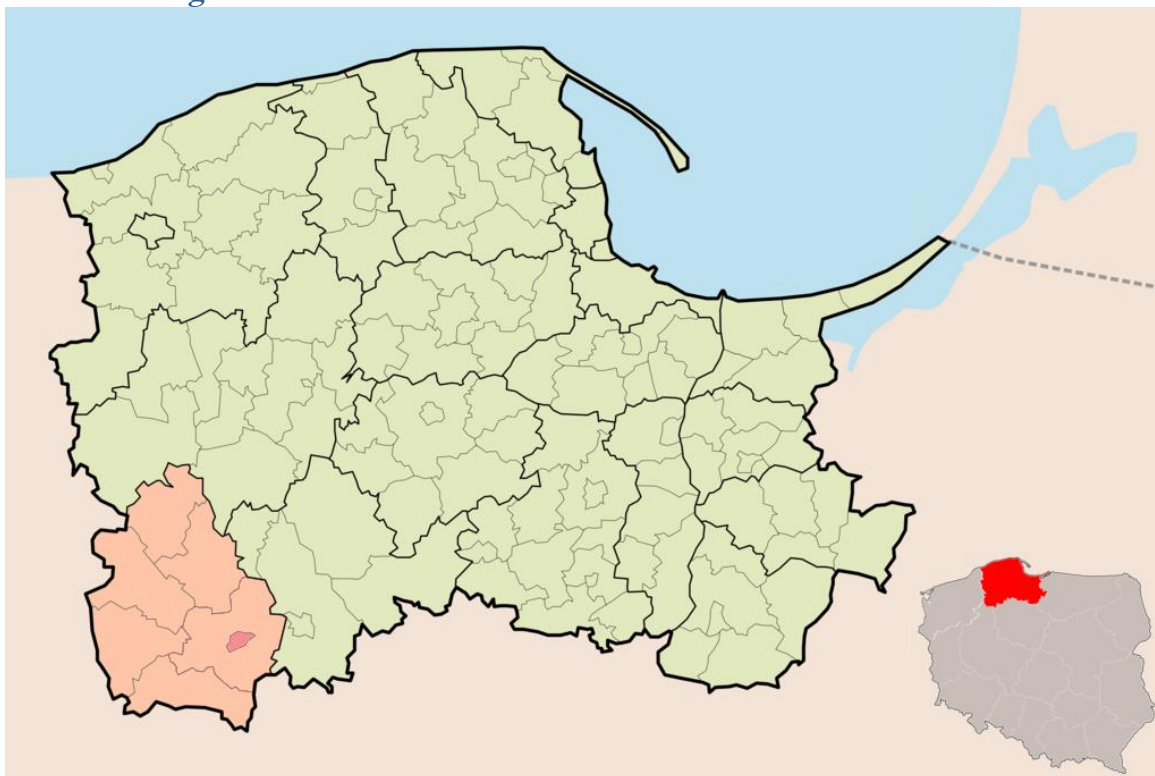
2. INFORMACJE OGÓLNE

Pod względem administracyjnym Człuchów leży na południowo-zachodnim krańcu **województwa pomorskiego**, w **powiecie człuchowskim**, który graniczy z pięcioma powiatami: chojnickim i bytowskim położonymi także w województwie pomorskim, i aż trzema położonymi w różnych województwach: szczecińskim w woj. zachodniopomorskim, złotowskim w woj. wielkopolskim oraz sępoleńskim w woj. kujawsko-pomorskim.

Gmina Miejska Człuchów w 2024 r. niezmiennie była jedną z 302 **gmin miejskich** funkcjonujących w Polsce, jedyną tego typu gminą w powiecie człuchowskim oraz jedną z 22 gmin miejskich i ze 123 wszystkich gmin – w województwie pomorskim.

W Krajowym Rejestrze Urzędowym Podziału Terytorialnego Kraju stosowanym przez GUS zw. TERYT – Gmina Miejska Człuchów posiada identyfikator **220301 1**, a w rejestrze nazw miejscowości SIMC – **0977321**. Natomiast w obecnym, istniejącym od 1 stycznia 2018 r., podziale statystycznym kraju na jednostki należy do **podregionu chojnickiego** (NUTS 3) skupiającego w całości powiaty człuchowski, chojnicki i kościerski.

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski, województwa pomorskiego i powiatu człuchowskiego.

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>.

Gmina Miejska Człuchów sąsiaduje tylko z jedną gminą – okalającą ją Gminą Człuchów, która ma charakter gminy wiejskiej.

Rysunek 2. Położenie Gminy Miejskiej Człuchów na mapie powiatu człuchowskiego.

Źródło: oprac. wł. na podst. <https://pl.wikipedia.org>.

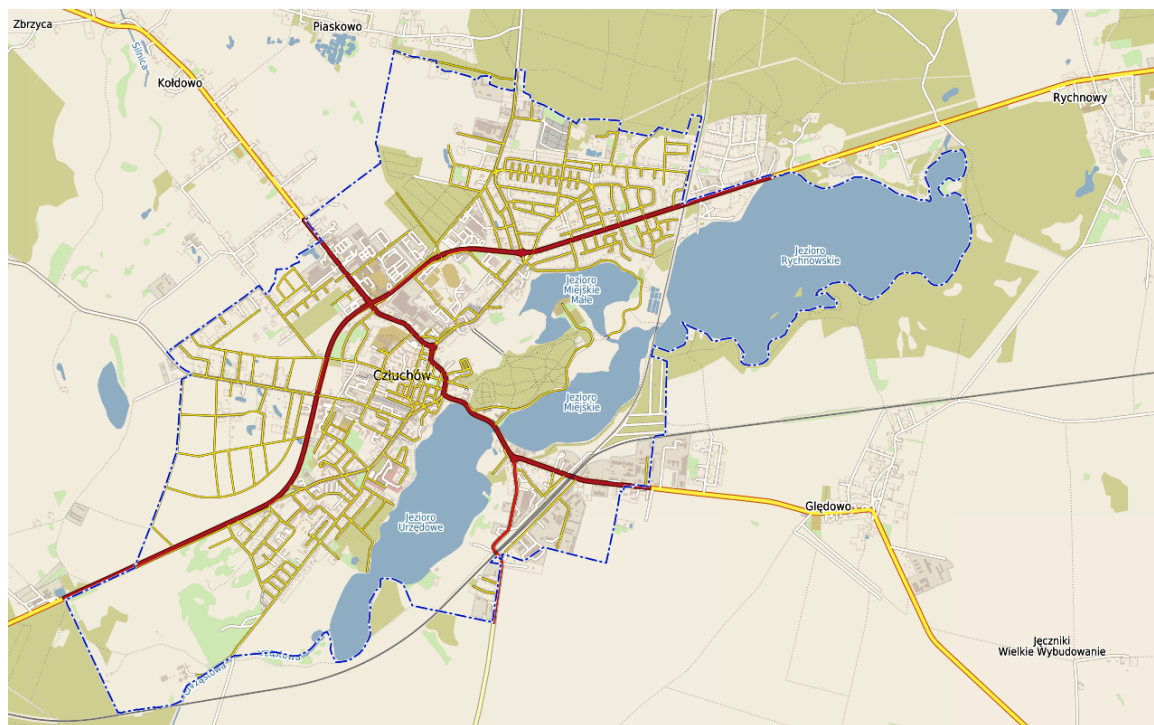

Od wielu lat Człuchów pełni rolę lokalnego ośrodka administracyjnego w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego. W mieście mają siedzibę władze trzech różnych jednostek samorządu terytorialnego, oprócz gminy miejskiej, także powiatu człuchowskiego oraz Gminy Człuchów.

W 2024 r. Człuchów był jednym z 1013 miast w Polsce, jednym z 42 w woj. pomorskim i wciąż jednym z trzech w powiecie człuchowskim. Posiada prawa miejskie od **19 czerwca 1348 r.**, w roku 2024 przypadała więc 676. rocznica tego wydarzenia. Pisana historia Człuchowa sięga początku XIV w. Pod względem liczby mieszkańców Człuchów zaliczany jest do **małych miast**, tzn., że liczył mniej niż 20 tys. mieszkańców, tak jak 804 polskie miasta w 2024 r. (z 1013 miast, w 2023 r. 768 z 979, w 2022 r. 738 z miast). W mieście na dzień 1 stycznia 2024 r. zameldowanych było 12 267 stałych mieszkańców, natomiast na dzień 31 grudnia 2024 r. – **12 097**.

Powierzchnia miasta to od lat **1 278 ha** czyli **13 km²**, co stanowi 0,79% powierzchni powiatu. Pod względem powierzchni plasowało się na 476. miejscu wśród ówczesnych 1013 miast. Granice miasta mają charakter częściowo sztuczny, częściowo naturalny (w miejscach, gdzie prowadzone są brzegami jezior i kompleksu leśnego).

Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, e-mapa.net.

Położenie geograficzne miasta wyznaczają poniższe współrzędne geograficzne: **53° 39' 52" N, 17° 21' 36" E**. Miasto położone jest na wysokości **158,2 - 184 m n.p.m.**

Pod względem fizycznogeograficznym miasto leży w północnej części mezoregionu **Pojezierza Krajeńskiego** stanowiącego część makroregionów Pojezierzy

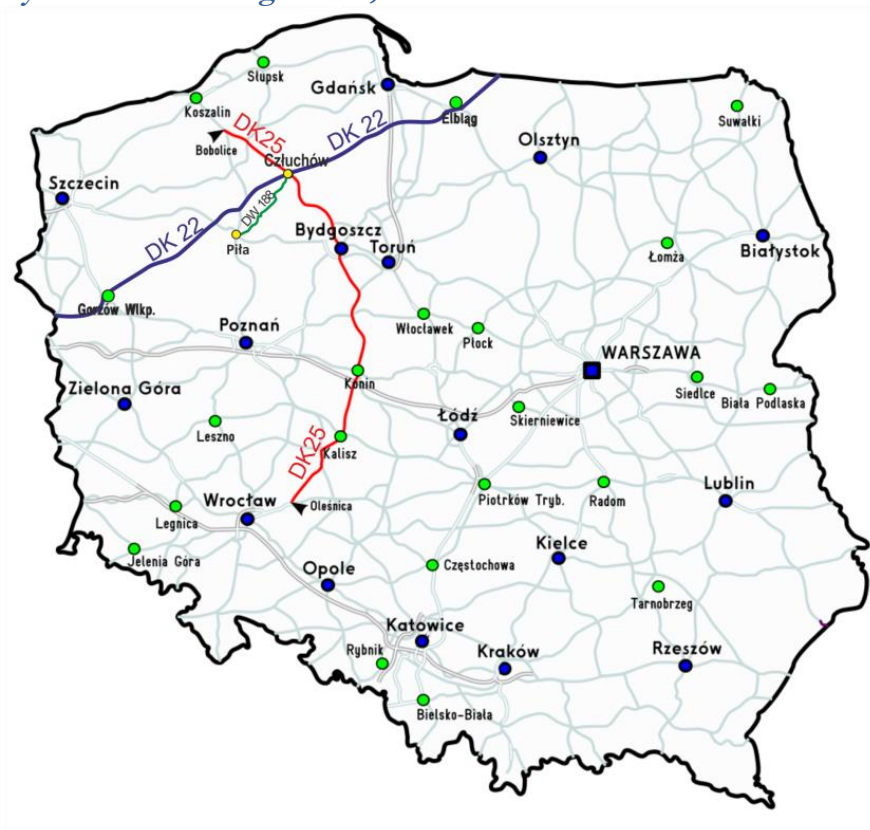
Południowopomorskich i podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich. Teren ten jest obszarem ostatniego zlodowacenia, występuje tu krajobraz młodoglacjalny. W granicach miasta znajdują się w całości **4 jeziora**: Urzędowe, Miejskie Małe, Miejskie Duże i największe – Jezioro Rychnowskie.

Podstawową wartością krajobrazową miasta jest **Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich** położony na terenie Gminy Miejskiej Człuchów i Gminy Człuchów. Obejmuje on przede wszystkim ww. jeziora i lasy. Zajmuje obecnie obszar 670,19 ha. W granicach administracyjnych miasta znajduje się 437,02 ha jego powierzchni.

Miasto położone jest na skrzyżowaniu dwóch szlaków komunikacyjnych o randze **dróg krajowych**:

- droga krajowa nr **22** – zwana „berlinką”, łączy zachód ze wschodem, biegnie od granicy polsko-niemieckiej w Kostrzynie do polsko-rosyjskiego przejścia granicznego w Grzechotkach;
- droga krajowa nr **25** – łączy Pomorze Środkowe z aglomeracją wrocławską, biegnie od Bobolic przez Bydgoszcz, Konin i Kalisz do Oleśnicy na Dolnym Śląsku.

Rysunek 4. Przebieg DK 22, DK 25 i DW 188.

Źródło: oprac. własne na podst. dostępnych materiałów.

W Człuchowie rozpoczyna się bieg **drogi wojewódzkiej nr 188** Człuchów – Piła, która łączy DK 25 z DK 10 i DK 11. Jest to trasa o długości 74,7 km, prowadzi przez Debrzno, Złotów i Krajenkę.

Ponadto przez Człuchów przebiega czynna linia kolejowa Chojnice – Szczecinek (uruchomiona w 1876 r.). Jest to część linii kolejowej nr 210 Chojnice – Runowo Pomorskie. Stacja w Człuchowie jest jedną z pięciu stacji kolejowych na tej linii na terenie powiatu człuchowskiego. Linia kolejowa do Miastka (uruchomiona w 1903 r.) obecnie jest nieczynna, jej część funkcjonuje jedynie na trasie Człuchów – Przechlewo jako linia z ruchem towarowym o znaczeniu miejscowym. Wszystkie linie kolejowe przebiegające przez Człuchów są liniami niezelektryfikowanymi.

Gmina Miejska Człuchów w regionie pełni również rolę lokalnego ośrodka kulturalnego i edukacyjnego dla mieszkańców powiatu człuchowskiego. Miasto ma charakter usługowo-przemysłowy, dzięki funkcjonującym zakładom jest miejscem zatrudnienia dla mieszkańców Człuchowa i okolic. Na tle powiatu człuchowskiego Człuchów wyróżnia się dużą gęstością zaludnienia (960 osób/km² – Człuchów, 35 osób/km² – powiat), małą powierzchnią (12,78 km² czyli 0,79% powierzchni powiatu) i wysokim wskaźnikiem jeziorności (23%).

Człuchów jest oddalony od większych ośrodków miejskich, odległości dzielące miasto od najbliższych większych miast to: od Koszalina 99 km na południowy wschód, od Słupska 120 km na południe, od Gdańska 135 km na południowy zachód, od Bydgoszczy 90 km na północny zachód, od Szczecina 220 km na wschód, od Piły 80 km na północny wschód, od Chojnic 15 km na zachód.

Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.

Źródło: oprac. własne na podst. serwisu Geoportal.

Od stolicy kraju Człuchów dzieli odległość 356 km, od stolicy woj. pomorskiego 135 km. Od najbliższej położonego lotniska zapewniającego lotniczy transport krajowy i międzynarodowy – w Bydgoszczy, miasto dzieli odległość 108 km. Jeśli wziąć pod uwagę transport morski, najbliższemu Człuchowa położony jest pasażerski terminal portowy w Gdańsku, oddalony od miasta o 151 km. Te czynniki powodują, że w badaniu dostępności transportowej (gdzie największe znaczenie ma odległość fizyczna i czasowa) Człuchów, jak i cały powiat człuchowski, należy do obszarów o niskiej dostępności. Ograniczona dostępność powiatu człuchowskiego, szczególnie północnej jego części, jest wręcz wymieniana wśród słabych stron systemu transportowego całego woj. pomorskiego.

3. SAMORZĄD

3.1. Władze Gminy Miejskiej Człuchów

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce. Człuchów jest **gminą miejską**, co powoduje, że organem stanowiącym i kontrolnym jest rada miejska, a organem wykonawczym – **burmistrz**. Rada Miejska w Człuchowie składa się z **15 radnych**, ponieważ Człuchów ma mniej mieszkańców niż 20 tys.

Rok 2024 był rokiem zmiany kadencji organów gminy. Od stycznia do kwietnia **prezydium rady** tworzyły 2 osoby: Przewodniczący Jerzy Górny i Wiceprzewodniczący Marek Marcinowski, a rada pracowała w ramach pięciu komisji stałych:

- Komisja **Rewizyjna** – pod przewodnictwem radnego Alfonsa Żebryka, złożona z 5 osób;
- Komisja **Skarg, Wniosków i Petycji** – pod przewodnictwem radnego Tomasza Golca, złożona z 4 osób;
- Komisja **Kultury, Edukacji i Sportu** – pod przewodnictwem radnego Henryka Krusińskiego, złożona z 8 osób;
- Komisja **Planowania, Budżetu i Infrastruktury Miejskiej** – pod przewodnictwem radnej Grażyny Misztal, złożona z 10 osób;
- Komisja **Spraw Społecznych** – pod przewodnictwem radnej Urszuli Trzebiatowskiej, złożona z 7 osób.

Dnia 6 maja 2024 r. rozpoczęła się nowa kadencja Rady Miejskiej, dwuosobowe prezydium nowej rady tworzą: Przewodniczący Mariusz Przyszlak i Wiceprzewodniczący Andrzej Suchański.

Od maja 2024 r. Rada nadal pracowała w ramach pięciu komisji stałych:

- Komisja **Rewizyjna** – pod przewodnictwem radnego Czesława Drozda, złożona z 6 osób;

- Komisja **Skarg, Wniosków i Petycji** – pod przewodnictwem radnego Roberta Lewickiego, złożona z 4 osób;
- Komisja **Kultury, Edukacji i Sportu** – pod przewodnictwem radnej Katarzyny Muszyńskiej, złożona z 10 osób;
- Komisja **Planowania, Budżetu i Infrastruktury Miejskiej** – pod przewodnictwem radnej Małgorzaty Kucharskiej-Zemke, złożona z 10 osób;
- Komisja **Spraw Społecznych** – pod przewodnictwem radnej Aurelii Taizari, złożona z 5 osób.

3.2. Urząd Miejski i podległe jednostki organizacyjne

Burmistrz Miasta Człuchów wykonuje zadania gminy – własne i zlecone, przy pomocy Urzędu Miejskiego w Człuchowie oraz dziewięciu jednostek organizacyjnych (w 2024 r. został utworzony Żłobek Miejski). W 2024 r., podobnie jak w 2022 i 2023, nie wprowadzano zmian w strukturze organizacyjnej UM. Ostatnia zmiana struktury została wprowadzona zarządzeniem Nr 0050.71.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 21 czerwca 2021 r. w sprawie zmiany zarządzenia Nr 0050.109.2020 Burmistrza Miasta z dnia 16 listopada 2020 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Miejskiemu w Człuchowie. W ramach struktury organizacyjnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. funkcjonują następujące **referaty i samodzielne stanowiska**:

1. Referat Finansowy;
2. Referat Inwestycji i Infrastruktury;
3. Referat Przestrzeni i Ochrony Środowiska;
4. Referat Gospodarki Nieruchomościami i Rolnictwa;
5. Referat Organizacyjny i Promocji Miasta;
6. Urząd Stanu Cywilnego;
7. Centrum Konsultacyjno-Informacyjne ds. Uzależnień;
8. samodzielne stanowisko ds. oświaty;
9. samodzielne stanowisko ds. obronności i zarządzania kryzysowego (1/2 etatu);
10. samodzielne stanowisko ds. gospodarki mieszkaniowej (1/2 etatu);
11. radca prawny;
12. audytor wewnętrzny – umowa-zlecenie z podmiotem zewnętrznym;
13. inspektor ochrony danych – umowa z podmiotem zewnętrznym;
14. pracownicy stanowisk pomocniczych i obsługi.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. w Urzędzie Miejskim w Człuchowie zatrudnionych było **40 osób**, w tym na stanowiskach urzędniczych 37 osób, na stanowiskach obsługi – 2 osoby i na pomocniczych – 1. Urząd zatrudnia wykwalifikowaną kadrę pracowniczą z dużym doświadczeniem zawodowym. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach urzędniczych w **99%** legitymują się wykształceniem wyższym.

W roku 2024 przeprowadzone zostały **4 kontrole**:

1. przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Człuchowie dot. szaletu miejskiego,
2. przez Pomorski Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Gdańsku w zakresie udzielania zezwoleń na wykonywanie zawodu przewoźnika drogowego, licencji w krajowym transporcie drogowym, a także zaświadczeń na krajowy niezarobkowy przewóz drogowy, odmowa udzielenia, zmiana oraz zawieszenie lub cofnięcie uprawnień;
3. przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego dot. realizacji projektu pn. „Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo-rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie Chojnicko-Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego”;
4. przez Wojewodę Pomorskiego w przedmiocie „wykonania przedsięwzięcia realizowanego w ramach inwestycji dot. utworzenia 24 nowych miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 w Żłobku Miejskim w Człuchowie”.

W Człuchowie funkcjonują **trzy rodzaje jednostek organizacyjnych** podległych Gminie Miejskiej Człuchów, są to:

- 5 jednostek budżetowych:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie,
 - Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie,
 - Żłobek Miejski w Człuchowie,
 - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie,
- 1 samorządowy zakład budżetowy:
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie,
- 3 instytucje kultury, dla których organem założycielskim jest Gmina Miejska Człuchów:
 - Miejski Dom Kultury w Człuchowie,
 - Miejska Biblioteka Publiczna im. doktora Janusza Korczaka w Człuchowie,
 - Muzeum Regionalne w Człuchowie.

Jednostki organizacyjne miasta zostały szczegółowo omówione w rozdziale 10. Jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Człuchów, a ich działalność w rozdziałach: 11. Pomoc społeczna oraz wsparcie dla rodzin 16. Edukacja oraz 17. Działalność kulturalna.

3.3. Uchwały Rady Miejskiej i zarządzenia Burmistrza

W 2024 r. odbyły się 4 sesje Rady Miejskiej w Człuchowie kadencji 2018–2024. Rada podjęła 28 uchwał, dotyczyły one spraw:

- finansowych, tj. budżetu miasta, wieloletniej prognozy finansowej, opłat lokalnych, udzielania pomocy finansowej – 11 uchwał,
- ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami komunalnymi – 3,
- inwestycji, infrastruktury, gospodarki przestrzennej i gospodarki nieruchomościami – 2,
- organizacyjnych Rady Miejskiej, w tym wyborów ławników, uchwalania planów pracy – 6,
- edukacji i współpracy z organizacjami pozarządowymi – 0,
- pomocy społecznej – 5,
- rozpatrywania skarg, wniosków i petycji – 1.

W kadencji 2024–2029 w 2024 r. odbyło się 12 sesji, w tym 4 nadzwyczajne oraz 1 uroczysta sesja. Rada podjęła w tym czasie 62 uchwały, dotyczyły one spraw:

- finansowych, tj. budżetu miasta, wieloletniej prognozy finansowej, opłat lokalnych, udzielania pomocy finansowej – 20 uchwał,
- ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami komunalnymi – 3,
- inwestycji, infrastruktury, gospodarki przestrzennej i gospodarki nieruchomościami – 12,
- organizacyjnych Rady Miejskiej, w tym wyborów ławników, uchwalania planów pracy – 15,
- edukacji i współpracy z organizacjami pozarządowymi – 11,
- pomocy społecznej – 1,
- rozpatrywania skarg, wniosków i petycji – 0.

Zgodnie z wymogami prawa 11 uchwał RM w kadencji 2018–2024 oraz 27 uchwał w kadencji 2024–2029, będących aktami prawa miejscowego, zostało opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, jak w poniższym zestawieniu.

Tabela 1. Uchwały Rady Miejskiej w Człuchowie opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego w 2024 r. jako akty prawa miejscowego.

Lp.	Nr i data uchwały RM	Tytuł uchwały		Nr i data Dz.Urz. Woj.Pom.
		w sprawie:		
1.	LX.478.2024 15.01.2024	wprowadzenia zmian w budżecie Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok		944 21.02.2024
2.	LX.481.2024 15.01.2024 r.	zmiany uchwały nr LIX.468.2023 RM z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie usług opiekuńczych		819 16.02.2024

3.	LXI.485.2024 12.02.2024	kryteriów i zasad przeprowadzania naboru wniosków o ustalenie uprawnień do zawarcia umowy najmu lokali mieszkalnych w ramach inwestycji realizowanej przy ul. Lawendowej w Człuchowie przez Społeczna Inicjatywę Mieszkaniową KZN-Pomorze Sp. z o.o. z siedzibą w Malborku	1253 11.03.2024 uchwała uchylona rozstrzygnięciem nadzorczym z dn. 18 marca 2025 r.
4.	LXI.486.2024 12.02.2024	przekształcenia mieszkania chronionego w mieszkanie wspomagane	1254 11.03.2024
5.	LXI.487.2024 12.02.2024	zmiany uchwały nr LIX.468.2023 RM z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie usług opiekuńczych	1255 11.03.2024
6.	LXI.488.2024 12.02.2024	zasad wypłat i wysokości diet oraz zwrotu kosztów podróży służbowych dla radnych Rady Miejskiej w Człuchowie	1241 07.03.2024
7.	LXII.489.2024 25.03.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok	1905 16.04.2024
8.	LXII.492.2024 25.03.2024	określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Miejskiej Człuchów oraz sezonu kąpielowego	1914 16.04.2024
9.	LXII.493.2024 25.03.2024	przyjęcia „Rocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2024”	1915 16.04.2024
10.	LXII.494.2024 25.03.2024	zmiany uchwały Nr XLV.372.2022 RM z dnia 17.10.2022 r. w sprawie uchwalenia regulaminu cmentarza komunalnego w Człuchowie	1968 17.04.2024
11.	LXIII.499.2024 15.04.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok	2373 13.05.2024
12.	III.9.2024 21.06.2024	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Traugutta w Człuchowie.	3226 19.07.2024
13.	III.10.2024 21.06.2024	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Mickiewicza a ul. Towarową w Człuchowie	3227 19.07.2024
14.	III.11.2024 21.06.2024	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie	3391 30.07.2024
15.	III.12.2024 21.06.2024	miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu szpitala w Człuchowie	3392 30.07.2024
16.	III.16.2024 21.06.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok	3139 10.07.2024

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

17.	III.18.2024 21.06.2024	zmiany uchwały Nr XXXIV.249.2013 RM z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu umarzania, odraczania terminów płatności, rozkładania na raty należności pieniężnych o charakterze cywilnoprawnym przypadających Gminie Miejskiej Człuchów oraz jej jednostkom organizacyjnym, warunków dopuszczalności pomocy publicznej w przypadkach, w których ulga będzie stanowić pomoc publiczną oraz wskazania organów uprawnionych do udzielania ulg	3166 10.07.2024
18.	III.19.2024 21.06.2024	zmiany uchwały nr XXXV.293.2021 RM z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie regulaminu udzielania dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wymiany i likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów	3208 17.07.2024
19.	III.20.2024 21.06.2024	utworzenia Żłobka Miejskiego w Człuchowie	3206 17.07.2024
20.	III.21.2024 21.06.2024	ustalenia opłat za pobyt i wyżywienie dziecka w Żłobku Miejskim w Człuchowie	3140 10.07.2024
21.	III.22.2024 21.06.2024	zmiany uchwały nr LIII.440.2023 RM z dnia 14 czerwca 2023 r. w sprawie ustalenia czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki oraz wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Człuchów	3154 10.07.2024
22.	III.28.2024 21.06.2024	zmiany uchwały nr LXI.488.2024 RM z dnia 12 lutego 2024 r. w sprawie zasad wypłaty i wysokości diet oraz zwrotu kosztów podróży służbowych dla radnych RM	3167 10.07.2024
23.	IV.29.2024 10.07.2024	zmiany uchwały nr XLII.357.2022 RM z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze oraz określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin, godzin zajęć pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych zatrudnionych w przedszkolach i szkołach prowadzonych przez Gminę Miejską Człuchów	3467 05.08.2024
24.	IV.30.2024 10.07.2024	zmiany uchwały nr XLVI.386.2022 RM z dnia 14 listopada 2022 r. w sprawie regulaminu określającego wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków do wynagrodzenia zasadniczego, szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny nadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość nagród ze specjalnego funduszu nagród, dla placówek, których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Człuchów	3466 05.08.2024

25.	V.36.2024 08.08.2024	zmiany uchwały Nr XXIII.191.2020 RM z dnia 29 października 2020 r. w sprawie ustanowienia stref wolnych od dymu tytoniowego, pary z papierosów elektronicznych i substancji uwalnianych za pomocą nowatorskiego wyrobu tytoniowego	3712 20.08.2024
26.	VIII.39.2024 11.09.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok	4146 07.10.2024
27.	VIII.42.2024 11.09.2024	zwolnienia dyrektora Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki w Człuchowie od obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych	4068 30.09.2024
28.	VIII.43.2024 11.09.2024	ustalenia opłat za pobyt i wyżywienie dziecka w Żłobku Miejskim w Człuchowie	3997 24.09.2024
29.	VIII.44.2024 11.09.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2024	4404 23.10.2024
30.	XI.49.2024 13.11.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2024	5354 16.12.2024
31.	XI.52.2024 13.11.2024	uchylenia uchwały Nr XLII.300.2018 RM z dnia 5 września 2018 r. w spr. wysokości i zasad ustalania oraz rozliczania dotacji celowej dla dzieci objętych opieką w żłobku, klubie dziecięcym lub przez dziennego opiekuna, w tym określenia kategorii dzieci, na które przyznawana jest dotacja	4912 26.11.2024
32.	XI.53.2024 13.11.2024	określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości	4913 26.11.2024
33.	XI.54.2024 13.11.2024	określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych	4914 26.11.2024
34.	XI.56.2024 13.11.2024	zmiany uchwały nr LIX.486.2023 RM z dnia 11 grudnia 2023 r. w spr. usług opiekuńczych	4915 26.11.2024
35.	XII.58.2024 18.12.2024	uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na 2025 rok	135 14.01.2025
36.	XII.60.2024 18.12.2024	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2024	136 14.01.2025
37.	XII.61.2024 18.12.2024	zmiany uchwały nr XIV.120.2019 RM z dnia 25 listopada 2019 r. w spr. opłaty targowej	25 02.01.2025
38.	XII.62.2024 18.12.2024	przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2025–2028	132 14.01.2025

Źródło: oprac. UM na podst. Dz.Urz.Woj.Pom.

Burmistrz Miasta Człuchów w 2024 r. wydał **157 zarządzeń**, które dotyczyły następujących spraw:

- finansów gminy w zakresie zmian w planach finansowych, rachunkowości, przeprowadzenia inwentaryzacji – 69 zarządzeń,
- gospodarki nieruchomościami i spraw mieszkaniowych – 23,
- spraw kadrowych (ogłaszanie naboru na wolne stanowiska w Urzędzie i jednostkach organizacyjnych, powierzanie stanowisk itp.) – 15,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi (m.in. ogłaszanie konkursów w sprawie udzielania dotacji) – 18,
- pomocy społecznej – 2,
- ochrony środowiska – 6,
- inwestycji i zamówień publicznych – 1,
- edukacji – 2,
- spraw organizacyjnych, w tym z zakresu zarządzania kryzysowego – 20,
- wyborczych – 1.

Poza zarządzeniami Burmistrz Miasta w 2024 r. wydał **7 ogłoszeń**:

- jedno w sprawie naboru kandydatów do Miejskiej Rady Seniorów,
- 2 dotyczące gospodarki mieszkaniowej,
- 4 z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi,

a także **2 obwieszczenia**:

- w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie miasta Człuchów oraz
- w sprawie wyborów.

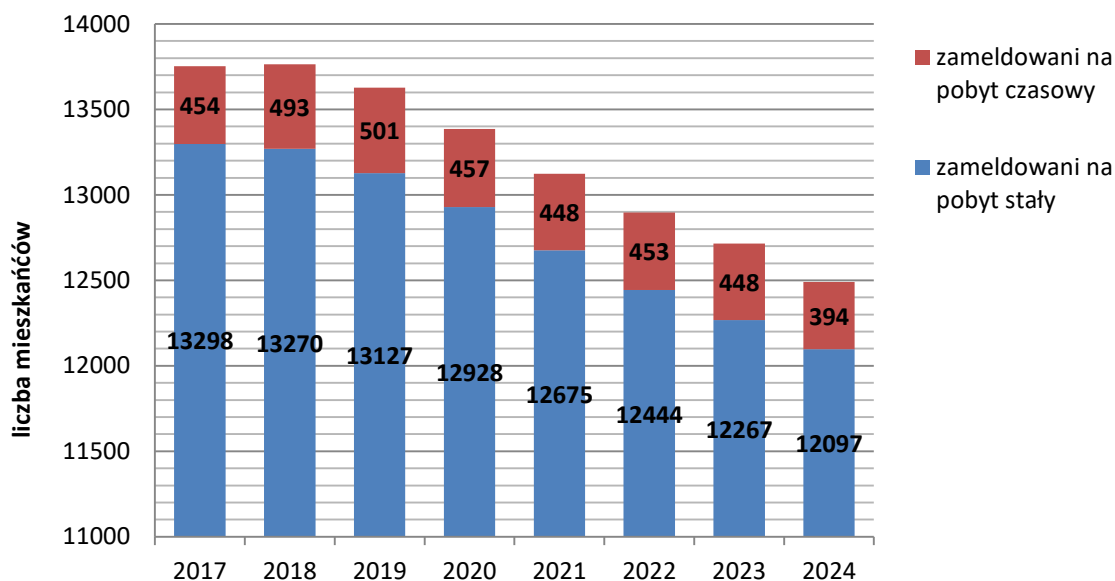
Dwa zarządzenia Burmistrza Miasta wydane w 2024 r. zostały opublikowane jako akty prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego:

- 1) Zarządzenie Nr 0050.23.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 5 lutego 2024 r. w sprawie zatwierdzenia danych dotyczących czynszów najmu lokali mieszkalnych nienależących do publicznego zasobu mieszkaniowego – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 25 marca 2024 r. poz. 1498.
- 2) Zarządzenie Nr 0050.41.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie ustalenia wysokości opłat za usługi świadczone przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie – Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 9 kwietnia 2024 r. poz. 1826.

4. MIESZKAŃCY MIASTA

W roku 2024 liczba mieszkanek i mieszkańców zameldowanych **na pobyt stały** zmniejszyła się o 170 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła **12 097 osób**. Liczba osób zameldowanych **na pobyt czasowy** na terenie miasta Człuchów na koniec 2024 r. wyniosła **394**. Większość spośród nich (221 osób) to mężczyźni.

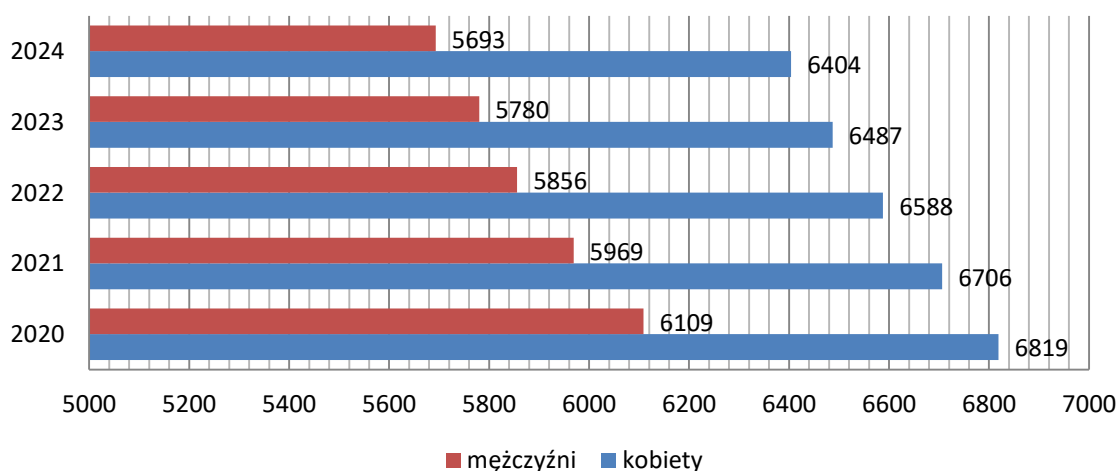
Wykres 1. Liczba mieszkańców Człuchowa zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały w podziale na płeć w 2024 r. wynosiła **6 404** kobiety (52,9%) i **5 693** mężczyzn (47,1%). Podział ten w liczbach w ostatnich pięciu latach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Człuchowa w podziale na płeć w latach 2020–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

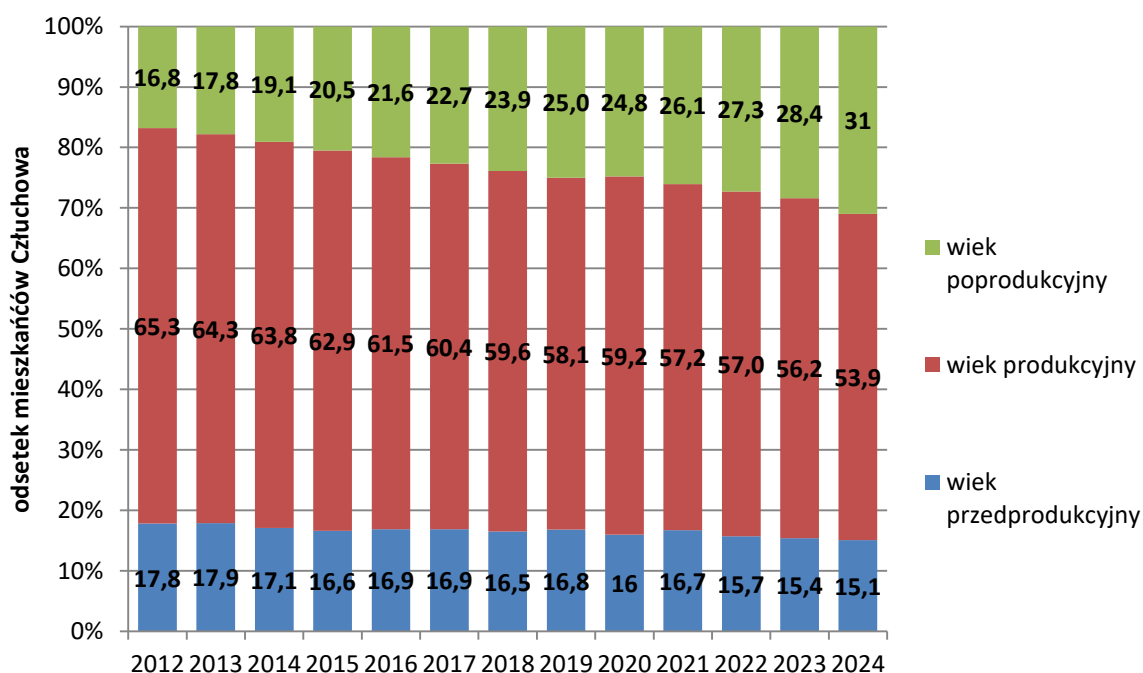

Średni wiek mieszkańców wynosi 45,0 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego (41,5 lat) oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,7 lat).

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych osób zameldowanych na pobyt stały:

- liczba mieszanek w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia) wynosiła 871 osób, a liczba mieszkańców 956 osób,
- liczba mieszanek w wieku produkcyjnym (18–60 lat) wynosiła 3 112 osób, a liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (18–65) wynosiła 3 408,
- liczba mieszanek w wieku poprodukcyjnym wynosiła 2 421, a liczba mieszkańców: 1 329.

Wykres 3. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych GUS i UM.

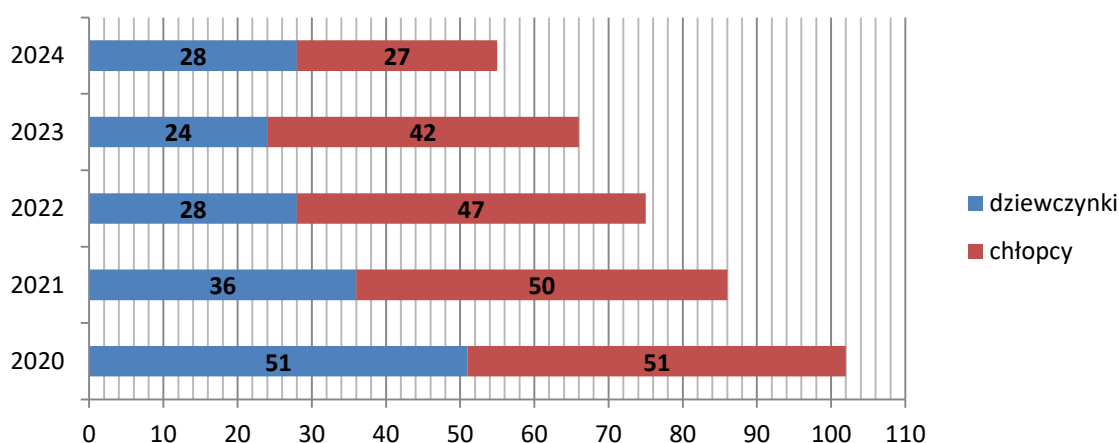
Bezrobocie rejestrowane w Człuchowie wynosiło w 2024 r. 9,9% (9,9% wśród kobiet i 9,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa pomorskiego (4,6%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,4%).

W 2024 r. odnotowano 885 zdarzeń związanych z migracją osób tj. zameldowania i wymeldowania na pobyt stały i czasowy, zgłoszenia wyjazdów na pobyt stały i czasowy oraz zgłoszenia powrotu z pobytu czasowego. Migracje przebiegały w kierunku z miasta do wsi, co związane jest z lokalizacją budownictwa jednorodzinnego

na terenach podmiejskich, z zastrzeżeniem, że budownictwo jednorodzinne realizowane jest na wsi przez osoby pracujące i związane z miastem. Drugim powodem migracji ludności są względy ekonomiczne, co łączy się z wyjazdem osób do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

W 2024 r. zostało zameldowanych na pobyt czasowy **269 cudzoziemców**, głównie obywateli Ukrainy, ale również: Białorusi, Mołdawii, Gruzji, Tunezji, Iraku, Kolumbii i Litwy. W ciągu roku nadano **122 numery PESEL** w związku z zameldowaniem cudzoziemców, dzieciom urodzonym poza granicami kraju przy zameldowaniu lub przy składaniu wniosku o dowód osobisty oraz na podstawie odrębnych przepisów dla cudzoziemców przebywających na terenie Czluchowa bez zameldowania. W 2024 r. zostało nadanych **81 numerów PESEL** obywatelom Ukrainy przybyłym do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.

Wykres 4. Liczba nowonarodzonych mieszkańców Czluchowa zameldowanych na pobyt stały w latach 2020–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

W 2024 r. zostało zameldowanych na pobyt stały **55 nowonarodzonych mieszkańców**, w tym: 28 dziewczynek i 27 chłopców. W tym samym okresie zmarło **149 osób**, w tym: 82 kobiety i 67 mężczyzn. Wobec tego współczynnik przyrostu naturalnego w 2024 r. był ujemny i wyniósł **-94 osoby**, czyli kształtował się na poziomie **-7,77‰**.

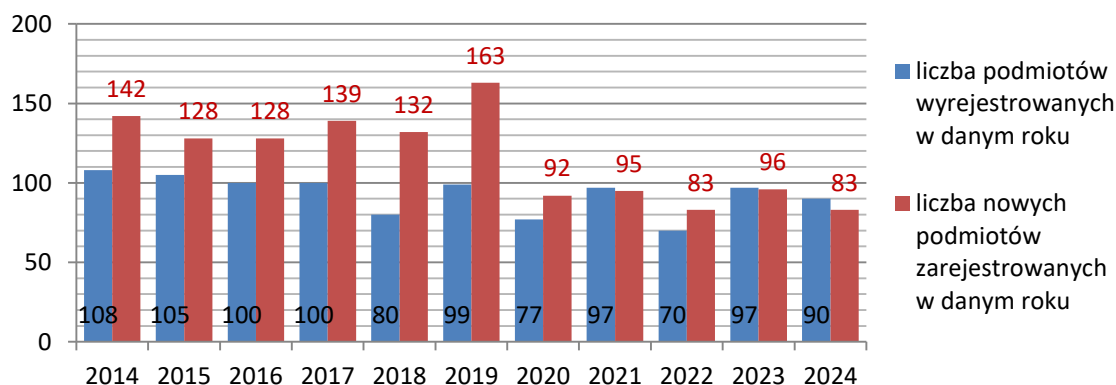
W strukturze ludności Czluchowa rok 2024 nie przyniósł zmian tendencji obserwowanych w ciągu ostatnich kilkunastu lat, nadal są to: systematyczny wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem, wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym, dość stabilny odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Czluchów jest jedną z 18 gmin (ze 123) woj. pomorskiego, gdzie do 2030 r. przewidywany jest spadek ludności w przedziale między 5,01–10,00%. Większy wskaźnik spadku jest prognozowany jedynie w dwóch gminach: Hel i Sopot.

5. PRZEDSIĘBIORCY INDYWIDUALNI

W Człuchowie w 2024 r. zarejestrowano w rejestrze CEIDG **83 nowych** przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne. W tym samym czasie wyrejestrowano **90** przedsiębiorców.

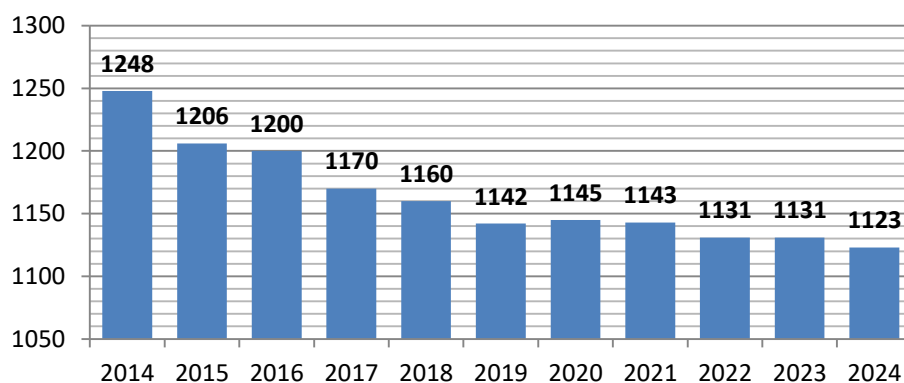
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Ogółem według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w rejestrze CEIDG Gminy Miejskiej Człuchów zarejestrowanych było **1 123** przedsiębiorców. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Człuchowie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych (27,3%) i budownictwo (16,8%).

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2014–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Na koniec roku 2024 w Człuchowie aktywnych było **10 licencji** na wykonywanie krajowego transportu drogowego w zakresie przewozu osób taksówką. Stan na koniec 2023 r. wynosił 7 licencji. Licencje wydawane są przez UM na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1539, 1544, 1855).

6. STAN FINANSÓW MIASTA

Budżet Gminy Miejskiej Człuchów 2024 r. został przyjęty uchwałą Nr LIX.466.2023 RM z dnia 11.12.2023 r. W trakcie roku był zmieniany **27** razy (8 uchwał, 19 zarządzeń). Szczegóły dotyczące finansów Gminy Miejskiej Człuchów znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok 2024 przyjętym zarządzeniem Burmistrza Nr 0050.33.2025 z dnia 21 marca 2025 r.

6.1. Dochody

Dochody ogółem

98 578 193,75 zł

wykonane w 2024 r.

+22,75%

do roku 2023

Dochody ogółem na mieszkańca

7 891,94 zł

wykonane w 2024 r.

+24,95%

do roku 2023

Dochody bieżące na mieszkańca

6 400,77 zł

Wartość wskazuje na poziom transferów bieżących do budżetu.

Dochody majątkowe na mieszkańca

1 491,17 zł

Wartość wskazuje na skuteczność działań w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków na inwestycje.

Dochody własne na mieszkańca

3 641,34 zł

Wartość wskazuje na poziom samodzielności finansowej jednostki i poziom elastyczności budżetu.

Dochody unijne na mieszkańca

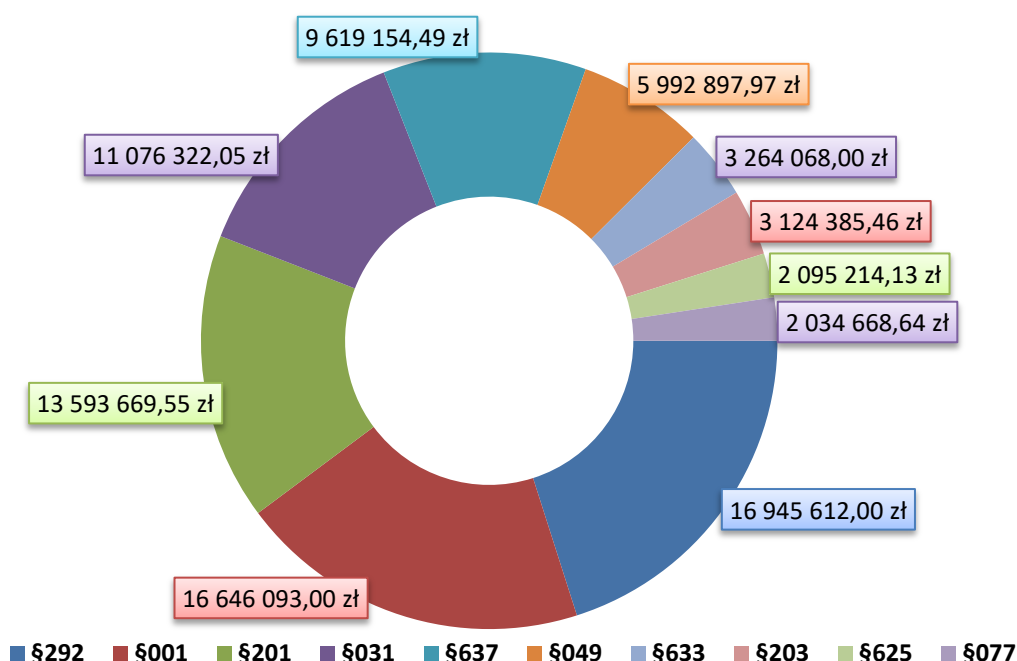
318,68 zł

Wartość wskazuje na aktywność jednostki w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Najważniejszym źródłem dochodów Miasta Człuchów w 2024 r. były **subwencje ogólne** z budżetu państwa. Wpływy w kwocie **16 945 612,00 zł** stanowiły **17,19%** wszystkich dochodów miasta. Pięć najistotniejszych pozycji po stronie dochodowej budżetu miasta składa się łącznie na 68,86% wszystkich wpływów. Najważniejszym źródłem dochodów własnych Miasta Człuchów w 2024 r. były wpływy z **podatku dochodowego** od osób fizycznych, które wyniosły **16 646 093,00 zł** i generowały **16,89%** wpływów do budżetu. Istotnymi źródłami dochodów własnych były również wpływy z podatku od nieruchomości, wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw oraz wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, wykonane odpowiednio w wysokości 11 076 322,05 zł, 5 992 897,97 zł i 2 034 668,64 zł.

Wykres 7. Dziesięć głównych źródeł dochodów Miasta Człuchów w 2024 r.

Źródło: oprac. UM.

Tabela 2. Dochody Miasta Człuchów w 2024 r.

Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość [zł]
292	Subwencje ogólne z budżetu państwa	16 945 612,00
001	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	16 646 093,00
201	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiat.-gm.) ustawami	13 593 669,55
031	Wpływy z podatku od nieruchomości	11 076 322,05
637	Środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	9 619 154,49
049	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jst na podstawie odrębnych ustaw	5 992 897,97

633	Dotacja cel. otrzymana z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwest. własnych gmin (zw. gmin, zw. powiat.-gm.)	3 264 068,00
203	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, zw. powiat.-gm.)	3 124 385,46
625	Dotacja cel. w ramach programów finans. z udziałem środków europ. oraz środków, o kt. mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europ., realizowanych przez jst	2 095 214,13
077	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	2 034 668,64
002	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	1 937 404,00
205	Dotacja cel. w ramach programów finans. z udziałem środków europ. oraz środków, o kt. mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europ., realizowanych przez jst	1 771 437,01
609	Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	1 413 087,20
050	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	887 991,86
097	Wpływy z różnych dochodów	770 730,50
048	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	698 869,77
067	Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	644 380,95
069	Wpływy z różnych opłat	594 878,03
210	Środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy	565 591,45
034	Wpływy z podatku od środków transportowych	505 479,55
094	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	504 538,29
092	Wpływy z pozostałych odsetek	421 311,53
083	Wpływy z usług	340 041,67
075	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jst lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	337 806,80
275	Środki na uzupełnienie dochodów gmin	303 198,00
041	Wpływy z opłaty skarbowej	276 666,17
035	Wpływy z podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej	245 426,04
268	Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokaln.	215 799,00
074	Wpływy z dywidend	200 000,00
055	Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	197 985,98
062	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	176 294,71
091	Wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tyt. podatków i opłat	165 686,19
027	Wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	133 266,76
270	Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin, powiatów (zw. gmin, zw. powiat.-gm., zw. powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	114 023,52
066	Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	105 964,53
661	Dotacja celowa otrzymana z gminy na inwestycje i zakupy inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień między jst	93 719,68

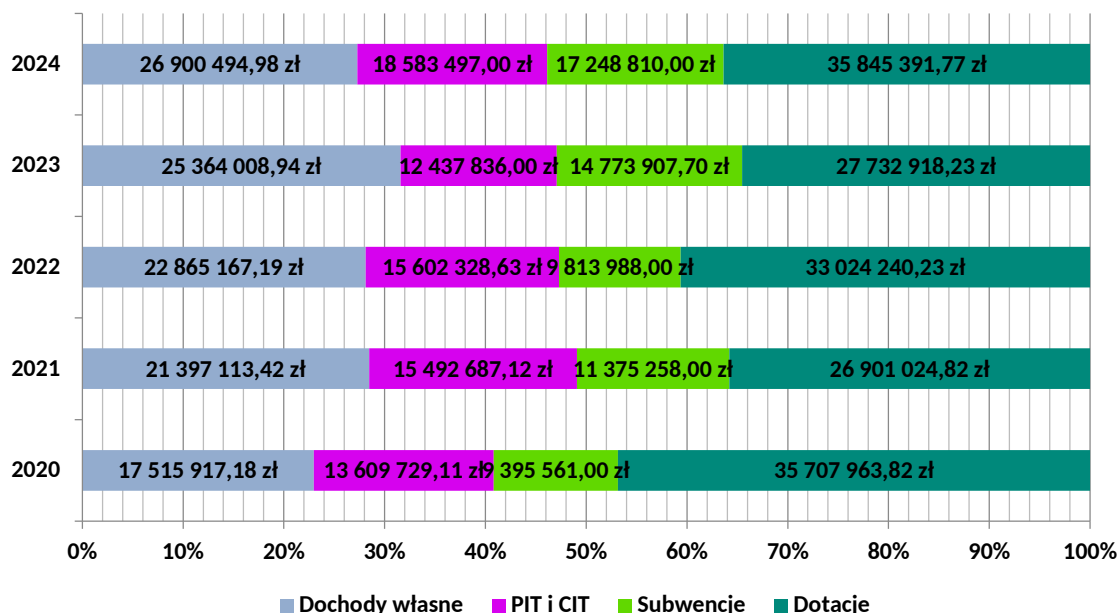
RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

236	Dochody jst związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	75 369,81
076	Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	61 974,48
032	Wpływy z podatku rolnego	51 836,90
095	Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	49 195,63
088	Wpływy z opłaty prolongacyjnej	48 380,00
269	Środki z Funduszu Pracy otrzymane na realizację zadań wynikających z odrębnych ustaw	46 864,04
629	Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin, powiatów (zw. gmin, zw. powiat.-gm., zw. powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	44 263,40
246	Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	39 780,70
036	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	39 162,90
206	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (zw. gmin, zw. powiat.-gm.), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	27 504,23
204	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finans. w całości przez budżet państwa w ramach programów rządowych	17 689,45
064	Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	15 888,91
218	Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19	14 939,46
291	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	11 141,63
047	Wpływy z opłat za trwały zarząd, użytkowanie i służebności	7 311,33
271	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	3 500,00
043	Wpływy z opłaty targowej	3 305,00
090	Wpływy z odsetek od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2 640,40
037	Wpływy z opłaty od posiadania psów	1 760,00
057	Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych	1 000,00
033	Wpływy z podatku leśnego	551,00
059	Wpływy z opłat za koncesje i licencje	470,00
RAZEM DOCHODY OGÓŁEM		98 578 193,75

Źródło: dane UM.

Wykres 8. Dochody Miasta Człuchów wg kategorii w 2024 r. w porównaniu do lat 2020–2023.

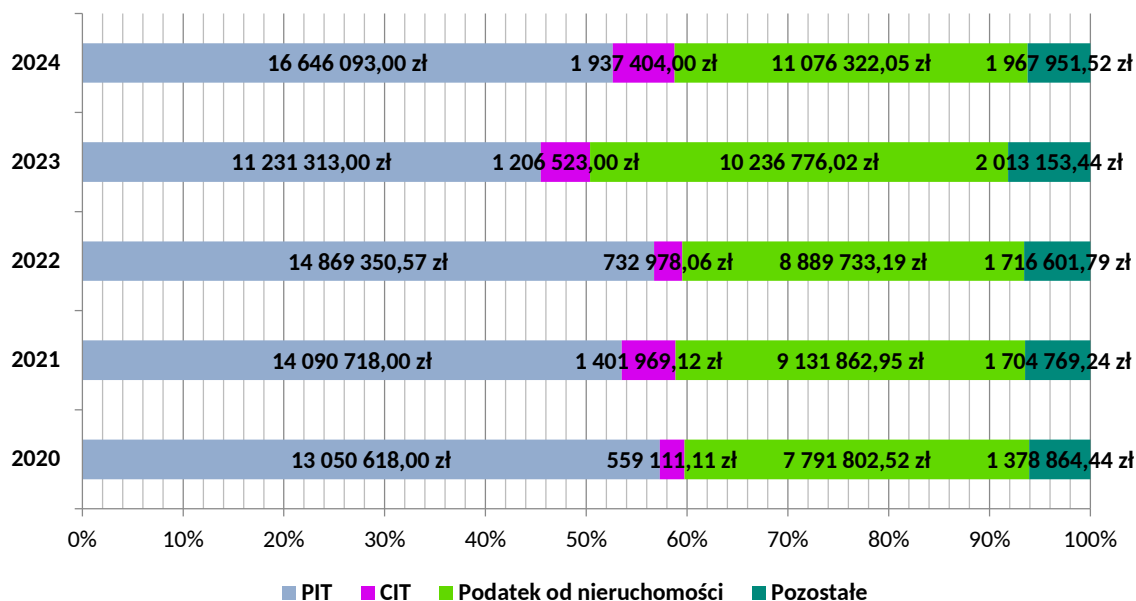
*z uwagi na pośredni charakter w ramach zestawienia z dochodów własnych wydzielono PIT i CIT

Źródło: dane UM.

Łączny koszt skutków obniżenia górnych stawek podatkowych w 2024 r.: 2 902 051,73 zł.

Łączny koszt udzielenia ulg i zwolnień podatkowych w 2024 r.: 88 482,00 zł.

Wykres 9. Dochody podatkowe Miasta Człuchów wg kategorii w 2024 r. w porównaniu do lat 2020–2023.

Źródło: dane UM.

Udział dotacji inwestycyjnych w dochodach ogółem

16,77%

+ 0,40 pp.

do roku 2023

W strukturze dochodów budżetowych Miasta Człuchów w 2024 r. znalazły się dotacje inwestycyjne. Wartość wykonanych dotacji w 2024 r. wyniosła 16 529 506,90 zł, z czego 2 095 214,13 zł było środkami pochodzącymi z budżetu środków europejskich.

6.2. Wydatki

Wydatki ogółem

109 390 700,94 zł

wykonane w 2024 r.

+45,92%

do roku 2023

Wydatki ogółem na mieszkańca

8 757,56 zł

wykonane w 2024 r.

+48,54%

do roku 2023

Wydatki bieżące na mieszkańca

5 806,95 zł

Wartość wskazuje na poziom środków, jaki przeznaczano na realizację zadań bieżących jednostki.

Wydatki majątkowe na mieszkańca

2 950,61 zł

Wartość wskazuje na poziom nakładów na realizację inwestycji oraz przyjęte priorytety w zakresie realizacji zadań własnych.

Środki własne na inwestycje

6 196 562,18 zł

Wartość nadwyżki operacyjnej pomniejszona o spłatę długu.
Wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Wydatki zrealizowane z dofinansowaniem

18 858 263,09 zł

Wartość wydatków zrealizowanych z udziałem środków zagranicznych i z RFPŁ oraz RFIL. Świadczy o aktywności JST w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

W 2024 r. Miasto Człuchów najwięcej środków przeznaczyło na realizację zadań z zakresu oświaty i wychowania. Wykonano je na poziomie **30 241 796,70 zł**, co stanowiło **27,65%** wydatków miasta. Znaczący udział w strukturze odegrały wydatki zrealizowane w ramach rodziny. Na realizację zadań z tego zakresu wydatkowano łącznie **16 154 020,09 zł**, co stanowiło **14,77%** wydatków miasta. Wydatki z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zrealizowano na poziomie **14 411 981,11 zł**, co stanowiło **13,17%** wydatków miasta. Wydatki z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska wykonano w wysokości **10 729 424,13 zł**, co stanowiło **9,81%** wydatków miasta, natomiast w ramach turystyki wydatkowano **9 128 432,55 zł**, co stanowiło **8,34%** wydatków miasta.

Należy zauważyć, że Miasto Człuchów zrealizowało wydatki bieżące na oświatę w wysokości 25 805 818,13 zł. Natomiast subwencję oświatową otrzymało na poziomie 12 498 439,00 zł. Oznacza to, że pokrycie wydatków oświatowych subwencją oświatową stanowiło 48,43%.

Warto zwrócić uwagę, że Miasto Człuchów zrealizowało inwestycje na kwotę 33 949 193,18 zł. Zestawiając to z otrzymanymi dotacjami w wysokości 16 529 506,90 zł, należy wskazać, że pokrycie inwestycji dotacjami wyniosło 48,69%.

Szczegóły dotyczące wydatków Miasta Człuchów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Wydatki Miasta Człuchów w 2024 r.

Dział	Wyszczególnienie	Wartość [zł]
801	Oświata i wychowanie	30 241 796,70
855	Rodzina	16 154 020,09
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	14 411 981,11
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 729 424,13
630	Turystyka	9 128 432,55
750	Administracja publiczna	7 546 586,83
852	Pomoc społeczna	7 320 352,70
926	Kultura fizyczna	5 832 059,59
700	Gospodarka mieszkaniowa	3 651 525,26
600	Transport i łączność	1 799 050,10
757	Obsługa długu publicznego	762 315,04
851	Ochrona zdrowia	712 676,28
710	Działalność usługowa	670 610,44

751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	185 371,24
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	171 530,60
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	28 889,45
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	21 939,46
010	Rolnictwo i łowiectwo	14 067,82
758	Różne rozliczenia	8 071,55
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM		74 964 716,21

Źródło: dane UM.

6.3. Zadłużenie

Zadłużenie Miasta Człuchów

17 660 000,00 zł

na koniec 2024 r.

+45,10%

do roku 2023

Zadłużenie na mieszkańca

1 413,82 zł

na koniec 2024 r.

+47,70%

do roku 2023

Wynik budżetu ogółem

-10 812 507,19 zł

Określa nominalną różnicę pomiędzy wysokością uzyskanych dochodów i zrealizowanych wydatków.

Wynik budżetu bieżącego

7 417 388,18 zł

Wartość wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji i spłaty zobowiązań bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Zadłużenie w stosunku do dochodów

17,91%

Wartość wskazuje na udział kwoty długu w dochodach budżetowych.

Koszt obsługi długu

752 250,04 zł

Wartość wydatków na zapłatę odsetek.

Kwota długu w 2024 r. wzrosła z poziomu 12 170 826,00 zł do poziomu **17 660 000,00 zł**. Należy zauważyć, że wzrost zadłużenia jest zjawiskiem sektorowym. Na przestrzeni ostatniego roku zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego wzrosło o 13,10%, przy czym wzrost zadłużenia miast na prawach powiatu wyniósł 14,35%. Wzrost zadłużenia jest bezpośrednio związany ze spadkiem wyniku operacyjnego, co zwiększa konieczność skorzystania ze środków zwrotnych m.in. na zapewnienie wkładu własnego do realizowanych inwestycji.

7. REALIZACJA POLITYK, PROGRAMÓW I STRATEGII

Najważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Gminie Miejskiej Człuchów w 2024 r. to przede wszystkim:

- 1) Statut Gminy Miejskiej Człuchów;
- 2) strategię:
 - Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2022–2030;
 - Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, której realizacji służą m.in.:
 - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022–2024,
 - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miejskiej Człuchów na rok 2024,
- 3) strategiczne dokumenty finansowe:
 - Budżet Gminy Miejskiej Człuchów na 2024 rok,
 - Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2020–2031;
- 4) Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na rok 2024;
- 5) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów;
- 6) programy wieloletnie i roczne związane z ochroną środowiska:
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2023–2026 z perspektywą na lata 2027–2030,
 - Projekt Założeń do Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Miasta Człuchów na lata 2018–2032,
 - Roczny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt,
 - Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Człuchów z dnia 12 września 2022 r. z późn. zm.

7.1. Statut Gminy Miejskiej Człuchów

Oprócz Konstytucji i ustawy o samorządzie gminnym statut gminy jest najważniejszym aktem prawnym normującym ustrój gminy. Jest to dokument określający przepisy dotyczące zakresu działania oraz zadań gminy. Zawiera przepisy dotyczące organizacji wewnętrznej rady gminy i jej komisji, pracy organu wykonawczego, ale także jednostek organizacyjnych.

W roku 2024 obowiązywał nadal Statut Gminy Miejskiej Człuchów przyjęty uchwałą Nr XLIII.307.2018 RM z dnia 3 października 2018 r. Jest on opublikowany w Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 24 października 2018 r. pod poz. 3998.

Rysunek 6. Wzór herbu Człuchowa.

Rysunek 7. Wzór flagi Człuchowa.

Źródło: Statut Gminy Miejskiej Człuchów.

Statut składa się z czternastu rozdziałów, określających szczegółowo m.in. tryb pracy i organizację wewnętrzną organów Gminy Miejskiej Człuchów, zasady, formy i zakres wykonywania działań, czy też prawa mieszkańców wynikające z zasady jawności działalności organów gminy i sposoby ich realizacji. Statut precyzuje m.in. jakie komisje, i w jaki sposób, działają w ramach Rady Miejskiej oraz organizację i tryb pracy Burmistrza. Załączniki graficzne, które są integralną częścią statutu, obrazują przebieg granic gminy na mapie, wzory herbu i flagi miasta oraz wizerunek insygniów gminy.

7.2. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów

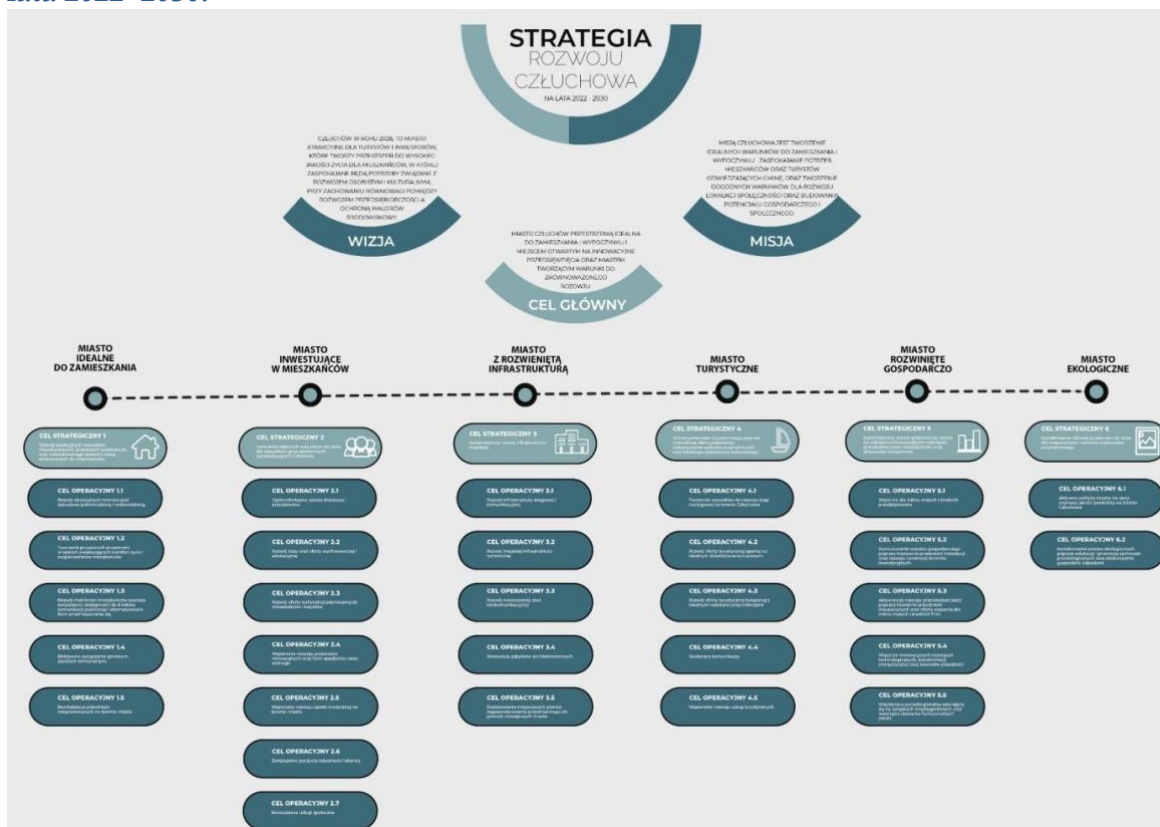
Obowiązująca w 2024 r. Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów obejmująca lata 2022–2030 została przyjęta uchwałą RM Nr XLIII.361.2022 z dnia 12 września 2022 r. Powstała ona z zastosowaniem ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie wprowadziła wprost podstawę prawną dla strategii rozwoju gmin.

Podstawą dla Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów jest diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy opracowana w 2021 r. Nowa strategia ma za zadanie wiązać planowanie społeczno-gospodarcze z przestrzennym, a dzięki temu wspierać trwały i zrównoważony rozwój gminy.

7.2.1. Cele strategiczne strategii rozwoju

Wizja miasta określona w strategii jest obrazem przyszłości, który przedstawia miasto w pewnej perspektywie czasowej. W nowej strategii **wizja miasta** brzmi: „Człuchów w roku 2030 to miasto atrakcyjne dla turystów i inwestorów, które tworzy przestrzeń do wysokiej jakości życia dla mieszkańców, w której zaspokajane będą potrzeby związane z rozwojem osobistym i kulturalnym, przy zachowaniu równowagi pomiędzy rozwojem przedsiębiorczości a ochroną walorów środowiskowych”.

Wykres 10. Schemat graficzny celów Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2022–2030.

Źródło: Strategia Rozwoju Człuchowa na lata 2022–2030.

Z wizji miasta wywiedziona jest misja, która określa podstawowy cel strategii, a sformułowana jest w następujących słowach: „Misją Człuchowa jest tworzenie idealnych warunków do zamieszkania i wypoczynku – zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz turystów odwiedzających miasto, oraz tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju lokalnej społeczności oraz budowania potencjału gospodarczego i społecznego”.

Określony w wizji miasta stan docelowy i deklaracja dotycząca misji są podstawą do określenia celu głównego, celów strategicznych oraz celów operacyjnych. **Celem głównym** Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów jest spowodowanie, by miasto Człuchów stało się „przestrzenią idealną do zamieszkania i wypoczynku, miejscem otwartym na innowacyjne przedsięwzięcia oraz miastem tworzącym warunki do zrównoważonego rozwoju”.

O szczebel niżej w drabinie celów wyszczególnione są cele strategiczne podporządkowane obszarom interwencji, które wywodzą się z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz syntezy SWOT.

W strukturze celów strategii znajduje się 6 celów strategicznych i kilkadziesiąt prowadzących do ich realizacji celów operacyjnych:

- I. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto idealne do zamieszkania**” – rozwój atrakcyjnych warunków mieszkaniowych przestrzeni publicznej oraz rozbudowanego systemu usług skierowanych do mieszkańców,

wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:

- rozwój atrakcyjnych terenów pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną,
- tworzenie przyjaznych przestrzeni miejskich zwiększających komfort życia i bezpieczeństwo mieszkańców,
- rozwój mobilności mieszkańców poprzez zwiększanie dostępności do środków komunikacji publicznej i alternatywnych form przemieszczania się,
- efektywne zarządzanie gminnym zasobem komunalnym,
- rewitalizacja przestrzeni zdegradowanych na terenie miasta.

- II. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto inwestujące w mieszkańców**” – tworzenie idealnych warunków do życia dla wszystkich grup społecznych zamieszkujących Człuchów,

wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:

- ogólnodostępna opieka żłobkowa i przedszkolna,
- rozwój bazy oraz oferty wychowawczej i edukacyjnej,
- rozwój oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców i turystów,
- wspieranie rozwoju przestrzeni rekreacyjnej oraz form spędzania czasu wolnego,
- wspieranie rozwoju opieki medycznej na terenie miasta,
- zwiększenie poczucia tożsamości lokalnej,
- nowoczesne usługi społeczne.

- III. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto z rozwiniętą infrastrukturą**” – systematyczny rozwój infrastruktury miejskiej,

wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:

- rozwój infrastruktury drogowej i komunikacyjnej,
- rozwój miejskiej infrastruktury technicznej,
- rozwój nowoczesnej sieci telekomunikacyjnej,
- renowacja zabytków architektonicznych,
- dostosowanie mpzp do potrzeb rozwojowych miasta.

- IV. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto turystyczne**” – wzrost potencjału turystycznego poprzez rozbudowę oferty pobytowej, wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego,

wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:

- tworzenie warunków do rozwoju bazy noclegowej na terenie Człuchowa,
- rozwój oferty turystycznej opartej na lokalnym dziedzictwie kulturowym,
- rozwój oferty turystycznej związanej z lokalnymi walorami przyrodniczymi,
- skuteczna komunikacja,
- wspieranie rozwoju usług turystycznych.

- V. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto rozwinięte gospodarczo**” – systematyczny wzrost gospodarczy oparty na wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań, przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności inwestorów,

wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:

- wsparcie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- stymulowanie wzrostu gospodarczego poprzez kreowanie przestrzeni inwestycji oraz rozwoju i promocji terenów inwestycyjnych,
- aktywizacja rozwoju przedsiębiorczości poprzez tworzenie przestrzeni inkubacyjnych oraz oferty wsparcia dla mikro, małych i średnich firm,
- wsparcie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, transformacji energetycznej oraz zawodów przyszłości,
- współpraca ponadregionalna opierająca się na związkach międzygminnych oraz wewnątrz obszarów funkcjonalnych (MOF).

- VI. Cel strategiczny: w obszarze interwencji „**Miasto ekologiczne**” – kształtowanie zdrowej przestrzeni do życia dla mieszkańców i ochrona środowiska przyrodniczego, wyszczególnione w ramach tego celu cele operacyjne to:

- aktywna polityka miasta na rzecz poprawy jakości powietrza,
- kształtowanie postaw ekologicznych poprzez edukację i promocję zachowań proekologicznych oraz doskonalenie gospodarki odpadami.

Dla każdego celu operacyjnego sformułowane zostały kierunki działań, oczekiwane rezultaty, wyznaczono też wskaźniki określające realizację tych celów.

7.2.2. Realizacja wskaźników wykonania celów strategii rozwoju

Do wskaźników wykonania celów strategii realizowanych w 2024 r. można zaliczyć przede wszystkim poniższe:

Tabela 4. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto idealne do zamieszkania” w 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Poziom	
			w 2024 r.	zmiana
1.1.	Liczba nowych domów w zabudowie jednorodzinnej	wzrost	1958	+17
1.1.	Liczba zameldowań na terenie miasta	wzrost	12 097	-170
1.1.	Bilans migracyjny	wzrost	885	+80
1.2.	Liczba dostępnych placów zabaw	wzrost	16	0
1.2.	Obszar terenów zielonych	wzrost	29,75 ha	+3,86
1.2.	Liczba dostępnych urzędzeń na terenie skateparku	wzrost	5	0
1.3.	Liczba połączeń autobusowych z Chojnicami	wzrost	21	0
1.3.	Liczba połączeń kolejowych z Chojnicami	wzrost	4	0
1.3.	Liczba połączeń kolejowych z dużymi aglomeracjami	wzrost	0	-1
1.3.	Liczba kilometrów ścieżek rowerowych na terenie miasta	wzrost	11,6 km	0
1.4.	Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania komunalnego	spadek	19	+5
1.4.	Liczba dostępnych lokali komunalnych i socjalnych	wzrost	337	-11
1.4.	Liczba lokali komunalnych wymagających remontu	spadek	14	-
1.5.	Liczba osób w rodzinach objętych świadczeniami z pomocy społecznej	spadek	373	-178
1.5.	Obszar miasta objęty działaniami rewitalizacyjnymi	wzrost	35 ha	0
1.5.	Liczba miejsc mogących stanowić obszary wsparcia dla lokalnej społeczności	wzrost	22*	0

* m.in. kluby seniora, MDK, MBP, UTW, świetlica socjoterapeutyczna, placówki wsparcia dziennego

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM i innych instytucji.

Tabela 5. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto inwestujące w mieszkańców” w 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Poziom	
			w 2024 r.	zmiana
2.1.	Liczba dostępnych miejsc w publicznych żłobkach	wzrost	24	+24
2.1.	Liczba dostępnych miejsc w publicznych przedszkolach	wzrost	357	+50
2.1.	Liczba urodzeń na terenie miasta	wzrost	55	-11
2.3.	Liczba inwestycji związanych z bazą kulturalną	wzrost	4	0
2.3.	Środki w budżecie miasta przeznaczone na działalność instytucji kultury	wzrost	352 500	+80 300
2.4.	Liczba dostępnych placów zabaw	wzrost	16	0
2.4.	Liczba dostępnych siłowni plenerowych	wzrost	7	0

2.4.	Liczba dostępnych barów, kawiarni i restauracji	wzrost	27	0
2.4.	Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych podwórek miejskich	wzrost	6	0
2.5.	Liczba ogólnodostępnych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych	wzrost	16	+1
2.7.	Liczba osób korzystających ze wsparcia opieki społecznej	spadek	3690	-885
2.7.	Liczba „Niebieskich Kart”	spadek	24	-1

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM i innych instytucji.

Tabela 6. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto z rozwiniętą infrastrukturą” w 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Poziom	
			w 2024 r.	zmiana
3.1.	Liczba kilometrów ścieżek rowerowych	wzrost	11,6 km	0
3.1.	Ogólna liczba dróg nieutwardzonych	spadek	19	-
3.2.	Liczba nieruchomości przyłączonych do sieci kanalizacyjnej	wzrost	1 698	+6
3.3.	Liczba odbiorców Internetu światłowodowego	wzrost	potencjał 100%	-
3.3.	Liczba punktów dostępowych do bezpłatnego Internetu na obszarze miasta	wzrost	4	0
3.4.	Liczba prowadzonych badań archeologicznych	wzrost	2	-
3.5.	Ilość bieżących (monitorujących) konsultacji społecznych w zakresie propozycji zmian planów zagospodarowania przestrzennego	wzrost	4	+2
3.5.	Obszar miasta objęty mpzp	wzrost	76%	0%

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM i innych instytucji.

Tabela 7. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto turystyczne” w 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Poziom	
			w 2024 r.	zmiana
4.1.	Liczba dostępnych miejsc noclegowych (całorocznych)	wzrost	330	-
4.1.	Liczba dostępnych miejsc noclegowych (sezonowych)	wzrost	930	-
4.2.	Liczba osób odwiedzających Zamek Krzyżacki	wzrost	37 241	-2 275
4.2.	Liczba wydarzeń nawiązujących do dziedzictwa kulturowego i historii miasta	wzrost	7	+1
4.3.	Liczba kilometrów ścieżek rowerowych na terenie miasta	wzrost	11,6	0
4.4.	Liczba osób obserwujących miejskie konta w mediach społecznościowych	wzrost	Fb 3 348 YT 329	+478 +21

* m.in. Camping nr 80, Powiatowa Bursa Szkolna, ośrodek OHP, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM i innych instytucji.

Tabela 8. Realizacja wskaźników w obszarach interwencji „Miasto rozwinięte gospodarczo” oraz „Miasto ekologiczne” w 2024 r.

Cel	Wskaźnik	Oczekiwana zmiana	Poziom	
			w 2024 r.	zmiana
5.1.	Liczba inicjatyw promujących przedsiębiorczość	wzrost	1	+1
5.3.	Liczba podmiotów korzystających ze wsparcia de minimis	wzrost	14	-5
5.5	Liczba partnerstw ponadregionalnych	wzrost	5	0
6.1.	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	wzrost	11	b.d.
6.1.	Liczba punktów ładowania samochodów elektrycznych	wzrost	1	0
6.2.	Wskaźnik segregacji odpadów	wzrost	37%	+2
6.2.	Liczba inicjatyw proekologicznych	wzrost	2	0
6.2.	Liczba energooszczędnych źródeł światła	wzrost	1755	+88

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM i innych instytucji.

7.3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Rok 2024 był czwartym, przedostatnim rokiem obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2021–2025, która została przyjęta uchwałą Nr XXVII.228.2021 RM w dniu 8 lutego 2021 r. Dokument ten jest planem działań, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców miasta poprzez wykreowanie metod sprawnego rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o system pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i aktywności społecznej mieszkańców miasta. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne oraz kompatybilne do nich działania. Ich wdrożenie w znaczny sposób przyczynia się do rozwiązywania problemów społecznych, jednocześnie minimalizując negatywne skutki zjawisk społecznych, występujących na obszarze miasta.

7.3.1. Cele strategiczne i operacyjne strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz realizacja wskaźników ich wykonania

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zapewnienie mieszkańcom Miasta Człuchów wysokiego poziomu i jakości życia, poprzez aktywne ich wspieranie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Celem podejmowanych działań jest zapobieganie niekorzystnym zjawiskom społecznym takim jak marginalizacja oraz wykluczenie społeczne.

W strukturze celów strategii znajdują się 3 cele strategiczne i kilka prowadzących do ich realizacji celów operacyjnych:

- I. Cel strategiczny: zintegrowane działania instytucji pomocowych, edukacji, kultury i sportu, na rzecz prawidłowo funkcjonującej rodziny,
- wyszczególnione w ramach celu strategicznego cele operacyjne to:
- sytuacja materialna mieszkańców Człuchowa pozwala na prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodzin, jak i osób samotnych,
 - mieszkańcy Człuchowa skutecznie radzą sobie z problemami wychowawczymi dzieci,
 - mieszkańcy Człuchowa w konstruktywny sposób rozwiązują sytuacje konfliktowe, dzięki temu przeciwdziałają przemocy w rodzinie.
- II. Cel strategiczny: przeciwdziałanie uzależnieniom,
- realizowany poprzez osiągnięcie poniższego celu operacyjnego:
- miasto Człuchów aktywnie przeciwdziała uzależnieniom swoich mieszkańców.
- III. Cel strategiczny: system wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów operacyjnych:
- mieszkańcy Miasta Człuchów są świadomi potrzeb osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych, dążą do ich zaspokojenia,
 - osoby w wieku senioralnym i niepełnosprawne są w pełni równymi i aktywnymi członkami społeczności Miasta Człuchów.

Realizatorami strategii i wspomnianych programów są przede wszystkim: MOPS, UM, MKRPAiPN, Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – inspektor ds. patologii, CKIU, Punkt ds. Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Centrum Rodzin, a także liczne instytucje publiczne i organizacje pozarządowe, które wśród celów statutowych mają prowadzenie działań społecznych i profilaktycznych, m.in.: świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Klub Abstynenta „KROKUS”, MDK, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, szkoły, przedszkola, żłobki, zakłady opieki zdrowotnej, OSIR, Sąd Rodzinny, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej – prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno, różne stowarzyszenia działające na terenie miasta i media.

W ramach celów operacyjnych wskazano kierunki działań, których realizację obrazują wskaźniki. Ich wykonanie w 2024 r. przedstawia się następująco:

- 1) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **sytuacja materialna mieszkańców Człuchowa pozwala na prawidłowe funkcjonowanie zarówno rodzin, jak i osób samotnych:**

- realizacja programów dożywiania i wsparcia materialnego najuboższych rodzin – osiągnięte wskaźniki:
 - liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego: zasiłek celowy – **73 osoby**, posiłek – **108 osób**, liczba osób objęta programem dożywiania – **247 osób**, w tym 60 dzieci korzystających z bezpłatnych obiadów,
 - podnoszenie kompetencji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym, poprzez udział w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe – osiągnięte wskaźniki (dane dot. powiatu człuchowskiego):
 - szkolenia ukończyło **91 osób**,
 - **2 osoby** otrzymały pożyczkę szkoleniową,
 - **36 osób** wzięło udział w szkoleniach grupowych,
 - **55 osób** wzięły udział w szkoleniu w trybie indywidualnym,
 - **195 uczniów** z klas szkół średnich oraz szkół branżowych wzięło udział w poradnictwie zawodowym dla uczniów;
 - upowszechnianie informacji dotyczących możliwości zatrudnienia poprzez stałą aktualizację witryny internetowej zawierającej informacje przydatne przedsiębiorcom oraz osobom poszukującym zajęcia, stała aktualizacja upowszechnianych informacji poprzez ulotki, plakaty oraz broszury;
 - systematyczna organizacja giełd pracy dla osób bezrobotnych, uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych oraz oferentów zatrudnienia:
 - **43 osoby** biorące udział w zdarzeniach,
 - **2 936 wolnych miejsc** pracy i aktywacji zawodowej zgłoszonych przez pracodawców;
 - organizacja prac społeczno-użytecznych, robót publicznych oraz prac interwencyjnych dla osób pozostających bez stałego zajęcia (dane dot. powiatu człuchowskiego):
 - **45 osób** wzięło udział w pracach społeczno-użytecznych,
 - **186 osób** wzięło udział w robotach publicznych,
 - **108 osób** wzięło udział w pracach interwencyjnych;
 - wykorzystanie staży zawodowych do pełnej aktywizacji, zwłaszcza absolwentów szkół ponadpodstawowych oraz studiów wyższych (dane dot. powiatu człuchowskiego): **226 osób** podejmujących staż;
 - zwiększenie dostępności do mieszkań socjalnych oraz komunalnych dla osób z grupy zagrożonej bezdomnością:
 - liczba przyznanych lokali socjalnych – **4**,
 - liczba lokali mieszkalnych – **4**,
 - liczba osób umieszczona w lokalach socjalnych i komunalnych – **12 osób**;
- 2) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchowa skutecznie radzą sobie z problemami wychowawczymi dzieci:**

- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez upowszechnianie oferty sportowej oraz kulturalnej oferowanej przez miasto – **701** dzieci i młodzieży, korzystających z kół zainteresowań, na terenie placówek oświatowych oraz poza nimi,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym opieki i wsparcia w postaci możliwości przebywania w świetlicy socjoterapeutycznej:
 - liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlicy socjoterapeutycznej – **20 osób**,
 - liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego – **10 dzieci**;
 - zapewnienie wsparcia w postaci asystenta rodziny, rodzinom pozostającym w kryzysie lub nie radzącym sobie z funkcją wychowawczo–opiekuńczą:
 - liczba rodzin objętych wsparciem w postaci asystenta rodziny MOPS – **24 rodziny**;
 - rozwijanie umiejętności wychowawczych poprzez organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie, koniecznie do prawidłowego sprawowania ról rodzicielskich, udzielanie wsparcia poprzez punkty konsultacyjne na terenie placówek oświatowych (szkół i przedszkoli):
 - liczba rodziców korzystających z konsultacji oraz warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze – **8**,
 - wspieranie rodzin wielodzietnych w jej funkcji bytowej i wychowawczej, poprzez upowszechnianie Karty Dużej Rodziny – w 2024 r. wydano **152** karty.
- 3) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchowa w konstruktywny sposób rozwiązują sytuacje konfliktowe, dzięki temu przeciwdziałają przemocy w rodzinie:**
- upowszechnianie informacji na temat przejawów przemocy w rodzinie oraz sposobów jej przeciwdziałania, poprzez kolportaż ulotek, plakatów i broszur – rozpowszechnianie plakatów, ulotek i broszur,
 - wspieranie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu podnoszenia kompetencji pozwalających na skuteczniejszą pracę zespołową:
 - liczba spotkań grup roboczych – **64**,
 - liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego – **5**;
 - usprawnienie przepływu informacji pomiędzy MKRPAiPN a Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu zwiększenia identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie – **1 osoba** uzależniona zgłoszona do działań Zespołu Interdyscyplinarnego.

4) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **miasto Człuchów aktywnie przeciwdziałia uzależnieniom swoich mieszkańców:**

- zagospodarowanie czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży, poprzez zwiększenie dostępności do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych jako programów alternatywnych – **1 094 osoby** biorące udział w bezpłatnych formach zajęć pozalekcyjnych,
- wsparcie dla dzieci z rodzin problemowych w formie zajęć wyrównawczych i kompensacyjnych:
 - **1 379 uczniów** objętych wsparciem,
 - diagnoza logopedyczna, psychologiczna, pedagogiczna – **239 osób**,
- podniesienie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej, poprzez dostosowanie do potrzeb wieku, działania profilaktyczne – **8 programów** realizowanych w placówkach oświatowych;
- upowszechnienie informacji na temat szkodliwości środków psychoaktywnych oraz możliwości uzyskania wsparcia poprzez kolportaż, ulotek, plakatów, a także fabularyzowanych artykułów zamieszczanych w lokalnej prasie – **6 spotkań**.

5) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **mieszkańcy Człuchów są świadomi potrzeb osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych, dążą do ich zaspokojenia:**

- inicjowanie działań edukacyjnych i upowszechniających wartość tolerancji, na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy oraz akceptacji społecznej osób w wieku senioralnym i niepełnosprawnych:
 - **100 uczestników** Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
 - program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – **17 uczestników**,
 - program „Opieka Wytchnieniowa” – **6 uczestników**;
- rozwój i promocja idei wolontariatu służącego wsparciu osób starszych i niepełnosprawnych:
 - liczba wolontariuszy oraz liczba osób i rodzin objęta wsparciem – **69**;
- organizacja imprez typu festyn, kiermasz, mających na celu promocję działań podejmowanych w ramach klubów seniora:
 - Impreza „Seniorzy naszemu miastu” – **200 uczestników**,
 - Kino Seniora – 4 edycje – **180 uczestników**,
 - Rajd Rowerowy – **56 uczestników**,
 - impreza integracyjna – **135 uczestników**;

- promocja więzi rodzinnych umożliwiających włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze i niepełnosprawne, poprzez działania edukacyjne oraz mediacyjne – **108 osób** objętych działaniami Stowarzyszenia Rodzina Kolpinga.
- 6) Kierunki działań w ramach celu operacyjnego: **osoby w wieku senioralnym i niepełnosprawne są w pełni równymi i aktywnymi członkami społeczności Miasta Człuchów:**
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki ochrony zdrowia, rehabilitacji oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych (dane z powiatu człuchowskiego):
 - liczba osób, która otrzymała dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych – **406**,
 - liczba osób, która otrzymała dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych – **278**;
 - aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych oraz w wieku senioralnym poprzez włączenie ich w działania podejmowane w ramach klubów seniora:
 - liczba osób objętych wsparciem w postaci klubu seniora – **398 osób**,
 - Klub Seniora – Centrum Rodzin – **15 osób**.

Osiąganie celów wyznaczonych przez wieloletnią strategię rozwiązywania problemów społecznych umożliwia również realizacja programów gminnych o węższym zasięgu merytorycznym i krótszym zasięgu czasowym.

7.3.2. Gminny Program Wspierania Rodziny

Gminny Program Wspierania Rodziny został przyjęty uchwałą Nr XXXVIII.323.2022 RM z dnia 14 marca 2022 r., program obejmuje lata 2022–2024. Do zadań zmierzających do realizacji założonych w programie celów zalicza się przede wszystkim tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe programu wraz z zadaniami skierowanymi na ich realizację sformułowano w następujący sposób:

- 1) Cel szczegółowy „Edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach zagrożonych:
 - a) promowanie modelu zdrowej rodziny,
 - b) rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka,
 - c) wykorzystanie istniejącego systemu pomagania, edukowania i wspierania rodzin.

- 2) Cel szczegółowy „Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka” – realizowany poprzez poniższe zadania:
 - a) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w trudnej sytuacji materialnej,
 - b) objęcie dożywianiem wszystkich dzieci wymagających takiej pomocy,
 - c) zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- 3) Cel szczegółowy „Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących” – realizowany poprzez poniższe zadania:
 - a) zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
 - b) organizacja szkoleń przygotowujących osoby działające na rzecz dziecka i rodziny przygotowujących do kompleksowego i interdyscyplinarnego ich wspierania w środowisku lokalnym,
 - c) pomoc w podnoszeniu kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - d) finansowanie istniejących świetlic oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie miasta,
 - e) zapewnienie dostępności konsultacji poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy,
 - f) podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej,
 - g) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających tj. rodzin, które, przy współpracy asystenta rodziny, pomagają – rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych,
 - h) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba,
 - i) organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Realizacja podejmowanych działań możliwa jest dzięki szeroko pojętej współpracy z instytucjami, organizacjami i placówkami powołanymi do realizacji celów nakreślonych przez Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa.

W 2024 r. w ramach zadań nakreślonych przez Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022–2024 realizowano poniższe działania osiągając poniższe wskaźniki:

- „Szkoła skutecznego rodzica i wychowawcy” organizowana przez PPP – udział **8 osób**,
- Zespół Interdyscyplinarny odbył **5 spotkań**,
- założono **24 Niebieskie Karty**, w tym 14 w rodzinach z dziećmi, z w związku z tym zorganizowano **64 spotkania** grup roboczych do realizacji tej procedury,
- pomoc finansowa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (zasiłki celowe, zasiłki okresowe, świadczenia pieniężne, pomoc finansowa na dożywianie) – zadanie stałe MOPS – **27 rodzin z dziećmi** do lat 18,
- pomoc w formie pokrycia kosztów obiadów dla dzieci i dorosłych (Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) – zadanie MOPS – **obiady dla dzieci – 60 osób**,
- rozpatrzenie **wszystkich** złożonych w 2024 r. (podobnie jak w roku poprzednim) wniosków dot. przyznania obiadów w szkole **pozytywnie**,
- zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej – **22 osoby**, na kwotę: **251 454,05 zł**,
- pomoc żywnościowa – **282 osoby** w rodzinach,
- w ramach asystentury rodzin rodziny z problemami wychowawczo–opiekuńczymi korzystały z pomocy **dwóch** asystentek rodziny zatrudnionych w MOPS, wsparciem objęto **24 rodziny (63 dzieci)**,
- **2** asystentki rodziny skorzystały z następujących szkoleń: Superwizja pracy wychowawczo–terapeutycznej, Dialog motywujący w pracy z trudnym klientem, Superwizja pracy socjalnej,
- na terenie miasta funkcjonowały **2 placówki** wsparcia dziennego: w Centrum Rodzin oraz świetlica socjoterapeutyczna w CKIU,
- zapewniono możliwość korzystania z poradnictwa specjalistycznego w **4 formach**:
 - poradnictwo i konsultacje psychologa, terapeuty uzależnień i prawnika – CKIU,
 - poradnictwo specjalistyczne, diagnozowanie itp. – PPP,
 - bezpłatne porady prawne – Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej (Starostwo Powiatowe – realizacja ustawy),
 - profesjonalna i bezpłatna pomoc psychoterapeutyczna, psychologiczna kierowana do dzieci i młodzieży – PPP;
- **7 dzieci** wzięło udział w wypoczynku letnim (kolonie w Darłowie, organizowane przez Kuratorium Oświaty).

7.3.3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Podstawę prawną prowadzenia przez gminę działań zmierzających do rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) i ustawa o zdrowiu publicznym z dnia 11 września 2015 r. (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1670).

Obowiązujący w 2024 r. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii został uchwalony 15 stycznia 2024 r. uchwałą RM Nr LX.479.2024. Jest on częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych i formą realizacji przez gminę jej ustawowego obowiązku prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Treść programu obejmowała: profilaktykę, leczenie, reintegrację społeczną, wszechstronną pomoc rodzinom z problemem alkoholowym, narkotykowym i przemocą, edukację społeczną, działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przestrzegania prawa.

Źródłem finansowania zadań programu były środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz dodatkowe środki na działania mające na celu realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Na realizację zadań programu w roku 2024 wydano **708 290,28 zł**.

Cel główny programu w 2024 r. to ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków, wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Człuchowa oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych. Realizatorami programu w 2024 r., oprócz UM, był również MOPS, który zrealizował działania dot. rozwiązywania problemów alkoholowych na kwotę 199 677,15 zł.

Cele szczegółowe programu w 2024 r. to:

- opóźnianie wieku inicjacji alkoholowej i ograniczenie rozmiarów używania substancji psychoaktywnych poprzez organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, rozwój zainteresowań dla dzieci i młodzieży, szczególnie z grup podwyższonego ryzyka;
- zmiana obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych;
- tworzenie ruchu profilaktycznego w całym systemie wychowawczym, to jest w rodzinie, szkole i środowisku rówieśniczym;
- organizowanie zajęć i warsztatów dla rodziców, nauczycieli i innych grup zawodowych mających na celu rozwijanie umiejętności wychowawczych;
- kontrola rynku napojów alkoholowych, w kontekście przestrzegania prawa;

- podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami, poprzez szkolenia;
- prowadzenie edukacji publicznej w zakresie: informowania o konsekwencjach nadużywania alkoholu i zażywania środków psychoaktywnych oraz promocji zdrowego stylu życia;
- realizacja programów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej skierowanej do ofiar i sprawców przemocy w ramach lokalnego systemu wsparcia;
- odbudowanie i wzmacnianie w naszym społeczeństwie autorytetu, szacunku do rodzica i nauczyciela.

W ramach realizacji programu w 2024 r. zostały wykonane następujące działania:

- 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Na realizację tego zadania wydano **91 262,54 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- działania terapeutyczne, które nie były finansowane przez płatnika publicznego NFZ dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz programy dla młodzieży używającej alkoholu i innych substancji psychoaktywnych,
 - działalność funkcjonującego przy ul. Szkolnej 1a Centrum Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Uzależnień, pełnią tam dyżury m.in. psycholog, prawnik, pedagog, specjalista terapii uzależnień,
 - szkolenia i kursy specjalistyczne oraz udział w konferencjach osób zajmujących się tą problematyką, szkolenie o dopalaczach, programy nakierowane na redukcję picia oraz programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem,
 - koszty powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia i opłacenie kosztów sądowych.
- 2) Udzielanie rodzinom z problemami uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Na realizację tego zadania wydano **145 000 zł**, ze środków tych sfinansowano m.in.:

- bieżącą działalność świetlicy socjoterapeutycznej przy CKIU oraz część działań Placówki Wsparcia Dziennego MOPS przy Centrum Rodzin (wynagrodzenie nauczycieli, utrzymanie, materiały pomocnicze, doposażenie, wyżywienie dzieci),
- działalność Punktu ds. Przemocy Domowej (wynagrodzenia, utrzymanie),
- organizację szkoleń i wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego,
- wyjazdy, imprezy i spotkania rodzinne oraz uroczystości kształtujące postawy moralne bez alkoholu, narkotyków, przemocy, promujące zdrowy styl życia,
- wsparcie środowiskowe,
- szkolenia dla nauczycieli w zakresie umiejętności wychowawczo-terapeutycznych.

- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholizmu i narkomanii oraz uzależnień behawioralnych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

Na realizację tego zadania wydano **158 000 zł**, środki te przeznaczono m.in. na:

- zagospodarowanie czasu wolnego w ramach kształtowania postaw i poszukiwania inspiracji wśród dzieci i młodzieży ze szkoły podstawowej (nagrody dla uczniów, wycieczki, konkursy, festyny, wspieranie działań profilaktycznych itp.),
 - współfinansowanie działań profilaktycznych w szkołach ponadpodstawowych: ZST, LO, ZSA, ZSS,
 - wspieranie wolontariatu i działań młodzieżowych,
 - wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych podejmowanych przez MDK – warsztaty wokalne, koncerty dla młodzieży, spotkania i warsztaty taneczne dla seniorów,
 - organizację form wypoczynku o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym dla dzieci i młodzieży – „Wakacje w mieście 2024” (działania realizowane przez instytucje, szkoły, ngo), dzień dziecka i Mikołajki w mieście (zakup słodczy i atrakcje dla dzieci), Dni Kultury Francuskiej (współfinansowanie nagród dla dzieci biorących udział w konkursie piosenki francuskiej), „Dziadkowie to Skarb” (kampania profilaktyczna i współpraca z seniorami z Człuchowa, zajęcia taneczne i wyjazdy edukacyjno-terapeutyczne),
 - wspieranie działań OSP,
 - zawody i konkursy sportowe m.in. koszykówka dla najmłodszych i młodzieży, Gala „Pierwszego Kroku” i inne działania sportowe,
 - nagrody w konkursach organizowanych przez MBP, Pomorską Bibliotekę Pedagogiczną, Stowarzyszenie „Obudź w sobie potencjał”, Przedszkole Miejskie,
 - wspieranie działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych ds. przemocy,
 - wspieranie sportowych działań profilaktycznych,
 - wspieranie działań profilaktycznych prowadzonych przez parafie na terenie miasta np. „Bał Świąteczny”.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Na realizację tego zadania wydano **49 804,98 zł**. Środki finansowe przeznaczono na:

- udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym na działania profilaktyczne i organizację wypoczynku letniego,
- wspieranie i propagowanie idei ruchów samopomocowych, trzeźwościowych oraz abstynenckich – Klub Abstynenta KROKUS.

- 5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W 2024 r. nie podejmowano interwencji w związku z naruszeniem prawa w zakresie niedozwolonych reklam. Nie odnotowano także incydentów związanych ze sprzedażą alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. **54** podmioty posiadały zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym: punkty detaliczne – 38, gastronomia – 16.

Jednocześnie w Człuchowie funkcjonowało **148** aktywnych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym:

- zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwo – 53 szt.
- zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 48 szt.
- zawierających powyżej 18% alkoholu – 47 szt.

Jednym z ciał doradczych działających na rzecz realizacji programu jest **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. Do jej ustawowych zadań należą:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktów sprzedaży z uchwałami rady gminy,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.

W 2024 r. MKRPAiPN działająca przy UM odbyła **21 posiedzeń**, przyjęła **10 wniosków** od rodzin i instytucji o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu. Zgłoszone osoby wezwano na rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w formie ambulatoryjnej lub stacjonarnej. Zgłosiło się 7 osób, z czego 7 wyraziło gotowość podjęcia leczenia ambulatoryjnego. Komisja zaopiniowała **17 wniosków** o wydanie zezwolenia lub zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych w Człuchowie.

Koszty wynagrodzenia rocznego dla 5 członków za pracę w komisji w 2024 r. to **64 545,61 zł**.

7.4. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

„Program współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2024 rok” został przyjęty uchwałą RM Nr LVII.457.2023 z dnia 30 października 2023 r. Organ stanowiący zobligowany jest do uchwalania takiego programu zapisami art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.). Dokument ten określał m.in. cele, formy, zasady i priorytetowe obszary współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposoby oceny jego wykonania regulujące w 2024 r. współpracę gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

7.4.1. Konsultacje i obszary priorytetowe

Prace nad projektem uchwały w sprawie programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi rozpoczęto 12 września 2023 r. na podstawie zarządzenia Nr 0050.102.2023 Burmistrza Miasta Człuchów w sprawie przeprowadzenia konsultacji „Programu współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2024 rok”. Ogłoszenie o konsultacjach zostało umieszczone na urzędowej stronie internetowej czluchow.eu w zakładce Współpraca z ngo, na tablicy ogłoszeń urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie. Konsultacje przeprowadzono w terminie od 13 września do 3 października 2023 r. Uwagi, sugestie, opinie należało zgłaszać poprzez ankietę w formie elektronicznej na adres ngo@czluchow.eu, w formie pisemnej drogą pocztową lub złożyć osobiście w sekretariacie UM. W wyznaczonym terminie żadna organizacja pozarządowa nie wniosła propozycji zmian.

Współpraca Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2024 realizowana była w następujących priorytetowych obszarach, określonych przez RM w programie współpracy, tj.:

- 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, w tym m.in.:
 - a) organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży,
 - b) popularyzacja różnych dyscyplin sportu wśród mieszkańców,
 - c) organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych i różnych form wypoczynku umożliwiających mieszkańcom realizację potrzeb w zakresie aktywności ruchowej oraz wychowania poprzez sport,
 - d) organizacja szkolenia sportowego, promocja sportu i aktywnego stylu życia;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, w tym m.in.:

- a) upowszechnianie kultury,
 - b) wspieranie przedsięwzięć kulturotwórczych,
 - c) organizacja imprez kulturalnych,
 - d) organizacja zajęć artystycznych z zakresu literatury, teatru, plastyki, muzyki, tańca, fotografii,
 - e) wspieranie zadań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości narodowej i regionalnej;
- 3) ochrona i promocja zdrowia, w tym m.in.:
- a) upowszechnianie wiedzy prozdrowotnej,
 - b) prowadzenie edukacji, rehabilitacji i integracji ze środowiskiem osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,
 - c) kształtowanie właściwych postaw wobec problemów zdrowia;
- 4) nauka, edukacja i wychowanie, w tym m.in.:
- a) wspieranie działań służących rozwijaniu uzdolnień uczniów – stypendia;
- 5) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym m.in.:
- a) realizacja działań opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, zajęć i imprez sportowo-rekreacyjnych, programów profilaktycznych,
 - b) organizacja wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży, w tym dla osób szczególnie narażonych na działanie czynników ryzyka,
 - c) organizacja działań psychologicznych, terapeutycznych i prawnych, pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom,
 - d) propagowanie abstynencji oraz zmiany obyczajów spożywania napojów alkoholowych w ujęciu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej;
- 6) porządek i bezpieczeństwo publiczne, w tym m.in.:
- a) organizacja bezpiecznego wypoczynku mieszkańców na plażach,
 - b) wspieranie działań patroli wodnych w miejscach zbiorowego wypoczynku,
 - c) wspieranie działań profilaktycznych prowadzących do poprawy świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony własnej;
- 7) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym m.in.:
- a) realizacja przedsięwzięć mających na celu poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń środowiska i jego ochrony, ochrony przyrody i ochrony zwierząt zorientowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Człuchowa;
- 8) rewitalizacja,
- 9) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym.

7.4.2. Osiągnięte wskaźniki programu

Cele założone w „Programie współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z organizacjami pozarządowymi na 2024 rok” zostały zrealizowane. Osiągnięto następujące wskaźniki:

- 1) liczba ogłoszonych otwartych konkursów: **3**;
- 2) liczba ofert złożona w otwartych konkursach: **63**;
- 3) liczba zawartych umów na realizację zadania publicznego: **51**;
- 4) liczba umów, które nie zostały zrealizowane (rozwiązane, zerwane lub unieważnione): **0**;
- 5) liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy: **0**;
- 6) liczba umów zawarta w formie wsparcia: **51**;
- 7) liczba umów zawarta w formie powierzenia: **0**;
- 8) liczba umów zawarta na okres dłuższy niż rok: **0**;
- 9) liczba organizacji korzystających z dotacji ogółem: **39**;
- 10) liczba ofert złożona w trybie małych dotacji: **7**;
- 11) liczba zawartych umów w trybie pozakonkursowym: **5**;
- 12) liczba organizacji korzystających z małych dotacji: **5**;
- 13) liczba organizacji korzystających z dotacji w Człuchowie po raz pierwszy: **2**;
- 14) liczba obszarów priorytetowych: **9**;
- 15) wysokość środków finansowych przekazanych w poszczególnych obszarach priorytetowych:
 - kultura fizyczna – **288 000,00 zł**,
 - kultura – **39 670,00 zł**,
 - zdrowie – **4 000,00 zł**,
 - przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom – **50 000 zł** (w tym **30 000,00 zł** na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci podczas wakacji),
 - bezpieczeństwo – **30 000,00 zł**,
 - ekologia – **4 000,00 zł**,
 - rewitalizacja – **0 zł**;
 - działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym – **0 zł**;
 - nauka, edukacja i wychowanie – **20 000,00 zł**;
- 16) wysokość budżetowych środków finansowych zaplanowanych na realizację programu współpracy: **436 000,00 zł**;
- 17) wysokość budżetowych środków finansowych przekazanych na realizację programu **435 670,00 zł**;

- 18) wysokość środków finansowych przekazanych na małe dotacje: **18 000,00 zł**;
- 19) liczba zrealizowanych umów w ciągu roku, na które udzielono dotacji (51):
- do 1 000 zł – **7**;
 - od 1 001 do 5 000 zł – **30**;
 - powyżej 5 001 zł – **14**;
- 20) zasięg działań organizacji w ramach realizacji zadania:
- lokalny – **42**;
 - ogólnopolski – **7** (Mistrzostwa Polski w Motocrossie, Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej, Regaty żeglarskie, Memoriał Kajakowy, Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, Pomorski Konkurs Piosenki Żeglarskiej, I Ogólnopolskie zawody w Fit Kid);
 - międzynarodowy – **2** (Polish Boogie Festival, Konkurs Piosenki Francuskiej).

7.5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Polityka planistyczna miasta Człuchów w 2024 r. oparta była na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów przyjętym uchwałą Nr LIII/306/2009 RM z dnia 25 listopada 2009 r. W dniu 29 września 2023 r. uchwałą Nr LVI.446.2023 RM zatwierdziła aktualność studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów. Jednak w związku ze zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym planowane jest sporządzenie planu ogólnego Gminy Miejskiej Człuchów, które zastąpi obecne studium. Prace rozpoczęły się w 2024 r., a ich zakończenie planowane jest na grudzień 2025 r.

8. REALIZACJA ZADAŃ ZLECONYCH PRZEZ URZĄD STANU CYWILNEGO

8.1. Zadania związane z rejestracją aktów stanu cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego w Człuchowie w 2024 r. zarejestrował ogólnie **470** aktów stanu cywilnego, w tym:

- **54** urodzenia (transkrypcje), w mieście zameldowano **55** noworodków – 28 dziewczynek i 27 chłopców,
- **97** małżeństw, w tym: 60 cywilnych, 29 konkordatowych i 8 transkrypcji,

- **319** zgonów, w tym: **149** aktów zgonu mieszkańców miasta Człuchów (66 mężczyzn, 83 kobiet).

W zakresie merytorycznej działalności USC:

- przeniesiono **1 975** aktów stanu cywilnego z papierowych ksiąg stanu cywilnego do ogólnopolskiej elektronicznej bazy aktów stanu cywilnego,
- wydano **3 753** szt. aktów stanu cywilnego w odpowiedzi na 2 667 podań interesantów,
- dokonano **634** usunięcia niezgodności i błędy w rejestrze PESEL,
- odnotowano **3 847** przypisków pod treścią aktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu,
- dokonano **380** czynności związanych z wydaniem m.in. decyzji o zmianie imion i nazwisk, prostowaniem i uzupełnieniem aktów stanu cywilnego, zaświadczeń do ślubów konkordatowych, zaświadczeń o stanie cywilnym i zezwoleń na ślub poza granicami naszego państwa,
- dodano **380** wzmianek zmieniających treść aktów stanu cywilnego na wniosek sądów i innych urzędów stanu cywilnego dotyczących: rozwodów, przysposobień dzieci, ustaleń lub zaprzeczeń ojcostwa, oświadczeń o powrocie rozwiedzionych małżonków do nazwisk noszonych przed ślubem oraz wzmianki dotyczące uznań wyroków sądów zagranicznych,
- rozpatrzono pozytywnie **68** wniosków dotyczących transkrypcji aktów sporządzonych za granicą i wpisanych do bazy aktów stanu cywilnego w Polsce,
- przyjęto **19** wniosków dotyczących organizacji uroczystości jubileuszowych z okazji długoletniego pożycia małżeńskiego mieszkańców miasta i gminy Człuchów.

8.2. Ewidencja ludności i dowody osobiste

W zakresie ewidencji ludności i dowodów osobistych:

- wydano **1 756** nowych dowodów osobistych w urzędzie i **299** poza urzędem na terenie całego powiatu człuchowskiego,
- przyjęto **229** zgłoszeń o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego,
- unieważniono **66** dowodów osobistych w Rejestrze Dowodów Osobistych,
- dokonano **885** czynności związanych z zameldowaniem, wymeldowaniem, zgłoszeniem wyjazdu na pobyt stały lub czasowy, zgłoszeniem powrotu z pobytu czasowego,
- nadano **122** numery PESEL i dodatkowo **81** numerów PESEL dla obywateli Ukrainy w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy,
- rozpatrzono **15** decyzji w sprawach meldunkowych,

- wydano **675** zaświadczeń zawierających wykaz danych osoby, której wniosek dotyczy z Ewidencji Ludności oraz udostępnienie danych z Rejestru Dowodów Osobistych,
- rozpatrzono **282** wnioski o udostępnienie danych z rejestru PESEL, Rejestru Mieszkańców, Rejestru Zamieszkania Cudzoziemców, Rejestru Dowodów Osobistych i dokumentacji związanej z dowodami osobistymi,
- wydano **7** decyzji o odmowie udostępnienia danych osobowych oraz decyzji o odmowie udostępnienia danych osobowych z Rejestru Dowodów Osobistych,
- usunięto **1021** niezgodności w Rejestrze Mieszkańców naszego miasta,
- przyjęto **315** wniosków dotyczących zastrzeżenia numeru PESEL,
- przyjęto **131** wniosków dotyczących cofnięcia zastrzeżenia numeru PESEL.

9. SPÓŁKI KOMUNALNE

Gmina Miejska Człuchów posiada 100% udziałów we własnej spółce – Przedsiębiorstwie Komunalnym Sp. z o.o., a także udziały w trzech innych spółkach z o.o.:

- Zakładzie Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór,
- Pomorskim Regionalnym Funduszu Poręczeń Kredytowych w Gdańsku,
- Społecznej Inicjatywie Mieszkaniowej KZN – Pomorze w Malborku.

W spółkach komunalnych, w których udziały posiada Gmina Miejska Człuchów, ani w jednostkach organizacyjnych podległych Gminie Miejskiej Człuchów w 2024 r. nie byli zatrudnieni radni Rady Miejskiej w Człuchowie.

9.1. Udziały miasta w spółkach komunalnych

Gmina Miejska Człuchów w 2024 r. posiadała udziały w czterech spółkach komunalnych, wszystkie te przedsiębiorstwa prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Poza spółką miejską – Przedsiębiorstwem Komunalnym Sp. z o.o. (dane w rozdziale 9.2.), są to:

- **Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.** z siedzibą w Nowym Dworze koło Angowic w gminie Chojnice – spółka utworzona w grudniu 2008 r. na podstawie porozumienia komunalnego pomiędzy: Gminą Miejską Chojnice, Gminą Chojnice, Gminą Czersk, Gminą Brusy, Gminą Konarzyny, Gminą Człuchów, Gminą Miejską Człuchów, Gminą Czarne, Gminą Debrzno, Gminą Przechlewo, w celu realizacji obowiązkowych zadań własnych gmin związanych z zapewnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego oraz osiągnięcia celów polityki ekologicznej państwa;

- **Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.** z siedzibą w Gdańsku – instytucja finansowa, która powstała w 2001 r. w ramach realizacji strategii rozwoju województwa, jest instytucją Samorządu Województwa Pomorskiego i największym funduszem poręczeniowym na Pomorzu; celem działania funduszu jest wspieranie przedsiębiorców z segmentu msp w zakresie zwiększania dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, poprzez udzielanie poręczeń kredytów, pożyczek, leasingów i wadium przetargowych;
- **Spółeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Krajowy Zasób Nieruchomości – Pomorze Sp. z o.o.** z siedzibą w Malborku – spółka, która została założona 28 września 2021 r. w Malborku przez 19 pomorskich samorządów oraz Krajowy Zasób Nieruchomości; udziałowcami zostały: Malbork, Kępice, Człuchów, Pelplin, Kobylnica, Dzierżgoń, Czersk, Kościerzyna, Cedry Wielkie, Prabuty, Stary Dzierżgoń, Miłoradz, Kolbudy, Suchy Dąb, Gniew, Nowy Staw, Trąbki Wielkie, Pruszcz Gdański, Pszczółki oraz Krajowy Zasób Nieruchomości; podstawowym przedmiotem jej działalności jest budowanie domów mieszkalnych oraz ich eksploatacja na zasadach najmu zgodnie z przepisami ustawy o SIM.

Udział miasta w strukturze własności powyższych podmiotów jest zróżnicowany. Stan wartości miasta w wymienionych powyżej podmiotach w 2024 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Zestawienie finansowego majątku trwałego Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan wartości 31 grudnia 2023 [zł]	Stan wartości 31 grudnia 2024 [zł]	Różnica [zł]
I	W spółkach utworzonych przez Gminę:	20 840 200,00	20 840 200,00	0,00
1.	Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie	20 840 200,00	20 840 200,00	0,00
II	W innych podmiotach:	5 672 900,00	8 579 750,00	2 906 850,00
1.	Zakład Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.	1 126 300,00	1 126 300,00	0,00
2.	Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Gdańsku	30 000,00	30 000,00	0,00
3.	SIM KZN – Pomorze Sp. z o.o. w Malborku	4 516 600,00	7 423 450,00	2 906 850,00
Ogółem (I+II)		26 513 100,00	29 419 950,00	2 906 850,00

Źródło: dane UM.

9.2. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie

Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z o.o. w Człuchowie to spółka utworzona 1 lipca 1997 r. z przekształcenia Rejonowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 679), przedmiotem działania spółki jest m.in.: zaopatrywanie mieszkańców w energię ciepłą i ciepłą wodę użytkową, odbiór i oczyszczanie ścieków, wywóz odpadów komunalnych, obsługa nieruchomości.

Zarząd spółki tworzą dwie osoby:

- prezes – mgr inż. Helena Diakun,
- zastępca prezesa – mgr inż. Małgorzata Kulińska.

Spółka zarejestrowana jest w Sądzie Rejonowym w Gdańsku VIII Wydział Gospodarczy pod nr KRS 0000176774. Kapitał zakładowy spółki wynosi **20 840 200 zł**. Wszystkie udziały w spółce należą do Gminy Miejskiej Człuchów.

Dane księgowo-finansowe spółki na koniec 2024 r. i ich zmianę w stosunku do roku 2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Dane księgowo-finansowe Przedsiębiorstwa Komunalnego za rok 2024.

Zakres danych	Stan na dzień 31.12.2023	Stan na dzień 31.12.2024	Zmiana %
Majątek trwały	33 554 275,82	33 054 844,11	98,51
Majątek obrotowy	21 413 122,49	27 993 002,14	130,73
- w tym: zapasy	1 368 237,44	1 942 601,84	141,98
Struktura majątkowa	54 967 398,31	61 047 846,25	111,06
Kapitał podstawowy	20 840 200,00	20 840 200,00	100,00
Kapitał zapasowy	10 709 970,00	14 909 970,00	139,22
Kapitały własne	31 550 170,00	35 750 170,00	113,31
Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	33 917 530,98	31 434 699,47	92,68
Pozostałe przychody operacyjne	4 221 586,54	2 718 384,77	64,39
Przychody finansowe	196 374,21	270 025,54	137,51
Przychody	38 335 491,73	34 423 109,78	89,79

Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

Spółka realizuje działalność statutową poprzez **6** wyodrębnionych organizacyjnie **zakładów**, a mianowicie:

- Zakład Energetyki Ciepłej (ZEC),
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji (ZWik),
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM),
- Zakład Oczyszczania Miasta (ZOM),
- Zakład Zieleni,
- Zakład Pogrzebowy.

Zatrudnienie na ostatni dzień 2024 r. wynosiło 114 osób, rok wcześniej – 112.

W ciągu całego 2024 r. spółka poniosła nakłady na zwiększenie majątku w kwocie **3 203 215,47 zł**. Realizowane i zakończone inwestycje przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11. Realizowane przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w 2024 r. inwestycje i projekty – zakończone oraz w trakcie realizacji.

Lp.	Nazwa środka trwałego	Wartość
1.	Przyłącze c.o. wysokoparametrowe do budynku przy ul. Średniej 6B	52 310,07
2.	Laptop DELL VOSTRO	2 118,26
3.	Plandeka	7 052,00
4.	Pompa do nadawy	6 248,00
5.	Sieć wodociągowa w ul. Traugutta	42 963,07
6.	Pompa ściekowa METALCHEM	6 375,00
7.	Sieć wodociągowa w ul. Średniej Traugutta	125 921,65
8.	Szalunek do zabezpieczania grobu	16 480,00
9.	Stacja monitorowania poziomu ścieków	14 000,00
10.	Odchwaszczarka LIMPIAR TURBO	5 682,93
11.	Prasa hydrauliczna mobilna	2 601,63
12.	Induktorowy miernik izolacji	2 700,00
13.	Sieć ciepłownicza wysokoparametrowa ul. Lawendowa	435 332,53
14.	Sieć wodociągowa ul. Wyszyńskiego Średnia	19 987,11
15.	Budynek kotłowni – modernizacja	17 712,30
16.	Budynek kotłowni rejonowej – modernizacja	7 787,70
17.	Przyłącze wysokoparametrowe ul. Lawendowa dz. 1080/65	19 309,23
18.	Pompa ciepła STIEBEL ELTRON	144 420,00
19.	Samochód Renault KERAX	82 675,09
Razem inwestycje zakończone		1 011 676,57
1.	Sieć wodociągowa ul. Kozioła	3 723,38
2.	Modernizacja studni głębinowej nr 5	26 999,05
3.	Przyłącze c.o. wysokoparametr. do bud. pl. Wolności dz. 18/8, 18/21, 81, 21/6	3 500,00
4.	Węzeł cieplny w budynku pl. Wolności 18/8, 18/21, 81, 21/6	3 400,00
5.	Odwiert studni ujęcie wody	184 010,79
6.	Automatyzacja systemu monitoringu wieży ciśnień	68 157,34
7.	Przyłącze c.o. wysokoparametrowe do bud. przy ul. Lawendowej dz. 1080/66	17 730,66
8.	Zdalny odczyt liczników zwiększenie wartości	12 004,20
9.	Monitoring węzłów cieplnych	3 385,80
10.	Sieć wodociągowa ul. Berenta	62 349,33
11.	Sieć wodociągowa ul. Azaliowa	14 036,82
12.	Sieć wodociągowa ul. Koszalińska Jana Pawła II	8 700,00
13.	Przyłącze c.o. niskoparametrowe do budynku ul. Szczecińska 30	3 750,00

14.	Sieć wodociągowa ul. Łąkowa Jeziorańskiego	4 200,00
15.	Sieć wodociągowa ul. Potockiego	2 450,00
16.	Przyłącze c.o. wysokoparametrowe do bud. przy ul. Lawendowej dz. 1281/1	21 445,72
17.	Modernizacja kotła wodnego WRP-12 nr 4	89 523,17
18.	Sieć kanalizacyjna ul. Potockiego	2 450,00
19.	Modernizacja składu żużlu KR-1	1 933,03
20.	Pompa stacyjna nr 3	90 228,45
21.	Monitoring kamer ZEC zwiększenie wartości	10 108,04
22.	Modernizacja budynku warsztatowo-socjalnego	6 500,00
23.	Modernizacja przepompowni ścieków ul. Garbarska	2 305 889,46
24.	Sieć wodociągowa ul. Przemysłowa	39 256,69
25.	Sieć wodociągowa ul. Traugutta	933,70
26.	Sieć kanalizacyjno-sanitarna ul. Traugutta	129 933,90
27.	UPS Fujitsu	7 643,04
Razem inwestycje niezakończone		3 124 242,57
Ogółem		4 135 919,14

Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. spółka posiadała **47 pojazdów** wg poniższego zestawienia.

Tabela 12. Zestawienie pojazdów Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Człuchowie.

Lp.	Zakład	Nr rejestr.	Rodzaj pojazdu	Rok produkcji	Marka pojazdu	Typ, model pojazdu
1	Zakład Zieleni	SLK 9666	ciężarowy do 3,5 t	1997	Mercedes	BENZ
2	ZWiK	GCZ CM11	osobowy	2010	PEUGEOT	PARTNER
3	ZOM	GKA 678 A	ciężarowy do 3,5 t	1999	LUBLIN	33352/1
4	ZOM (Akcja Zimowa)	GCZ J595	cięż. pow. 3,5 t	1986	STAR	3W/200
5	ZOM	GKA 430A	cięż. pow. 3,5 t	1986	STAR	A 200
6	ZWiK	SLK 3113	ciągnik rolniczy	1993	OSTRÓWEK	KT-0162
7	ZWiK	GCZ 43FT	ciągnik rolniczy	1975	URSUS	C-355
8	ZOM	GCZ 24 FT	ciągnik rolniczy	1979	URSUS	C-360
9	Zakład Zieleni	GCZ E481	ciągnik rolniczy	1972	URSUS	C-355
10	ZOM	GCZ E129	ciągnik rolniczy	1972	URSUS	C-355
11	ZWiK	SLJ 0802	przyczepa	1996	P-PA	HD-100
12	ZWiK	SLJ 0987	przyczepa	1997	P-PA	SAM BM
13	ZWiK	GCZ C657	przyczepa	1996	P-PA	D-734/M
14	ZWiK	SLJ 0934	przyczepa	1998	P-PA	PA-35A
15	ZOM (Oczysz.)	GCZ 40NK	specjalny	2002	VOIVO fl6	FL 6

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

16	Zakład Pogrzebowy	GCZ V400	specjalny	2004	MERCEDES	BENZ
17	ZGM	GCZ 72HR	ciężarowy do 3,5 t	1995	Volkswagen	Transporter
18	ZWiK	GCZ 09CS	ciężarowy do 3,5 t	1997	Volkswagen	Transporter
19	ZOM (Akcja Zimowa)	GCZ H757	cięż. pow. 3,5 t	1989	STAR	3W/200
20	ZOM	GCZ X549	cięż. pow. 3,5 t	1988	STAR	200
21	ZOM	GCZ S280	cięż. pow. 3,5 t	1994	MAN	18222
22	ZOM	GCZ 56JW	cięż. pow. 3,5 t	2008	DAF	CF6X2/SM
23	ZEC	brak	koparka, ładowarka	2007	Koparko - ładowarka	Lb-95B
24	ZWiK	GCZ E045	ciągnik rolniczy	2000	URSUS	5314
25	ZOM	GCZ C180	przyczepa	1999	P-PA	T-169/1
26	ZOM	GCZ CL18	cięż. pow. 3,5 t	2015	MITSUBISHI	CARTER FUSO 7C18
27	ZWiK	GCZ Y737	przyczepa	2006	P-PA	T-041
28	ZOM	brak	wolnobieżny	2013	ZAMIATARKA	CX-201
29	ZWiK	brak	koparka, ładowarka	2008	Koparko - ładowarka	LB 90B-4PT
30	ZWiK	GCZ 55MX	przyczepa	2007	P-PA	warfama
31	ZEC	GCZ 60NM	ciężarowy do 3,5 t	2001	Volkswagen	Transporter
32	Zakład Pogrzebowy	GCZ 21NN	specjalny	2010	Volkswagen	Transporter
33	ZWiK	GCZ 52RS	specjalny	2011	DAF	LF/DCK
34	ZWiK	GCZ 34TX	ciągnik rolniczy	2012	zetor	forterra
35	Zakład Zieleni	GCZ 23TK	ciężarowy do 3,5 t	2006	Volkswagen	Transporter
36	ZOM	GCZ 46WG	cięż. pow. 3,5 t	2013	DAF	FAGCF75310L
37	ZEC	GCZ JN28	osobowy	2015	DACIA	DOKKER
38	ZOM	GCZ KP44	cięż. pow. 3,5 t	2005	DAF	FA LF55.180E
39	ZOM	GCZ HH36	cięż. pow. 3,5 t	2008	MAN	TGL 7.180
40	ZOM	GCZ VG28	cięż. pow. 3,5 t	2013	VOLVO	FE
41	Zakład Pogrzebowy	GCZ UW99	ciężarowy do 3,5 t	2020	OPEL	VIVARO
42	ZWiK	brak	wolnobieżny	2018	MANITOU	T737130PS
43	ZEC	GCZ ME68	cięż. pow. 3,5 t	2008	Mercedes	BENZ/ATEGO
44	ZOM	GCZ TV40	przewóz kontenerów	2011	Mercedes	Actros1832
45	Zarząd	GCZ XF16	ciężarowy do 3,5 t	2014	Renault	VAV Kangoo
46	ZWiK	brak	agregat prądotwórczy	1972	zespół spalin.- elektryczny	
47	ZOM (Akcja Zimowa)	GCZ 06052	specjalny	2002	RENAULT/Kerax	

Źródło: Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

10. JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW

W Gminie Miejskiej Człuchów w 2024 r. funkcjonowały 3 rodzaje jednostek organizacyjnych:

- 5 jednostek budżetowych (SP nr 1, Przedszkole Miejskie, Żłobek Miejski, MOPS, ŚDS),
- 1 samorządowy zakład budżetowy (OSiR);
- 3 instytucje kultury (MDK, MBP, Muzeum Regionalne).

10.1. Jednostki budżetowe

10.1.1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej tj. dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Raport obejmuje dwa lata szkolne.

W roku szkolnym 2023/2024 naukę rozpoczęło **577** uczniów (stan na 30 września 2023 r. w SIO), w tym **17** uczniów uczęszczało do oddziału przedszkolnego. Pobierali naukę w **27 oddziałach** (w tym dwóch integracyjnych) oraz w 1 oddziale przedszkolnym. Utworzone zostały **cztery klasy** pierwsze. Zatrudnionych było **68** nauczycieli, w tym 65 pełnozatrudnionych, sześciu nauczycieli przebywało na urloпах dla poratowania zdrowia.

Nauczyciele wg stopnia awansu:

- dyplomowani – 60
- mianowani – 5
- kontraktowi – 2
- brak/początkujący – 1.

W r.szk. 2024/2025 (wg SIO na dzień 30 września 2024 r.) do szkoły uczęszczało **571** uczniów klas I-VIII, oraz **17** dzieci w oddziale przedszkolnym. Pobierali naukę w **27 oddziałach** (w tym 2 oddziałach integracyjnych) oraz w 1 oddziale przedszkolnym. Utworzone zostały **trzy klasy** pierwsze. W szkole zatrudnionych jest **63** nauczycieli.

Nauczyciele wg stopnia awansu:

- dyplomowani – 52
- mianowani – 6
- brak/początkujący – 5.

SP nr 1 mieści się w jednym budynku położonym przy ul. Średniej 4a. Uczniowie korzystają również z hali sportowej mieszczącej się przy ul. Szkolnej 3.

Tabela 13. Liczba uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 na poszczególnych poziomach edukacyjnych w roku szkolnym 2023/24 i 2024/25.

poziom edukac.	liczba oddziałów		uczniów ogółem		w tym dziewcząt		w tym chłopców	
r.szk.	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25	2023/24	2024/25
0	1	1	17	17	9	8	8	9
I	4	3	87	72	46	25	41	47
II	4	4	75	86	28	46	47	40
III	3	4	61	77	25	27	36	50
IV	3	3	67	58	29	24	38	34
V	3	3	69	63	41	26	28	37
VI	3	3	67	66	28	39	39	27
VII	4	3	77	73	39	30	38	43
VIII	3	4	57	76	30	40	27	36
Razem	28	28	577	588	274	265	303	323

Źródło: sprawozdanie SP nr 1.

W 2024 r. zmodernizowano kolejne elementy bazy szkoły. Wyremontowano m.in.: małą salę gimnastyczną, pokój nauczycieli wf, dostosowano toaletę dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wykonano różne prace remontowo-malarskie. Koszt usług remontowych wyniósł 91 665,95 zł.

10.1.2. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki w Człuchowie

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednego przedszkola – Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Ma ono siedzibę w budynku przy ul. Jacka i Agatki 5 (o powierzchni 1 520 m², w tym 1 107 m² powierzchni użytkowej) oraz przy ul. Sobieskiego 7.

Przedszkole realizuje pięciogodzinną podstawę programową w godzinach od 8:00 do 13:00. Zapewnia stałą opiekę dzieciom w godzinach 6.30 do 16.30. Grupy przedszkolne podzielone są według zbliżonego wieku dzieci. Każdą grupą wiekową opiekuje się dwoje nauczycieli i pomoc nauczyciela, w grupach 3-latków dodatkowo niania.

W r.szk. 2023/2024 r. do przedszkola uczęszczało **210** dzieci do **8** grup wiekowych od 3 do 6 lat. Od września 2023 r. utworzono w SP nr 1 dodatkowy oddział przedszkolny dla sześciolatków. Oddział funkcjonował przez 1 rok tj. do momentu otwarcia nowych trzech oddziałów przedszkolnych w budynku przy ul. Sobieskiego 7. W r.szk. 2024/2025 wg SIO do przedszkola uczęszczało **249** dzieci.

W r.szk. 2023/24 w placówce zatrudnionych było **16** nauczycieli, w tym: 6 początkujących, 3 mianowanych oraz 7 nauczycieli dyplomowanych, od września 2024 r. zatrudnionych jest 8 nauczycieli początkujących, 3 nauczycieli mianowanych oraz 7 nauczycieli dyplomowanych.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone są systematycznie według miesięcznych planów pracy opracowywanych przez nauczycieli. Dzieci chętnie korzystają z różnych form aktywności ruchowej, jak np. pobyt na placu zabaw, spacer, wycieczki do parku.

10.1.3. Żłobek Miejski w Człuchowie

Żłobek Miejski w Człuchowie rozpoczął swoją działalność od 1 września 2024 r., mieści się przy ul. Sobieskiego 7 w Człuchowie. Placówka zapewnia profesjonalną opiekę dla 24 dzieci. Jest to przyjazne i bezpieczne miejsce dla dzieci w wieku od 1 do 3 lat. Personel żłobka stanowią 4 opiekunki, pielęgniarka, księgowa i dyrektor.

Dzieci mają zapewnione smaczne i zdrowe posiłki przygotowywane przez firmę cateringową Moniq – dzienna stawka żywieniowa wynosi 15,40 zł i jest to jedyny koszt, jaki ponoszą rodzice za pobyt i opiekę dziecka w żłobku miejskim.

10.1.4. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie jest jednostką budżetową Gminy Miejskiej Człuchów. Działa na podstawie uchwały Rady Miasta Człuchów Nr VIII/57/95 z dnia 28 marca 1995 r. w sprawie powołania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie, statutu zatwierdzonego uchwałą Nr XLVIII/343/2014 RM z dnia 28 maja 2014 r. (z późn. zm.), Regulaminu Organizacyjnego MOPS zatwierdzonego zarządzeniem Nr 0050.78.2018 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 5 września 2018 r., pozostałych przepisów wewnętrznych MOPS i aktów prawa miejscowego. Działalność ośrodka regulują liczne ustawy z zakresu polityki społecznej i samorządowej.

W 2024 r. MOPS dysponował budżetem w wysokości **18 212 854,61 zł**, z czego:

• środki własne miasta	4 824 627,00 zł
• środki z Funduszu Pracy	46 864,04 zł
• środki z Urzędu Marszałkowskiego	3 500,00 zł
• budżet państwa	13 218 777,79 zł
• fundusz przeciwdziałania COVID-19	14 939,46 zł
• pomoc Ukrainie	104 146,32 zł.

Pracownicy zatrudnieni w ośrodku to wyspecjalizowana kadra posiadająca wymagane kwalifikacje z zakresu pomocy społecznej. W celu realizacji zadań w 2024 r. MOPS zatrudniał następujące osoby:

- Dział Pomocy Społecznej – łącznie 22 pracowników, w tym: kierownik działu, 2 starszych specjalistów pracy socjalnej-koordynatorów, 2 starszych specjalistów pracy socjalnej, 1 specjalista pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 1 aspirant pracy socjalnej, 2 asystentki rodziny, 11 opiekunek;

- Dział Świadczeń Rodzinnych – łącznie 5 pracowników, w tym: kierownik działu, 4 starszych inspektorów;
- Dział Finansowo-Kadrowy – łącznie 5 pracowników, w tym: główna księgowa, 2 starszych inspektorów, starszy inspektor ds. kadrowo-płacowych i sekretariatu, pomoc administracyjna/pracownik gospodarczy;
- dyrektor – 1 etat;
- umowy zlecenia – radca prawny, informatyk, inspektor ochrony danych osobowych, bhp, robotnik gospodarczy, opiekunowie noclegowni i inne;
- Centrum Rodzin (etaty, umowy zlecenie): kierownik, 3 wychowawców w Placówce Wsparcia Dziennego, opiekun Klubu Seniora, osoby realizujące zajęcia: muzyczne, terapii zajęciowej, 2 sprzątaczk.

Od kwietnia 2021 r. MOPS ma siedzibę w budynku byłego gimnazjum przy **ul. Szkolnej 3**, w 2024 r. MOPS zarządzał następującymi obiektami:

- budynek komunalny przy ul. Szkolnej 3,
- budynek noclegowni przy ul. Średniej 14,
- budynek świetlicy przy ul. Słowackiego 3b,
- mieszkanie wspomagane przy ul. Batorego 7/1a.

10.1.5. Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie jest wyodrębnioną jednostką budżetową gminy, realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, funkcjonującą od lipca 2017 r. Placówka jest usytuowana na parterze w dobudówce budynku szkolnego przy ul. Szkolnej 3, dysponuje powierzchnią użytkową **677,09 m²**, nie posiada barier architektonicznych, dodatkowo posiada udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym: podjazd dla wózków inwalidzkich, łazienkę i toaletę przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową, poręcze przy ścianach w korytarzu i przy wejściu do budynku, miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych przed budynkiem, mobilną pętlę indukcyjną.

W 2024 r. na bieżącą działalność placówka otrzymała środki z budżetu Wojewody Pomorskiego w wysokości **1 236 843,20 zł**, w tym dodatek motywacyjny: 68 628 zł.

ŚDS jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczy usługi dla dorosłych osób przewlekłe psychicznie chorych i osób upośledzonych umysłowo wymagających pomocy w środowisku rodzinnym i społecznym, w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

ŚDS działa w formie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej dziennego pobytu. ŚDS jest placówką dla 40 dorosłych osób (mieszkańców Człuchowa) i działa przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie.

Struktura zatrudnienia pracowników ŚDS przedstawia się następująco:

Tabela 14. Struktura zatrudnienia w ŚDS w Człuchowie w 2024 r.

Lp.	Stanowisko	Wykształcenie	Wymiar etatu	Czas obowiązywania umowy
pracownicy etatowi				
1	dyrektor	wyższe kierunkowe	1	nieokreślony
2	psycholog	wyższe kierunkowe	1	nieokreślony
3	pedagog	wyższe kierunkowe	1/2	nieokreślony
4	starszy terapeuta zajęciowy	średnie kierunkowe	1	nieokreślony
5	terapeuta zajęciowy	średnie kierunkowe	3	nieokreślony
6	asystent osoby z niepełnosprawnością	wyższe kierunkowe średnie kierunkowe	1	nieokreślony
7	opiekun osoby starszej	średnie kierunkowe	1	nieokreślony
8	księgowa	wyższe kierunkowe	1/4	nieokreślony
9	sprzątaczką	zasadnicze zawodowe	3/4	nieokreślony
inne formy zatrudnienia				
1	kierowca	średnie prawo jazdy kat. B	60 godz.	umowa zlecenie
2	prowadzenie kadr i obsługa bhp	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie
3	prowadzenie zajęć muzykoterapii	wyższe kierunkowe	16 godz.	umowa zlecenie
4	koordynator ds. dostępności	wyższe kierunkowe	ryczałt	umowa zlecenie
5	obsługa informatyczna	wyższe kierunkowe	2 godz.	umowa zlecenie
6	inspektor ochrony danych	wyższe	ryczałt	usługa
7	radca prawny	wyższe kierunkowe	ryczałt	usługa

Źródło: sprawozdanie z działalności ŚDS za rok 2024.

Na podstawie stosownych decyzji do człuchowskiego ŚDS skierowanych zostało w 2024 r. **40 osób**.

Tabela 15. Liczba podopiecznych ŚDS w Człuchowie ze względu na rodzaj zaburzenia psychicznego w 2024 r.

Lp.	Rodzaj zaburzenia/niepełnosprawności	Liczba osób
1	Choroba psychiczna	18
2	Niepełnosprawność intelektualna, w tym:	16
	głęboki stopień	0
	znaczny stopień	12
	umiarkowany stopień	4
	lekki stopień inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne	0
3	Inne zaburzenia czynności psychicznych – z wyłączeniem uzależnienia od środków psychoaktywnych	6
4	Osoby ze spektrum autyzmu	0
Razem		40

Źródło: sprawozdanie z działalności ŚDS za rok 2024.

10.2. Samorządowy zakład budżetowy – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie działa na podstawie uchwały RM Nr IV/27/2003 z dnia 19 lutego 2003 r. OSiR jest gminną jednostką organizacyjną i działa jako zakład budżetowy. Siedzibą ośrodka jest obiekt przy ul. Szkolnej 1 w Człuchowie, administruje on również Ośrodkiem Wypoczynkowym nad Jeziorem Rychnowskim, w którego skład wchodzi Camping nr 80, tj.: baza noclegowa z pokojami i pole namiotowe, kąpielisko strzeżone na plaży miejskiej, Park Rekreacji z parkiem wodnym, parkiem linowym i polem do minigolfa.

Do zadań OSiR należy m.in.:

- organizowanie zajęć, zawodów, imprez sportowo-rekreacyjnych i turystycznych;
- utrzymanie obiektów i urządzeń użyteczności publicznej – zapewnienie właściwej eksploatacji i konserwacji bazy sportowej, rekreacyjnej i usługowej;
- tworzenie i zagospodarowanie w urządzeniu sportowe i rekreacyjne terenów oraz miejsc specjalnie na ten cel wydzielonych i przekazanych przez UM;
- popularyzacja walorów turystycznych i rekreacyjnych miasta;
- odpłatne i nieodpłatne udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej w celach szkolenia i dokształcania kadr trenersko-instruktorskich i zawodniczych;
- organizowanie odpłatnych i nieodpłatnych imprez na zlecenie klubów, organizacji i instytucji;
- eksploatacja kąpieliska oraz ośrodka wypoczynkowego wraz z Campingiem nr 80 i Parkiem Rekreacji nad Jeziorem Rychnowskim;
- prowadzenie sprzedaży pamiątek regionalnych, informatorów turystycznych itp.;
- współpraca z placówkami oświatowo-kulturalnymi i stowarzyszeniami kultury fizycznej prowadzącymi działalność sportową, turystyczną i rekreacyjną.

10.2.1. Przychody i wydatki Ośrodka Sportu i Rekreacji w 2024 r.

Suma przychodów OSiR ogółem w 2024 r. wyniosła **2 954 279,49 zł**, w tym dotacja przedmiotowa 1 061 tys. zł i dotacja celowa 19 707,13 zł. Przychody z noclegów i parku rekreacji kształtowały się następująco:

• „Dom Sportowca”	472 993,96 zł
• camping	591 487,64 zł
• pole namiotowe	170 829,28 zł
• park rekreacji	279 832,58 zł
• wypożyczalnia sprzętu pływającego	26 371,07 zł
• dzierżawy	124 016,27 zł
• obiekty sportowe	208 041,56 zł.

Wydatki przedstawiały się następująco:

- nagrody i wydatki osobowe nie wliczone do wynagrodzeń 4 257,46 zł
- wynagrodzenia osobowe pracowników 1 001 803,82 zł
- dodatkowe wynagrodzenie roczne 64 936,48 zł
- wynagrodzenia bezosobowe 171 385,50 zł
- nagrody konkursowe 14 985,44 zł
- zakup materiałów i wyposażenia 208 899,83 zł.

Poniesione koszty usług remontowych w 2024 r. to kwota 52 626,14 zł, natomiast na zakup usług pozostałych przeznaczono 680 980,33 zł. Stan środków obrotowych na koniec roku wyniósł: **16 528,15 zł**. Suma wszystkich kosztów wraz z odpisami amortyzacyjnymi w roku 2024 wyniosła 3 770 117,70 zł, w tym amortyzacja środków trwałych sfinansowana ze środków własnych w kwocie 19 380,42 zł.

10.2.2. Inwestycje w infrastrukturę sportową

W latach 2023 i 2024 największą inwestycją w infrastrukturę sportową było dokończenie przebudowy kompleksu turystyczno-sportowego nad Jeziorem Rychnowskim. W pierwszym etapie przebudowano boisko do piłki siatkowej plażowej. Aktualnie OSiR dysponuje dwoma boiskami do piłki siatkowej plażowej. Przebudowano także boisko wielofunkcyjne, powiększono je, zmieniono nawierzchnię z asfaltowej na syntetyczną z poliuretanu oraz wymieniono kosze i bramki. W tej chwili można grać na nim w piłkę siatkową, w piłkę koszykową – 2 boiska, w tenisa ziemnego i piłkę nożną.

Na miejscu starych sanitariatów wybudowano nowy budynek, w którym znajduje się recepcja z węzłem sanitarnym dla osób niepełnosprawnych, w budynku znajdują się także dwa apartamenty o powierzchni ok. 50 m² oraz toaleta z wejściem z zewnątrz. Budynek przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych.

Zmodernizowano wszystkie drogi wewnętrzne. Wykonano dojazd na pole campingowe ze szlabanem przy recepcji, drogą dojazdową koło nowej recepcji. Jest możliwość zdalnego dostępu do szlabanu. Rozbudowano system monitoringu.

Wykonano także:

- remont tzw. bazy kajakowej, wykonywana jest elewacja budynku, na piętrze wykonano 5 apartamentów z węzłem sanitarnym. Wszystkie apartamenty mają też aneksy kuchenne,
- modernizację campingu – utworzono 10 stanowisk pod kampery, każde z tych stanowisk ma dostęp do prądu, możliwość spuszczenia wody szarej, wszystkie stanowiska są utwardzone płytami ażurowymi,
- nową kuchnię polową, w której są 4 zlewozmywaki,
- zamontowano elementy małej architektury.

W 2024 r. zostały wymienione łóżka w domkach, doposażono domki drewniane i apartamenty. Wymieniono siatkę do skoku na parku linowym, zmieniono jedną przeszkodę i trasę parku linowego w jednym miejscu. Zakupiono większą ilość kompletów pościeli, akcesoria kuchenne i wykonano modernizację przepompowni ścieków na campingu (pole namiotowe).

Na terenie OSiR przy ul. Szkolnej powstało zadaszone boisko wielofunkcyjne ze sztuczną trawą, gdzie można grać w piłkę nożną, siatkową, koszykową i ręczną oraz tenisa ziemnego. Boisko wykorzystują szkoły, kluby sportowe, a także osoby prywatne.

10.2.3. Działalność OSiR w 2024 r.

Główną działalnością OSiR jest dbanie o obiekty rekreacyjno-sportowe powierzone przez Gminę Miejską Człuchów. W 2024 r. ośrodek udostępniał obiekty sportowe tzn. Orlik, hala sportowa, boisko piłkarskie wraz z bieżnią i boisko treningowe przez 12 000 godz. w roku dla człuchowskich szkół i klubów. Na terenie kempingu swoją bazę mają kluby kajakowe i Yacht Klub Człuchów. Utrzymywane przez OSiR kąpielisko miejskie, które znajduje się przy Campingu nr 80, było czynne przez 851 godz. Przez cały okres wakacji otwarta była strefa rekreacji (park wodny, park linowy i mini golf), łącznie przez 720 godz.

W 2024 r. na okres wakacji zatrudniono dodatkowo: 2 pokojowe, 1 konserwatora, 6 ratowników wodnych, 4 instruktorów na parku linowym i 4 osoby do recepcji. W 2024 r. obiekty noclegowe było bardzo mocno obłożone, grupy to głównie stali klienci, którzy od lat przyjeżdżają do Człuchowa, korzystają z bazy noclegowej, obiektów sportowych, a także z obiektów rekreacyjnych OSiR. Dzięki nowym inwestycjom w bazę turystyczną w znaczący sposób została powiększona baza noclegowa dla klientów indywidualnych. Już na nowy sezon – na okres wakacji w 2025 r. ośrodek ma wstępnie zarezerwowane 90% bazy noclegowej, trwa weryfikacja zamówień.

Ośrodek szacuje, że w okresie wakacji obiekty odwiedziło 109 600 osób. Dużą część tych osób to goście z ościennych powiatów, ale także z Poznania, Gdańska, Piły i innych miast. Pole kempingowe odwiedziło także dużo więcej turystów niż wcześniej, co zaowocowało pierwszym w historii pierwszym miejscem w ogólnopolskim konkursie dla kempingów organizowanym przez PFCC.

OSiR to jednak główny organizator życia sportowego Człuchowa, a nie tylko gospodarz obiektów sportowych. W 2024 r. największymi imprezami sportowymi były:

- XXXI Bieg Tura i XI Mały Bieg Tura – około 300 uczestników,
- Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych (współorganizacja) – 200 uczestników,
- zawody lekkoatletyczne „Lekkoatletyczne Nadzieje Olimpijskie” – 400 osób,
- Mityng Ogólnopolski Mistrzostwa Województwa LZS w lekkiej atletyce – 420 osób,

- Street Basketball 3x3 – 200 osób,
- Bieg Krzyżaka – 70 osób.

Na terenie OSiR odbywały się też inne wydarzenia, jak np.: Festiwal Jezior Człuchowskich, Mistrzostwa Polski w piłce siatkowej chłopców Szkół Specjalnych „Sprawni Razem”, oddzielne turnieje piłki siatkowej „Gramy w Siatkówkę z Telmax” dla kobiet i dla mężczyzn, dwa turnieje deblowe w tenisa ziemnego. Z terenów OSiR korzystali również organizatorzy takich imprez jak: Stance On The Beach, „Dance of the Beach”, Dni Człuchowa, Pożegnanie lata. Dni powiatu. Ośrodek zakwaterował na własny koszt wykonawców i obsługę Polish Boogie Festivalu.

10.3. Instytucje kultury

Gmina Miejska Człuchów na podstawie rozporządzenia MKiDN z dnia 26 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia i udostępniania rejestru instytucji kultury (Dz.U. z 2012 r. poz. 189) prowadzi rejestr instytucji kultury, dla których jest organizatorem. Niezmiennie figurują w nim **3 instytucje**:

- pod numerem 1 – Miejski Dom Kultury w Człuchowie – MDK,
- pod numerem 2 – Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie – MBP,
- pod numerem 3 – Muzeum Regionalne w Człuchowie.

10.3.1. Miejski Dom Kultury w Człuchowie

Miejski Dom Kultury w Człuchowie działa na podstawie uchwały Nr XXIV/123/2008 RM z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie reorganizacji Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie i zmiany jego statutu. MDK prowadzi działalność w zakresie rozwijania amatorskiego ruchu artystycznego, rękodziela i folkloru, jak również działalność artystyczną w pracowniach instruktorskich, kołach i klubach zainteresowań. Przedmiotem działania MDK jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie edukacji kulturalnej, kreacji artystycznej oraz rozwijanie kulturalnych form aktywności – zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi. Miejski Dom Kultury stanowi bazę materialną tej działalności.

Majątek komunalny MDK stanowi siedziba przy ul. Traugutta 2. W budynku działalność prowadzi także Centrum Rodzin, które zajmuje niski parter budynku oraz współdzieli z MDK pomieszczenia na parterze i na piętrze budynku. Jest to instytucja podległa MOPS. Administratorem całego budynku i jego majątku jest dyrektor MDK. Dom kultury udostępnia swoje pomieszczenia i Internet wszystkim współpracującym na zasadach niekomercyjnych, w związku z tym koszty funkcjonowania i odtwarzania tej bazy ponosi budżet miasta.

W 2024 r. MDK dysponował kwotą dotacji podmiotowej **1 472 000,00 zł**. Wydatki kształtowały się następująco:

- wynagrodzenia pracowników wraz z pochodnymi: 888 894,61 zł, w tym m.in.:
 - wynagrodzenia pracowników: 747 019,15 zł
 - wynagrodzenia umowy zlecenia i o dzieło: 103 354,70 zł
 - świadczenia na rzecz pracowników: 151 519,38 zł
- energia elektryczna, c.o. i woda: 146 532,52 zł.

Systematyczne zajęcia merytoryczne w zespołach i klubach zainteresowań odbywają się od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–20.00. Dodatkowo dom kultury czynny jest w soboty i niedziele w zależności od potrzeb i kalendarza imprez.

10.3.2. Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Janusza Korczaka w Człuchowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Człuchowie jest samorządową instytucją kultury, posiadającą osobowość prawną, której celem jest rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianie wiedzy i osiągnięć kultury. Do zadań biblioteki należy między innymi: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych, udostępnienia zbiorów bibliotecznych, prowadzenie działalności informacyjnej, organizowanie różnego rodzaju imprez popularyzujących wiedzę, kulturę i sztukę.

Podstawę prawną funkcjonowania jednostki stanowią:

- ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 87),
- ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2393),
- statut nadany uchwałą Nr XLVII.335.2014 RM z dnia 29 kwietnia 2014 r.

MBP finansowana z dotacji podmiotowej Gminy Miejskiej Człuchów, która w 2024 r. wyniosła **998 tys. zł** oraz z przychodów własnych. W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, funkcjonowała biblioteka główna przy ul. Szczecińskiej 5 i filia biblioteczna na osiedlu Młodych 7. Lokal filii jest usytuowany w zasobach SML-W „Pomorzanka”.

Biblioteka od wielu lat boryka się z barierami architektonicznymi. Brak windy, toalety dla osób niepełnosprawnych, schody na parter, piętro i do klubu czytelnika oraz brak możliwości zamontowania platformy schodowej ze względu na wąską klatkę schodową powoduje, że mieszkańcy Człuchowa, a w szczególności osoby starsze, osoby z różnymi dysfunkcjami mają ograniczony dostęp do kultury.

Strukturę organizacyjną biblioteki stanowią:

- Wypożyczalnia dla Dzieci i Młodzieży z pokojem zabaw dla najmłodszych użytkowników,
- Wypożyczalnia dla Dorosłych,
- Czytelnia Internetowa z salą szkoleniową, kącikiem prasowym oraz punktem ksero,
- Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów,
- Filia nr 1 na os. Młodych.

Biblioteka główna w 2024 r. była czynna dla czytelników od poniedziałku do piątku w godzinach 09:00–17:00 oraz 26 sobót w roku. Filia nr 1 na os. Młodych jest otwarta dwa razy w tygodniu tj. wtorek w godz. 10:00–17:00 i czwartek w godz. 13:00–17:00. W pozostałe dni filia jest nieczynna, a bibliotekarka pracuje w Czytelni Internetowej MBP. W terminie od 4 do 8 listopada 2024 r. biblioteka była zamknięta dla czytelników, ponieważ w budynku rozpoczęły się prace remontowe.

Biblioteka na koniec grudnia 2024 r. zatrudniała:

- 6 bibliotekarzy, w tym: 3 osoby z wykształceniem wyższym (1 z wykształceniem bibliotekarskim), 3 osoby z wykształceniem średnim (1 ze średnim bibliotekarskim),
- główną księgową zatrudnioną na ¼ etatu,
- pracownika gospodarczego na ½ etatu.

Dzięki udziałowi w programie BLISKO, wszyscy bibliotekarze mieli możliwość podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, uczestnicząc w następujących szkoleniach:

1. „Pokolenie alfa w bibliotece: budowanie oferty dla pokolenia Internetu”,
2. „Książka wszystkimi zmysłami: warsztaty tworzenia scenariuszy poczytanek sensorycznych dla dzieci w wieku 2-5 lat”,
3. „Książka, ruch, muzyka w bibliotece”,
4. „Dostępność: architektoniczna, cyfrowa, komunikacyjna bibliotek dla osób z niepełnosprawnościami”,
5. Szkolenie dla moderatorów Dyskusyjnego Klubu Książki,
6. Warsztaty Mozaika Klimatyczna (on-line),
7. Inkluzyność w literaturze – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku Dyskusyjny Klub Książki,
8. Warsztaty Mozaika Klimatyczna (stacjonarne) – Anna Desogus,
9. Wykład Anny Sierpińskiej – Zmiany klimatu w Polsce (on-line),
10. Klimat lokalnie co to właściwie znaczy (warsztat on-line) Marta Piechocka,
11. Warsztaty moderowania spotkań i budowania zaangażowania społeczności lokalnej – Wojciech Wilk (warsztat on-line),
12. Dezinformacja klimatyczna i reagowanie na hejt w Internecie (warsztat on-line) – Patryk Zakrzewski, Stowarzyszenie Demagog.

10.3.3. Muzeum Regionalne w Człuchowie

Muzeum Regionalne w Człuchowie powołano 2 stycznia 1976 r., jego siedzibą został wówczas budynek przy al. Wojska Polskiego 3 będący do 1907 r. siedzibą Starostwa Powiatowego. W latach 1993–1998 muzeum było włączone w struktury organizacyjne Miejskiego Ośrodka Kultury w Człuchowie. Od 1 stycznia 1999 r. Muzeum Regionalne jest samodzielną instytucją kultury finansowaną z budżetu Gminy Miejskiej w Człuchowie utworzoną na mocy uchwały Nr II/15/98 RM z dnia 27 listopada 1998 r. w sprawie utworzenia muzeum komunalnego pod nazwą „Muzeum Regionalne w Człuchowie”. Od 2 maja 2013 r. siedzibą muzeum jest Zamek w Człuchowie. Działa ono na podstawie statutu przyjętego uchwałą Nr XXXVII.276.2013 RM z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie nadania statutu Muzeum Regionalnemu w Człuchowie.

W 2024 r. Muzeum Regionalne w Człuchowie otrzymało dotację podmiotową w wysokości **1 055 tys. zł.**

Koszty muzeum w 2024 r. kształtowały się następująco:

- 197 355,63 zł – koszty energii elektrycznej i ogrzewania oraz wody,
- 73 244,95 zł – zakupy materiałów (m.in. zakup materiałów biurowych, farb i art. konserwatorskich, materiałów do sprzedaży),
- 256 158,25 zł – koszty usług obcych (m.in. druk wydawnictw, konserwacje systemu ppoż. i antynapadowego, opłaty telefoniczne, usługa bhp, usługi komunalne, konserwacja wind, wynajem wystaw, prace konserwatorskie),
- 574 577,38 zł – wynagrodzenia pracowników, umowy o dzieło, umowy zlecenia,
- 121 519,22 zł – świadczenia na rzecz pracowników (urlopowe, szkolenia, badania lekarskie, składki ZUS).

Do końca 2024 r. placówka osiągnęła wpływy ze sprzedaży biletów wstępu w wysokości **287 105,90 zł.** Muzeum odwiedziło **37 241 zwiedzających**, w tym 16 928 osób bezpłatnie, m.in. podczas Nocy Muzeów i Zamkowego Pikniku Historycznego.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. w muzeum było zatrudnionych **9** pracowników (6,25 etatu):

- jeden pracownik działalności podstawowej kustosz (0,5 etatu),
- pracownicy administracji: główna księgowa (0,25 etatu), dyrektor (1 etat),
- trzech pracowników obsługi (3 x 1 etat),
- pracownik gospodarczy (1 etat),
- dwie sprzątaczkę (2 x 0,25 etatu).

Ponadto w sezonie letnim w 2024 r. do obsługi zwiedzających została zatrudniona na umowę o pracę jedna osoba oraz 9 osób na umowę zlecenie.

11. POMOC SPOŁECZNA ORAZ WSPARCIE DLA RODZIN

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

MOPS w 2024 r. udzielił wsparcia:

- w ramach pomocy społecznej **282** osobom i rodzinom, w których żyły **373** osoby, wsparcie systemem pomocy społecznej objęło **3%** mieszkańców Czulchowa,
- w ramach świadczeń rodzinnych wsparcie otrzymało **1 576** osób i rodzin, w których żyło ok. 3 690 osób, wsparcie systemem świadczeń rodzinnych objęło **29,5%** mieszkańców Czulchowa,
- pomoc dla obywateli Ukrainy – dla **19** osób.

11.1. Świadczenia pieniężne

11.1.1. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej zaliczane są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy oraz zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie.

- **zasiłek stały** jest zadaniem własnym obligatoryjnym, przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej – 1 008,80 zł, lub osoby w rodzinie – 780 zł. Minimalna wysokość zasiłku to 100 zł, maksymalna – 1 000 zł. Z tej formy pomocy w roku 2024 skorzystały **73** osoby na łączną kwotę **596 457 zł** (100% środki z budżetu państwa), średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego wyniosła 813 zł, w ciągu całego roku było to **734** świadczenia;
- **zasiłek okresowy** jest zadaniem własnym gminy dofinansowanym z budżetu państwa, przysługuje osobom i rodzinom ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, jego wysokość ustala się do wysokości różnicy między faktycznym dochodem a kryterium dochodowym osoby lub rodziny, w 2023 r. kwoty te nie mogły być niższe niż 50% różnicy w przypadku rodzin i osób samotnych. W 2024 r. na pomoc w formie zasiłków okresowych wydatkowanych zostało łącznie **74 794 zł** (kwota 74 694 zł – dotacja z budżetu państwa, pozostałe 100 zł – środki własne). Zasiłki okresowe zostały wypłacone **57** osobom i rodzinom, średnia wysokość zasiłku wyniosła **277 zł**, w sumie w ciągu roku było to **270** świadczeń;

- **zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy** jest zadaniem własnym gminy, przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osób i rodzin spełniających kryterium dochodowe, może być przyznany na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy niepodlegający zwrotowi. W 2024 r. zasiłki celowe zostały przyznane **73** osobom i rodzinom na łączną kwotę **49 775 zł**. Średnia wysokość zasiłku celowego wyniosła **148,58 zł**, było to **335** świadczeń, w tym **2** zasiłki specjalne na łączną kwotę **1 248 zł**;
- **zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie** – w 2024 r. do MOPS nie wpłynął żaden wniosek na tę formę pomocy.

11.1.2. Świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie innych ustaw

MOPS zajmuje się również wypłatą świadczeń pieniężnych przyznawanych na podstawie innych ustaw niż ustawa o pomocy społecznej, są to np. dodatki mieszkaniowe, pomoc materialna dla uczniów.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego itd. Świadczenie uzależnione jest od normatywnej powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego i liczby członków gospodarstwa domowego. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekroczył w gospodarstwie jednoosobowym 2 862,19 zł, a wieloosobowym 2 146,64 zł.

W 2024 r. dodatki mieszkaniowe zostały przyznane **230** gospodarstwom domowym na łączną kwotę **629 460,72 zł**, w sumie było to 2 025 świadczeń średnio po 310 zł.

Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów są: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, miesięczna wysokość dochodu jest ustalana na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

W 2024 r. stypendia szkolne zostały przyznane 13 rodzinom czyli **25** uczniom, ich łączna kwota wyniosła **11 200,00 zł**.

11.1.3. Wypłata dodatków w związku z trudną sytuacją na rynku paliw

Wypłaty dodatków związanych z trudną sytuacją na rynku paliw wiązały się z realizacją poniższych ustaw:

- ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o **dodatkę węglowym** (Dz.U. z 2022 r. poz. 1692) – kończone były sprawy z 2022 r., wypłacono **2 świadczenia** na łączną kwotę **6 000,00 zł**;
- ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców **paliw gazowych** w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz.U. z 2022 r. poz. 2687) – refundacja podatku VAT przysługuje osobom, które używają paliw gazowych do celów grzewczych i poniosły koszty zakupu paliwa, wniosek należy złożyć w terminie 30 dni od dnia otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie paliw gazowych, prawo do refundacji przysługuje pod warunkiem spełnienia przez gospodarstwo domowe kryterium dochodowego (2 100 zł dla jednoosobowego gospodarstwa domowego, 1 500 zł/os. – dla wieloosobowego), w 2024 r. MOPS przyjął **32 wnioski** i wypłacił **28 refundacji** na kwotę **5 646, 54 zł**;
- ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku **osłonowym** (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 953) – dodatek ma na celu zniwelować koszty energii, gazu i żywności dla mniej zamożnych gospodarstw domowych, przysługuje gospodarstwu domowemu, którego przeciętne miesięczne dochody nie przekraczają 2 100 zł w gospodarstwie jednoosobowym albo 1 500 zł/os. w wieloosobowym, w 2024 r. MOPS wypłacił **555 świadczeń** tego typu na kwotę **182 633,60 zł**;
- ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o **bonie energetycznym** oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego (Dz.U. z 2024 r. poz. 859 z późn. zm.) – bon przysługuje za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. każdemu gospodarstwu domowemu, jeśli jego miesięczne dochody nie przekraczają 2 500 zł/os. w gospodarstwie jednoosobowym lub 1 700 zł/os. w wieloosobowym, w 2024 r. bon energetyczny otrzymało **530 gospodarstw domowych**, łączna kwota świadczeń wyniosła **197 231,93 zł**.

11.2. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

Do świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej należą: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze, mieszkanie wspomagane, pobyt w domu pomocy społecznej, ośrodki wsparcia.

11.2.1. Praca socjalna i pomoc rzeczowa

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W 2024 r. udzielono pomocy w formie czystej pracy socjalnej dla **69** osób, w formie kontraktu socjalnego dla **18** osób, nikt z mieszkańców miasta nie korzystał z interwencji kryzysowej, ani z poradnictwa specjalistycznego.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne przysługują osobom objętym pomocą w formie zasiłków stałych i nieubezpieczonym z innego tytułu. W 2024 r. opłacane były składki zdrowotne za **72** osoby na łączną kwotę **52 996 zł**. MOPS ma również obowiązek opłacać składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne. W 2024 r. z tytułu składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe wydatkowano kwotę **988 429,65 zł (1 232 świadczenia)**. Z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne wydatkowano kwotę **219 822 zł (820 świadczeń)**

Składki na ubezpieczenie społeczne są opłacane za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad ciężko chorym członkiem rodziny, uwzględnia się jednak kryterium dochodowe. W 2024 r., podobnie jak rok wcześniej **nie złożono** w MOPS w Człuchowie żadnego wniosku dotyczącego tej formy pomocy. Nie złożono również żadnego wniosku o pomoc rzeczową na ekonomiczne usamodzielnienie polegające na udostępnieniu maszyn i narzędzi pracy umożliwiających zorganizowanie niepełnosprawnym własnego warsztatu oraz urządzeń ułatwiających pracę. Nie poniesiono także kosztów sprawienia pogrzebu.

Zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych jest zadaniem obowiązkowym gminy, zadanie to realizowane jest poprzez udzielanie schronienia w noclegowni, która zapewnia bezpieczny nocleg i środki czystości. Osoby bezdomne korzystają również z pomocy w formie pracy socjalnej. W 2024 r. z noclegowni skorzystały **23** osoby bezdomne. Roczny koszt prowadzenia placówki wyniósł **155 275 zł**.

W roku 2024 pokryty został jednak koszt pobytu **1** osoby w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi na kwotę **1 657 zł** (Stowarzyszenie „Z sercem na dłoni” w Bydgoszczy).

W 2024 r. realizowano nadal Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. Pomocą w formie dożywiania objęto dzieci od 0–7 lat, dzieci i młodzież szkolną, osoby chore, niepełnosprawne i ubogie. Pomoc przyznana została na łączną kwotę **372 477 zł** (w tym z budżetu państwa 297 982 zł, natomiast 74 495 zł ze środków własnych).

W sumie programem dożywiania objęto **247 osób**, z czego:

- świadczenie celowe rzeczowe na dożywianie otrzymało **99 rodzin** na łączną kwotę **167 218 zł**, średnia wartość świadczenia wyniosła **271 zł (618 świadczeń)**,
- pomoc w formie obiadów – **108 osób** (dla dzieci do 7. r.ż. – 31, dla uczniów: 29 dzieci, dla dorosłych – 51 osób), na łączną kwotę **205 259 zł**.

Zapewnienie potrzebującym niezbędnego ubrania następuje poprzez:

- udzielenie pomocy finansowej w formie zasiłku celowego na częściowe pokrycie kosztów zakupu odzieży, w 2024 r. wypłacono **62** zasiłki na łączną kwotę **4 340 zł**.
- możliwość skorzystania z odzieży używanej, która jest dostępna w punkcie przyjmowania i wydawania odzieży oraz sprzętu AGD.

11.2.2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy to forma pomocy przysługująca osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

W 2024 r. usługi opiekuńcze świadczone były w miejscu zamieszkania w **73 środowiskach**, z czego: 70 – usługi opiekuńcze, w tym 23 środowiska w ramach usługi programu „Opieka75+” i 3 środowiska objęte były pomocą w formie usług sąsiedzkich. Wszystkie osoby, którym przyznano usługi opiekuńcze są osobami niepełnosprawnymi lub chorymi przewlekle. W zależności od posiadanych dochodów osoby te ponoszą częściową odpłatność za świadczone usługi. W 2024 r. pobrano odpłatność z tytułu usług opiekuńczych w wysokości **255 422,38 zł** oraz usług sąsiedzkich w wysokości **2 455,94 zł** (środki zostały przekazane do UM).

Na realizację usług opiekuńczych w 2024 r. ośrodek wydał łącznie kwotę **845 436,88 zł**, z czego 720 005,08 zł ze środków własnych gminy (łącznie z wkładem miasta do Programu „Opieka 75+” oraz Programu Korpus Wsparcia Seniorów) i 125 431,80 zł z budżetu państwa.

11.2.3. Mieszkanie wspomagane

Zgodnie z uchwałą Nr XII.95.2019 RM z dnia 10 października 2019 r. w Człuchowie zostało utworzone mieszkanie wspomagane (dotychczas: chronione - zmiana ustawowa). Określono również zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w nim. Mieszkanie wspomagane znajduje się przy **ul. Batorego 7**. Ma powierzchnię użytkową 35 m². Jest przeznaczony dla 1 osoby, składa się z pokoju, kuchni i łazienki. Jest ogrzewane elektrycznie i wyposażone w podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego.

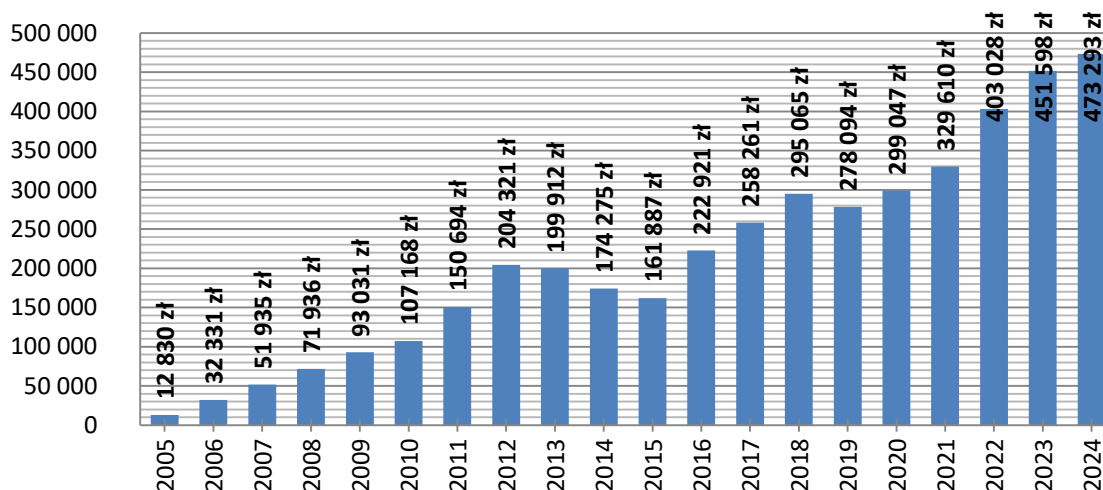
Mieszkanie przeznaczone jest dla mieszkańców miasta Człuchów – osób, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność albo chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki – w szczególności dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w odniesieniu do których orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję, oraz niewidomych. W mieszkaniu wspomaganym zapewnia się np.: usługi bytowe w postaci miejsca całodobowego pobytu, pracę socjalną, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, usługi obejmujące pomoc w realizacji kontaktów społecznych.

11.2.4. Pobyt w domu pomocy społecznej

Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, zasady odpłatności zależą od dochodów rodziny mieszkańca dps, w praktyce główny ciężar ponoszenia odpłatności spoczywa na gminie.

W 2024 r. miasto poniosło odpłatność za **10** osób w łącznej wysokości **473 293 zł**.

Wykres 11. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. sprawozdań z działalności MOPS w Człuchowie.

Konieczność zapewnienia całodobowej opieki osobom, które z różnych przyczyn takiej opieki wymagają, jest nadal jednym z najbardziej narastających problemów. Z rozeznania pracowników socjalnych wynika, że w najbliższych latach może wzrastać zapotrzebowanie na tę formę pomocy. Skierowanie do dps to forma pomocy, po którą sięgano w ostateczności. Rozwiązaniem problemu mogłoby być utworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego.

11.2.5. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia na terenie miasta to noclegownia (prowadzona również w 2024 r. przez MOPS) oraz Środowiskowy Dom Samopomocy – funkcjonujący jako jednostka budżetowa gminy. Liczba miejsc w wymienionych ośrodkach wsparcia to:

- noclegownia – 10 miejsc,
- ŚDS – 40 miejsc.

Noclegownia działa od 2001 r., zapewnia schronienie dla 10 osób bezdomnych, z możliwością zwiększenia liczby miejsc w przypadku takiej potrzeby. Placówka jest czynna przez cały rok, w godzinach:

- w okresie od 1 października do 31 marca od 18⁰⁰ do 8⁰⁰ rano,
- w okresie od 1 kwietnia do 30 września od 20⁰⁰ do 7⁰⁰ rano,
- w dniu 1 stycznia, w pierwszy i drugi dzień Świąt Wielkanocnych oraz w dniach 24, 25, 26 grudnia – całą dobę.

Osoby przebywające w noclegowni korzystały również z jednego gorącego posiłku dziennie, który otrzymywały w ramach Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i ze środków czystości. Wszyscy objęci byli pomocą pracownika socjalnego. Bezpośredni nadzór nad noclegownią sprawowało 4 opiekunów. W 2024 r. z noclegowni skorzystały **23 osoby** bezdomne. Koszt prowadzenia placówki wyniósł **155 275 zł**.

Podopieczni ŚDS korzystają z indywidualnych lub zespołowych treningów umiejętności społecznych i samoobsługi, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Placówka oferuje możliwość korzystania m.in. ze: śniadania, przerwy kawowej, ciepłego posiłku, terapii ruchowej i zajęciowej (zajęcia plastyczne, techniczne, terapia kulinarna), zajęć warsztatowych (malarskich, teatralnych), poradnictwa psychologicznego (indywidualnego, grupowego, dla rodzin), pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, wycieczek, udziału w imprezach, grupy wsparcia dla rodzin i opiekunów uczestników ŚDS.

Działalność **Środowiskowego Domu Samopomocy** w Człuchowie w 2024 r. opierała się na następujących formach pracy:

- treningi funkcjonowania w życiu codziennym: edukacyjno-wychowawczy, kulinarny, umiejętności praktycznych, ekonomiczny, higieniczny;
- treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów – polegają na treningach budowania pozytywnych relacji interpersonalnych;
- treningi umiejętności spędzania czasu wolnego – rozwijanie zainteresowań, gry edukacyjne i stolikowe, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wyjścia do restauracji, kina, spotkania integracyjne, wycieczki turystyczne, udział w lokalnych uroczystościach;

- poradnictwo psychologiczne – pomoc psychologiczna w formie poradnictwa indywidualnego i grupowego, sporządzanie ocen możliwości i potrzeb uczestników, konsultowanie z terapeutami stanu uczestników, kontakt z rodzinami, indywidualne poradnictwo psychologiczne;
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym np.: monitorowanie terminów wizyt u lekarzy pierwszego kontaktu, pomoc w realizacji recept;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, np. w zbieraniu informacji, składaniu wniosków m.in. do MOPS, ZUS, PCPR;
- niezbędna opieka – polega na pomocy przemieszczania się uczestników podczas zajęć, czy transportu samochodem;
- terapia ruchowa – zajęcia sportowe w pracowni ruchu i rekreacji, w ramach których uczestnicy korzystają ze sprzętu sportowego, zajęcia w pracowniach przy otwartym oknie lub na wolnym powietrzu;
- zapewnienie wyżywienia – codziennie śniadania i przygotowanie kawy, herbaty, deserów, wypiek chleba (raz w tygodniu) oraz obiady dwa razy w tygodniu korzystano z możliwości dostarczania posiłków z zewnątrz przez firmę oferującą usługi cateringowe;
- współpraca z podmiotami środowiska lokalnego – m.in. z MOPS, PCPR, PUP, UM, Centrum Zdrowia Psychicznego, Oddziałem Psychiatrycznym, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, MDK, MBP, Muzeum Regionalnym, Młodzieżowym Ośrodkiem Wychowawczym w Debrnie, Kołami Gospodyń Wiejskich, innymi ŚDS-ami w: Przechlewie, Więcborku, Chojnicach i Czersku.

W 2024 r. średnia dzienna liczba uczestników zajęć wyniosła **27,6** (w 2023 r. 26,9), natomiast średnia frekwencja uczestników – **69%** (w 2023 r. – 68%). W trakcie roku z ewidencji ŚDS wykreślono 5 osób: 2 z powodu rezygnacji uczestnika, 1 z powodu zgonu, 1 z powodu umieszczenia w placówce całodobowej opieki, 1 z powodu przejścia do innej formy wsparcia dziennego.

11.3. Świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny

W obowiązującym obecnie **systemie świadczeń rodzinnych** funkcjonują następujące rodzaje świadczeń: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze, do których należą zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie rodzicielskie. Świadczenia rodzinne w zasadzie przysługują rodzinie, w której dochód netto na osobę nie przekracza 674 zł (lub 764 zł/os., jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne). Bez względu na kryterium dochodowe przyznawany jest np. zasiłek pielęgnacyjny.

11.3.1. Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłki rodzinne przysługują na dziecko do ukończenia 18. roku życia lub do ukończenia nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo 24. roku życia jeżeli kontynuuje naukę w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2024 r., tak jak w 2023, uprawnionym przysługiwał zasiłek rodzinny w wysokości:

- 95 zł na dziecko do ukończenia 5. r.ż.,
- 124 zł na dziecko powyżej 5 lat do ukończenia lat 18,
- 135 zł na każde dziecko powyżej 18. r.ż.

Osobom posiadającym prawo do zasiłku rodzinnego przysługują także dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. W 2024 r. zrealizowano łącznie **5 957** świadczeń tego typu na łączną kwotę **666 408,76 zł**.

11.3.2. Świadczenia opiekuńcze, wychowawcze i jednorazowe

Do świadczeń opiekuńczych należą:

- **zasiłek pielęgnacyjny** – przyznaje się go w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek ten przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej powyżej 16. r.ż., jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Przysługuje także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. r.ż., jeśli posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. r.ż. Zasiłek przysługuje bez względu na dochód. W 2024 r. wypłacono **9 740** zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę **2 102 244,46 zł**.
- **świadczenie pielęgnacyjne** – przyznaje się je matce, ojcu dziecka, opiekunowi faktycznemu, lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo nad osobą

legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego w 2024 r. wynosiła **2 988 zł**. W ciągu roku wypłacone zostały świadczenia pielęgnacyjne w ilości **2 076** na łączną kwotę **6 263 108 zł**.

- **świadczenie rodzicielskie** – przysługuje matce lub ojcu dziecka lub opiekunowi faktycznemu dziecka w okresie 52 tygodni (w zależności od liczby urodzonych dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia lub objęcia opieką, maksymalnie do 71 tygodnia). Z pomocy mogą skorzystać rodzice, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego (osoby bezrobotne, studenci, osoby zatrudnione na umowy cywilnoprawne). Świadczenie przysługuje od dnia porodu lub objęcia opieką. Wysokość świadczenia to 1 000 zł miesięcznie. W 2024 r. świadczenie zostało wypłacone w ilości **193** świadczenia, na łączną kwotę **169 700,68 zł**.

Świadczenie wychowawcze z Programu „Rodzina 800+” przysługujące matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu lub prawnemu dziecka do ukończenia przez nie 18. r.ż., w 2024 r. wypłacono na 5 dzieci – w ilości **51 świadczeń** na łączną kwotę **25 504,23 zł**.

W 2024 r. wypłacono **18 jednorazowych** zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka na kwotę **1 800 zł**. Nie wpłynął natomiast żaden wniosek na jednorazowe świadczenie wypłacane na podstawie tzw. ustawy „za życiem”, w 2023 r. otrzymały je 2 osoby.

11.3.3. Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica, jeżeli ich egzekucja okazała się bezskuteczna, do ukończenia 18 lat lub 25 lat w przypadku kontynuowania nauki przez uprawnioną osobę, jeżeli dochód w rodzinie na osobę nie przekracza kwoty 1 209 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości zasądzonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł, a od 1 października 2024 r. nie wyższej niż 1 000 zł. W 2024 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono **55** rodzinom na łączną kwotę **424 626,98 zł**.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Dochód własny gminy wierzyciela stanowi 40% zwróconych kwot (przeznaczone są w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych), natomiast pozostałe 60% oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa.

W 2024 r. świadczenia zwrócone przez dłużników alimentacyjnych wyniosły **327 098,24 zł** minus 174 822,89 zł odsetki tj. 152 275,35 zł, z czego:

- dochody budżetu państwa 91 365,21 zł (60%),
- dochody Gminy Miejskiej Człuchów **60 910,14 zł** (40%).

11.4. Pomoc obywatelom Ukrainy

W 2024 r. MOPS nadal realizował ustawę z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Pomoc miała następujące formy:

- 1) jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę – obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium RP jest legalny, i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, wypłacono **3** takie **świadczenia**, na łączną kwotę **900 zł**,
- 2) ustanowienie opiekuna tymczasowego – zgodnie z prawem obowiązującym w RP małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa w Polsce bez opieki osób dorosłych reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy, w 2024 r. Sąd Rodzinny w Czulchowie wydał **53** postanowienia o ustanowieniu opiekuna tymczasowego (33 os.) dla **85** dzieci, nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ops.

Obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium RP legalnie, wpisanym do rejestru PESEL przysługuje również prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na zasadach i w trybie ustawy o pomocy społecznej. W 2024 r. nikt nie skorzystał z zapewnienia gorącego posiłku dla dzieci i młodzieży, nie realizowano również form pomocy w postaci: zasiłku stałego i okresowego, pobytu w dps, sprawienie pogrzebu. Szczegółowe zestawienie świadczeń zrealizowanych przez MOPS na rzecz obywateli Ukrainy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Zestawienie świadczeń z zakresu pomocy społecznej przyznanych obywatelom Ukrainy w 2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba świadczeń	Kwota
1	zasiłki rodzinne	88	10 192 zł
2	dodatek do samotnego wychowania dziecka	12	2 316 zł
3	dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji	17	1 770 zł
4	dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	2	200 zł
5	dodatek z tyt. nauki poza miejscem zamieszkania i dojazdów	10	690 zł
6	dodatek z tytułu wielodzietności	30	2 850 zł
7	zasiłek pielęgnacyjny	59	12 735 zł
8	świadczenie pielęgnacyjne	16	45 688 zł
9	jednorazowa zapomoga (z tyt. urodzenia)	1	1 000 zł
10	świadczenie rodzicielskie	10	9 355 zł
11	składki społeczne	16	12 573 zł
12	składki zdrowotne	4	1 076 zł
Razem		265	100 445 zł

Źródło: sprawozdanie z działalności MOPS w Czulchowie za 2024 r.

łącznie wydatki na pomoc obywatelom Ukrainy wyniosły **104 146,32 zł**.

11.5. Realizacja programów pomocowych

W 2024 r. MOPS realizował następujące coroczne programy pomocowe dla osób potrzebujących:

1. Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2024

- program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
- opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa,
- usługa może służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków,
- w 2024 r. świadczone usługi „Opieki wytchnieniowej” dla **6 osób** niepełnosprawnych (5 dorosłych, 1 dziecko),
- całkowity koszt wyniósł **46 264,18 zł**.

2. Program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” – edycja 2024

- celem usług asystenta jest zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia,
- głównym celem programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla dzieci do 16. r.ż. z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby oraz dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- pomocy tego typu w 2024 r. udzielono **17 osobom** niepełnosprawnym,
- całkowity koszt świadczenia usługi w 2024 r. to **418 849,52 zł**.

3. Program „Opieka 75+”

- celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej,
- program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie: zapewnienia tym osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych; poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej; umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych,
- w 2024 r. świadczone pomoc w ramach tego programu dla **23 osób**,
- całkowity koszt świadczenia usługi „Opieka 75+” wyniósł **199 818,84 zł** (w tym 119 891,30 zł z budżetu państwa i 79 927,54 wkład własny miasta).

4. Korpus Wsparcia Seniorów – edycja 2024

- celem programu jest wsparcie w realizacji usług opiekuńczych – w formie usług sąsiedzkich,
- adresatami programu są osoby w wieku 60 lat i więcej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwo domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia,
- całkowity koszt świadczenia usługi wyniósł **6 925,63 zł** (w tym 5 540,50 zł z budżetu państwa i 1 385,13 zł wkład własny miasta),
- z tej formy wsparcia skorzystały **3 osoby**.

11.6. Inne zadania realizowane przez MOPS

11.6.1. Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Obowiązek utworzenia zespołu interdyscyplinarnego, jako zadania własnego gminy, wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”. Ponadto zespół realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ops. Zespół interdyscyplinarny działa w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach poprzez tzw. grupy robocze, których prace prowadzone są w zależności od potrzeb oraz przeprowadzonych interwencji „Niebieskiej Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny w Człuchowie powołany został 23 września 2018 r. zarządzeniem Burmistrza Miasta Człuchów Nr 0050.30.2018, na podstawie uchwały RM Nr XXXVI.251.18 z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie warunków funkcjonowania oraz trybu i sposobu powołania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Człuchowie. Obecny zespół powołano Zarządzeniem Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 22 września 2023 r. zgodnie z art. 9a pkt 9 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zespół liczy **9 członków**, jest to o grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmująca współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Człuchowa.

W 2024 r. założono 24 niebieskie karty (21 karty – policja, 3 – MOPS), o 1 mniej niż w roku 2023. Odkonano 5 spotkań zespołu oraz 64 spotkania grup roboczych. Koszt tych działań wyniósł **1 176,80 zł**.

11.6.2. Realizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W ramach realizacji ustawy w 2024 r. podjęto następujące działania:

- opłacano koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zatrudniono asystentki rodziny w wymiarze 2 etatów w zadaniowym systemie pracy.

Łączny koszt zadania w 2024 r. wyniósł **461 650,72 zł** (w tym: środki własne 401 104,41 zł oraz środki z Funduszu Pracy 46 864,04 zł). Wsparciem asystentek rodzin objęte zostały łącznie **24 rodziny** (63 dzieci), **6 dzieci** zostało umieszczonych w pieczy zastępczej. Koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2024 r. wyniosły **251 454,05 zł** (22 dzieci).

W roku 2024 zakończono pracę asystenta rodziny z 10 rodzinami z następujących przyczyn:

- ze względu na brak współpracy – 1 rodzina, po zakończeniu asystentury pracę socjalną z matką podjął pracownik socjalny,
- osiągnięcie celów – 4 rodziny, asystenci rodziny nadal monitorują sytuację,
- zmianę miejsca zamieszkania – 5 rodzin, MOPS poinformował ops, właściwe ze względu na aktualne miejsce zamieszkania o potrzebie objęcia ich pomocą asystenta rodziny.

Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto powodami trudnej sytuacji życiowej rodzin wspieranych pomocą asystenta są: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność. W rodzinach objętych asystą udzielana jest pomoc:

- w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, psychologicznych, socjalnych,
- w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych realizowanych przez świetlicę socjoterapeutyczną w CKIU (20 dzieci), PPP (57 dzieci), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (wczesne wspomaganie rozwoju – 57 dzieci),
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy,

- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie miejsc dla dzieci (placówka w Centrum Rodzin w ramach trwałości projektu).

11.6.3. Centrum Rodzin oraz Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów

Głównym celem utworzenia Centrum Rodzin jest rozwój usług społecznych, zapewniających kompleksowe wsparcie dla rodzin zamieszkujących na obszarze rewitalizacji – w zakresie funkcjonowania społecznego, zawodowego i edukacyjnego.

W ramach trwałości projektu w 2024 r. funkcjonowały:

- 1) **Placówka Wsparcia Dziennego** dla 20 dzieci, która zapewniła opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zajęcia zapewniające dzieciom rozwój zainteresowań: poczęstunek i materiały na zajęcia;
- 2) **Klub Seniora** dla 15 osób – działał codziennie przez 7 godzin, zapewnił opiekę dla uczestników, zajęcia muzyczne, z terapii zajęciowej, materiały na zajęcia i poczęstunek.

W ramach aktywizacji i integracji seniorów również w 2024 r. prowadzono bieżącą współpracę z klubami seniora: wspólnie organizowano imprezy, udzielano wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla szefów klubów. Realizowano również obsługę administracyjno-organizacyjną Miejskiej Rady Seniorów. W 2024 r. odbyło się **5 spotkań** z szefami klubów seniora oraz **4 posiedzenia** Miejskiej Rady Seniorów.

Szczególną formą współpracy z seniorami był kolejny sezon funkcjonowania **Uniwersytetu Trzeciego Wieku**. Powstał on na podstawie uchwały Nr XXXVII.260.2018 RM z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie utworzenia Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Czluchowie, z dniem 15 marca 2018 r. w strukturze MOPS. UTW w Czluchowie liczy do 100 słuchaczy, którzy są mieszkańcami Czluchowa, od początku jego realizacji z działań skorzystało 137 osób. Do grona słuchaczy mogą kandydować emeryci, renciści, którzy ukończyli 50. rok życia w roku kalendarzowym, w którym zgłosili się do UTW.

Zajęcia UTW były realizowane dzięki współpracy z Uniwersytetem Pomorskim w Słupsku, a także Akademią Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni. W celu zapewnienia ciągłości realizacji zajęć podpisano następujące listy i porozumienia:

- 16 listopada 2017 r. – List intencyjny dotyczący partnerstwa w celu realizacji projektu w ramach konkursu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Wsparcie Uniwersytetów Trzeciego Wieku” pomiędzy Akademią Pomorską w Słupsku a MOPS w Czluchowie,
- 14 marca 2018 r. – Porozumienie pomiędzy Akademią Pomorską w Słupsku a MOPS na realizację Projektu „Akademia Seniora Aktywnego”,

- marzec 2019 r. – List intencyjny dotyczący partnerstwa w celu realizacji projektu w ramach konkursu Narodowego Centrum Badań i Rozwoju pn. „Wiedzieć, umieć, chcieć” pomiędzy Akademią Pomorską w Słupsku a MOPS w Człuchowie,
- 26 października 2023 r. – Porozumienie o współpracy pomiędzy Uniwersytetem Pomorskim w Słupsku a Gminą Miejską Człuchów.

Działania UTW realizowane są poprzez wykłady, wyjazdy studyjne, warsztaty, laboratoria, wycieczki, koncerty itp. W 2024 r. UTW zrealizował np. 2 konferencje naukowe:

- 1) 20 września 2024 r. – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Wizerunek kobiet w literaturze i kulturze na przykładzie słuchaczek UTW w Człuchowie”,
- 2) 18 grudnia 2024 r. – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Studenci w Polsce Ludowej w latach 1945–1989 – na przykładzie słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie”.

Tabela 17. Rodzaje działań Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie w latach 2018–2024.

Semestr	I	II	III	IV	Razem
Wykłady	9	5	33	8	55
warsztaty	1	1	45	1	48
spektakle	2	-	-	-	2
koncerty	1	-	2 (opera, teatr)	-	3
wycieczki	1	-	1	-	2
wyjazdy studyjne	2	1	-	2	5
laboratoria	2	1	6	1	3
					118

Źródło: sprawozdanie z działalności MOPS w Człuchowie za 2024 r.

11.6.4. Wydawanie Kart Dużej Rodziny

W 2024 r. MOPS wydał **152** Karty Dużej Rodziny dla 88 rodzin. Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej tzn. rodzinie, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica ma lub miał na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. Prawo do posiadania karty przysługuje również dziecku w rodzinie wielodzietnej: do ukończenia 18. r.ż. lub do ukończenia 25. r.ż. – w przypadku, gdy dziecko uczy się, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

11.7. Współpraca z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi

W ramach swojej działalności MOPS prowadzi także współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Osiąganie celów statutowych MOPS jest możliwe dzięki dobrej współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi jst oraz innymi **instytucjami publicznymi**, są to przede wszystkim:

- 1) **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie** – jest to powiatowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej, współpraca dotyczy m.in. realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustalania stopni niepełnosprawności i zaliczania do osób niepełnosprawnych, udzielania informacji o turnusach rehabilitacyjnych, warunkach otrzymania pomocy dla osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz świadczeniu pomocy dla dziecka i rodziny.
- 2) **Środowiskowy Dom Samopomocy w Człuchowie** – jest to jednostka działająca jako ośrodek wsparcia dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jest ważnym narzędziem w pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi, pracownicy socjalni rozpoznają potrzeby dotyczące korzystania z placówki, przeprowadzają w tym zakresie wywiady środowiskowe oraz prowadzą postępowanie administracyjne w sprawie skierowania do ŚDS.
- 3) **Urząd Miejski w Człuchowie** – współpraca dotyczy pomocy merytorycznej oraz pomocy w załatwianiu m.in.: spraw dotyczących przydziału mieszkań z zasobów gminy, kwestii związanych z podatkami, wyrabianiem dokumentów, MOPS korzysta również ze wsparcia w sprawach budowlano-remontowych oraz ochrony środowiska, szczególnie ważna jest współpraca z MKRPAiPN, do której na bieżąco kierowane są wnioski o leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu oraz współdziałanie w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- 4) **Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie** – współpraca umożliwia lepszy dostęp do informacji dotyczących organizowanych programów aktywizacji i szkoleń osób bezrobotnych oraz oferowanych miejsc pracy, jest to także współpraca w zakresie aktywizacji dłużników alimentacyjnych.
- 5) **Sąd Rejonowy w Człuchowie** – współpraca dotyczy podejmowania działań mających na celu poprawę sytuacji życiowej rodzin z problemami, polega m.in. na informowaniu o niepokojących sytuacjach w rodzinach stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego funkcjonowania, szczególnie w kwestii zaniedbań i przemocy w rodzinach z małoletnimi dziećmi, ważnym elementem jest utrzymywanie bieżących kontaktów z kuratorami sądowymi.

- 6) **Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie** – współpraca polega na wzajemnym informowaniu się o środowiskach i miejscach stanowiących zagrożenie bezpieczeństwa zarówno dla osób w nich przebywających, jak i najbliższego otoczenia, podejmowane są interwencje w celu rozwiązywania występujących problemów, zapobiegania przemocy, wspólne działania pozwalają na lepszą diagnozę środowisk, uzyskiwane informacje stanowią podstawę do wstrzymania lub ograniczenia świadczeń z pomocy społecznej, prowadzona jest też bardzo ścisła współpraca w zakresie postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.
- 7) **szkoły** – ze względu na pracę z rodziną niezbędne jest utrzymanie stałego kontaktu z pedagogami szkolnymi oraz dyrektorami szkół, dzięki wzajemnej wymianie informacji można lepiej rozpoznać problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej, współpraca związana jest także z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz programu „Posiłek w szkole i domu”.

W ramach swojej działalności ośrodek prowadzi współpracę także z innymi instytucjami takimi jak: ZUS, Szpital Powiatowy, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, poradnie lekarskie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, PPP, Urząd Skarbowy, Centrum Zdrowia Psychicznego itp.

Współpraca z **organizacjami pozarządowymi** w ramach realizacji zadań opiera się na zwiększeniu skuteczności tych działań, a także obustronnie wpływa na wzmocnienie potencjału współpracujących podmiotów. MOPS współpracuje przede wszystkim z poniższymi organizacjami:

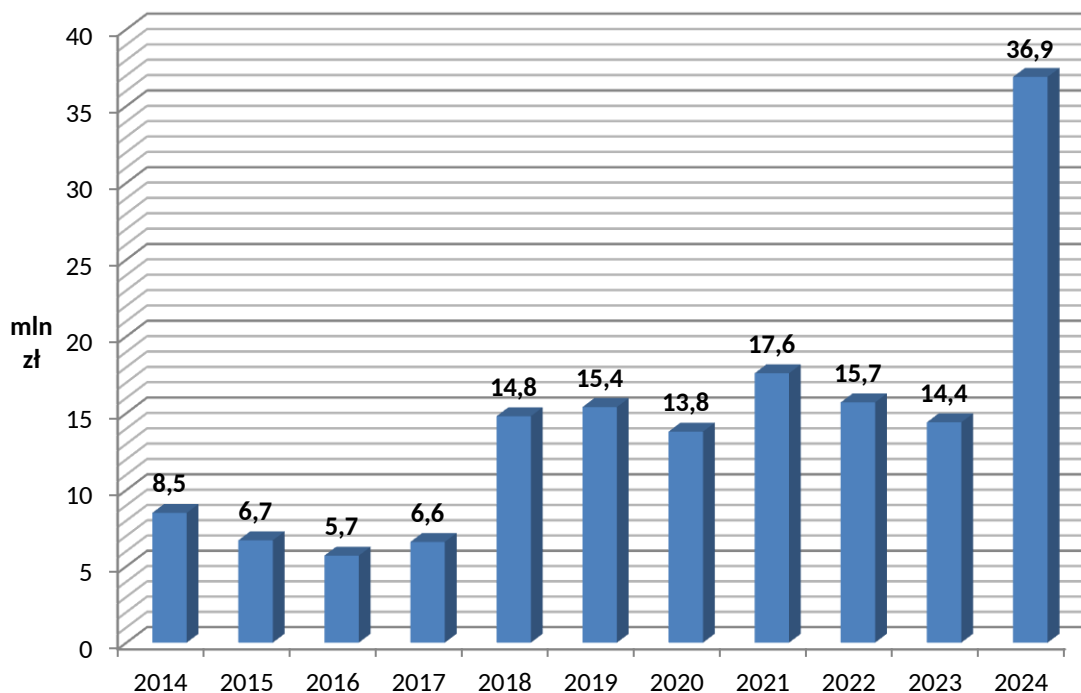
- 1) **Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta Koło w Człuchowie** – współpraca trwa od 2002 r., umożliwia ubieganie się o granty przeznaczone dla organizacji pozarządowych ze środków finansowych wojewody i Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, celem działania koła jest niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim, współpraca z nim polega na:
 - współpracy w zakresie prowadzenia noclegowni oraz łaźni i pralni dla osób bezdomnych pozostających poza noclegownią,
 - organizacji obchodów Dnia Wolontariusza oraz spotkań wigilijnych na człuchowskim rynku,
 - prowadzeniu punktu przyjmowania i wydawania odzieży używanej oraz sprzętu AGD.
- 2) **Stowarzyszenie Przyjaciół Hospicjum w Człuchowie** – współpraca trwa od 2010 r., stowarzyszenie przeznacza środki finansowe na pomoc dla osób chorych na raka – mieszkańców powiatu człuchowskiego, jest to pomoc finansowa na pokrycie wydatków związanych z leczeniem, od 2010 r. z tej formy pomocy na łączną kwotę 871 500 zł w całym powiecie człuchowskim skorzystały 824 osoby, w 2024 r. na 31 wniosków przyznano kwotę 26 000 zł.

- 3) **Bank Żywności w Chojnicach** – współpraca w zakresie dystrybucji żywności z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, przywożonej przez Bank, a wydawanej przez pracowników socjalnych MOPS, korzystają z niej osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, zakwalifikowane do tej pomocy przez pracowników MOPS, w 2024 r. były to 282 osoby.
- 4) **Caritas Diecezji Pelplińskiej** – współpraca w zakresie organizacji zbiórek żywności dla osób ubogich, w 2024 r. nie przeprowadzono zbiórek żywności w sklepach.
- 5) **Ochotnicze Hufce Pracy – Punkt Pośrednictwa Pracy w Człuchowie** – współpraca dotyczy wymiany informacji oraz wsparcia w działaniach zmierzających do usamodzielnienia osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej i OHP.
- 6) **Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”** – dzięki tej współpracy MOPS ma możliwość korzystania z bezpłatnych szkoleń, na które kierowane są osoby korzystające ze wsparcia.

12. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

W 2024 r. miasto wydatkowało na inwestycje ponad **36,85 mln zł**. To rekordowy rok pod względem wysokości wydatków inwestycyjnych Człuchowa, co można zaobserwować na poniższym wykresie.

Wykres 12. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2014–2024 (w mln zł).

Źródło: dane UM w Człuchowie.

12.1. Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2024 r.

Szczegółowy wykaz wydatków inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów wykonanych w 2024 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Realizacja planu zadań inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na 01.01. 2024 r. [zł]	Plan na 31.12.2024 r. [zł]	Wykonanie [zł]
1.	Przebudowa chodnika na ul. Traugutta w Człuchowie - dotacja dla Powiatu	100 000,00	0,00	0,00
2.	Przebudowa przejścia dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2565G przy ul. Średniej - pomoc finansowa dla Powiatu Człuchowskiego	0,00	128 644,00	128 644,00
3.	Budowa sięgacza przy ul. Leśnej w Człuchowie	80 000,00	90 000,00	89 930,66
4.	Opracowanie dokumentacji projektowej drogi dojazdowej do budynku mieszkalnego wielorodzinnego SIM	40 000,00	35 000,00	35 000,00
5.	Opracowanie dokumentacji projektowej ścieżki rowerowej na ul. Batorego	50 000,00	41 820,00	34 000,00
6.	Opracowanie dokumentacji projektowej ścieżki rowerowej na ul. Szczecińskiej	40 000,00	35 000,00	35 000,00
7.	Przebudowa sięgacza przy ul. Kamiennej w Człuchowie	80 000,00	70 000,00	69 360,51
8.	Przebudowa ul. Królewskiej w Człuchowie	2 500 000,00	184 000,00	183 792,73
9.	Przebudowa ul. Krótkiej, Krzyżowej i Żółkiewskiego	0,00	342 670,60	340 735,94
10.	Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie	3 000 000,00	4 159 873,24	1 659 872,32
11.	Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie	4 720 000,00	4 672 985,76	4 672 985,76
12.	Budowa wiaty rekreacyjnej przy ŚDS w Człuchowie	250 000,00	250 000,00	247 604,47
13.	Wykonanie dokumentacji projektowej zagospodarowania kąpieliska miejskiego nad Jeziorem Rychnowskim	0,00	47 970,00	47 970,00
14.	Wykup gruntów	350 000,00	306 950,00	0,00
15.	Wniesienie udziałów do spółki SIM KZN - Pomorze Sp. z o.o.	0,00	2 906 852,21	2 906 852,21
16.	Cyberbezpieczna Gmina Miejska Człuchów	0,00	55 200,00	26 938,56

17.	Dofinansowanie do zakupu samochodu dla KPP w Człuchowie	0,00	20 000,00	20 000,00
18.	Dofinansowanie do zakupu bezdotykowego testera prądu stałego z drążkiem oraz urządzenia do mycia masek gazoszczelnych	0,00	50 500,00	50 500,00
19.	Dofinansowanie zakupu myjki i suszarki do masek pełnotwarzowych dla KP PSP	20 000,00	20 000,00	13 500,00
20.	Pomoc finansowa dla Gminy Lewin Brzeski na usuwanie skutków powodzi	0,00	35 000,00	35 000,00
21.	Poprawa energetyczna SP nr 1 (Zielona energia)	0,00	111 000,00	110 700,00
22.	Doposażenie kuchni Przedszkola Miejskiego Jacka i Agatki (ul. Sobieskiego)	0,00	100 552,50	100 552,50
23.	Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie	7 600 000,00	4 164 497,52	193 136,12
24.	Rozbudowa placu zabaw przy Przedszkolu Miejskim Jacka i Agatki (ul. Sobieskiego)	0,00	103 644,50	89 118,00
25.	Modernizacja budynku MOPS	0,00	35 000,00	33 888,27
26.	Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie	0,00	3 578 022,39	3 578 022,39
27.	Opracowanie dokumentacji projektowej zbiornika retencyjnego na wody opadowe przy ul. Batorego w Człuchowie	74 000,00	37 000,00	36 900,00
28.	Budowa przyłącza światłowodowego do PSZOK	0,00	120 000,00	93 690,33
29.	Opracowanie dokumentacji projektowej PSZOK	200 000,00	200 000,00	97 439,37
30.	Wymiana i likwidacja źródeł ciepła na paliwo stałe (dotacje)	150 000,00	100 000,00	55 000,00
31.	Wymiana nieenergooszczędnych opraw świetlnych na terenie miasta Człuchowa	0,00	180 000,00	152 443,12
32.	Utylizacja azbestu	10 000,00	10 000,00	420,00
33.	Zakup i montaż zegarów na dworcu PKP	0,00	26 000,00	19 116,00
34.	Renowacja krypty grzebalnej umieszczonej pod dawnym prezbiterium Kościoła parafii pw. Św. Jakuba w Człuchowie	377 752,00	329 640,00	329 640,00
35.	Renowacja starego cmentarza w Człuchowie	300 000,00	310 000,00	309 999,99
36.	Renowacja zabytkowych nagrobków na cmentarzu przy Placu Bohaterów	450 000,00	430 000,00	428 750,00
37.	Zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedziny Zamku w Człuchowie	800 000,00	790 000,00	787 800,89

38.	Przebudowa i wyposażenie sali widowiskowo-kinowej w Człuchowie	6 800 000,00	8 980 000,00	8 977 320,23
39.	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz z zadaszeniem przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie	0,00	4 350 000,00	4 333 377,49
40.	Opracowanie dokumentacji projektowej budowy boiska piłkarskiego o nawierzchni sztucznej na terenie OSiR	40 000,00	40 000,00	39 975,00
41.	Wyposażenie nowo powstałych domków na Campingu nr 80 – dotacja dla OSiR	0,00	20 000,00	19 707,13
Razem wydatki inwestycyjne		28 031 752,00	37 467 822,72	36 856 045,39

Źródło: dane UM.

12.2. Najważniejsze inwestycje infrastrukturalne realizowane w 2024 r.

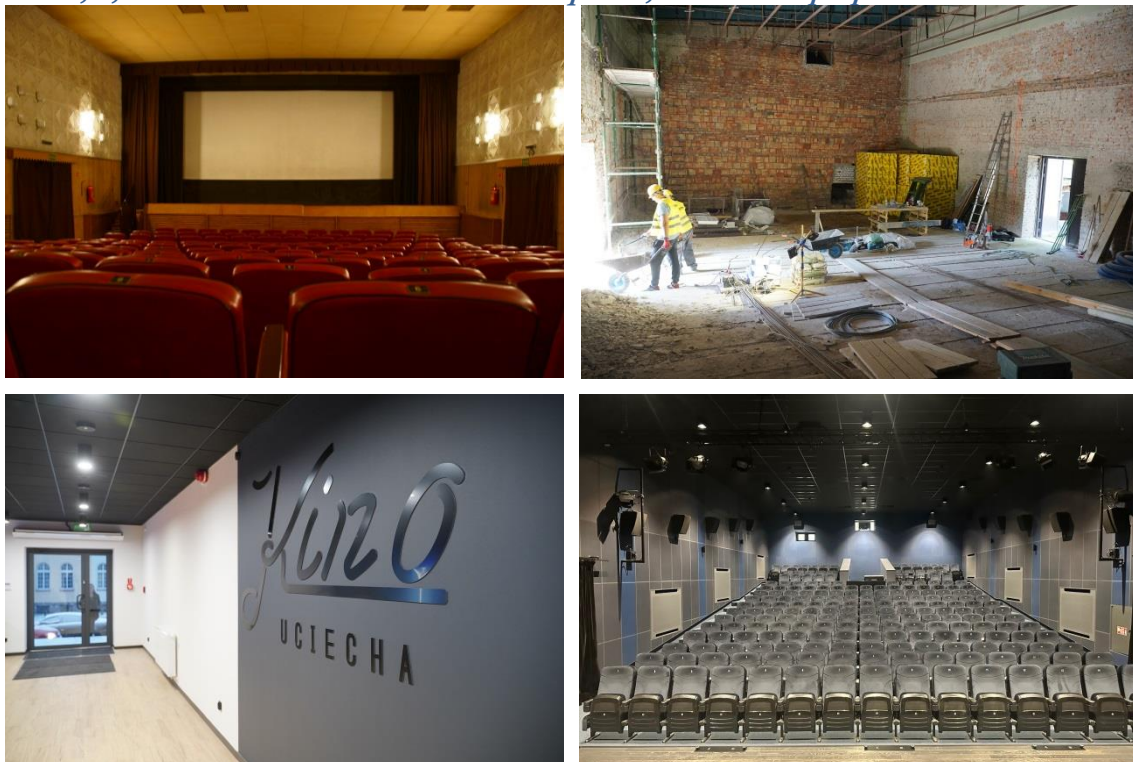
Wydatki przeznaczone przez Gminę Miejską Człuchów na inwestycje w 2024 r. wyniosły łącznie **36 856 045,39 zł**. Na liście inwestycji znalazło się 40 zadań. Najbardziej kosztowne to: przebudowa i wyposażenie sali widowiskowo-kinowej, przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu oraz budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim. Koszty powyżej 500 tys. zł w 2024 r. osiągnęły m.in. poniższe infrastrukturalne zadania inwestycyjne:

1. Przebudowa i wyposażenie sali widowiskowo-kinowej

W kinie „Uciecha” wymienione zostało praktycznie wszystko. Wykonano nowe instalacje elektryczne, przeciwpożarowe, nową wentylację i adaptację akustyczną. Zamontowano nowe, wygodne fotele, mechanikę sceniczną, mosty oświetleniowe, kotary i kino-technikę. Pojawił się również nowy ekran, nowy projektor kinowy i nowe nagłośnienie. Po remoncie nowy wygląd zyskał też hol kina, powstały szatnie i nowe sanitariaty, a na piętrze – sala konferencyjna. Pojemność sali kinowej wynosi 220 miejsc, w tym 2 miejsca dla osób na wózkach inwalidzkich. Przebudowana scena umożliwia wykorzystanie tego miejsca także do organizacji konferencji, przedstawień i koncertów. Cały obiekt jest przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami przez zastosowanie 3 urządzeń dźwigowych, na zewnątrz obiektu oraz w środku.

Koszty przebudowy i wyposażenia sali widowiskowo-kinowej poniesione w 2024 r. wyniosły **8 977 320,23 zł**, z czego 6 milionów zł stanowiło pozyskane przez miasto dofinansowanie z rządowego programu Polski Ład.

Fot. 1, 2, 3 i 4. Sala widowiskowo-kinowa przed, w trakcie i po przebudowie.

Źródło: archiwum własne UM.

2. Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie

W pierwszej połowie roku zakończyły się prace remontowe w budynku po byłym przedszkolu Bajka przy ul. Sobieskiego. W obiekcie powstał żłobek i filia publicznego przedszkola im. Jacka i Agatki. Zamontowano armaturę w pomieszczeniach sanitarnych, stolarkę drzwiową i wymalowano ściany. Wykonano prace związane z utwardzeniem i zagospodarowaniem terenu, chodniki, zieleń oraz wyposażenie placu zabaw. Cała inwestycja kosztowała 7,6 mln zł, 5 mln zł stanowi pozyskane przez miasto dofinansowanie z rządowego programu Polski Ład, a 1 mln dotacja z programu Maluch+.

Fot. 5 i 6. Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek.

Źródło: archiwum własne UM.

3. Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim

Nowe miejsca noclegowe, stanowiska do parkowania kamperów, boiska, drogi dojazdowe i recepcja – to tylko część zmian, na jakie natrafią odwiedzający człuchowski kompleks rekreacyjny przy plaży OSiR nad Jeziorem Rychnowskim. Inwestycja była realizowana w dwóch etapach. Wykonano boisko wielofunkcyjne, boiska do piłki siatkowej plażowej i do piłki nożnej, apartamenty w bazie kajakowej, nową recepcję i za recepcją także dwa apartamenty. Udało się wybudować także nowe miejsca parkingowe, nowe miejsca dla kamperów, kuchnię polową. W skład kompleksu wchodzi też plaża, letni park wodny, park linowy, pole do gry w minigolfa, park zabaw i Camping nr 80.

Koszty realizacji tego zadania poniesione w 2024 r. to **4 672 985,76 zł**, 2 mln to dofinansowanie z rządowego programu Polski Ład.

Fot. 7 i 8. Zmodernizowana infrastruktura turystyczna nad Jeziorem Rychnowskim.

Źródło: archiwum własne UM.

4. Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz z zadaszeniem przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Pod koniec października 2024 r. ruszyły prace przygotowawcze i rozbiórkowe w miejscu budowy boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem przez SP nr 1. Powstaje ono tam, gdzie przed laty planowana była budowa basenu. W połowie listopada inwestycja uzyskała pozwolenie na budowę. Budowany obiekt będzie pełnowymiarową halą na legarach, z nawierzchnią sportową bezpieczną, o polu gry wielkości 20x40 metrów. Będzie połączona ze szkołą łącznikiem z sanitariatami, szatniami i magazynem. Zostanie wyposażona w instalację wodną, kanalizacyjną, grzewczą oraz panele fotowoltaiczne, magazyny energii i pompy ciepła, ale również w cały potrzebny sprzęt sportowy, rozkładaną scenę i mobilną strzelnicę. Dokoła powstaną parkingi i urządzona zostanie zieleń.

Ostatecznie wartość całego zadania to kwota **8 576 854,28 zł**, a **6 003 797,99 zł** to dofinansowanie ze środków budżetu państwa, których dysponentem jest Minister Sportu i Turystyki w ramach Programu Olimpia. Koszty poniesione w 2024 r. to **4 333 377,49 zł**.

Fot. 9, 10, 11 i 12. Prace ziemne przy budowie i konstrukcja nowego boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 1.

Źródło: archiwum własne UM.

5. Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie

Na terenie kompleksu rekreacyjnego nad Jeziorem Rychnowskim wybudowano dwa kolejne drewniane, całoroczne domki noclegowe wraz niezbędną infrastrukturą towarzyszącą i wyposażeniem. Do dyspozycji gości są w nich m.in. w pełni wyposażone kuchnie oraz telewizja satelitarna.

Fot. 13 i 14. Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim.

Źródło: archiwum własne UM.

W ramach tego samego zadania wykonano ciągi piesze, parkingi, zostały utwardzone drogi dojazdowe, wykonano oświetlenie, monitoring całego obiektu i małą architekturę oraz doposażono place zabaw. Całkowity koszt zadania wyniósł **4 178 322,32 zł**, zostało ono dofinansowane kwotą 2,5 mln zł z programu Polski Ład.

6. Zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedzica Zamku w Człuchowie

Latem na dziedzińcu zamkowym prowadzone były prace zabezpieczeniowe i archeologiczne. Naukowcy badali dno odkrytej w tym miejscu studni, udało się im zejść na głębokość 11 metrów. Jednym z ciekawszych przedmiotów znalezionych podczas badań było nosidło do zaprawy murarskiej z XVII w., z zaprawą wapienną w środku. Wszystkie wartościowe eksponaty zostaną poddane renowacji i wyeksponowane w muzeum. Po zakończeniu prac archeologicznych na dziedzińcu prowadzono roboty zmierzające do lepszego zabezpieczenia terenu dziedzińca przed działaniem czynników atmosferycznych, np. poprzez powiększenie zadaszenia tego obszaru wykonanego z konstrukcji stalowej, pokrytej płytami ze szkła hartowanego. Zabezpieczono i podświetlono też studnię, zwiedzający będą mogli do niej zajrzeć.

Całkowity koszt zadania wyniósł **828 636,89 zł**, a wysokość dofinansowania z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków 500 000,00 zł.

Fot. 15 i 16. Prace zabezpieczeniowe i archeologiczne na dziedzińcu zamkowym.

Źródło: archiwum własne UM.

12.3. Dofinansowania ze źródeł zewnętrznych realizowane w 2024 r.

W 2024 r. Gmina Miejska Człuchów pozyskała łącznie **14 944 605,36 zł** dofinansowań z różnych programów. Najwięcej, bo kwotę 6 064 068,00 zł pozyskano na budowę boiska wielofunkcyjnego wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy SP nr 1 w ramach Programu Olimpia. Ponadto, w 2024 r. kontynuowano inwestycje, na które Gmina pozyskała środki w roku wcześniejszym na łączną kwotę 15 334 868,02 zł. Poniżej zestawienie przedsięwzięć realizowanych w 2024 r. z udziałem środków zewnętrznych.

Tabela 19. Zestawienie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w 2024 r.

Nazwa projektu/przedsięwzięcia Zakres	Informacje finansowe	Termin realizacji
Rządowy Fundusz Inwestycji Strategicznych – Program Polski Ład		
Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie: utworzenie w części istniejącego budynku 3 sal dla nowych grup przedszkolnych i 1 sali dla nowej grupy żłobkowej, pomieszczeń administracyjnych, socjalnych i sanitarnych wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu na zewnątrz	Całkowity koszt zadania 8 146 629,07 zł Wysokość dofinansowania 5 000 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i zakończone w 2024 r.
Budowa i przebudowa infrastruktury turystycznej wraz z zagospodarowaniem terenu nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie: remont budynków noclegowych; budowa boiska do piłki siatkowej, plażowej, ręcznej i nożnej; budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni poliuretanowej, stanowisk postojowych dla kamperów wraz z wyposażoną kuchnią polową, elementy małej infrastruktury	Całkowity koszt zadania 4 959 118,76 zł Wysokość dofinansowania 2 000 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i zakończone w 2024 r.
Przebudowa i wyposażenie sali widowiskowo-kinowej w budynku Kina w Człuchowie: roboty budowlane części pomieszczeń, w tym sali widowni, sceny i zaplecza (m.in. niezbędne prace rozbiórkowe, roboty konstrukcyjne, prace wykończeniowe, wykonanie instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, p.poż, system wentylacji i ogrzewania); dostawa i montaż urządzeń, systemów na potrzeby sali widowiskowo-kinowej (m.in. elektroakustyki), oświetlenia scenicznego, mechaniki sceny, dostawa i montaż foteli na sali widowiskowo-kinowej	Całkowity koszt zadania 8 994 540,23 zł Wysokość dofinansowania 6 000 000 zł	zadanie zrealizowane w 2024 r.
Przebudowa części ulicy Królewskiej w Człuchowie: przebudowa i wymiana nawierzchni i podbudowy; montaż obiektów małej architektury; wymiana starych i budowa nowych przyłączy wodociągowych, poidło i kurtyna wodna; budowa sieci kanalizacji deszczowej wraz z wymianą starych wpustów deszczowych i przynależną infrastrukturą	Całkowity koszt zadania 2 500 000,00 zł Koszt zadania w 2024 r. 227 322,73 zł Wysokość dofinansowania 2 000 000 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2024 r. i kontynuowane w 2025 r.

Wymiana nieenergooszczędnych opraw świetlnych na terenie miasta Człuchów: wymiana 88 opraw nieenergooszczędnych opraw oświetleniowych LED (certyfikaty: ENEC, ENEC+, ZD4i) z możliwością zdalnego sterowania bez dodatkowej modyfikacji opraw	Całkowity koszt zadania 152 433,12 zł Wysokość dofinansowania 119 154,49 zł	zadanie zrealizowane w 2024 r.
Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim w Człuchowie: budowa dwóch drewnianych domków letniskowych wraz niezbędną infrastrukturą towarzyszącą i wyposażeniem; wykonanie ciągów pieszych, parkingów i innych utwardzeń	Całkowity koszt zadania 4 178 322,32 zł Wysokość dofinansowania 2 500 000,00 zł	zadanie zrealizowane w 2024 r.
Rządowy Program Odbudowy Zabytków		
Renowacja krypty grzebalnej, umieszczonej pod dawnym prezbiterium Kościoła parafii pw. Św. Jakuba w Człuchowie: konserwacja techniczna i zabiegi estetyczne, przywracające funkcję krypty rodziny Wejherów	Całkowity koszt zadania 329 640,00 Wysokość dofinansowania 323 047,20 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i zrealizowane w 2024 r.
Renowacja starego cmentarza w Człuchowie: wykonanie alei parkowej wraz z oświetleniem i pozostałą infrastrukturą techniczną; pielęgnacja istniejących drzew i nowe nasadzenia, remont ogrodzenia, bram i furt	Całkowity koszt zadania 315 999,99 zł Wysokość dofinansowania 200 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i zrealizowane w 2024 r.
Zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedzińca Zamku w Człuchowie: wykonanie zadaszenia nad reliktnymi krużganków oraz studnię wraz z podświetleniem i wygradzeniem; częściowa wymiana istniejącego zadaszenia odkrytych reliktnych piwnic skrzydła południowego; prace konserwatorskie (zabezpieczające) i restauratorskie ceglanej posadzki; częściowa rozbiórka podestu nad wejściem na dziedziniec	Całkowity koszt zadania 828 636,89 zł Wysokość dofinansowania 500 000,00 zł	zadanie zrealizowane w 2024 r.
Renowacja zabytkowych nagrobków na cmentarzu przy Placu Bohaterów: prace konserwatorskie zabytkowych nagrobków	Całkowity koszt zadania 428 750,00 zł Wysokość dofinansowania 390 040,00 zł	zadanie zrealizowane w 2024 r.
Fundusze Europejskie dla Pomorza (2021-2027) – Europejski Fundusz Społeczny Plus		
Przedszkole Przyszłości w Gminie Miejskiej Człuchów: poprawa jakości kształcenia i dostępności edukacji przedszkolnej poprzez utworzenie 50 nowych miejsc wychowania przedszkolnego w Przedszkolu Miejskim im. Jacka i Agatki w Człuchowie	Całkowity koszt zadania 2 201 427,19 zł Wysokość dofinansowania 1 981 284,47 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2024 r. i kontynuowane w 2025 r.

Kompetencje kluczowe w Człuchowie na 6.0!: wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych oraz podniesienie jakości kształcenia ogólnego w SP nr 1	Całkowity koszt zadania 1 681 974,61 zł Wysokość dofinansowania 1 513 777,14 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2024 r. i kontynuowane w 2025 r.
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 – środki Unii Europejskiej		
Projekt grantowy „Cyberbezpieczna Gmina Miejska Człuchów”: stworzenie zintegrowanego, bezpiecznego i efektywnego systemu zarządzania bezpieczeństwem w dwóch kluczowych jednostkach organizacyjnych miasta tj.: UM oraz MOPS (zakup serwerów wraz z oprogramowaniem, wdrożenie systemu do monitorowania zdarzeń i alarmów w zakresie zagrożeń cyberbezpieczeństwa, podniesienie kompetencji pracowników UM i MOPS z zakresu bezpieczeństwa cyfrowego	Całkowity koszt zadania 904 255,00zł Wysokość dofinansowania 850 000,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2024 r. i kontynuowane w 2025 r.
Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+” – inwestycja A4.2.1 Krajowy Plan Odbudowy		
Utworzenie 24 nowych miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 w ramach nowej instytucji: Żłobka Miejskiego w Człuchowie w gminie miejskiej Człuchów <i>*zadanie realizowane w montażu z zadaniem „Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Człuchowie”</i>	Całkowity koszt zadania 8 146 629,07 zł* Wysokość dofinansowania 1 698 226,56 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2023 r. i zrealizowane w 2024 r.
Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” – Fundusz Solidarnościowy		
Budowa Centrum opiekuńczo-mieszkalnego w Człuchowie przy ul. Malinowej: nowy obiekt przeznaczony dla 20 uczestników, w tym 12 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, który składać się będzie z dwóch części: dziennej dla 10 uczestników i mieszkalnej do pobytu całodobowego 10 osób	Całkowity koszt zadania 8 551 219,11 zł Wysokość dofinansowania 4 085 475,75 zł	przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji w latach 2025-2026
Program Olimpia – program budowy przyszkolnych hal sportowych na 100-lecie pierwszych występów reprezentacji Polski na Igrzyskach Olimpijskich – budżet państwa		
Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie: budowa zadaszonego boiska i łącznika między szkołą a boiskiem wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym, trybunami, mobilną strzelnicą laserową i sceną z wykładziną ochronną	Całkowity koszt zadania 8 662 954,28 zł Wysokość dofinansowania 6 064 068,00 zł	przedsięwzięcie rozpoczęte w 2024 r. i kontynuowane w 2025 r.

Program modernizacji kompleksów sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012” – edycja 2024 – Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej		
Modernizacja kompleksu sportowego „Moje Boisko – Orlik 2012” w Człuchowie przy ul. Szkolnej: wymiana nawierzchni na boisku do piłki nożnej, remont nawierzchni na boisku wielofunkcyjnym, remont ogrodzenia, piłkochwytyw i zaplecza sanitarno-szatniowego, wymiana elementów wyposażenia	Całkowity koszt zadania 900 004,00 zł Wysokość dofinansowania 450 000,00 zł	przedsięwzięcie zaplanowane do realizacji w 2025 r.

Źródło: dane UM.

13. GOSPODARKA KOMUNALNA

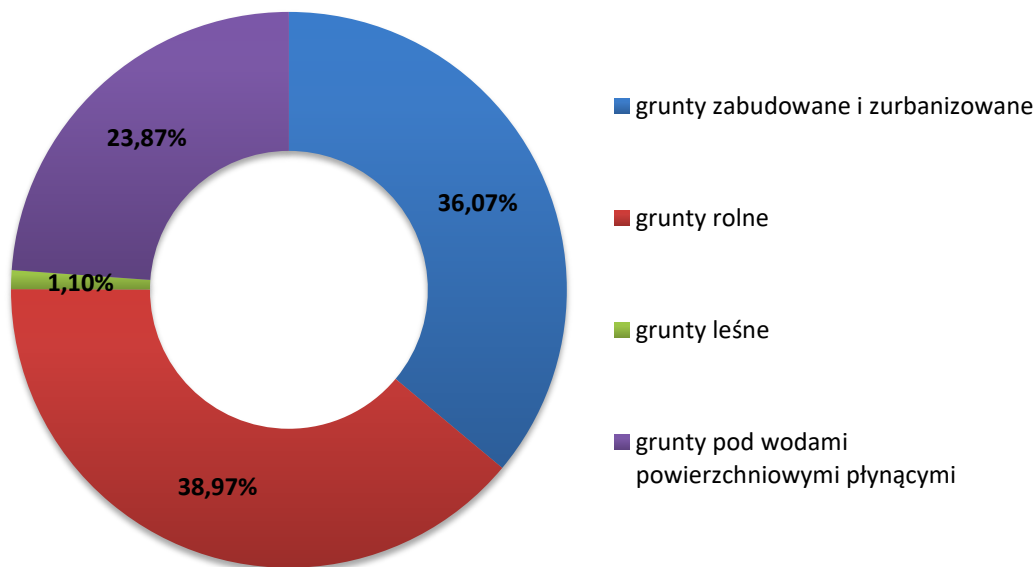
13.1. Gospodarowanie mieniem komunalnym

13.1.1. Struktura gruntów miejskich

Powierzchnia geodezyjna miasta Człuchów niezmiennie wynosi **1 278 hektarów**. W 2024 r. w **strukturze użytkowania** gruntów można wyróżnić:

- 1) grunty zabudowane i zurbanizowane – **461 ha**, w tym:
 - a. tereny mieszkaniowe 128 ha,
 - b. tereny przemysłowe 36 ha,
 - c. inne tereny zabudowane 75 ha,
 - d. zurbanizowane tereny niezabudowane 40 ha,
 - e. tereny rekreacyjno-wypoczynkowe 67 ha,
 - f. tereny komunikacyjne: drogi 99 ha,
 - g. tereny kolejowe 16 ha;
- 2) grunty rolne – **498 ha**, w tym:
 - a. grunty orne 402 ha,
 - b. sady 6 ha,
 - c. łąki trwałe 23 ha,
 - d. pastwiska trwałe 27 ha,
 - e. grunty rolne zabudowane 13 ha,
 - f. grunty pod stawami i pod rowami 2 ha,
 - g. grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 1 ha,
 - h. nieużytki: 24 h;
- 3) grunty leśne – **14 ha**, w tym:
 - a. lasy 13 ha,
 - b. grunty zadrzewione i zakrzewione 1 ha;
- 4) grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi: **305 ha**.

Wykres 13. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podst. danych UM.

Pod względem **własności** gruntów podział wygląda następująco:

- grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości – 289,3149 ha, w tym 0,8391 ha stanowiących własność Skarbu Państwa, a będących w użytkowaniu wieczystym Gminy Miejskiej Człuchów,
- grunty przekazane w trwały zarząd – 18,3729 ha,
- grunty oddane w użytkowanie wieczyste – 73,1942 ha.

Poza tym Gmina Miejska Człuchów posiada grunty własne położone w granicach administracyjnych Gminy Człuchów o niezmiennej w porównaniu z rokiem poprzednim powierzchni 34,9463 ha, są to:

- 0,6688 ha zabudowane trzydziestorodzinnym domem mieszkalnym w Głędowie 4d i zespołem garaży murowanych,
- 5,8158 ha nieczynne wysypisko śmieci w obrębie wsi Dębница,
- 28,4617 ha PSZOK w obrębie wsi Kiełpin.

Tabela 20. Zmiana struktury gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2024 r. względem roku poprzedniego.

Lp.	Nazwa użytku gruntowego	Własność [ha]		Zmiana powierzchni	
		Stan na 31.12.2023	Stan na 31.12.2024	[ha]	[%]
1.	grunty rolne	80,1177	79,6365	-0,4812	-0,60
2.	sady	3,2376	3,1023	-0,1315	-4,20
3.	łąki trwałe	9,4333	9,4333	0	0
4.	pastwiska trwałe	4,8948	4,8948	0	0

5.	rowy	2,0407	2,0407	0	0
6.	las	7,3836	7,3836	0	0
7.	grunty zadrzewione i zakrzewione	0,3994	0,3994	0	0
8.	tereny mieszkaniowe	14,5583	14,5262	-0,0321	-0,20
9.	tereny przemysłowe	1,2319	1,2319	0	0
10.	inne tereny zabudowane	14,7574	14,7551	-0,0023	-0,01
11.	zurbanizowane tereny niezabudowane	14,5189	14,3878	-0,1311	-0,90
12.	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	57,1041	57,1041	0	0
13.	drogi	64,4042	64,4056	0,0014	0,00
14.	tereny kolejowe	0,4421	0,4421	0	0
15.	nieużytki	9,1187	9,1187	0	0
16.	użytki ekologiczne	6,4528	6,4528	0	0
RAZEM		290,0955	289,3149	-0,7806	-0,27

Źródło: wykaz gruntów komunalnych wg stanu na 31 grudnia 2024 r., dane UM.

13.1.2. Stan infrastruktury drogowej

Infrastruktura drogowa miasta obejmowała na dzień 31 grudnia 2024 r. niezmiennie w stosunku do roku wcześniejszego **46,441 km** dróg kategorii gminnej oraz **0,95 km** dróg kategorii wewnętrznej.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. po wykonanej aktualizacji ewidencji dróg, ich długość wg rodzaju nawierzchni wynosiła:

- o nawierzchni **ulepszonej** (bitumiczna, betonowa, kostka) **40,391 km** – co stanowi **85%** wszystkich dróg;
- o nawierzchni **nieulepszonej** (brukowa, tłuczniowa) **3,053 km** – co stanowi **6,5%** wszystkich dróg;
- o nawierzchni **gruntowej** (wzmocniona żwirem, żużlem itp., naturalna z gruntu rodzimego) **3,95 km** – co stanowi **8,5%** wszystkich dróg.

Suma powierzchni chodników i ścieżek rowerowych wynosi **78 556,00 m²**. W granicach miasta jest 0,85 km ścieżek rowerowych pod zarządem Starosty Człuchowskiego (przy ul. Traugutta).

W roku 2024 przebudowano i wyremontowano **0,288 km** dróg gminnych. Nawierzchnię wykonano z betonowej kostki brukowej.

Stan dróg według Systemu Oceny Stanu Nawierzchni, w podziale na poszczególne kategorie dróg publicznych, nie uległ zmianom w stosunku do roku poprzedniego:

- drogi kat. gminne – stan dobry
- drogi kat. wewnętrzne – stan zadowalający.

Na terenie Człuchowa znajduje się kilka **dróg powiatowych**, są to:

- droga nr **2521G** – ul. Sienkiewicza, prowadząca przez Polnicę do DW 212,
- droga nr **2538G** – ul. Traugutta, prowadząca z Człuchowa do Sieroczyna,
- droga nr **2564G** – ul. Sobieskiego,
- droga nr **2565G** – ul. Średnia.

13.1.3. Gospodarka nieruchomościami

Gmina Miejska Człuchów w 2024 r. dokonała **sprzedaży** poniższych nieruchomości:

- działki z przeznaczeniem na cele mieszkalno-usługowe, położone przy ulicy Wiśniowej i Jana Skrzetuskiego,
- działki z przeznaczeniem na cele usługowe, położonych przy alei ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego i ulicy Królewskiej,
- działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną przy ulicy Jana Skrzetuskiego,
- 10 lokali mieszkalnych na rzecz najemców,
- 1 wolny lokal mieszkalny, położony przy ulicy Królewskiej nr 5,
- 1 wolny lokal użytkowy, położony przy ulicy Królewskiej nr 11,
- działki na poprawienie warunków wcześniej nabytych nieruchomości, położone przy ulicach: Hubala i Potockiego.

Uzyskano również dochody z tytułu spłat rat za nieruchomości nabyte w latach poprzednich i ustanowiono służebność przesyłu na części działki nr 77/3, położonej przy ulicy Jerzego z Dąbrowy w Człuchowie.

Gmina przejęła z mocy ustawy o gospodarce nieruchomościami (art. 98 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.) w skutek wydzielenia, działkę gruntu przeznaczoną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod drogę publiczną, przy ulicy Sasankowej w Człuchowie. Wypłata odszkodowania za przejętą działkę nastąpi w 2025 r., tj. po odłączeniu jej z dotychczasowej księgi wieczystej osoby fizycznej i przyłączeniu do księgi wieczystej Gminy Miejskiej Człuchów (wniosek oczekuje na wpis w Sądzie Rejonowym w Człuchowie).

Ponadto ustanowiono służebność gruntową na części działki nr 4 (Dworcowa 10) na rzecz właściciela działki nr 3 (Dworcowa 8) tj. Gminy Miejskiej Człuchów, polegającej na zapewnieniu dostępności, dla powyższej nieruchomości, do drogi publicznej – ulicy Dworcowej.

W 2024 r. obowiązywały umowy **dzierżawy** gruntów miejskich, ich powierzchnię w stosunku do roku poprzedniego z podziałem ze względu na sposób użytkowania przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 21. Zestawienie dzierzawionej powierzchni gruntów miejskich.

Lp.	Sposób użytkowania	Stan na dzień 31.12.2023 [ha]	Stan na dzień 31.12.2024 [ha]	Różnica* [ha]
1.	Garaże	0,6030	0,5986	-0,0044
2.	Działki warzywnicze i inne	10,8553	10,8747	+0,0194
3.	Działki rolne	9,4251	9,4251	0,00
4.	Działki handlowo-usługowe	0,0461	0,04455	- 0,00155

* różnica powierzchni powstała na skutek zmniejszenia lub zwiększenia dzierzawionego terenu

Źródło: dane UM.

13.2. Gospodarka mieszkaniowa

13.2.1. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów

Gmina Miejska Człuchów na dzień 31 grudnia 2024 r. była właścicielem **19** budynków mieszkalnych, w których ogółem usytuowanych jest **139** lokali, w tym: **71 lokali mieszkalnych** i **68 lokali socjalnych**. Jest również właścicielem jednego mieszkania wspomaganego przy ul. Batorego 7, którego dysponentem jest MOPS.

W samoistnym posiadaniu miasta są niezmiennie następujące budynki przy ul.:

1) Batorego 4;	8) Kusocińskiego 3;	15) Szczecińska 25;
2) Batorego 7;	9) Sienkiewicza 6b;	16) Traugutta 1;
3) Batorego 9a;	10) Słowackiego 4;	17) Traugutta 3;
4) Dworcowej 8;	11) Słowackiego 12;	18) Zamkowej 13;
5) Dworcowej 9;	12) Słowackiego 16;	19) Kraszewskiego 4.
6) Felczaka 1;	13) Słowackiego 24a;	
7) Jerzego z Dąbrowy 2;	14) Szczecińska 11a;	

Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu w budynkach stanowiących własność miasta wynosi **42,21 m²**, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca – **22,22 m²** powierzchni użytkowej lokalu.

Ponadto miasto jest właścicielem ogółem **191** lokali mieszkalnych i **5** lokali socjalnych w budynkach stanowiących wspólnoty mieszkaniowe. **We wspólnotach będących w zarządzie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o.**, w których gmina posiada udziały jest **174** lokali mieszkalnych i **5** lokali socjalnych. **W zarządzie innych podmiotów** pozostaje **9** wspólnot mieszkaniowych, w których gmina posiada łącznie **19** lokali mieszkalnych.

Ogółem mieszkaniowy zasób gminy tworzy **337** lokali, w tym: **264** lokale mieszkalne oraz **73** lokale socjalne, które zostały wygospodarowane po przekwalifikowaniu lokali mieszkalnych o obniżonym standardzie usytuowanych w przedwojennych budynkach mieszkalnych.

Tabela 22. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.

Lokalizacja lokali	Lokale mieszkalne	Lokale socjalne	łącznie
w budynkach stanowiących w 100% własność gminy	71	68 (w tym lokal wspomagany)	139
we wspólnotach będących w zarządzie Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o.	174	5	179
we wspólnotach będących w zarządzie innych podmiotów	19	0	19
Mieszkaniowy zasób Gminy Miejskiej Człuchów	264	73	337

Źródło: dane UM.

W 2024 r. wykonano prace remontowe w **10** mieszkaniach, znajdujących się przy ulicach: Dworcowa 23, Zamkowa 7, Kusocińskiego 3, Szczecińska 7, Szczecińska 12, Słowackiego 16, Długosza 12 i Głędowo 4d. Przedmiotem remontów były: wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wymiana elementów instalacji wodno-kanalizacyjnych, wymiana okien, remont podłóg, remont mieszkań przed ponownym zasiedleniem, w tym: wymianę instalacji w budynkach – 4 mieszkania, wymianę stolarki budowlanej w budynkach – 5 mieszkań.

13.2.2. Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Człuchów

W 2024 r. obowiązywał program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2021–2027 (uchwała RM Nr XXV.210.2020 z dnia 14 grudnia 2020 r.), który przewiduje pomniejszenie mieszkaniowego zasobu miasta poprzez wyburzenie czterech budynków mieszkalnych położonych przy: ul. Batorego 4 (5 lokali socjalnych), ul. Batorego 9a (5 lokali socjalnych), ul. Jerzego z Dąbrowy nr 2 (1 lokal mieszkalny) i ul. Sienkiewicza 6b (1 lokal mieszkalny).

Zawarte w tejże uchwale zasady polityki czynszowej określają zastosowanie przez gminę 10 zniżek (w zależności od wyposażenia lokalu) do stawki bazowej czynszu, której wysokość ustala zarządzeniem Burmistrz Miasta. Obecnie stawka bazowa czynszu pozostaje na poziomie 4,58 zł za m² powierzchni lokalu (obowiązuje od 1 lutego 2013 r.).

Ilość lokali w zasobach gminy przypisanych do poszczególnych stawek czynszowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.

Lp.	Stawka czynszu za 1 m ² [zł]	Ilość lokali	Łączna powierzchnia lokali [m ²]
1	4,58	35	1765,87
2	4,35	9	423,75
3	3,89	83	3873,16
4	3,66	10	476,29
5	3,43	73	3841,65
6	3,21	39	1866,77
7	2,98	7	246,48
8	2,75	4	142,55
9	2,52	1	10,20
10	1,03	72	2584,44
11	0,77	1	55,31
suma		334	15286,47

Źródło: oprac. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Człuchowie.

Objęcie w najem lokali mieszkalnych i lokali socjalnych odbywało się zgodnie z kryteriami zawartymi w uchwale RM Nr XXXI.261.2021 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Człuchów ze zmianami oraz w oparciu o opinię Społecznej Komisji Mieszkaniowej działającej przy Burmistrzu Miasta.

Tabela 24. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych.

Opis		Gospodarstwa domowe		
		OCZEKUJĄCE stan na 31.12.2024	Wpisane na listę osób oczekujących	Skreślone z listy osób oczekujących
Gospodarstwa domowe oczekujące na:	lokale mieszkalne	0	0	0
	w tym najem socjalny lokali	17	11	6
	w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych	2	0	2
Najem tymczasowych pomieszczeń		1	1	1

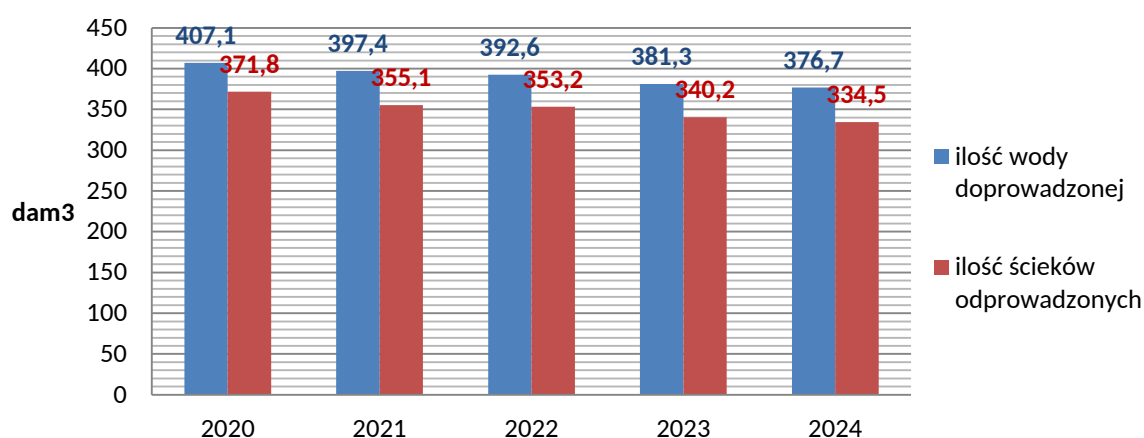
Źródło: dane UM.

13.3. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Zadanie własne gminy polegające na zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków prowadzi spółka miejska – Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., związane jest ono z poborem wód podziemnych do celów pitnych.

Woda dla miasta pobierana jest z **9** studni głębinowych, a jej jakość po uzdatnieniu jest zgodna z obowiązującymi przepisami. Parametry jakościowe wody określa się jako dobre. W 2024 r. pobrano ze studni głębinowych **637,3 dam³** wody, do gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych doprowadzono wodę w ilości **376,7 dam³** oraz na cele produkcyjne **118,2 dam³**. W ciągu roku doszło do **15** awarii sieci wodociągowej. Długość sieci wodociągowej na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła **52,1 km**, natomiast ilość przyłączy wodociągowych to **1 868** sztuk, w tym 1 556 sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Wykres 14. Ilość wody doprowadzonej i ścieków odprowadzonych do i od gospodarstw domowych oraz indywidualnych gospodarstw rolnych w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2020–2024.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Człuchowie.

Wszystkie ścieki wpływające do kanalizacji sanitarnej znajdującej się na terenie miasta kierowane są do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków przy ul. Kamiennej 140 w Człuchowie. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na dzień 31 grudnia 2024 r. wynosiła **42 km**, natomiast ilość przyłączy kanalizacji sanitarnej to **1 698** sztuk, w tym **1 416** sztuk to przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W ciągu całego roku odprowadzono **334,5 dam³** ścieków od gospodarstw domowych i indywidualnych gospodarstw rolnych. W 2024 r. była **1** awaria sieci kanalizacyjnej.

13.4. Komunikacja miejska

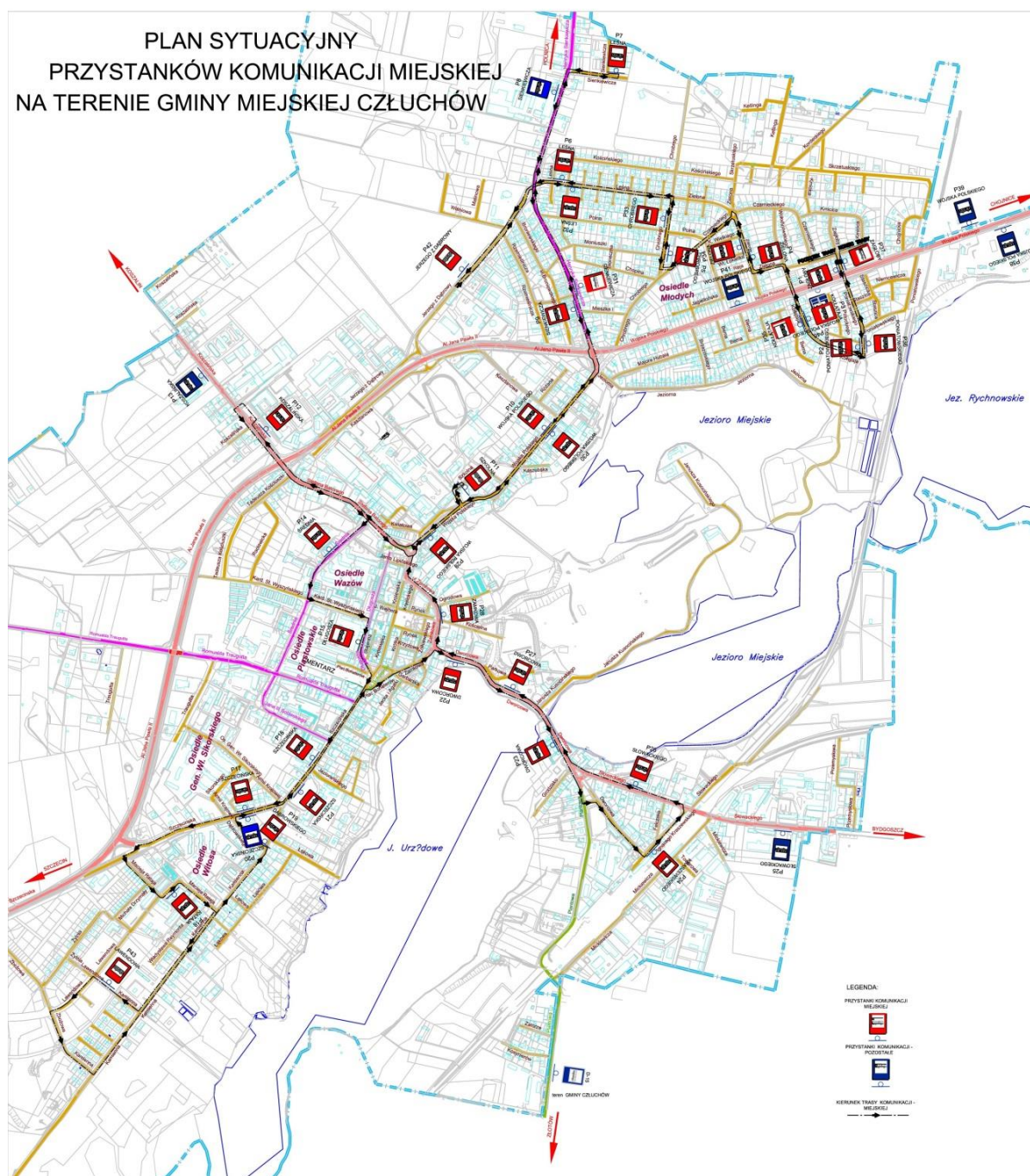
W ramach funkcjonującej na terenie Człuchowa w 2024 r. komunikacji miejskiej świadczone są usługi przewozu osób i bagażu podręcznego w dni robocze, soboty, niedziele i święta. Linia komunikacyjna prowadzi przez następujące ulice: Zagłoby, Poniatowskiego, Kołłątaja, Zieloną, Czarnieckiego, Chrobrego, Leśną, Jerzego z Dąbrowy, Sienkiewicza – cmentarz, Sienkiewicza, al. Wojska Polskiego, Szkolną, Batorego, Koszalińską, Średnią, al. Wyszyńskiego, Długosza, Szczecińską, Rataja, al. Lawendową, Kamienną, Dąbrowskiego, pl. Bohaterów, Zamkową, Dworcową, Kraszewskiego, Słowackiego.

Liczba czynnych przystanków autobusowych na terenie miasta w 2024 r. wynosiła **43**, to o 1 więcej niż w latach poprzednich. Sieć komunikacji miejskiej na terenie miasta ma długość **16 km**.

Firmą świadczącą usługi przewozu osób na terenie miasta Człuchów od 1 lutego 2022 r., również w ciągu całego 2024 r., jest Przedsiębiorstwo PKS Gryfice Sp. z o.o.

Rysunek 8. Plan sytuacyjny przystanków komunikacji miejskiej na terenie Człuchowa w 2024 r.

Źródło: oprac. UM.

Od 1 lipca 2022 r. na terenie Człuchowa komunikacja miejska jest dla pasażerów bezpłatna w związku z podjęciem przez RM uchwały Nr XL.348.2022 z dnia 26 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia **bezpłatnej** komunikacji miejskiej na terenie Gminy Miejskiej Człuchów.

Komunikacja miejska cieszy się dużym zainteresowaniem mieszkańców, a w szczególności dzieci i młodzieży uczęszczających do miejscowych szkół. Nie kursuje w Nowy Rok, pierwszy dzień Świąt Wielkanocnych i w Święta Bożego Narodzenia. Autobus komunikacji miejskiej posiada możliwość przewożenia co najmniej jednej osoby na wózku dla osób niepełnosprawnych czy wózka dziecięcego razem z dzieckiem.

13.5. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina ustawowo jest zobowiązana do objęcia systemem gospodarowania odpadami wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, gdy rada tak postanowi. W roku 2024 Gmina Miejska Człuchów realizowała to obowiązkowe zadanie własne w następujący sposób:

1. Zapewniła odbiór odpadów od mieszkańców, który na mocy postępowania o zamówienie publiczne z 2023 r. prowadziło Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.:
 - a) z nieruchomości położonych na terenie miasta odebrano: **5 342,4304 Mg (ton)** odpadów,
 - b) w PSZOK w Kiełpinie zebrano: **247,79 Mg** odpadów,
 - c) łącznie w gminnym systemie odpadów komunalnych wytworzono w 2024 r. **5 590,23 Mg** odpadów.
2. Do zagospodarowania w ZZO Nowy Dwór ogółem z terenu miasta trafiło w 2024 r. **6 199,67 Mg** odpadów.

Ilość odpadów komunalnych przekazanych do ZZO z podziałem na ich rodzaje według katalogu odpadów przedstawia tabela.

Tabela 25. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2023 i w 2024 r.

Lp.	Kod odpadu	Nazwa wg katalogu odpadów	Masa 2023 r. [Mg]	Masa 2024 r. [Mg]	Uwagi
1.	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 863,52	2981,87	R12**
2.	20 01 11	Tekstylia	3,0155	4,0823	R12
3.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	129,364	172,7885	R12
4.	20 03 99 \ ex 20 01 99	Odpady komunalne nie wymienione w innych podgrupach (POPIÓŁ)	201,489	150,3380	D5
5.	20 01 99	Inne nie wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (BIOODPADY)	1183,649	1336,5710	R3
6.	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,90	0,81	zb.

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

7.	20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	4,797	6,8320	zb.
8.	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35	5,486	6,2327	zb.
9.	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające składniki niebezpieczne	2,31	1,3681	zb.
10.	20 01 39	Tworzywa sztuczne	28,709	21,2512	R12
11.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	194,605	203,2145	R12
12.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	274,252	310,8803	R12
13.	15 01 07	Opakowania ze szkła	254,531	257,3245	zb.
14.	16 01 03	Zużyte opony	20,873	26,0203	zb.
15.	17 01 01	Odpady z betonu, gruz betonowy z rozbiórek i remontów	8,50	128,32	R5
16.	17 01 02	Drewno	7,0	0	R5
17.	17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	3,647	2,8430	R5
18.	16 01 19	Tworzywa sztuczne	7,84	1,04	D5
19.	17 02 02	Szkło	12,58	9,12	D5
20.	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 06 01	129,04	152,12	R5
21.	17 03 80	Odpadowa papa	0,86	0	D5
22.	20 01 02	Szkło	0,0	0	
23.	17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny	0,0	1,26	D5
24.	17 02 01	Drewno	0,0	0	zb.
25.	17 02 03	Tworzywa sztuczne	4,2	5,4	D5
26.	17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,0	1,78	D5
27.	19 08 01	Skratki	82,74	101,82	D5
28.	19 08 02	Zawartość piaskowników	52,30	72,70	D5
29.	20 01 01	Papier i tektura	0,0	0	R12
30.	20 01 10	Odzież	0,0	0	
31.	20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,0001	0,0818	zb.
32.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	6,40	0	R3
33.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	182,36	237,4730	D5
34.	10 01 01	Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	0,0	0	D5
35.	16 02 14	Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13	0,0	0,15	R13
36.	04 02 22	Odpady z przetworzonych włókien tekstylnych	0,0	5,88	D5

37.	20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie	0,0	0,1	R13
Razem:			5 664,61 Mg	6 199,67 Mg	

Mg = tona

*odpad niebezpieczny

** R3 – recykling lub odzysk substancji organicznych

R12 – recykling lub odzysk materiałów nieorganicznych

R5 – recykling lub odzysk materiałów nieorganicznych innych niż metale czy związki chemiczne w tym przygotowanie do ponownego użycia

Źródło: dane UM.

R13 – magazynowanie odpadów poprzedzające

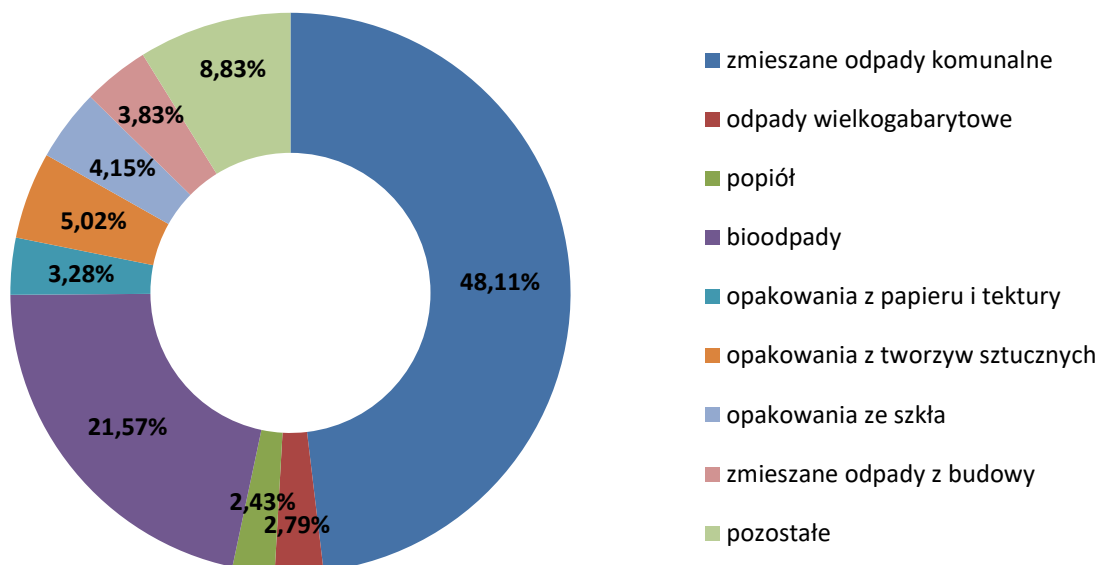
którykolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R12 (z wyjątkiem wstępnego magazynowania u wytwórcy odpadów)

D5 – składowanie na składowiskach

zb. – zbieranie

Spośród ww. odpadów **5 590,23 Mg** dostarczono w ramach gminnego systemu, pozostałe tj. **609,44 Mg** pochodzi od pozostałych wytwórców m.in. firm i są to odpady, które nie zaliczają się do komunalnych.

Wykres 15. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2024 r. z terenu miasta Człuchów.

Źródło: oprac. wł. na podst. danych UM.

Koszt odbioru odpadów, który realizowany był zgodnie z zakresem i częstotliwością przyjętą w uchwale RM w sprawie szczegółowych zasad świadczenia usług wyniósł: **2 762 663,88 zł**.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny był w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 12:00 do 17:00. W roku 2024 mieszkańcy miasta dostarczyli do PSZOK **247,80 ton** odpadów. Koszt utrzymania punktu wyniósł **275 876,16 zł** i ponoszony jest przez miasto i gminę, rozliczanie następuje w stosunku do ilości dostarczonych odpadów.

Dostarczane do ZZO Nowy Dwór w roku 2024 odpady przyjmowane były według cen ustalonych uchwałą nr 19/2022 z dnia 17 listopada 2022 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników ZZO Nowy Dwór Sp. z o.o. Koszt zagospodarowania odpadów pochodzących z terenu miasta i PSZOK w 2024 r. wyniósł **2 984 605,97 zł**. Wpływy od mieszkańców będące konsekwencją ustalonych stawek, podjętych uchwał dla usług dodatkowych w roku 2024 wyniosły **5 976 787,87 zł**, w tym z usług dodatkowych objętych opłatą, **po przekroczeniu limitu 7 886,40 zł za budowlane i 376,81 zł za opony**.

Rok 2024 po stronie wydatków zamknął się kwotą **6 672 559,29 zł**, różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami pokryto nadwyżką z lat ubiegłych, w związku z czym system gospodarki odpadami został sfinansowany z opłat. Ogółem (wg kwitów wagowych) od mieszkańców miasta oraz firm w ramach gminnego systemu odebrano 5 590,23 tony odpadów komunalnych, w których było 2 963,86 ton odpadów niesegregowanych (zmieszanych) oraz 2 378,56 ton odpadów wysegregowanych „u źródła” – w gospodarstwach domowych oraz firmach i instytucjach wytwarzających tego rodzaju odpady.

Zgodnie z art. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów w wysokości co najmniej 45% za rok 2024. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Przy obliczaniu poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych nie uwzględnia się innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne. W związku z powyższym łączna masa odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi w tonach wyniosła: **1710,52**, a łączna masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w tonach: **5 590,43**. Masa bioodpadów stanowiących odpady komunalne posegregowanych i poddanych recyklingowi „u źródła” w tonach: **87,5** (wyliczona na podstawie liczby osób uprawnionych do ulgi za kompostowanie oraz średniej ilości bioodpadów wytworzonych przez mieszkańca oddającego je do gminnego systemu). Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych: **37%** z wymaganych **45%**.

Poziom składowania oblicza się jako stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych. Dla potrzeb obliczania poziomu składowania do odpadów przekazanych do składowania zalicza się również odpady poddane odzyskowi na składowisku odpadów. Gminy są obowiązane nie przekraczać poziomu składowania w wysokości: 35%.

W związku z powyższym:

- 1) masa zmieszanych odpadów komunalnych odebranych przez gminę w 2024 r. wyniosła: **2 963,86 Mg**;
- 2) ze względu na objęcie gminnym systemem nieruchomości niezamieszkałych w przeważającej części, masa zmieszanych odpadów komunalnych odebranych w gminie w roku 2024: **2 981,87 Mg**, do gminnego systemu nie przystąpił nowy obiekt handlowy, do którego należy zatem przyporządkować różnicę 18,01 Mg zmieszanych odpadów komunalnych;
- 3) masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzona w 1995 r. (OUB_{1995}) w tonach: 2 383,28 Mg (wskaźnik przyjmowany do wyliczenia wg rozporządzenia);
- 4) OUB_R – obliczone wg wzoru (wartość stała z systemu BDO).
- 5) masa odpadów ulegających biodegradacji zebranych, odebranych i przetworzonych ze strumienia odpadów komunalnych z obszaru gminy przekazanych do składowania (M_{OUBR}) wyniosła: 1 190,05 Mg.

Po wyliczeniu osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wyniósł: **0,00%**.

Stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do odebranych i zebranych odpadów komunalnych wyniósł: **0,01%**.

Z uwagi na powyższe w 2024 r. ustawowy poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych **nie został osiągnięty**, nieprzekraczalny poziom składowania odpadów został **osiągnięty i wynosi 22%**.

13.6. Opieka nad zabytkami i cmentarzami komunalnymi

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wyróżniamy następujące formy ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków, wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo decyzji administracyjnej. W rejestrze wojewódzkiego konserwatora zabytków znajduje się **5 obiektów** położonych na terenie miasta:

- zespół zamku krzyżackiego wraz z parkiem, fosami, starymi murami kamiennymi,
- kościół parafialny pw. Świętego Jakuba Apostoła,
- układ urbanistyczny miasta,
- dwór z XIX w. położony przy al. Wojska Polskiego 5,
- park miejski „Lasek Luizy” wraz z kładką bagienną.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrona i opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza, bez względu na stan zachowania,

nad zabytkami nieruchomymi takimi jak cmentarze. W związku z czym w roku 2024 wydatkowano 309 999,99 zł na zadanie „Renowacja starego cmentarza w Człuchowie”, który figuruje w gminnej ewidencji zabytków. Renowacja krypty grzebalnej umieszczonej pod dawnym prezbiterium Kościoła pw. Św. Jakuba w Człuchowie pochłonęła 329 640,00 zł, Renowacja zabytkowych nagrobków na cmentarzu przy Placu Bohaterów 428 750,00 zł, zabezpieczenie i konserwacja elementów dziedzińca Zamku w Człuchowie 787 800,89 zł.

W 2024 r. zapewniono realizację usług publicznych w zakresie zarządzania cmentarzem komunalnym położonym przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie. Z tytułu sprzedaży usług uzyskano przychody w wysokości: **453 194,38 zł netto**. Koszty zarządzania cmentarzem wraz z kosztami gospodarowania odpadami wyniosły **584 236,60 zł brutto**. Zarządzanie cmentarzem prowadzi spółka gminy: Przedsiębiorstwo Komunalne.

Zamknięty cmentarz położony pomiędzy ul. Szczecińską i ulicą Średnią wyłączony jest z eksploatacji, utrzymywany jest jednak jak teren zieleni, koszty ujęte są w podrozdziale „utrzymanie zieleni miejskiej”.

14. OCHRONA ŚRODOWISKA

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2023–2026 przyjętego uchwałą Nr XLVIII.395.2022 RM z dnia 19 grudnia 2022 r. polegała w 2024 r. na prowadzeniu niżej omówionych zadań.

14.1. Zarządzanie zasobami przyrody

Burmistrz wykonywał zadania administracyjne występując w roli organu ochrony przyrody. W 2024 r. wydano:

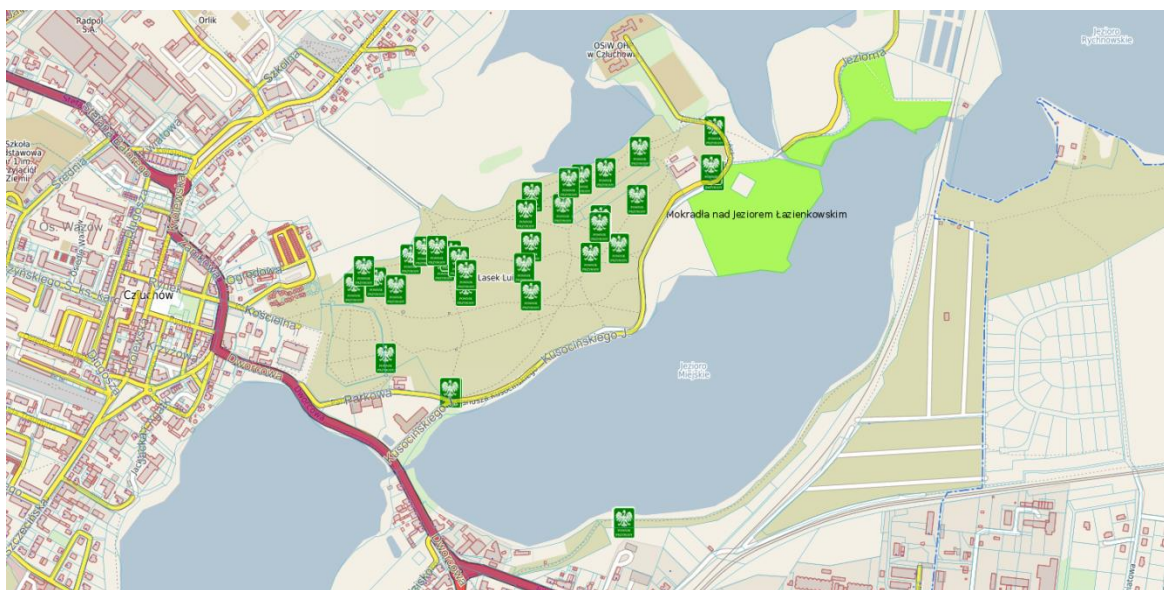
- **28 decyzji** zezwalających na usunięcie drzew,
- **1 decyzję** umarządzającą opłaty za usunięcie drzew w zamian za wykonanie obowiązku nasadzeń zastępczych w ramach kompensacji przyrodniczej,
- **1 decyzję** nakładającą opłatę w wysokości 10 462,50 zł, opłatę wniesiono.

Łącznie w 2024 r. w ramach wydanych decyzji usunięto z terenu miasta **109 sztuk drzew**. Jednocześnie przyjęto **31 zgłoszeń** zamiaru usunięcia drzew z nieruchomości będących własnością osób fizycznych na **221 drzew**. Przyjęto również **4 zgłoszenia** zamiaru usunięcia **6 złomów**. Z terenów stanowiących własność Gminy Miejskiej Człuchów, na podstawie uzyskanych decyzji, łącznie usunięto **211 drzew**, w tym 35 stanowiły wywroty. W pozostałych przypadkach główną przyczyną usunięcia drzew i krzewów był ich zły stan fitosanitarny oraz zagrożenia, jakie stwarzały dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Natomiast w ramach rekompensaty przyrodniczej wykonano nasadzenia zastępcze w postaci 315 drzew.

drzewa z gatunku buk zwyczajny, lecz najstarsze drzewa, których wiek szacowany jest na 280 i 260 lat to dęby szypułkowe, wiek najstarszego buka zwyczajnego szacowany jest na 230 lat, wśród pomników przyrody znajduje się również modrzew europejski o szacowanym wieku 200 lat i klon zwyczajny w wieku ok. 185 lat.

Rysunek 10. Lokalizacja użytku ekologicznego „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” oraz pomników przyrody w Człuchowie.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

14.2. Kąpieliska

W sezonie kąpielowym w 2024 r. na terenie Miasta Człuchów funkcjonowały, zgodnie z wykazem, **dwa** kąpieliska położone nad Jeziorem Rychnowskim:

- 1) Kąpielisko Ośrodka Sportu i Rekreacji w Człuchowie (OSiR) znajdujące się na terenie obiektu OSiR Camping nr 80 przy al. Wojska Polskiego 62 oraz
- 2) Kąpielisko Ośrodka Szkoleniowego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (WOPR) z siedzibą pod adresem Głędowo 3W.

Zgodnie z wnioskami, sezon kąpielowy trwał dla poszczególnych kąpielisk następująco:

- 1) OSiR w okresie od 22.06.2024 r. do 31.08.2024 r.,
- 2) WOPR w okresie od 01.07.2024 r. do 31.08.2024 r.

Oba kąpieliska we wskazanych okresach były czynne. Woda w kąpieliskach była przydatna do kąpieli. Zgodnie z oceną sezonową jakości wody w kąpieliskach, sporządzanej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Człuchowie, w sezonie 2024 nie wystąpiły zmiany mające wpływ na jakość wody.

14.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

Gmina Miejska Człuchów, na bazie uchwalonej w dniu 22 listopada 2021 r. uchwały RM w sprawie regulaminu udzielania dotacji celowej na realizację zadań z zakresu wymiany i likwidacji źródeł ciepła na paliwo stałe z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów, udzieliła w 2024 r. **11 dotacji**. Zgodnie z regulaminem dofinansowanie przeznaczone jest dla wnioskodawców, którzy nie kwalifikują się do rządowego programu „Czyste powietrze”. W ramach wykonania uchwały RM w 2024 r. wydatkowano 55 000 zł. Rodzaje źródła ciepła, na które wypłacono dotacje to: instalacja gazowa wewnętrzna, piec gazowy – 7 szt., przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej – 4 szt.

Dodatkowo w dwóch lokalach komunalnych zostały wymienione kotły na paliwo stałe na źródła ciepła: kocioł na pellet drzewny – 1 szt. oraz przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej – 1 szt. Całkowity poniesiony koszt wyniósł 30 046,68 zł. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. – Zakład Energetyki Ciepłej w Człuchowie w 2024 r. podłączyło do miejskiej sieci ciepłowniczej 2 nowe budynki. Łączny koszt wyniósł 71 619,30 zł.

Ponadto Gmina Miejska Człuchów od 2019 r., na podstawie zawartego porozumienia z WFOŚiGW, wspiera mieszkańców w procesie składania wniosków i uzyskiwania dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”, którego założeniem jest wymiana starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne spełniające najwyższe normy oraz termomodernizacja budynków jednorodzinnych. Gminny punkt konsultacyjno-informacyjny działa w budynku dworca kolejowego przy ul. Kraszewskiego 4, w każdy roboczy poniedziałek w godzinach: 8.00–18.00. W tym czasie pracownicy punktu przedstawiali mieszkańcom miasta informacje o programie „Czyste powietrze” i zasadach składania wniosków o dofinansowanie, a także pomagali w przygotowywaniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie oraz przy rozliczeniu przyznanego dofinansowania. W 2024 r. udzielono łącznie **327 konsultacji**. Rodzaje źródła ciepła, na które WFOŚiGW w 2024 r. wypłacił dofinansowanie to: kocioł gazowy – 23 szt., pompa ciepła – 1 szt. Natomiast od początku funkcjonowania punktu zrealizowanych łącznie zostało **188** przedsięwzięć, a na ich realizację została wypłacona kwota w wysokości **3 025 969,43 zł**.

W 2024 r. pracownicy gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego „Czyste Powietrze” przeprowadzili 2 spotkania z mieszkańcami, podczas których prezentowali założenia programu, omówili rodzaje przedsięwzięć, na które można uzyskać dofinansowanie, jak również przedstawili sposób składania wniosków o dofinansowanie oraz zasady realizacji i rozliczania przedsięwzięć. Na spotkaniach zwrócono również uwagę na obowiązującą uchwałę antysmogową, a także rozdano ulotki dotyczące uchwały i programu.

14.4. Opieka nad zwierzętami

Realizacja rocznego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi w roku 2024 polegała na następujących działaniach:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt na podstawie umowy na realizację tej usługi z Chojnickim Stowarzyszeniem Miłośników Zwierząt, KRS 0000026755, z siedzibą w Chojnicach przy ul. Igielskiej 24;
- 2) wyłapywanie bezdomnych zwierząt na podstawie umowy zawartej z P.P.H.U. „KAMIR” Karol Krasienkiewicz z siedzibą w Jaromierzu, w ciągu roku wyłapano **41 psów** bezpańskich, z których zdecydowana większość powróciła do swoich właścicieli;
- 3) świadczenie usług weterynaryjnych dla zwierząt bezdomnych oraz zwierząt rannych w przypadkach zdarzeń drogowych na terenie miasta przez Przychodnię Weterynaryjną lek. wet. Anna, Józef Spieszny, ul. Sienkiewicza 1m w Człuchowie, z którą Gmina Miejska Człuchów zawarła stosowną umowę, w tym również na zabiegi sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących:
 - niezbędnej pomocy weterynaryjnej w postaci: badań, lekarstw itp. udzielono **4** psom oraz **114** razy kotom wolno żyjącym, **4** ptakom, **1** jenotowi,
 - zabiegom sterylizacji i kastracji poddane zostały łącznie **64** koty oraz **1** pies;
- 4) współpraca z organizacją społeczną w celu zwiększenia ilości adopcji bezdomnych zwierząt;
- 5) zapewnienie miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich znalezionych na terenie miasta Człuchów poprzez zawarcie umowy z właścicielami gospodarstwa rolnego w Dębnicy;
- 6) dokarmianie przez opiekunów społecznych **208** kotów wolno żyjących.

Koszt realizacji całego zadania związanego z ochroną zwierząt wyniósł **55 673,20 zł**, a na zakup karmy dla kotów wolno żyjących przeznaczono **12 199,70 zł**.

14.5. Utrzymanie czystości i porządku, urządzeń sanitarnych, wysypisk i zieleni miejskiej oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych i azbestu

Burmistrz Miasta Człuchów zapewnił w roku 2024 czystość i porządek w granicach miasta w stopniu wynikającym z częstotliwości wykonywanych prac. Zakres ten obejmował oczyszczanie chodników, placów, parkingów zlokalizowanych na gruntach stanowiących własność gminy, oczyszczanie jezdni dróg gminnych, dla których burmistrz jest zarządcą drogi. Oczyszczanie ograniczone tj. zbieranie luźnych zanieczyszczeń z całego

obszaru, oczyszczanie „starego” cmentarza wraz z wywozem odpadów, wywóz z koszy ulicznych oraz pojemników przy garażach i kontenerów z działek dzierżawionych od miasta wraz z dzierżawą tych urządzeń. Do zakresu przyjęto również mycie wiat przystankowych, mycie i dezynfekcję koszy ulicznych oraz tzw. „oczyszczanie na żądanie” tzn. oczyszczanie wyznaczonych miejsc w okresie zimy. Koszt wykonanych prac w roku 2024 wyniósł **588 999,78 zł**, prace realizowało Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

Zobowiązania ustawowe w stosunku do zamkniętych składowisk odpadów w Dębnicy i Kiełpinie również realizuje spółka gminna: Przedsiębiorstwo Komunalne, która jest zarządcą składowisk pozostających w fazie poeksploatacyjnej. Koszt utrzymania składowisk w fazie poeksploatacyjnej w roku 2024 wyniósł **336 226,84 zł**.

Do zieleni miejskiej należą tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności park, zieleńce, promenada, bulwary – zieleń przyjeziorna na gruntach własnych, cmentarz, zieleń towarzysząca drogom, placom, będące własnością gminy oraz tereny przeznaczone pod inne cele, niezainwestowane, a stanowiące własność gminy. Zadanie to realizowane było poprzez systematyczne utrzymanie **29 ha** terenów. Wykonywane prace polegały na grabieniu, koszeniu, ukwiecaniu, utrzymaniu elementów małej architektury, zakupie i sadzeniu nowych drzewek i krzewów, prace w drzewostanie itp. Koszt tych prac w roku 2024 wyniósł **850 928,76 zł**.

Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest prowadzono w 2024 r. w ramach realizacji uchwały Nr XXX.251.2021 RM z dnia 19 kwietnia 2021 r. w sprawie regulaminu dofinansowania zadań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy Miejskiej Człuchów pod hasłem „Miasto Człuchów bez azbestu”, wydatkując na ten cel **17 028 zł**.

14.6. Edukacja ekologiczna

Edukację ekologiczną w 2024 r. realizowały miejskie placówki oświatowe, tj. Przedszkole Miejskie im. Jacka i Agatki oraz Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Przedszkole realizowało projekty ekologiczne „Jesteśmy eko-logiczni” oraz „Skąd się biorą odpady ekologiczne”, kontynuowało projekt „Kubusiowi przyjaciele natury”. Zorganizowało również międzyprzedszkolny koncert piosenki ekologicznej, do którego zostały zaproszone inne przedszkola. Szkoła również realizowała, z ogromnym zaangażowaniem nauczycieli i uczniów, zadania z zakresu edukacji ekologicznej. Dzieci i młodzież podczas zajęć szukały odpowiedzi na trudne pytania związane z bezpieczeństwem żywności, zanieczyszczeniem powietrza, oszczędzaniem wody w ramach realizacji programu „EkoMisja w Podstawówce”. Bardzo liczna grupa społeczności szkolnej włączyła się także do akcji: Przytul się do drzewa, Zbiórka kasztanów i żołądki oraz Zimowe dokarmianie ptaków.

Ponadto Gmina przeprowadziła działania edukacyjne w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi poprzez:

- a) emisję reklamy „Człuchów zbiera selektywnie” na autobusie komunikacji miejskiej,
- b) wykonanie wg własnego pomysłu naklejki na szybę,
- c) wykonanie materiałów promocyjnych wg własnego pomysłu,
- d) kolportaż ulotek edukacyjnych ZZO Nowy Dwór do gospodarstw domowych na terenie miasta.

Edukacja ekologiczna była finansowana:

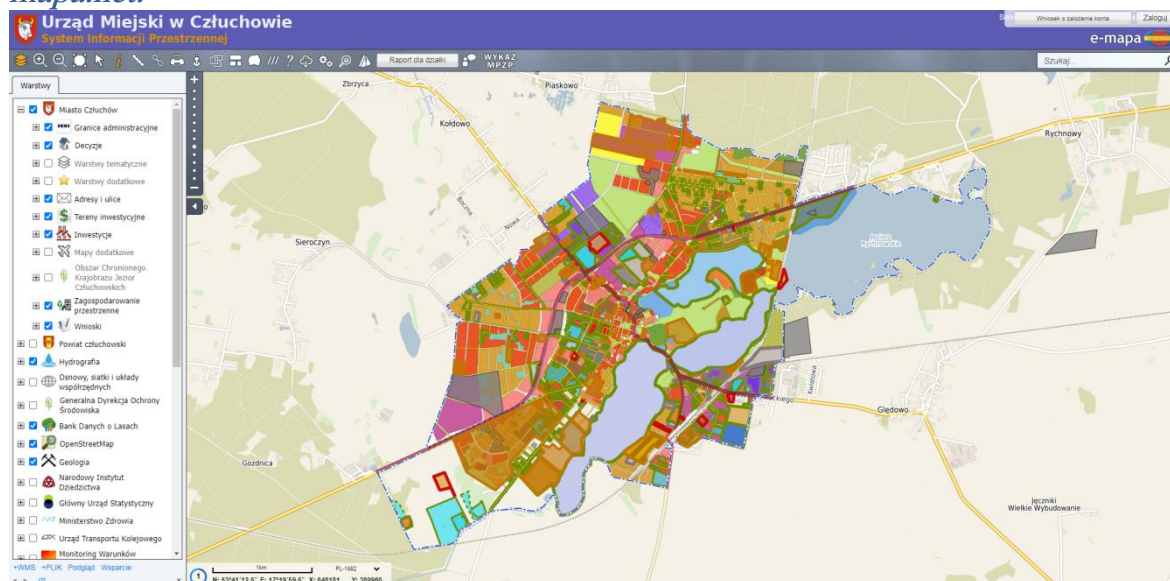
- 1) ze środków pochodzących z opłat i kar środowiskowych, które wpłynęły z Urzędu Marszałkowskiego – wykorzystano kwotę **26 368,00 zł**;
- 2) ze środków gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, na edukację i promocję prawidłowego postępowania z odpadami – wydatkowano **41 592,15 zł**.

15. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Polityka planistyczna miasta Człuchów oparta jest na obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Człuchów – uchwała Nr LIII/306/2009 RM z dnia 25 listopada 2009 r. W 2024 r. rozpoczęły się prace nad tworzeniem Planu ogólnego Gminy Miejskiej Człuchów, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do studium będzie on aktem prawa miejscowego. To znaczy, że będzie miał moc prawną. Jego ustalenia dadzą podstawę do uchwalania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Trzeba będzie w nim określić strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne. Można będzie też ustalić obszary uzupełnienia zabudowy i obszary uzupełnienia zabudowy śródmiejskiej. Plan trzeba będzie sporządzić do końca 2025 r.

Bieżący dostęp do najbardziej aktualnego stanu prawa miejscowego miasta Człuchów w zakresie planowania przestrzennego oraz innych ważnych informacji przestrzennych zapewniony został poprzez ogólnodostępny portal mapowy zlokalizowany pod adresem <http://mczluchow.e-mapa.net> oraz na stronie bip.czluchow.pl w zakładce rejestr urbanistyczny. W systemie informacji przestrzennej zwizualizowany jest aktualny stan: wszystkich obowiązujących i projektowanych planów miejscowych, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz wniosków w zakresie sporządzania planów oraz studium. Portal jest ogólnodostępny, posiada możliwość przeglądania i pobierania treści powyższych dokumentów oraz zapoznania się z częścią graficzną określającą przeznaczenie oraz warunki zabudowy i zagospodarowania terenu.

Rysunek 11. Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

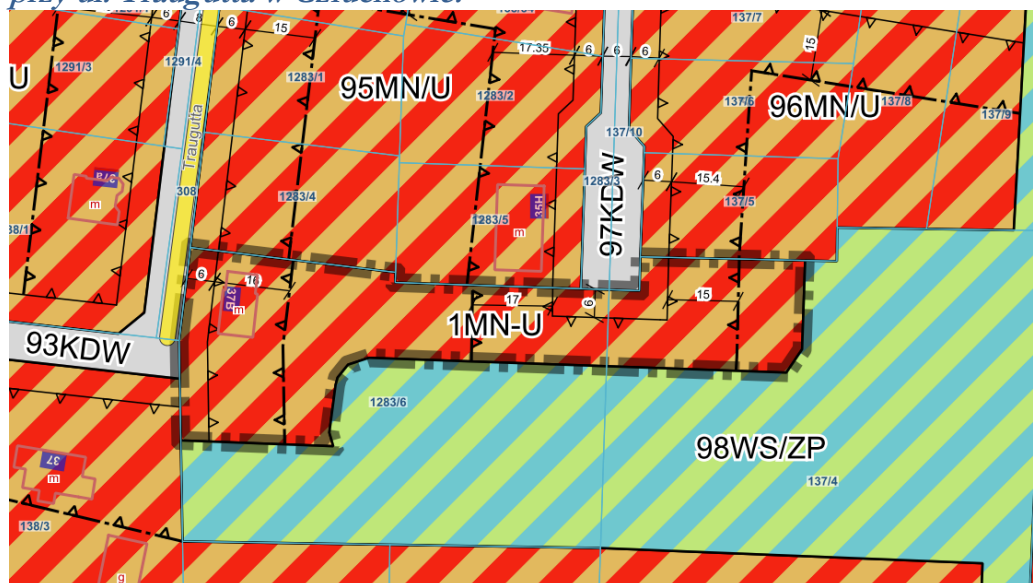
Źródło: Geosystem, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

Na terenie Człuchowa obowiązuje obecnie **36** miejscowych **planów** zagospodarowania przestrzennego. Pokrywają one ok. 76% obszaru miasta Człuchów wraz z jeziorami.

W roku 2024 uchwalono 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 67,75 ha:

- a) mpzp dla terenu położonego przy ul. Traugutta w Człuchowie – uchwała Nr III.9.2024 z dnia 21 czerwca 2024 r., opublikowana w Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 19 lipca 2024 r. pod poz. 3226;

Rysunek 12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Traugutta w Człuchowie.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

- b) mpzp dla terenu położonego pomiędzy ul. Mickiewicza i ul. Towarową w Człuchowie – uchwała Nr III.10.2024 RM z dnia 21 czerwca 2024 r., Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 19 lipca 2024 r. poz. 3227;

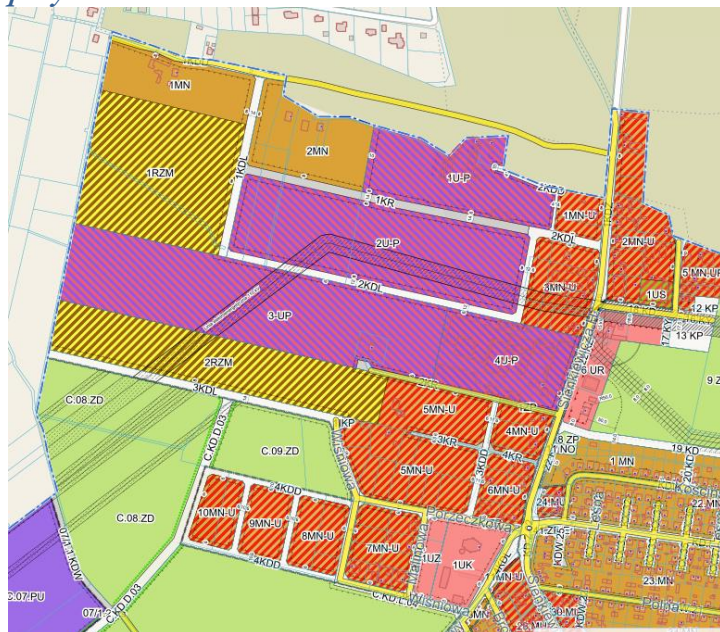
Rysunek 13. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Mickiewicza a ul. Towarową w Człuchowie

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

- c) mpzp dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie – uchwała Nr III.11.2024 RM z dnia 21 czerwca 2024 r., Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 30 lipca 2024 r. poz. 3391;

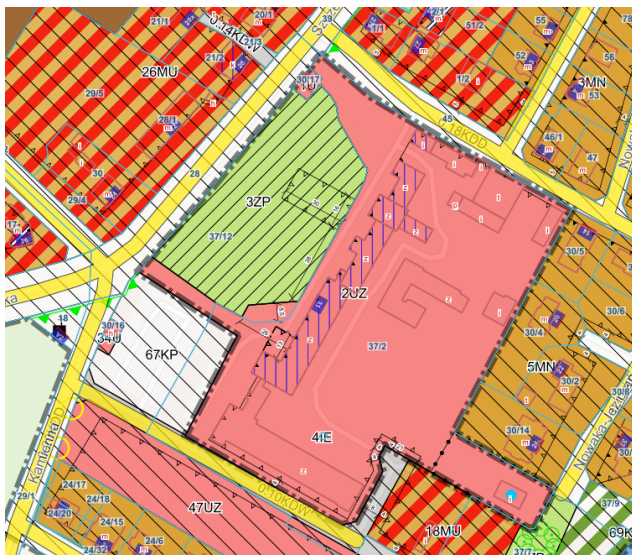
Rysunek 14. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie.

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

- d) mpzp dla terenu szpitala w Człuchowie – uchwała Nr III.12.2024 RM z dnia 21 czerwca 2024 r., Dz.Urz.Woj.Pom. z dnia 30 lipca 2024 r. poz. 3392.

Rysunek 5. Miejsowy plan zagospodarowania przestrzennego dla szpitala w Człuchowie

Źródło: Geosystem System Informacji Przestrzennej, <https://mczluchow.e-mapa.net>.

W roku 2024 rozpoczęto procedowanie następujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o łącznej powierzchni ok. 3,7 ha:

- mpzp dla terenu fosi zamkowej przy ul. Dworcowej w Człuchowie na podstawie uchwały Nr III.13.2024 RM z dnia 21 czerwca 2024 r.;
- mpzp dla terenu położonego przy ul. Batorego i ul. Kwiatowej w Człuchowie na podstawie uchwały Nr III.15.2024 RM z dnia 21 czerwca 2024 r.

Powierzchniowy i procentowy udział poszczególnych terenów w obowiązujących mpzp na terenie miasta Człuchów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.

Lp.	Rodzaj terenu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
1	Tereny zabudowy mieszkaniowej ogółem	294,5	30,98
	w tym: zabudowy wielorodzinnej	35,33	3,72
2	Tereny zabudowy usługowej ogółem	134,71	14,17
	w tym: usług publicznych	71,22	7,49
3	Tereny użytkowane rolniczo	0,89	0,09
4	Tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej	76,69	8,07
5	Tereny zieleni i wód	288,58	30,36
6	Tereny komunikacji	137,26	14,44
7	Tereny infrastruktury technicznej	4,69	0,49
8	Tereny zabudowy zagrodowej	13,18	1,39
	razem	950,52	100,00
Powierzchnia łączna terenów objętych mpzp: 950,52 ha			

Źródło: dane UM.

16. EDUKACJA

W ustawie Prawo oświatowe ustawodawca określił, że do zadań gminy należy m.in.:

- 1) zakładanie i prowadzenie publicznych przedszkoli i szkół podstawowych,
- 2) zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- 3) zabezpieczenie kadry pracowniczej, w tym administracyjno-obługowej.

W ustawie Karta Nauczyciela, wśród zadań gminy wymieniono m.in.:

- 1) zapewnienie średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego,
- 2) zapewnienie podstawowych warunków do realizacji przez nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
- 3) zapewnienie środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Ponadto na gminy nałożony został obowiązek:

- 1) kontroli spełniania przez uczniów obowiązku szkolnego i obowiązku nauki,
- 2) realizacji zadań wspierających uczniów w nauce,
- 3) zapewnienia warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym,
- 4) zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i nauki,
- 5) dbałości o bazę lokalową i dydaktyczną przedszkoli i szkół podstawowych.

Wydatki na oświatę określone w budżecie miasta wynosiły **30 241 796,70 zł**, z czego: **12 498 439,00 zł** pokryte zostało z subwencji oświatowej, przekazanej z budżetu państwa.

Środki zewnętrzne otrzymane z budżetu państwa to również:

- dotacja celowa na zakup podręczników i ćwiczeń - 103 928,32 zł (wykorzystane);
- dotacja celowa na zakup podręczników dla uczniów niepełnosprawnych - 17 689,45 zł;
- dotacja celowa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego - 1 496 241,00 zł;
- dotacja z Funduszu Pracy na kształcenie młodocianych - 53 493,86 zł;
- dotacja celowa na dodatki motywacyjne dla opiekunów w żłobku - 20 000,00 zł.

16.1. Szkoły, przedszkola i żłobki funkcjonujące w mieście

W Człuchowie w 2024 r. funkcjonowały **3** szkoły podstawowe ogólnodostępne, tj.:

- 1) Szkoła Podstawowa nr 1 im. Przyjaciół Ziemi – ul. Średnia 4a;
- 2) Szkoła Podstawowa Sportowa w Zespole Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków – ul. Koszalińska;
- 3) Niepubliczna Szkoła Podstawowa PIANO – ul. Szkolna 3.

oraz działająca w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego przy ul. Batorego 24, również Szkoła Podstawowa nr 2 (specjalna).

Ponadto w mieście funkcjonuje **5** szkół średnich, tj.:

- 1) Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego – ul. Kusocińskiego 1;
- 2) Zespół Szkół Sportowych im. Polskich Olimpijczyków – ul. Koszalińska 2B;
- 3) Zespół Szkół Agrobiznesu – ul. Parkowa 2;
- 4) Zespół Szkół Technicznych im. Józefa Szymczaka – ul. Koszalińska 2;
- 5) Zespół Szkół Społecznych STO im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego – ul. Sobieskiego 7A;

oraz funkcjonująca w ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego przy ul. Batorego 24 branżowa szkoła I stopnia oraz szkoła przysposabiająca do pracy.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla jednej szkoły podstawowej, tj. Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Gmina dotowała w 2024 r. również jedną szkołę niepubliczną wpisaną do rejestru szkół tj. Niepubliczną Szkołę Podstawową PIANO, do której uczęszczało od 1 września 2024 r. **138 uczniów**.

Ponadto w Człuchowie w 2024 r. funkcjonowało **6 przedszkoli niepublicznych**, tj.:

1. Centrum Edukacyjne Niepubliczne Przedszkole MOTYLEK z oddziałem integracyjnym – ul. Słowackiego 2,
2. Niepubliczne Przedszkole PIANO – pl. Bohaterów 2,
3. Niepubliczne Przedszkole PIANO+ – os. W. Witosa 20,
4. Niepubliczne Przedszkole SMYK – os. Sikorskiego 13,
5. Niepubliczne Przedszkole PRZY JEZIORZE – al. Wojska Polskiego 32e,
6. Niepubliczne Przedszkole NASZE ELDORADO – pl. Wolności 3/12.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki. Do przedszkola uczęszczało w roku 2023/2024 – **210 dzieci**, w **7 oddziałach**. Od września 2024 r. do przedszkola uczęszcza **249 dzieci**. Z dniem 1 września 2024 r. zamknięto dodatkowy oddział dla sześciolatków w SP nr 1 i otworzono trzy dodatkowe oddziały w filii przedszkola przy ul. Sobieskiego 7.

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście funkcjonowały 4 niepubliczne żłobki, tj.:

1. Niepubliczny Żłobek DELFINEK BIS – os. Piastowskie 10,
2. Niepubliczny Żłobek NA GÓRCIE – ul. Jagiellońska 30,
3. Niepubliczny Żłobek BOBOLANDIA – ul. Sobieskiego 5c,
4. Niepubliczny Żłobek NASZE ELDORADO – pl. Wolności 3/12.

Gmina Miejska Człuchów jest organem prowadzącym dla Żłobka Miejskiego przy ul. Sobieskiego 7. Do żłobka uczęszczało od 1 września 2024 r. **24 dzieci**.

16.2. Działalność Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi w Człuchowie

Realizacja programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły przebiegała planowo i zgodnie z założeniami określonymi na początku każdego roku szkolnego. Realizatorami zadań i jednocześnie ich odbiorcami byli nauczyciele, uczniowie i rodzice wszystkich poziomów nauczania w SP nr 1. Do prawidłowej realizacji założeń programowych przyczynili się również przedstawiciele lokalnych instytucji i placówek wspomagających prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży: MBP, MDK, Muzeum Regionalne, PPP, UM, Komenda Powiatowa Policji, Nadleśnictwo Człuchów.

W zakresie wspierania rozwoju osobistego uczniów, jak co roku, zwrócono szczególną uwagę na potrzeby uczniów z dysfunkcjami. Na bieżąco dokonywano analizy zapisów zawartych w opiniach i orzeczeniach, na tej podstawie dokonywano modyfikacji metod i form pomocy oraz oceny poziomu funkcjonowania uczniów. Wsparciem w postaci organizacji dodatkowych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej objęto 31 uczniów z orzeczeniami oraz 258 posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych. Zorganizowano dla nich zajęcia rewalidacyjne, logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, terapię pedagogiczną oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Dla 9 uczniów z orzeczeniami o potrzebie nauczania indywidualnego oraz 8 z opiniami wskazującymi na pracę w formie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, stworzono odpowiednie plany pracy i przydzielono im nauczycieli do realizacji obowiązku nauki. Wspomagano również uczniów z doświadczeniem migracyjnym poprzez dodatkowe zajęcia z języka polskiego.

We wrześniu przeprowadzono diagnozy edukacyjne uczniów. Na bieżąco, sprawdzana była także efektywność nauczania, poprzez kontrolę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów. Dokonano analizy zaleceń zawartych w opiniach uczniów klas 8 i sporządzono dokumentację potrzebną do dostosowania warunków egzaminów zewnętrznych do ich potrzeb. Przeprowadzono próbny egzamin ósmoklasisty z matematyki, języka polskiego i języka obcego. W styczniu dokonano okresowej oceny osiągnięć edukacyjnych uczniów. Przygotowano i przeprowadzono diagnozę potrzeb

szkoły w zakresie edukacji włączającej oraz zbadano zapotrzebowanie uczniów i rodziców na dodatkowe zajęcia edukacyjne, by na tej podstawie zbudować projekt edukacyjny dofinansowany ze środków unijnych.

Organizowano liczne zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów, m.in.: kontynuowano zajęcia w ramach programu „Laboratoria przyszłości”, „EkoMisja w Podstawówce”, „Orzeł Edukacji Wczesnoszkolnej”. Podczas codziennej pracy wzmacniano pozytywne cechy uczniów, motywowano ich do podejmowania różnorodnych działań.

Zgodnie ze stworzonym we wrześniu harmonogramem odbywały się imprezy i uroczystości szkolne, które dawały uczniom możliwość nabycia nowych umiejętności, wyzwały w nich działania twórcze, umożliwiały pokazanie ich mocnych stron, podnosiły samoocenę, zaspokajały potrzebę sukcesu. Do uroczystości obejmujących swym zakresem najliczniejszą grupę społeczności szkolnej należały: akcja „Przytul się do drzew”, Dzień Drzewa, Światowy Dzień Uśmiechu, Dzień Chłopaka, Dzień Dziewczyny, Międzynarodowy Dzień Kropki, Ślubowanie uczniów klas pierwszych, Dzień Komisji Edukacji Narodowej, Dzień Dyni, Dzień Pluszowego Misia, Dzień Postaci z Bajek, Narodowe Święto Niepodległości, Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia, Góra Grosza, Andrzejki szkolne, Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, Dzień Świątecznego Swetra, Mikołajki szkolne, Koncert świąteczny, wigilie klasowe, „I Ty możesz zostać św. Mikołajem”, Dzień Babci i Dziadka, bal karnawałowy, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Eko-Walentynki, Eko-Festyn, Światowy Dzień Snu. Wiele tym akcjom towarzyszyło dążenie do osiągnięcia dojrzałości uczniów, wzmacnianie zaangażowania społecznego, poczucia tożsamości narodowej, przynależności do szkolnej, lokalnej i regionalnej społeczności.

Uczniowie mieli też możliwość prezentowania swojej wiedzy i umiejętności poprzez udział w licznych konkursach wiedzy i artystycznych. Odbyły się szkolne etapy konkursów wojewódzkich: z języka angielskiego, języka niemieckiego, języka polskiego, geografii, fizyki, historii, biologii, chemii, informatyki, matematyki. Ponadto uczniowie mogli spróbować swych sił w Konkursie Biblijnym Diecezji Pelplińskiej, Miejskim konkursie wiedzy historycznej „Dzieje Czulchowa”, konkursie wiedzy regionalnej „Historia i zabytki Czulchowa”, konkursie recytatorskim poezji i prozy obcojęzycznej. Zachęcaniu do działania i pracy nad rozwojem w sferze artystycznej sprzyjały konkursy plastyczne: „Gdy się Chrystus rodzi”, „Akwarela”, konkurs na kartkę bożonarodzeniową, „Najsłynniejsze sylwetki polskich chemików”, „Znaczek baśniowy na przygodę gotowy”.

Również nauczyciele poszerzali swoją wiedzę uczestnicząc w szkoleniach i kursach: „Ocenianie kształtujące jest OK”, „Chat GPT – praktyczne wykorzystanie sztucznej inteligencji w pracy nauczyciela”, „Standardy ochrony małoletnich”.

Realizowano również zadania z zakresu edukacji czytelniczno-medialnej, często przy współpracy z MBP. Dzieci i młodzież uczestniczyli m.in. w warsztatach o książce – książka tunelowa, warsztatach „Jesienne grzybobranie”. Zorganizowano dla nich

warsztaty i spotkania tematyczne w szkolnej bibliotece związane z obchodami: Międzynarodowego miesiąca bibliotek szkolnych, Międzynarodowego dnia postaci z bajek. Włączono się również do ogólnopolskiej akcji Dzień Głośnego Czytania. Dla uczniów klas VI–VIII prowadzono lekcje biblioteczne pod hasłem „To oczywiste, że znam te książki...”. Dbano o rozwój emocjonalny uczniów, uwrażliwiano na sztukę i kształtowano w nich prawidłowe nawyki w zakresie kultury języka. Uczniowie poszczególnych klas uczestniczyli w spektaklach „Alicja w Krainie Czarów”, „Opowieść wigilijna”, „Brzechwolandia”, „Feliks, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi”.

Dbając o integrację środowiska szkolnego, prawidłowy przebieg procesów adaptacyjnych i kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole sprzyjającego nauce i zabawie prowadzono różnorodne zajęcia warsztatowe, lekcje z wykorzystaniem nowoczesnych metod pracy. Odbyły się zajęcia kreatywne: „W Figurolandii”, „Wakacyjne wspomnienia”, „Wakacyjne podróże małe i duże”, „Las w słoiku”, „Biologia manualnie”, „Tort dla M. Skłodowskiej-Curie”, „Patriotyczny pokaz mody”, „Chemiczna choinka”, warsztaty: „Święto ziemniaka”, „Na kartoflisko”, „Zdrowie na talerzu”, „W spiżarni”, „Jesienne spotkanie w Kuchcikowie”, „Leśne potyczki”, programowanie w języku Photon, „W pracowni św. Mikołaja”, „W klimacie magii świąt”, „O czym szumi las” oraz lekcje w plenerze. Realizacja tych zadań pozwalała angażować i uaktywniać również rodziców. Prowadzono również zajęcia warsztatowe na temat efektywnych sposobów uczenia się: „Mapy myśli na lekcjach przyrody”, „Myślenie wizualne”, „Kreatywne zabawy językiem”. Uczniów wdrażano do stosowania nowych atrakcyjnych form pracy, jakimi jest np. tworzenie lapbooków i plakatów, zachęcano do pracy w grupie.

Z ogromnym zaangażowaniem nauczycieli i uczniów realizowane były zadania z zakresu edukacji ekologicznej. Dzieci i młodzież podczas zajęć szukali odpowiedzi na trudne pytania związane z bezpieczeństwem żywności, zanieczyszczeniem powietrza, oszczędzaniem wody w ramach realizacji programu „EkoMisja w Podstawówce”. Bardzo liczna grupa społeczności szkolnej włączyła się do akcji: Przytul się do drzewa, Zbiórka kasztanów i żołądzi, Zimowe dokarmianie ptaków.

Budowaniu prawidłowych relacji rówieśniczych oraz wzmacnianiu więzi z rówieśnikami i nauczycielami sprzyjały wyjazdy i wycieczki edukacyjne. Odbyły się wycieczki edukacyjne do: szkoły leśnej w Marysinie, Centrum Edukacji Przyrodniczej, Chojnickiego Centrum Kultury, Trójmiasta, Torunia, Biskupina, piknik w parku miejskim, wycieczki rowerowe oraz wieczory filmowe.

Na bieżąco, nauczyciele i wychowawcy, monitorowali przestrzeganie przez uczniów obowiązujących w szkole regulaminów, wyciągali konsekwencje wobec tych osób, które łamią przyjęte zasady, a także dbali o bezpieczeństwo ucznia w przestrzeni, w której przebywa. We wrześniu wszystkich uczniów zapoznano w obowiązującą w szkole dokumentacją, zasadami korzystania z pomieszczeń szkolnych oraz zasadami bhp. Dla

uczniów klas młodszych przeprowadzono zajęcia związane z bezpieczeństwem: „Bezpiecznie na drogach”, „Bezpieczny przejazd”.

Nie zapomniano również o podejmowaniu działań wspierających innych, często słabszych, starszych, chorych, o ofiarach działań wojennych, o tych którzy odeszli oraz o zwierzętach. Międzyszkolny Klub Wolontariatu zorganizował akcję „Pamiętamy” oraz włączył się do zbiórki żywności i zbiórki funduszy dla Franka.

Kształtowaniu właściwego zachowania prozdrowotnego, wzmacnianiu postaw przeciwnych używaniu substancji zmieniających świadomość oraz podejmowaniu zachowań ryzykownych sprzyjały prowadzone podczas godzin z wychowawcą pogadanki. Uczniowie klas siódmych i ósmych uczestniczyli w spotkaniach z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji, na których zapoznano ich z ich podstawowymi obowiązkami oraz odpowiedzialnością za popełniane czyny i naruszenia przepisów. Zachęcono do udziału w konkursie „Bezpieczny nastolatek w świecie cyfrowym”. Chętnych uczniów klas ósmych przygotowano do udziału w Powiatowej Olimpiadzie Wiedzy o Uzależnieniach „Uzależnienia wokół mnie”. W klasach trzecich realizowany był program „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”. Zorganizowano również Dzień Bezpiecznego Internetu, warsztaty profilaktyczne: „Czy social media mogą być toksyczne”, konkurs „Bezpieczny nastolatek w świecie cyfrowym”. Zgodnie z potrzebami uczniów prowadzono warsztaty nt. depresji wśród dzieci i młodzieży, o emocjach i sposobie ich wyrażania oraz o szacunku wobec drugiego człowieka. Przy wsparciu pracowników policji odbywały się pogadanki profilaktyczne na temat przestrzegania zasad i dyscypliny w szkole. Uczniom, rodzicom i nauczycielom udostępniono materiały edukacyjne dotyczące sfery wychowawczej i emocjonalnej dzieci i młodzieży. W dniu obchodów Światowego dnia bez papierosa zorganizowano akcję „Zamień papierosa na marchewkonosa”, a także konkurs profilaktyczno-plastyczny „NIE dla nałogów, TAK dla pasji”.

Praca opiekuńczo-wychowawcza prowadzona była również podczas zajęć w świetlicy szkolnej. W oparciu o zatwierdzony we wrześniu plan roczny, realizowano cele wychowawcze kształtujące osobowość i zainteresowania uczniów.

Na bieżąco realizowano zadania z zakresu doradztwa zawodowego. W ramach programu „Z siłą aktywności ku przyszłości” odbyły się wycieczki i spotkania zawodoznawcze m.in. wizyta w salonie fryzjerskim, lecznicy weterynaryjnej, Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej.

Zachęcano i wspierano uczniów do rozwijania aktywności fizycznej organizując pozalekcyjne zajęcia sportowe oraz liczne zawody i uroczystości sportowe: event sportowy „Zacznij od lekkiej”, Mistrzostwa szkoły w indywidualnych biegach przełajowych, Czwartki Lekkoatletyczne, Igrzyska Dzieci, Mistrzostwa Województwa w sztafetowych biegach przełajowych, Bieg Niepodległości, Mistrzostwa klas czwartych w dwa ognie, Mistrzostwa Człuchowa w skoku wzwyż, Bieg Mikołajkowy, Mistrzostwa szkoły w piłce nożnej chłopców.

Wszystkie podejmowane w szkole działania miały na celu wspomaganie wychowawczej roli rodziny. Nauczyciele utrzymywali systematyczny kontakt z rodzicami, wspierali ich, słuchali i motywowali do podejmowania korzystnych dla ich dzieci działań.

Tabela 27. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa i powiatu w latach 2022–2024 (w %).

	język polski			matematyka			język angielski		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
kraj	60	66	61	57	53	52	67	66	66
województwo	59	67	59	56	52	51	67	66	66
powiat	54	58	45	49	41	41	60	56	55
średnia szkoły	53	59	49,5	50	45	39,6	64	64	60

Źródło: opracowanie UM na podst. danych SP nr 1.

W SP nr 1 realizowano projekt edukacyjny „Let's explore culture and traditions in Europe” finansowany ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego w ramach programu Erasmus+. Miał on na celu rozwój kompetencji językowych oraz metodycznych kadry nauczycielskiej SP nr 1, a także zwiększenie wrażliwości uczniów na różnorodność kulturową i społeczną Europy. W ramach realizacji projektu, 10 nauczycieli szkoły miało okazję uczestniczyć w zagranicznych mobilnościach edukacyjnych, które odbyły się w trzech europejskich krajach: Irlandii, Malcie oraz na Cyprze.

Każdy z uczestników wziął udział w kursach językowych oraz metodycznych, co pozwoliło na poszerzenie wiedzy i umiejętności nie tylko w zakresie nauczania, ale także na głębsze zrozumienie bogactwa kulturowego Europy. Nauczyciele podnieśli swoje kwalifikacje zawodowe uczestnicząc w intensywnym kursie języka angielskiego, ale również wzbogacili swoje doświadczenia o nowe, międzynarodowe perspektywy, które teraz wdrażają w pracy z uczniami. Projekt ma także na celu kształtowanie poczucia europejskiego obywatelstwa wśród uczniów oraz otwieranie ich na różnorodność kultur, języków i tradycji. Udział w międzynarodowych szkoleniach to także doskonała okazja do wymiany doświadczeń z kolegami z innych krajów, co nie tylko poszerza horyzonty nauczycieli, ale również wpływa na jakość nauczania w szkole.

Projekt trwa od 31 grudnia 2023 r. do 26 września 2025 r., został dofinansowany kwotą **142 529,40 zł**. Koordynatorem projektu jest Katarzyna Kęska, nauczyciel języka angielskiego w SP nr 1.

16.3. Działalność przedszkola i żłobka

Przedszkole zapewnia różne formy aktywności ruchowej tj. zajęcia gimnastyczne, pobyt na placu zabaw, spacer, wycieczki do parku oraz do atrakcyjnych miejsc w mieście. Regularnie odbywają się zajęcia dydaktyczne, a oprócz nich odbywają się zajęcia dodatkowe: język angielski, rytmika, religia, tańce, zajęcia z Ziomkolandii i akrobatyka.

Bardzo ważnym elementem jest zapewnienie bezpieczeństwa wychowankom, dlatego też nauczycielki przestrzegają zasad bezpieczeństwa sprawując opiekę nad dziećmi podczas pobytu na placu przedszkolnym, na spacerze, w szatni oraz organizując miejsce do zabaw w sali dydaktycznej czy gimnastycznej. Stosowany jest rejestr wyjść grupowych, w którym odnotowywane są wszystkie wyjścia poza budynek przedszkola.

W przedszkolu prowadzi się również akcje charytatywne, m.in. zbiórkę kasztanów i żołędzi dla zwierząt leśnych dla Koła Łowieckiego „Darzbór” z Człuchowa, zbiórkę nakrętek dla chorych dzieci, zbiórkę artykułów higienicznych dla hospicjum, pomoc dla ofiar wojny w Ukrainie, zbiórkę karmy dla psów i kotów do schroniska i wiele innych akcji.

W przedszkolu odbywają się uroczystości, które sprawiają dzieciom i zaproszonym gościom wiele radości i uśmiechu: Święto Przedszkolaka, Dzień Chłopaka, Powitanie Jesieni, Dzień Edukacji Narodowej, Święto Pluszowego Misia, Mikołajki na sportowo, Święta Bożego Narodzenia, Bal karnawałowy, Dzień Babci i Dziadka, Święto Mamy i Taty, Dzień Dziecka, Festyn Rodzinny i wiele innych.

W kwietniu zorganizowano Konkurs Piosenki Ekologicznej „Żyj z Przyrodą w zgodzie”, pod patronatem Burmistrza Człuchowa, w którym uczestniczyły dzieci ze wszystkich przedszkoli znajdujących się na terenie miasta. Dzieci z przedszkola brały też udział w Debiutku – czyli przeglądzie twórczości dziecięcej w domu kultury oraz wielu innych imprezach organizowanych na terenie miasta. Były też z wizytą w Środowiskowym Domu Pomocy, gdzie wystąpiły z ciekawym programem z okazji Wyzwolenia Człuchowa.

Dzieci wraz z opiekunami systematycznie uświetniały swą obecnością obchody z okazji uroczystości państwowych, składając kwiaty pod pomnikiem. Chętnie też korzystają z zajęć w bibliotekach miejskiej i pedagogicznej oraz w MDK.

W przedszkolu odbywają się także zajęcia z pomocy psychologiczno-pedagogicznej u dzieci, u których stwierdzono problemy lub niedociągnięcia. Zajęcia te odbywają się w dwóch grupach: dla dzieci wymagających usprawnienia w zakresie grafomotoryki oraz koncentracji uwagi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna i logopedyczna udzielana przez nauczycieli specjalistów tj. logopedę i terapeutę oraz pedagoga specjalnego odbywała się w toku bieżącej pracy według grupowych programów terapii, które były na bieżąco modyfikowane i dostosowywane do możliwości dzieci.

W żłobku prowadzone są profesjonalne zajęcia edukacyjne umożliwiające wszechstronny rozwój podopiecznych. Systematycznie odbywają się zajęcia z języka angielskiego, rytmiki, zajęcia plastyczne, ruchowe, muzyczne oraz zajęcia z elementami pedagogiki Montessori. W żłobku realizowane są liczne programy autorskie dostosowane do potrzeb dzieci. Z troską o wszechstronny rozwój dzieci organizowane są różne zajęcia, aby rozwijać ich naturalne predyspozycje, talenty w celu przygotowania maluszków do pobytu w przedszkolu.

16.4. Wsparcie finansowe związane z edukacją

16.4.1. Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych

Człuchowscy pracodawcy, którzy zawarli umowę o pracę z młodocianymi pracownikami w celu przygotowania zawodowego, po zakończeniu nauki zawodu lub przyuczeniu do wykonywania określonej pracy i zdaniu przez młodocianego egzaminu, mogą otrzymać pomoc w formie dofinansowania kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Środki te samorząd pozyskuje z Funduszu Pracy, a następnie przekazuje je pracodawcom. W 2024 r. środki te otrzymało **7** pracodawców w łącznej kwocie **53 493,86 zł**. Pracodawcy najczęściej kształcili w zawodach: sprzedawca, fryzjer, mechanik, stolarz i kucharz.

16.4.2. Dowóz uczniów do szkół

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo oświatowe droga dziecka do szkoły nie powinna przekraczać 3 km – w przypadku uczniów klas I-IV szkół podstawowych oraz 4 km w przypadku uczniów klas V-VIII. Ponadto gmina musi zapewnić: dojazd do najbliższej szkoły podstawowej oraz ponadpodstawowej dla dzieci niepełnosprawnych albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na podstawie umowy między Burmistrzem a rodzicami.

Na rok szkolny 2023/2024 oraz 2024/2025 Burmistrz zawarł jedną umowę na dowóz dwójki niepełnosprawnych uczniów (bracia) do Chojnic do Zespołu Szkół Specjalnych oraz drugą na dowóz niepełnosprawnego ucznia do Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabosłyszącej i Niestyszącej w Bydgoszczy.

Na ten cel w 2024 r. wydatkowano kwotę **31 914,80 zł**.

16.4.3. Nagrody dla uczniów

Cyklicznie od 2019 r. w Gminie Miejskiej Człuchów realizowany jest Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży. Są nim objęci uczniowie klas IV-VIII, uczęszczający do Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi. Program ten przewiduje nagradzanie uczniów zdolnych i aktywnych społecznie. Oceniana jest nie tylko średnia ocen, ale także udział w konkursach przedmiotowych, interdyscyplinarnych, zawodach sportowych oraz aktywna działalność na rzecz społeczności szkolnej.

Na koniec roku szkolnego 2023/2024 Burmistrz przyznał **18** nagród finansowych na łączną kwotę **11 000,00 zł**. Najwyższa nagroda to 1 100,00 zł, najniższa 300,00 zł. Nagrody te są wręczane na zakończenie roku szkolnego.

17. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Działalność kulturalna Gminy Miejskiej Człuchów kształtowana jest przede wszystkim przez podległe miastu instytucje kultury: Miejski Dom Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną oraz Muzeum Regionalne we współpracy z szeroko pojętym środowiskiem kulturalnym, złożonym m.in. z organizacji pozarządowych i instytucji publicznych.

17.1. Działalność Miejskiego Domu Kultury w 2024 r.

Działalność merytoryczna Miejskiego Domu Kultury skupiała się w pracowniach merytorycznych, jednak w roku 2024 nastąpiła reorganizacja pracy w pracowniach. Instruktorzy pracowni muzycznej, plastycznej, gier i zabaw zatrudnieni są na podstawie umowy zlecenia, a etat instruktora modelarni został zmniejszony do połowy wymiaru czasu pracy. Nastąpiła także zmiana stanowiska pracy instruktora ds. muzyki, który od listopada 2024 r. pełni funkcję zastępcy dyrektora.

Pracownie merytoryczne prowadzone były przez niżej wymienione osoby:

- pracownia teatralna – instr. Adam Gawroński,
- pracownia modelarska – instr. Robert Wielandt,
- pracownia muzyczna:
 - instr. Magdalena Czurejno,
 - instr. Miłosz Gawroński,
 - instr. Andrzej Zieliński,
- pracownia plastyczna:
 - instr. Joanna Bondarenko,
 - instr. Justyna Turlińska-Górzny,
 - instr. Błażej Miliwek,
- pracownia taneczna – instr. Marzena Jodłowska-Przyszlak,
- pracownia gier i zabaw – instr. Elżbieta Gawrońska,
- pracownia haftu kaszubskiego – instr. Józefa Sitarz.

Oprócz działalności stałych pracowni merytorycznych w MDK prowadzone są zajęcia:

1. Akademia Twórców, które prowadzi Anna Modzelewska dwa dni w tygodniu, w ramach Akademii organizowane są także w weekendy tzw. „Urodzinki dla dzieci” – tematyczne imprezy urodzinowe dla zorganizowanych grup dzieci,

2. Młody Inżynier, które prowadzi Ksenia Mandryk wraz z pomocnikami, zajęcia na bazie klocków LEGO z robotyki, programowania dla dzieci, a także cieszące się dużym zainteresowaniem wśród dzieci eksperymenty,
3. nauka gry na instrumentach w Społecznym Ognisku Muzycznym, które prowadzą Bogdan Barański i Antoni Barański.

17.1.1. Działalność pracowni merytorycznych

Pracownia **muzyczna** prowadzi zajęcia wokalne z podziałem na grupy wiekowe oraz zajęcia indywidualne. Uczestnicy występowali podczas imprez organizowanych przez MDK, m.in.: Majówka Człuchowska, XX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej, X Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej, Piknik integracyjny, Dzień Dziecka z Koleją, Dni Człuchowa, Mikołajki Miejskie, Spotkanie z kolędą. Uczestnicy zajęć Studia Piosenki pod okiem instruktora przygotowali koncert z okazji walentynek w dniu 15 lutego oraz koncert jesienny pt. „Jesienne nastroje”.

Pracownia **plastyczna** pracuje w dwóch grupach wiekowych:

- grupa młodsza 7–11 lat liczy 12 uczestników,
- grupa starsza od 12 lat – 10 uczestników.

Grupa młodsza pracuje przy użyciu różnych materiałów plastycznych, jak np.: farby plakatowe, akwarelowe, akrylowe, kredki, ołówek, pastele, mazaki, węgiel. Zajęcia w grupie starszej pozwalają na:

- stymulowanie i rozwijanie wrażliwości wzrokowej,
- rozwijanie spostrzegawczości i kształtowania umiejętności świadomej obserwacji zjawisk i ludzi,
- rozwijanie umiejętności odkrywania, formułowania problemów,
- rozwijanie umiejętności koncentracji uwagi,
- stymulowanie wyobraźni,
- kształtowanie podstawowych operacji umysłowych czyli syntezy, analizy, uogólnienia,
- pogłębianie wiedzy o zjawiskach, ludziach i rzeczach.

Uczestniczki zajęć w pracowni **haftu regionalnego** uczestniczyły w 29. Ogólnopolskim Konkursie Haftu Kaszubskiego im. Edmunda Szymikowskiego w Lini – pierwsze nagrody otrzymały: Bogumiła Gregorczyk, Halina Prądyńska-Wieźel, Zbigniewa Mysiek, Bożena Treszczyńska.

Pracownia **modelarska** prowadziła zajęcia polegające na tworzeniu modeli z papieru dobrane do umiejętności i stopnia zaawansowania uczestników, które rozwijają podstawowe umiejętności obsługi prostych narzędzi, takich jak nożyczki, linijka, ekierka, cyrkiel.

W ramach pracowni **teatralnej** funkcjonuje kilka amatorskich grup teatralnych: scena dziecięca, scena młodzieżowa i scena dorosłych. Podstawowym celem pracowni jest realizacja zajęć warsztatowych zmierzająca do wypracowania metod gry aktorskiej wykorzystywanych w sztukach teatralnych. Aktorzy – amatorzy uczą się poprawnej wymowy, wykonują ćwiczenia z emisji głosu, pracują nad tekstem, realizują scenki warsztatowe.

W roku 2024 odbywał się remont Kina Uciecha. Inwestycja ta, a dokładniej decyzje wykonawcze z nią związane, były bardzo absorbujące, wymagały wiele uwagi i pochłonięły wiele czasu pracy.

Wydarzenia realizowane przez wszystkie pracownie MDK, poza pracą merytoryczną w pracowniach, zawarte są w tabelarycznym, chronologicznym wykazie działań publicznych w podrozdziale 17.1.3.

17.1.2. Organizacje współpracujące z MDK

Realizacja działań MDK jest często możliwa lub prowadzona na wysokim poziomie dzięki współpracy z licznymi instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi. Z drugiej jednak strony kadra i sprzęt, jakim dysponuje MDK, często warunkuje odpowiedni poziom inicjatyw podejmowanych przez organizacje działające w mieście.

Do **organizacji pozarządowych** współpracujących z MDK należą przede wszystkim:

- Stowarzyszenie „PRO KULTURA”,
- Stowarzyszenie „Obudź w sobie potencjał”,
- Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Człuchowskiej,
- Towarzystwo Pomocy im. Świętego Brata Alberta Koło w Człuchowie,
- Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami,
- Stowarzyszenie Człuchowskie Forum Samorządowe,
- Stowarzyszenie Sabat Szefowych.

Do najczęściej współpracujących z MDK **instytucji publicznych** należą:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Narodowe Centrum Kultury z siedzibą w Warszawie,
- Urząd Marszałkowski w Gdańsku,
- Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku,
- Urząd Miejski w Człuchowie i MKRPAiPN,
- Rada Miejska w Człuchowie,
- Urząd Gminy Człuchów,
- Starostwo Powiatowe w Człuchowie,

- Społeczne Ognisko Muzyczne w Człuchowie,
- człuchowskie instytucje kultury i OSiR,
- szkoły, przedszkola, placówki wychowawczo-opiekuńcze,
- ośrodki kultury w regionie,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Człuchowie,
- Teatr Lalki „Tęcza” w Słupsku,
- Miejski Teatr Miniatura w Gdańsku.

MDK współpracuje również z **mediami**, nie tylko lokalnymi, są wśród nich:

- prasa: „Gazeta Pomorska” – redakcja w Chojnicach, „Express Bydgoski”, „Dziennik Bałtycki”, „Newsweek”, „Twój Blues”;
- stacje radiowe: Polskie Radio Program 3, Polskie Radio Program 1, Radio Weekend Chojnice, Radio Koszalin;
- telewizja: TVP1, TVP2, TVP 3 oddział Gdańsk.

17.1.3. Działania kulturalne, artystyczne i rozrywkowe o charakterze publicznym

Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zrealizowanych przez MDK lub we współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2024 r.

Data	Działanie	Miejsce	Liczba uczestników/ widzów
19 stycznia	Przedstawienie teatralne pracowni teatralnej – scena dziecięca pt. „Mama Nic”	Sala widowiskowa	150
28 stycznia	32. Finał WOŚP	MDK, teren miasta	500
29.01 – 09.02	Ferie zimowe	MDK	60
4 lutego	Koncert MUDDY MANNINEN & LEBURN MADDOX (EX WISHBONE ASH)	Sala widowiskowa	20
14 lutego	Spektakl teatralny Kompani Teatralnej Piotra Szwedesa pt. „Odjechana Farsa”	Sala widowiskowa	140
15 lutego	Koncert Studia Piosenki MDK Andrzeja Zielińskiego pt. „Cóż wiemy o miłości”	Sala widowiskowa	50
16 lutego	Koncert Basia Kawa	Sala widowiskowa	180
1 marca	Stand Up – Piotr Kotarski	Sala widowiskowa	200
9 marca	PARIS najpiękniejsze piosenki francuskie – Natalia Lubrano i Scena 104 – Koncert z okazji Dnia Kobiet	Sala widowiskowa	150
20 marca	Warsztaty muzyczne oraz koncert Grażyny Łobaszewskiej	Prac. muzyczna oraz sala widowisk.	120

22 marca	Koncert Retro Gitary – piosenki Agnieszki Osieckiej i Seweryna Krajewskiego	Sala widowiskowa	100
26 marca	Audycja muzyczna dla przedszkolaków – Miłosz Gawroński – skrzypce, ukulele, gitara i fortepian	Sala widowiskowa	60
16 – 17 kwietnia	Spektakle dla szkół – Łódzka Agencja Koncertowa – 4 spektakle	Sala widowiskowa	600
24 kwietnia	Konkurs Piosenki Ekologicznej – organizacja wraz z Przedszkolem Miejskim im. Jacka i Agatki	Sala widowiskowa	230
26 kwietnia	Eliminacje powiatowe Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	Sala widowiskowa	15
28 kwietnia	Turniej Tańca w Dźwirzynie	wyjazd	
1 maja	Człuchowska Majówka – animacje i gry dla dzieci, koncert uczestników pracowni wokalne MDK oraz Grzegorza Niemczyka	Rynek Miejski oraz Polana Rodzinna w Lasku Luizy	250
3 maja	Człuchowska Majówka – Koncert Szulerzy, dyskoteka Dj Casprov	Podzamcze	350
11 maja	Koncert muzyki metalowej – Sanct Valley Fest	Sala widowiskowa	80
17 maja	Koncert „Faceci w bieli”	Sala widowiskowa	100
18 – 19 maja	Wjazd na Ogólnopolski Konkurs Recytatorski w Kwidzynie	Kwidzyn	
24 maja	75-lecie Domu Dziecka w Człuchowie	Sala widowiskowa	150
25 maja	XXX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz X Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej	Sala widowiskowa Rynek Miejski	400
1 czerwca	Dzień Dziecka z Koleją	Teren przy dworcu	400
5 czerwca	Człuchowski Konkurs Recytatorski	Sala widowiskowa	70
7 czerwca	X Przegląd Twórczości Przedszkolnej DEBIUTEK	Sala widowiskowa	200
13 czerwca	Udział pracowni haftu kaszubskiego w konkursie hafciarskim w Lini	Linia	
14 czerwca	Dni Człuchowa – koncertowy piątek	Stadion OSiR	2500
15 czerwca	Dni Człuchowa – piknikowa sobota	Amfiteatr na plaży	900
20 czerwca	Pokazy taneczne dla rodziców na zakończenie sezonu	Sala widowiskowa	300
22 czerwca	Yoga Day	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	500
24 – 28 czerwca	Wakacyjny warsztat teatralny pn. „SHOW”	Sala widowiskowa	
3 lipca	Przedstawienie teatralne pracowni teatralnej pt. „Jasiek – Ptasiek” – dla seniorów	Sala widowiskowa	50
12 lipca	Latino Disco Vel Evel – koncert i dyskoteka	Amfiteatr na plaży	500
13 lipca	Środkowopomorska Giełda Biofiliska	Sala widowiskowa	250

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

14 lipca	Przedstawienie teatralne pracowni teatralnej pt. „Jasiek – Ptasiek” – wyjazd gościnny do Gwieździna	Gwieździn	
24-27 lipca	20. Polish Boogie Festival	Sala widowiskowa, kompleks CANPOL oraz Polana Rodzinna w Lasku Luizy	5000
5 – 11 lipca	Wystawa pajaków	Sala widowiskowa	
9 – 10 sierpnia	Festiwal Jezior Człuchowskich	Plaża OSiR	2500
28 sierpnia	Street Jam	Stadion OSiR	800
31 sierpnia	Dyskoteka na zakończenie wakacji	Amfiteatr na plaży	300
14 września	Konkurs Piosenki Żeglarskiej	Yacht Klub	300
14 września	Stand Up – Adam van Bendler	Sala widowiskowa	200
5 października	Koncert podsumowujący jubileuszową 20. edycję Polish Boogie Festival	Sala widowiskowa	130
11 października	Koncert z okazji Dnia Nauczyciela – dla SP nr 1	Sala widowiskowa	90
13 października	„Opowiadaj mi” – koncert piosenek z repertuaru Wodeckiego, Zauchy i Krajewskiego	Sala widowiskowa	150
19 października	Dni Kultury Francuskiej oraz Konkurs Piosenki Francuskiej	MDK	140
20 października	Spektakl teatralny pt. „Sklep z facetami”	Sala widowiskowa	180
24 października	Koncert z okazji Dnia Seniora	Sala widowiskowa	150
25 października	Koncert Studia Piosenki MDK Andrzeja Zielińskiego pt. „Jesienne Nastroje”	Sala widowiskowa	40
26 października	Koncert Chóru Euforia i gości pt. „Popłynię w świat piosenki czar”	Sala widowiskowa	200
26 października	Festiwal Organizacji Pozarządowych	MDK	150
5 listopada	Koncert Podsumowujący Projekt MBP	Sala widowiskowa	80
6 listopada	Konferencja Nadleśnictwa Człuchów	Sala widowiskowa	180
9 listopada	Koncert zespołu Wszystkiego Najlepszego – piosenka poetycka	Sala widowiskowa	120
19 listopada	Stand Up – Sebastian Rejent	Sala widowiskowa	200
22 listopada	Koncert Pawła Gołeckiego	Sala widowiskowa	100
28 listopada	Konkurs Wiedzy o Regionie – organizacja MBP	Sala widowiskowa	
6 grudnia	Mikołajki Miejskie	Rynek Miejski	400
8 grudnia	Premiera sceny dorosłych pracowni teatralnej MDK pt. „8 kobiet”	Sala widowiskowa	180
10 – 11 grudnia	Spektakle teatralne dla dzieci – Łódzka Agencja Koncertowa – 3 spektakle	Sala widowiskowa	350
15 grudnia	Spotkanie z kolędą	Sala widowiskowa	180

Źródło: sprawozdanie z działalności MDK w Człuchowie w 2024 r.

17.2. Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w 2024 r.

17.2.1. Czytelnicy, użytkownicy i księgozbiór biblioteki

W 2024 r. Miejska Biblioteka Publiczna zarejestrowała w wypożyczalniach **2 012** czytelników (w tym 194 w Filii nr 1). W MBP największą grupę czytelników, niezmiennie od kilku lat, stanowią dzieci w wieku 6–12 lat (490 osób) oraz osoby powyżej 60. r.ż. (434 osób). W filii najwięcej czytelników jest w przedziale wiekowym powyżej 60. r.ż. (64 osób) oraz 25–44 lata (43 osób).

Tabela 29. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku w latach 2023 – 2024.

Przedział wiekowy	MBP		Filia nr 1	
	2023	2024	2023	2024
do lat 5	115	82	9	7
6–12 lat	519	490	24	22
13–15 lat	283	256	15	9
16–19 lat	193	194	9	8
20–24 lata	67	61	7	5
25–44 lata	256	242	61	43
45–60 lat	256	253	25	33
powyżej 60. roku życia	421	434	58	64
suma	2 110	2012	208	91

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2023 i 2024.

Wypożyczenia książek ogółem to **32 494** woluminy (w tym filia – 4 622 woluminy). Łącznie w 2024 r. w bibliotece zarejestrowano **20 655** odwiedzin podczas spotkań autorskich, wystaw, szkoleń, lekcji bibliotecznych, warsztatów, teatryków itp., udzielono **1 297** informacji. Na miejscu zostało udostępnionych **1 138** książek (w tym filia – 214 woluminów), **921** czasopism (w tym w filii – 9). Za pośrednictwem MBP w ciągu roku zanotowano **2 471** pobrań dokumentów z bibliotecznej platformy internetowej Legimi w ramach Pomorskiego Konsorcjum Bibliotek.

Tabela 30. Wypożyczenia książek w 2023 i 2024 r.

Rodzaj literatury	MBP		Filia nr 1	
	2023	2024	2023	2024
Literatura piękna dla dorosłych	21 200	21 519	4 139	3 647
Literatura piękna dla dzieci	8 332	8 217	1 005	671
Literatura popularno-naukowa (w tym literatura regionalna)	3 159	2 758	423	304
Kody Legimi (e-booki, audiobooki)	20	25		

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2023 i 2024.

Stan księgozbioru MBP na 31 grudnia 2024 r. wyniósł **52 129** książek. Biblioteka posiada w swoich zbiorach **20** tytułów opracowanych czasopism. W 2024 r. biblioteka udostępniała miesięcznie 25 darmowych kodów do platformy Legimi w ramach Pomorskiego Konsorcjum Bibliotek, dysponuje również jednym terminalem do darmowej wypożyczalni Academica, a w Czytelnii Internetowej można skorzystać z cyfrowych zbiorów Biblioteki Narodowej. Biblioteka prenumerowała 16 tytułów czasopism. Na ubytek (książki zaczytane, zniszczone, zdezaktualizowane) w 2024 r. przekazano **7 775** woluminów (w tym 339 woluminów w filii).

Tabela 31. Zmiany stanu księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej w ciągu 2024 r.

	Suma	Kupno		Dary		Kupno z dotacji MKiDN	
	Ilość książek [egz.]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]	Ilość książek [egz.]	Wartość [zł]
MBP	1 241	749	22 167,99	91	1 254,00	401	15 189,62
Filia	239	123	3 534,98	34	377,00	82	2 400,34
Ogółem	1 480	1 292	25 702,97	125	1 631,00	483	13 461,00

Źródło: sprawozdanie MBP w Człuchowie za rok 2024.

17.2.2. Działalność popularyzatorska i kulturalna

W ramach własnej działalności kulturalnej biblioteka zorganizowała szereg wydarzeń i akcji skierowanych do swoich czytelników i użytkowników, są to m.in.:

1) dla dorosłych i młodzieży:

- spotkania autorskie – **8** (Barbara Wysoczańska, Karol, Dziemiańczyk, Janusz Czech, Joanna Jodełko, Katarzyna Gacek, Robert Mayer, Marcin Walczak, Kajetan Wilczyński) – udział **247** osób,
- wernisaże i wystawy – **9** (m.in. Janina Andrzejewska, Roman Timofiejuk, Iwona Wiszniewska i Joanna Nowicka, Impresje malowane akwarelą, M jak morze, 12 spojrzeń na rzeczywistość) – udział **294** osoby,
- warsztaty – **39** (neurobik, rękodzielnicze, plastyczne, podcasty dla młodzieży) – udział **338** osób,
- rajd pieszy „Śladami Wejherów” – **55** osób,
- Wielokulturowa Wielkanoc – **38** osób,
- Wspomnienia najstarszych człuchowian – **65** osób,
- Historia jednej ulicy – ul. Słowackiego – **37** osób,
- spotkanie „Człuchowanie w dziejach miasta Człuchowa” – **75** osób,
- wyprawa eksploracyjna z Adamem Satro – **15** osób,
- koncerty – **2** (Team Biszkopty, Muzyczne pejzaże – Filip Cieszyński i Paweł Ratajek) – udział **57** osób,

- przedstawienie teatralne – „Życie zaczyna się na emeryturze” w reżyserii Konrada Remelskiego,
- spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki – **7** – udział **49** osób,
- forum bibliotekarzy, animatorów i lokalnych liderów „Biblioteka jako trzecie miejsce” – **27** osób,
- konkurs – **1** - na inicjatywy lokalne mieszkańców Człuchowa:

I miejsce – W magicznym świecie Pana Kleksa – gra miejska i piknik czytelniczy – Beata Mucha,

II miejsce – Warsztaty edukacyjno-animacyjne zwierzęta w książkach – Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami,

III miejsce – Biblioteka to moje miejsce – Jan Radziemski,

IV miejsce – Impresje malarskie na podstawie literatury regionalnej – Wiesława Macugowska.

2) dla dzieci:

- ferie zimowe w bibliotece (29.01–09.02.2024 r.) – uczestniczyło **207** dzieci,
- spotkania autorskie – **5** (Grzegorz Kasdepke Adam Satro i Anna Koprowska-Głowacka, Katarzyna Gacek, Małgorzata Kur, Monika Borkowska-Szmit) – **264** osoby,
- warsztaty – **34** spotkania, w których wzięło udział **1 147** osób,
- happening czytelniczy, w którym wzięło udział **91** osób,
- lekcje biblioteczne – **30**, udział wzięło **384** osoby,
- pogadanki – **6**, w których udział wzięło **107** osób,
- konkursy – plastyczny i literacki – Zwierzęta w książkach – udział wzięło **57** osób,
- zajęcia dla przedszkolaków (animacje, teatryki, głośne czytanie bajek) – **58** spotkań.

MBP organizuje akcje społeczne propagujące czytelnictwo, literaturę, obcowanie z książką, integrację lokalnego środowiska, w 2024 r. były to np.:

- Tydzień bibliotek – spotkanie autorskie dla młodzieży z Anną Koprowską-Głowacką i Adamem Satro autorami książki pt. „Legendy Ziemi Człuchowskiej”, warsztaty edukacyjno-animacyjne Zwierzęta w książkach, zajęcia dla przedszkolaków, spotkanie z Januszem Czechem oraz Joanną Jodełką oraz wernisaż Wiesławy Kurowskiej i Bernadety Pewniak,
- Piknik z okazji Dnia Matki – warsztaty dla dzieci „Popcornowa laurka” – **70** osób,
- Rodzinny Dzień Dziecka przy Filii nr 1 na Os. Młodych pod patronatem Burmistrza Miasta, piknik organizowany jest we współpracy ze Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „Krokus” oraz radnym Henrykiem Krusińskim. W samych warsztatach wzięło udział **80** osób,

- Gra miejska „W magicznym świecie Pana Kleksa” i spotkanie autorskie z Małgorzatą Kur – autorką literatury dziecięcej – **120 osób**, strefa eksperymentu Kilimandżaro, grill dla uczestników – Stowarzyszenie Klub Abstynenta Krokus,
- Narodowe Czytanie – lekturą akcji w 2024 r. był „Kordian” Juliusza Słowackiego. Czytanie fragmentów dramatu uświetnił występ Wiktora Sasa, który zaśpiewał kilka pieśni patriotycznych. W wydarzeniu wzięła udział młodzież, przedstawiciele Rady Miejskiej w Człuchowie, członkowie Klubu Seniora przy Centrum Rodzin, młodzież ze Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego, mieszkańcy miasta – uczestniczyło **27 osób**,
- Noc Bibliotek – w ramach akcji odbyły się wydarzenia dla dzieci i osób dorosłych: warsztaty malowania na szkle dla dorosłych poprowadziła Janina Szymanowska, warsztaty dla dzieci „Mam supermoce” – Kilimandżaro, koncert i promocję drugiego tomiku humoresek Darek Gancewski, film familijny „Mój brat ściga dinozaury” w reżyserii Stefano Cipaniego, udział wzięło łącznie **65 osób**.

Procytelnicze działania edukacyjno–animacyjne kierowane były do konkretnych grup wiekowych. Dla **dorosłych** zorganizowano:

- warsztaty szycia książeczek sensorycznych (11, 18, 25 kwietnia 2024 r.) – przeprowadzono 3 spotkania. Podczas pierwszego z nich dzieci tworzyły papierowy szablon książeczki sensorycznej dla mamy, której zadaniem było przenieść pomysły dziecka na tkaninę, filc, wykorzystując do tego guziki, koraliki i wstążki. Spotkanie rozpoczęło się od omówienia czym jest integracja sensoryczna, jak książki mogą być edukacyjną zabawką wpływającą na zmysły dziecka i wspierać rozwój malucha. W dalszej części uczestniczki warsztatów poznały budowę maszyny do szycia i jej funkcje. Dalszym etapem było wykrojenie kształtów, przygotowanie dekoracji i wypełnienia. Na koniec obszyto poszczególne elementy kolorową lamówką i zszyto pojedyncze strony książki. Warsztaty dały uczestniczkom dużo radości i sporo satysfakcji, ponadto pozwoliły zdobyć nowe umiejętności i zachęciły mamy do częstszego odwiedzania biblioteki.
- Koncert "Muzyczne pejzaże" (5 listopada) – we współpracy z MDK zrealizowano dodatkowe działanie – koncert w wykonaniu Filipa Cieszyńskiego (baryton) i Pawła Ratajka (akordeon) był zwieńczeniem działań biblioteki w ramach projektu. Wspólnie z partnerami, mieszkańcami Człuchowa i okolic świętowano sukces, który wpłynął na postrzeganie biblioteki w lokalnym środowisku jako „trzecie miejsce” i realizację kreatywnych, inspirujących działań edukacyjno–animacyjnych.
- Realizacja czterech inicjatyw wyłonionych w trybie konkursowym:
 1. Impresje malarskie na podstawie literatury regionalnej (Wiesława Macugowska) – głównym celem była popularyzacja literatury

regionalnej, walorów przyrodniczych powiatu człuchowskiego oraz rozwijanie zainteresowań malarskich. Odbiorcami projektu były osoby dorosłe. Odbyło się spotkanie z autorem albumu „Atlas jezior i rzek powiatu człuchowskiego” Karolem Dziemiańczykiem, książka była inspiracją dla osób, uczestniczących w warsztatach malarskich. Przeprowadzono 8 warsztatów z instruktorem – lokalnym artystą Miroslawem Megerem. Uczestnicy nauczyli się malować farbami akwarelowymi, poznali i przećwiczyli techniki malarskie i nauczyli się korzystać z wielu różnych materiałów plastycznych. Dowiedzieli się jak mieszać oraz dobierać kolory, aby tworzyć harmonijne kompozycje kolorystyczne. Na podsumowanie została zorganizowana wystawa prac z wernisażem. Wystawa dostępna była w bibliotece i cieszyła się dużym zainteresowaniem.

2. Warsztaty edukacyjno-animacyjne „Zwierzęta w książkach” (Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami) – głównym celem projektu było rozwijanie zainteresowań czytelniczych wśród dzieci
3. oraz uwrażliwienie najmłodszych na potrzeby zwierząt. W ramach tego działania członkowie TOZ wraz z bibliotekarzami prowadzili w szkołach pogadanki edukacyjne oraz zabawy animacyjne z książką, odbyły się warsztaty sensoryczno-edukacyjne dla pierwszoklasistów, gdzie dzieci wykonały oryginalne kompozycje w słoiku. Podczas spotkań rozmawiano o podstawowych sprawach związanych z pielęgnacją i opieką nad naszymi pupilami. Członkowie TOZ uczulali dzieci na cierpienie zwierząt, przekazali informacje, gdzie można uzyskać pomoc. W ramach tej inicjatywy ogłoszono również konkursy: plastyczny dla uczniów klas I-III oraz literacki dla uczniów klas IV-VIII pod wspólnym hasłem Zwierzęta w książkach. Gala wręczenia nagród odbyła się w bibliotece, gdzie zaproszono także rodziców i nauczycieli. Zwieńczeniem projektu była wycieczka dla dzieci do ogrodu zoologicznego i parku rozrywki Wonderland w Sierocynie. Na miłość i szacunek do zwierząt uwrażliwiała właścicielka ogrodu Izabella Odejewska. Dzieci miały okazję zbliżyć się do zwierząt, karmić je i obserwować ich zachowania.
4. W magicznym świecie Pana Kleksa – gra miejska i piknik czytelniczy (Beata Mucha). Głównym celem projektu była promocja czytelnictwa, rozwijanie kreatywności i wyobraźni wśród dzieci i dorosłych oraz budowanie więzi między biblioteką a czytelnikiem. Przedsięwzięcie inspirowane magicznym światem Pana Kleksa składało się z dwóch części: pierwszą była gra miejska, jej uczestnicy przemieszczali się ulicami miasta, aby w trakcie rozwiązywać zadania przygotowane przez

pomysłowego Pana Kleksa. Po rozwikłaniu zagadek wszyscy udali się na Rynek w Człuchowie, by tam kontynuować zabawę. W samym centrum miasta odbyły się gry i zabawy dla dzieci, animacje, spotkanie z pisarką literatury dla dzieci Małgorzatą Kur i warsztaty eksperymentalne. Działania na rynku miały plenerowy, piknikowy charakter. Dla uczestników przewidziano także poczęstunek oraz pamiątkowe butony.

5. Biblioteka to moje miejsce (Jan Radziemski) – projekt zakładał cykl spotkań i warsztatów dla młodzieży, które zachęcały młodych ludzi do czytania i korzystania z oferty biblioteki. W ramach tej inicjatywy odbyło się spotkanie z podróżnikiem i miłośnikiem zwierząt Szymonem Michalakiem, poruszył on bardzo ważne tematy dotyczące ginących gatunków, zachowania bioróżnorodności i ochrony przyrody, zachęcał do bliższego obcowania z przyrodą i mniejszego konsumpcjonizmu. Spotkanie było również okazją do poznania tematycznej literatury, dotyczącej zwierząt egzotycznych, ciekawych miejsc na Ziemi oraz szeroko pojętej ekologii. Odbył się happening „Czytelnicy na ulicy”, który został poprzedzony warsztatami, na których młodzież wykonywała transparenty, promujące czytanie. Złożono wizyty w Przedszkolu Miejskim, ŚDS, klubie seniora oraz SP nr 1. Kolejne działanie to warsztaty komiksowe, które poprowadził Bogdan Rukştełło-Kowalewski opowiadał o historii komiksu oraz przybliżył uczestnikom postać Janusza Christy – autora jednej z najpopularniejszych polskich serii komiksów „Kajko i Kokosz”. Uczniowie próbowali swoich sił również w rysowaniu komiksu. Młodzież uczestniczyła również w spotkaniu z Kajetanem Wilczyńskim – instruktorem survivalu i autorem książki „Survival – sztuka wyboru”. Młodzież dowiedziała się jak przetrwać w lesie i nie wyziębć organizmu oraz w jaki sposób można uzdatnić wodę. Poznała techniki rozpalania ogniska, oraz metody szybkiego suszenia przemokniętych butów. Podczas prelekcji uczestnicy poznali różne oblicza survivalu, słuchając o podstawowych technikach warunkujących przetrwanie w trudnych warunkach.

Do **młodzieży** skierowano następujące inicjatywy:

- „Ziemia Człuchowska w podcastach” – projekt zrealizowany we współpracy z LO oraz TMZC. W ramach tego działania zaproszono do współpracy młodzież licealną, która wzięła udział w wyprawie eksploracyjnej z Adamem Satro – regionalistą, miłośnikiem historii i autorem książek. Tematem przewodnim wyprawy były eratyki, czyli głązy narzutowe przyniesione przez łądolód około 22 tys. lat temu. Uczestnicy dotarli do

Głazu Karczewskiego, który znajduje się nieopodal Kujanek, kamienia sudeckiego w Biskupnicy i Diabelskiego Kamienia w Olszanowie, który waży ok. 500 ton, a jego obwód to co najmniej 24 metry. Wyprawa pozwoliła zaszczerpić w młodych ludziach ciekawość odkrywania tajemnic i wyjątkowej przyrody ziemi człuchowskiej. Młodzież poznała również historię małych, ale jakże urokliwych miejscowości powiatu człuchowskiego oraz losy ich mieszkańców.

- Warsztaty tworzenia podcastów – skierowany do młodzieży cykl trzech warsztatów, które poprowadził dziennikarz radiowy Dariusz Kępa. Na początku uczestnicy skupili się na poszukiwaniu tematów na podcast wykorzystując literaturę regionalną. Uczniowie dowiedzieli się jak poprowadzić rozmowę, aby była interesująca i zrozumiała dla słuchacza, jakich błędów unikać. Dziennikarz omówił również kwestie techniczne, na które warto zwrócić uwagę przy nagrywaniu słuchowiska. Biblioteka była świetną przestrzenią do spotkań z rozmówcami. Podczas nich uczestnicy zdobyli wiedzę na temat tworzenia podcastów i poznali program do obróbki technicznej. Bohaterami podcastów są mieszkańcy ziemi człuchowskiej, którzy wspominali swoje lata młodości i nauki. Opowiadali o swoich pierwszych doświadczeniach zawodowych oraz o swoich pasjach. Do rozmowy uczniowie zaprosili emerytowaną nauczycielkę języka polskiego Teresę Bagińską, absolwentów LO – Krystynę Dragan i Tomasza Gospodarka, instruktorkę hafciarstwa – Józefę Sitarz oraz mieszkankę Nowej Wsi – Helenę Fach. Powstały 4 odcinki podcastów pod tytułem: „Jak zostałam nauczycielką po wojnie?”, „Jedyną szkołą w Człuchowie był ogólniak...”, „Hafciarka, która odmieniła kulturę Człuchowa”, „Jeden telefon na całą wioskę...”.

Dla **dzieci** zorganizowano projekt realizowany we współpracy z Przedszkolem Miejskim „Czytamy zmysłami” – był on efektem przeprowadzonej diagnozy, która pokazała, że rodzice chcą wziąć udział w warsztatach, gdzie mogliby spędzić czas ze swoim dzieckiem. Działanie to, było odpowiedzią na potrzeby mieszkańców Człuchowa (rodziców dzieci przedszkolnych). Działania podzielone zostały na dwa etapy. Na pierwszą część składały się 3 tematyczne spotkania – „Wiosenne zabawy ze słowem i piosenką” (13, 20, 27 marca). Były to zajęcia logopedyczne na podstawie wierszy i bajek logopedycznych, z elementami logorytmiki i sensoryki. Dzieci, pod okiem instruktora wykonywały ćwiczenia oddechowe, gimnastykowały aparat mowy. Warsztaty polegały na tańczeniu, śpiewaniu, robieniu śmiesznych min, a także dmuchaniu baniek, piórek czy przesyłaniu buziaków. Po każdym spotkaniu rodzice mieli możliwość zapoznania się z fachową literaturą. Popołudniowe zajęcia w bibliotece były formą spędzenia wolnego czasu rodzica z dzieckiem, dobrą zabawą oraz formą integracji i rozwoju.

17.2.3. Projekty realizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną

W 2024 r. MBP pozyskała:

- dotację na zakup nowości wydawniczych z MKiDN w wysokości 13 461 zł, zakupiono 483 woluminy,
- dofinansowanie w wysokości 5 000 zł na udział w projekcie realizowanym przez Fundację FRSI pod hasłem „Biblioteki dla klimatu”,
- dofinansowanie w wysokości 52 000 zł na realizację projektu „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę” w ramach Kierunku interwencji 4.1, konkursu dotacyjnego BLISKO – będącego częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, którego organizatorem jest Narodowe Centrum Kultury,
- kwalifikację do ogólnopolskiego projektu „Mała Książka – Wielki Człowiek” w ramach, którego biblioteka otrzymała po raz kolejny wyprawki czytelnicze dla dzieci w wieku przedszkolnym, akcja ma zachęcić rodziców do odwiedzania bibliotek i codziennego czytania z dzieckiem.

Głównym celem projektu „Biblioteki dla klimatu” było rozwijanie świadomości klimatycznej wśród mieszkańców i promowanie skutecznych działań proklimatycznych w bibliotekach, które są doskonałym miejscem do budowania silnych i odpornych na kryzysy społeczności lokalnych i pełnią rolę nie tylko w dostarczaniu wiedzy i rozrywki, ale również w tworzeniu społecznego zaangażowania, dwie bibliotekarki z człuchowskiej biblioteki wzięły udział w szeregu szkoleń stacjonarnych i on-line, mających na celu usystematyzowanie wiedzy na temat przyczyn zmian klimatycznych, w ramach tego zadania odbyły się warsztaty Mozaiki Klimatycznej, której celem jest podnoszenie świadomości o przyczynach zmian klimatycznych i skutkach, jakie niosą dla naszej planety. Odbyło się również spotkanie z ekspertką w temacie wpływu zmiany klimatu na środowisko przyrodnicze Anną Sierpińską. Podczas warsztatu uczestnicy wypracowywali lokalne inicjatywy na rzecz ochrony klimatu. Spotkanie z mieszkańcami zaowocowało dyskusją o tym jak klimat wpływa na nasze zdrowie i pomysły na działania mające na celu podnoszenie świadomości dotyczącej zmian klimatycznych.

W 2024 r. człuchowska biblioteka realizowała drugi rok zadań w ramach projektu „Bibliotekę mam po drodze – wchodzę”, na który otrzymała dofinansowanie z Narodowego Centrum Kultury. MBP pełni w coraz większym stopniu funkcję „trzeciego miejsca” – miejsca spotkań – przyjaznego, otwartego dla wszystkich, łączącego w sobie zalety przestrzeni prywatnej i publicznej. Jest postrzegana przez lokalną społeczność jako miejsce wspierające, bezpieczne i przyjazne. Proczytelnicze projekty zrealizowane wspólnie z partnerami, przyczyniły się do rozwoju aktywnego czytelnictwa i uczestnictwa w kulturze. Pozwoliło to zbudować szeroką ofertę kulturalną, w oparciu o potrzeby mieszkańców i czytelników biblioteki przy zaangażowaniu partnerów

lokalnych. W ramach realizacji projektu podnoszono kompetencji bibliotekarzy m.in. poprzez szkolenia:

- „Pokolenie alfa w bibliotece: budowanie oferty dla pokolenia Internetu”,
- „Książka wszystkimi zmysłami: warsztaty tworzenia scenariuszy poczytanek sensorycznych dla dzieci w wieku 2–5 lat”,
- „Książka, ruch, muzyka w bibliotece”,
- „Dostępność: architektoniczna, cyfrowa, komunikacyjna bibliotek dla osób z niepełnosprawnościami”.

W ramach wspólnych działań budowano i wzmacniano partnerstwo z SP nr 1, LO, Przedszkolem Miejskim im. Jacka i Agatki, MDK czy TMZC. Podjęte wspólnie inicjatywy skoncentrowały się na:

- ocenie konkursu na inicjatywy lokalne,
- szkoleniu „Pokolenie alfa w bibliotece: budowanie oferty dla pokolenia Internetu”,
- ocenie konkursu w ramach realizacji inicjatywy oddolnej – „Warsztaty edukacyjno-animacyjne: Zwierzęta w książkach”,
- szkoleniu „Dostępność: architektoniczna, cyfrowa, komunikacyjna bibliotek dla osób z niepełnosprawnościami”.

Podsumowania działań projektowych dokonano podczas Forum bibliotekarzy, animatorów i lokalnych liderów pod hasłem „Biblioteka jako trzecie miejsce”, które było świetną okazją do wymiany doświadczeń i podziękowania za współpracę. W wydarzeniu udział wzięli: Przewodnicząca Komisji Kultury, Edukacji i Sportu – Katarzyna Muszyńska, radna Janina Dudek, partnerzy zadania, dyrektorzy placówek oświatowych, bibliotek publicznych powiatu człuchowskiego, bibliotekarze bibliotek szkolnych oraz autorzy inicjatyw oddolnych. Uczestnicy konferencji obejrzeli prezentację podsumowującą ostatni rok działań oraz wysłuchali dwóch wykładów w formie prezentacji multimedialnych. Katarzyna Bednarek, dyrektor Biblioteki Miejsko-Powiatowej w Kwidzynie mówiła o tym jak nie stracić, a zyskać na doświadczeniach projektu BLISKO, oraz jak współpracować z młodzieżą i partnerami. Natomiast Danuta Rakowska, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Słupsku, opowiadała o roli biblioteki i dzieliła się sprawdzonymi pomysłami na promocję czytelnictwa, mówiła też o zmieniających się potrzebach czytelników i użytkowników bibliotek. Wydarzenie zakończył minirecital słowno-muzyczny lokalnej artystki Małgorzaty Chołuj.

17.3. Działalność Muzeum Regionalnego w 2024 r.

17.3.1. Gromadzenie, opracowywanie i konserwacja zbiorów oraz badania archeologiczne

W 2024 r. zbiory Muzeum Regionalnego powiększyły się przede wszystkim o zabytki o charakterze militarnym oraz obiekty kartograficzne. Wśród pozyskanych do zbiorów muzeum obiektów znalazły się m.in.:

- karabin pruski kapiszonowy, Gdańsk 1837,
- strzelba wschodnia z zamkiem skałkowym, stal, drewno, srebro, koral, XVIII w.,
- szpada oficera napoleońskiego, Francja, początek XIX w.,
- pistolet podróżny, skałkowy, Francja, ok. 1750 r.,
- do części kartograficznej działu biblioteczno-dokumentacyjnego zakupiono 23 mapy.

W 2024 r. na terenie siedziby Muzeum Regionalnego naukowcy z Uniwersytetu Warszawskiego prowadzili także **badania archeologiczne**. Objęły one dwa etapy:

- 1) w czerwcu – badania w studni zamkowej, pomimo wstępnego charakteru działań, naukowcy odkryli wiele ciekawych znalezisk, jak np.: moneta z XVII w., szklany pocisk, główka fajki, fragmenty naczyń glinianych i kafli piecowych;
- 2) w sierpniu – usunięte zostały kolejne poziomy wypełniska zasypanej niegdyś studni, dzięki przeprowadzonym badaniom rozpoznano sposób, w jaki to urządzenie wodne zostało skonstruowane: w wyższej partii cembrowiny była ona wymurowana z cegieł, natomiast w dolnej znajdowały się duże bloki kamienne, które zostały specjalnie wyprofilowane tak, aby tworzyły okrąg, w trakcie prac znajdowano liczne zabytki, poza dużą ilością fragmentów potłuczonych naczyń glinianych, kafli piecowych czy kości zwierzęcych znajdowano także przedmioty codziennego użytku: monety, klucze, noże, podkówki butów czy toporek. Wśród odkrytych zabytków znalazły się także kule do broni palnej, wykonane z ołowiu oraz szkła. Do nietypowych znalezisk zaliczyć należy drewniane nosidło z zaprawą wapienną. Odnalezione zabytki w większości datowane są na XVII w., kiedy to studnia została wyłączona z użytkowania i zasypana.

17.3.2. Działalność wystawiennicza

W 2024 r. w muzeum eksponowane były niezmiennie następujące wystawy **stałe**:

- „Badania archeologiczne na człuchowskim wzgórzu zamkowym”,
- „Kultura materialna Ziemi Człuchowskiej”, „Obróbka Inu”, „Współczesny haft ludowy i rzeźba z regionu”,
- „Sztuka i rzemiosło artystyczne XV–XX w.”,

- „Pradzieje ziemi człuchowskiej”,
- „Z dziejów miasta i regionu”.

W roku 2024 na stałych ekspozycjach Muzeum Regionalnego w Człuchowie prezentowane były również muzealia wypożyczone z:

- Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku,
- Muzeum Ziemi Żłotowskiej w Żłotowie,
- Muzeum w Koszalinie,
- Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie.

W 2024 r. zaprezentowano następujące wystawy **czasowe**:

- **„Dawne zawody w miniaturze”** (od 3 kwietnia 2024 r.) – wystawa prezentowała 18 dioram przedstawiających warsztaty i pracownie rzemieślnicze takich tradycyjnych zawodów jak praczka, kowal, lutnik, modystka czy np. abażurnik. Autorką prac jest Elżbieta Marcinkowska-Wilczyńska, która od kilkunastu lat jako artystka-miniaturzystka tworzy kolaże i prace w formie dioram, ekspozycja została opracowana przez Muzeum domków lalek, gier i zabawek;
- **„Eugeniusz Kozłowski Zatrzymać czas”** (otwarcie 9 maja 2024 r.) – Eugeniusz Kozłowski to człuchowski artysta, który w 2024 r. obchodził jubileusz 50-lecia swojej twórczości. Na wystawie znalazło się aż sto prac artysty, które doskonale obrazowały różnorodną tematykę jego malarstwa. Wystawa była dostępna do końca lipca 2024 r.;
- **„Człuchów w akwareli”** (12–30 czerwca 2024 r.) – wystawa prezentowała prace uczestników warsztatów malarskich, które odbyły się w MBP pod kierunkiem Mirosława Megera;
- **„Picasso Ludzka Komedia”** (otwarcie 9 lipca 2024 r.) – wystawa pochodziła z kolekcji Epicentrum Art Gallery. Było to 16 litografii na papierze, które artysta stworzył w 1954 r. na zlecenie wydawcy Tériade. Zestaw 180 rysunków i 16 litografii, powstał, aby zilustrować największe dzieło H. Balzaca „La Comédie Humaine”. Picasso był wielbicielem twórczości Honoré de Balzaca, w swojej karierze wielokrotnie odwoływał się do dzieł tego autora.
- **„Kolory życia”** (8 sierpnia – 15 września 2024 r.) – wystawa prezentowała 70 dzieł autorstwa 9 znakomitych polskich malarzy XX i XXI w.: Kiejstuta Bereźnickiego, Henryka Cześnika, Edwarda Dwurnika, Jana Lebensteina, Tadeusza Pfeiffera, Ewy Skaper, Franciszka Starowieyskiego, Zbigniewa Urbalewicza i Andrzeja Wróblewskiego. Wszystkie prace pochodzą z bogatej kolekcji sztuki Marii i Marka Pileckich, stale rozwijającej się, od niemal czterdziestu lat. Wystawa została zorganizowana we współpracy z Agencją Zegart. Kuratorem wystawy był Zbigniew Buski, wieloletni dyrektor Państwowej Galerii Sztuki w Sopocie.

- „Porcelanowe mleczniki z kolekcji Jana Stanisława Ceitel” (otwarcie wystawy 17 października 2024 r.) – wystawa dotyczyła jednego z trzech naczyń określanych przez kolekcjonerów porcelany „środkiem stołu”. Pojęcie to obejmuje dzbanek, cukiernicę oraz mlecznik i to właśnie mlecznik był „bohaterem” tej wystawy. Zaprezentowano na niej ponad dwieście obiektów z XIX i XX w., z różnych wytwórni porcelany m.in. z Chodzieży, Ćmielowa, Wałbrzycha czy Jaworzyny Śląskiej.
- „Krajobraz. Ostatni motyw wewnętrzny” (otwarcie 21 listopada 2024 r.) – wystawa Janusza Zigmanskiego, na której prezentowano kilkadziesiąt prac człuchowskiego artysty, głównie z ostatnich lat twórczości.

17.3.3. Działalność edukacyjna, popularyzatorska i wydawnicza

W roku 2024 w ramach działalności edukacyjnej w muzeum odbyły się:

- **Ferie w Muzeum** (29 stycznia–9 lutego 2024 r.) – w czasie ferii zimowych muzeum zaproponowało dzieciom i młodzieży zajęcia plastyczne w związku z ogłoszeniem przez Muzeum kolejnej, X edycji konkursu Architektura zamku w Człuchowie oraz zajęcia plastyczne Portrety człuchowskich starostów. Podczas ferii zorganizowano również zajęcia tematyczne: warsztaty tkackie – Ginące zawody; Poszukiwacze muzealnych skarbów; Śladami zamkowych legend – tworzymy własną legendę;
- **Warsztaty świąteczne** (20–22 marca 2024 r.) – były to „warsztaty świąteczne z elementami kaszubskiego etnodizajnu”, czyli zajęcia, które zorganizowała Fundacja Czarł Pomorza, było to malowanie i zdobienie ceramiki metodą podszkliwną oraz szkliwienie, malowanie witrażowe na szkło, malowanie na drewnie;
- **Warsztaty świąteczne** (6–20 grudnia 2024 r.) – były to zajęcia wypiekania i zdobienia pierników oraz tworzenia ozdób choinkowych z masy porcelanowej;
- X edycja konkursu „**Architektura zamku w Człuchowie**” – na konkurs zgłoszono 60 prac od 59 uczestników. Nagrodzone i wyróżnione prace prezentowane są przez cały rok na kolejnych kondygnacjach przejazdu bramnego, aż do rozstrzygnięcia następnej edycji konkursu;
- XII edycja konkursu plastycznego „**Ozdoba choinkowa, karta bożonarodzeniowa z elementami zabytkowej architektury mojej miejscowości lub okolicy**”. Na konkurs wpłynęło 204 prace od 149 uczestników. Konkursowi towarzyszyła wystawa pokonkursowa, która była prezentowana do 17 stycznia 2025 r.

Inne wydarzenia muzealne:

- koncert karnawałowy „**Przetańczyć całą noc**” w wykonaniu Zespołu Arte Con Brio (18 stycznia 2024 r.);

- „**Noc Muzeów**” (18 maja 2024 r.) – tematem był klimat filmowy, uczestnicy wydarzenia przeniesli się w zrekonstruowane realia amerykańskiego szpitala polowego z czasów wojny koreańskiej (1950–1953) znanego z serialu M.A.S.H. Można było zobaczyć oryginalne pojazdy wojskowe z tamtych czasów, spróbować klasyków amerykańskiej kuchni czy usłyszeć m.in. o Polakach, którzy trafili na front koreański;
- pokazy historyczne „**Wikingowie na zamku w Człuchowie**” (30 maja i 1 czerwca 2024 r.) – pokazy kowalstwa historycznego oraz życia codziennego w średniowieczu, które przygotowała „Drużyna spod starych dębów”;
- promocja najnowszego numeru „**Merkuriusza Człuchowskiego**” (7 czerwca 2024 r.), która była połączona z obchodami 30-lecia tego czasopisma;
- „**Zamkowy Piknik Historyczny**” (17 sierpnia 2024 r.) – z pokazem walk rycerskich, pokazem artylerii średniowiecznej i warsztatami tańca dawnego w programie;
- **koncert muzyki filmowej** w wykonaniu Zespołu Arte Con Brio – solistami byli Adela Konop i Filip Czarnecki, koncert zgromadził liczną publiczność i był okazją do powrotu myślami do ulubionych scen filmowych, zarówno polskiej, jak i światowej kinematografii.

Działalność popularyzatorska i wydawnicza placówki:

- „Merkuriusz Człuchowski”, kwartalnik redagowany przez Klub Przyjaciół Muzeum, w czerwcu 2024 r. ukazał się kolejny numer Kwartalnika Merkuriusz Człuchowski, Nr (114-117) 2023 r.,
- wystawom czasowym towarzyszyły zaprojektowane przez pracowników i wydane przez Muzeum składanki i plakaty,
- jednym ze współautorów monografii gminy Rzeczenica pt. „Dzieje Gminy Rzeczenica” był pracownik Muzeum dr Marian Fryda. Promocja tej publikacji odbyła się 5 kwietnia 2024 r.

Siedziba muzeum była również miejscem organizacji innych wydarzeń, jak np.:

- I Człuchowski Bieg dla WOŚP – 26 stycznia 2024 r.,
- Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 3 marca 2024 r.,
- Bieg Krzyżaka – 24 sierpnia 2024 r.

18. WSPÓŁPRACA ZEWNĘTRZNA

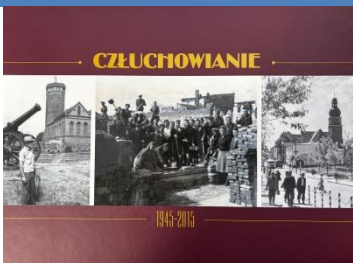
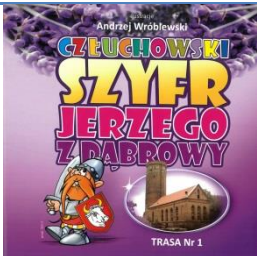
18.1. Działalność promocyjna

Zadania promocji miasta w ramach działalności Urzędu Miejskiego wykonywane są głównie przez Referat Organizacyjny i Promocji Miasta, w którego strukturze znajduje się jedno stanowisko ds. promocji miasta. Niezmiennie celem tych działań jest wzmocnienie wizerunku Człuchowa jako miasta atrakcyjnego turystycznie i gospodarczo. Wśród najważniejszych zadań promocji zaplanowanych do realizacji w 2024 r. znalazło się m.in.: wydanie biuletynów informacyjnych pt. „Prosto z Ratusza”, kalendarzy miejskich na rok 2025, a także wykonanie materiałów promocyjnych, organizacja Lawendowego Jarmarku Świętego Jakuba, dekoracja świąteczno-noworoczna miasta i przyznanie nagród specjalnych Burmistrza.

18.1.1. Wydawnictwa własne i inne publikacje

W 2024 r. Urząd Miejski w Człuchowie był wydawcą **dwóch dodruków** własnych publikacji: książkowej z 2018 r. – dodruku pierwszego albumu „Człuchowianie 1945–2015” z wprowadzonymi poprawkami w tekście oraz broszurowej z 2017 r. – przewodnika po rodzinnej trasie turystycznej „Człuchowski szyfr Jerzego z Dąbrowy”.

Tabela 32. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2024 r.

Lp.	Tytuł	ISBN	Okladka	Liczba stron	Nakład [egz.]	Termin wydania
1	album „Człuchowianie 1945 – 2015”	978-83-951205-0-3		200	300	grudzień 2024 r.
2	broшура „Człuchowski szyfr Jerzego z Dąbrowy”	-		32 + mapka i naklejki	100	grudzień 2024 r.

Źródło: dane UM.

Tradycyjnie już dwukrotnie, w czerwcu i grudniu, wydane zostały 2 kolejne numery biuletynu informacyjnego pt. „Prosto z Ratusza” – nr 1 (35)/2024 i 2 (36)/2024, które w formie druku bezadresowego trafiły do gospodarstw domowych w mieście za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A. W 2024 r. biuletyn nadal ukazywał się w formacie A4.

Obydwa numery miały 8 stron, zostały wydane w nakładzie 5600 egz. (nr 1) i 6000 egz. (nr 2).

Rysunek 15. Informatory Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie pt. „Prosto z Ratusza” wydane w 2024 r.

Źródło: dane UM.

Na przełomie roku mieszkańcy otrzymali jako druk bezadresowy również spiralowany kalendarz biurkowy na rok 2025, tym razem pt. „Malarstwo Stanisławy Sierant”, znalazły się w nim reprodukcje obrazów tej znanej, człuchowskiej artystki. Kalendarz o wymiarach 17x14 cm, składał się z 14 stron, został wydrukowany w nakładzie 5500 egz.

Rysunek 16. Kalendarz miejski biurkowy na rok 2025 wydany w 2024 r.

Źródło: dane UM.

Oprócz kalendarza biurkowego wykonane zostały również trójdzielne kalendarze ścienne w ilości 740 szt. i książkowe w ilości 200 szt. w formatach A5 i B5. Kalendarze ścienne również zdobą reprodukcje dzieł Stanisławy Sierant.

Rysunek 17. Kalendarz ścienny na rok 2025.

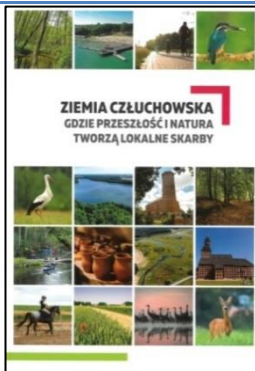

Źródło: dane UM.

W 2024 r. walory turystyczne Człuchowa były tematem dwóch bezpłatnych przewodników turystycznych wydanych przez działające na terenie powiatu człuchowskiego organizacje pozarządowe. Obie publikacje były częścią projektów realizowanych ze wsparciem środków unijnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Są to książki pt. „Miasto i Gmina Człuchów jakich nie znacie” oraz „Ziemia człuchowska. Gdzie przeszłość i natura tworzą lokalne skarby”.

Tabela 33. Bezpłatne wydawnictwa obce promujące Człuchów wydane w 2024 r.

Lp.	Autor, tytuł, i wydawca	ISBN	Miniatura okładki	Liczba stron	Termin wydania
1	Adam Satro, Dorota Cieplińska „Miasto i Gmina Człuchów jakich nie znacie” Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Człuchów	978-83-959061-3-8		100	wrzesień 2024 r.

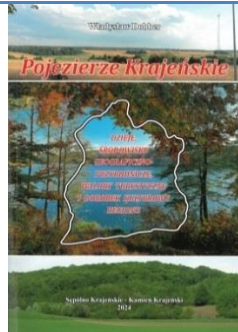
2	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Człuchowskiej „Ziemia człuchowska. Gdzie przeszłość i natura tworzą lokalne skarby” Studio Plan Anna Dębska Wrocław	978-83-67863-91-9		72	październik 2024 r.
---	--	-------------------	--	----	---------------------

Źródło: dane UM.

Miasto promowane było również w książkowych wydawnictwach obcych, które nabyło w drodze zakupu publikacji, były to:

- 1) „Legendy województwa pomorskiego” wydane przez Wydawnictwo Quixi Media z Bydgoszczy – zakupiono 100 książek.
- 2) „Pojezierze Krajeńskie” autorstwa Władysława Dobbera, publikacja wydana przez Firmę Usługowo-Wydawniczą „Daniel” Ewa Wierzchucka z Sępólna Krajeńskiego – zakupiono 10 egz.

Tabela 34. Wydawnictwa obce promujące Człuchów zakupione przez Gminę Miejską Człuchów w 2024 r.

Lp.	Tytuł i charakter publikacji	Autor	ISBN	Miniatura okładki
1	album „Legendy województwa pomorskiego”	Joanna Kiskis i inni	978-83-61840-15-2	
2	monografia „Pojezierze Krajeńskie. Dzieje, środowisko geograficzno-przyrodnicze, walory turystyczne i dorobek kulturowy regionu”	Władysław Dobber	978-83-60019-93-1	

Źródło: dane UM.

Wizytówka miasta znalazła się również w wydawnictwie obcym – w publikacji pt. „35 lat samorządów miast i gmin 1990–2025”, nr 1/I/2025, której wydawcą była firma Temida z siedzibą w Gdańsku, czasopismo opatrzone jest numerem ISSN 2084-0942.

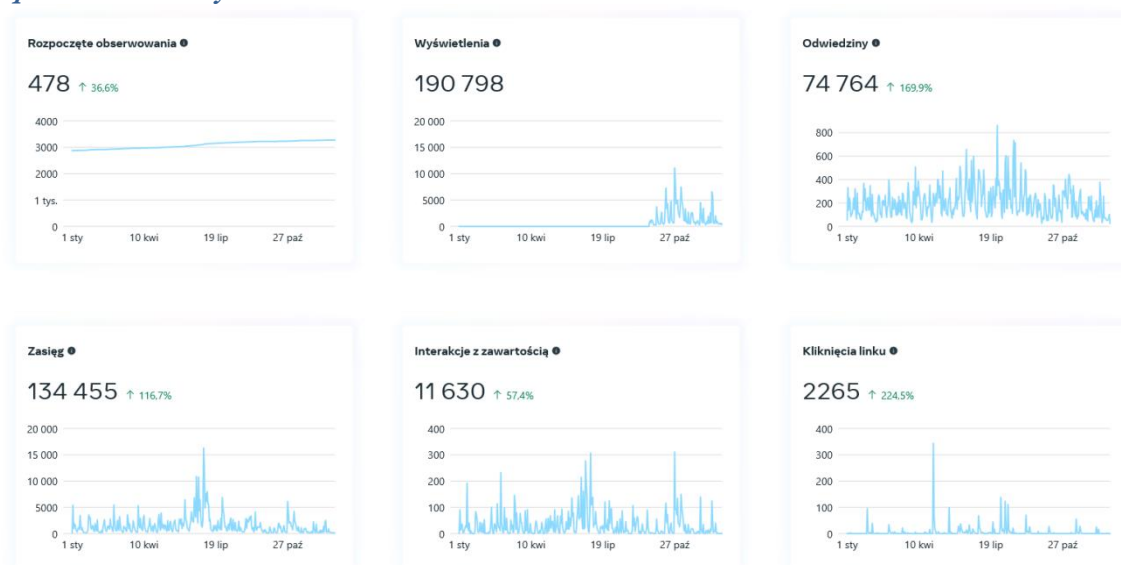
18.1.2. Promocja w mediach

Aktualne informacje z miasta na bieżąco ukazywały się w lokalnej prasie, na miejskiej stronie internetowej www.człuchow.eu oraz na profilu Urzędu Miejskiego na Facebooku, dodatkowo publikowane były także na stronie www.serwissamorzadowy.eu. W sumie w 2024 r. umieszczono 238 informacji w serwisie internetowym miasta, dodatkowo na wniosek innych organów i organizacji, na stronę trafiło 46 komunikatów m.in. ostrzeżenia meteorologiczne. Do lokalnych mediów: prasy lokalnej, rozgłośni radiowych z Polski Północnej oraz regionalnych nadawców telewizyjnych, regularnie przysyłane były gotowe materiały informacyjno-promocyjne wraz z fotografiami i z nagraniami głosowymi. W sumie w 2024 r. rozesłano 119 takich materiałów informacyjnych. Były one wykorzystywane m.in. na łamach „Dziennika Bałtyckiego” oraz na antenie Radia Weekend. Z ostatnim medium miasto miało w 2024 r. (podobnie jak rok wcześniej) podpisaną umowę roczną na wykorzystanie płatnych sekund antenowych.

Oficjalne profile miasta w mediach społecznościowych w 2024 r. funkcjonowały:

- w serwisie internetowym YouTube od września 2013 r. – w 2024 r. kanał zyskał **21** nowych **subskrybentów**, na koniec roku miał ich **329** (o 19 więcej niż rok wcześniej), w 2024 r. opublikowane filmy uzyskały **4 276 wyświetleń**,
- na Facebooku od października 2010 r. – w 2024 r. liczba użytkowników obserwujących miejski profil zwiększyła się o **478 osób** i na koniec roku wyniosła **3348** użytkowników (łącznie o 442 użytkowników więcej niż rok wcześniej).

Rysunek 18. Statystyki dot. oficjalnego profilu Człuchowa w serwisie społecznościowym Facebook w 2024 r.

Źródło: fb.

18.1.3. Materiały i wydarzenia promocyjne

W roku 2024, tradycyjnie już, przygotowane zostały materiały promocyjne opatrzone herbem, logiem lub hasłem promocyjnym miasta, wykonano m.in.: torebki prezentowe, odbłaski w kształcie misia, smycze, dziecięce koszulki polo, koszulki, czapki z daszkiem dla dzieci, materiałowe torby na zakupy, bidony, kubki, magnesy i długopisy. Część materiałów promocyjnych można było kupić w kasie UM oraz w sklepie i automacie sprzedażowym w Muzeum Regionalnym. Znaczna część materiałów promocyjnych została przekazana na upominki i nagrody wręczane podczas imprez współorganizowanych przez burmistrza i pod jego patronatem, a także na pakiety powitalne dla pierwszoklasistów.

W 2024 r. wpłynęło do UM 8 wniosków z prośbą o objęcie patronatem honorowym Burmistrza Miasta Człuchów różnych wydarzeń o charakterze sportowym, kulturalnym i edukacyjnym, wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie. W związku z powyższym Burmistrz objął patronatem m.in. następujące wydarzenia:

- 1) coroczny konkurs plastyczny dla uczniów klas I-III „Człuchów moje miasto” organizowany przez SP nr 1,
- 2) XIV Powiatowa Olimpiada Wiedzy o HIV/AIDS i Uzależnieniach pod hasłem „Uzależnienia wokół mnie” organizowana przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Człuchowie,
- 3) IV edycja Turnieju Dzikich Drużyn organizowana przez Stowarzyszenie Promyk Nadziei,
- 4) XX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej i X Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej na wniosek MDK,
- 5) „Festiwal organizacji pozarządowych subregionu południowego – edycja I” na wniosek Stowarzyszenia „Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno”,
- 6) XX edycja (zaplanowana na 2025 r.) corocznego Powiatowego Konkursu Ortograficznego na wniosek LO.

W 2024 r. do Burmistrza Miasta Człuchów wpłynęły 2 wnioski o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie **imprezy masowej** zgodnie z ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 616).

Tabela 35. Imprezy masowe w Człuchowie w 2024 r.

Lp.	Nazwa i rodzaj imprezy	Termin	Miejsce	Deklarowana liczba uczestników
1	Dni Człuchowa – impreza artystyczno-rozrywkowa	14 czerwca 2024 r.	Stadion OSiR	2 000
2	Polish Boogie Festival – koncert galowy, impreza artystyczno-rozrywkowa	26–27 lipca 2024 r.	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	2 000

Źródło: oprac. wł.

Obydwa zostały złożone przez MDK, dotyczyły imprez rozrywkowych: Dni Człuchowa i Polish Boogie Festivalu. Obydwa postępowania zakończyły się decyzją o wydaniu zezwolenia na ich organizację.

Ponadto Burmistrz Miasta rozpatrywał wnioski o pozwolenie na zajęcie terenu na organizację imprezy plenerowej. W ciągu roku wpłynęło **11** takich **wniosków**. Dotyczyły wydarzeń sportowych, kulturalnych, akcji informacyjnych itp. Wszystkie wnioski rozpatrzone zostały pozytywnie – wydano pozwolenia na ich organizację. Podobnie jak 4 prośby o wydanie zezwolenia na pokaz fajerwerków w dniach: 29 maja, 8 czerwca, 15 sierpnia i 30 sierpnia 2024 r.

Tabela 36. Pozwolenia na udostępnienie przestrzeni miejskich na imprezy plenerowe w Człuchowie wydane w 2024 r.

Lp.	Nazwa imprezy	Rodzaj imprezy	Organizator	Termin	Miejsce	Deklarowana liczba uczestników
1	Miała na imię Liza. Happening przeciwko przemocy!	happening	Powiatowa Rada Kobiet	6 marca 2024 r.	rynek	ok. 30
2	Spotkanie przedwyborcze KWW Wybieram Człuchów	akcja informacyjna	KWW Wybieram Człuchów	23 marca 2024 r.	rynek	100
3	Piknik z okazji „Dnia Dziecka” oraz „Dnia Matki”	piknik	Stowarzyszenie „Człuchów jest ważny”	26 maja 2024 r.	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	ok. 500
4	Zajęcia yogi oraz III edycja Yoga Day by Małgorzata	rekreacyjna	Vinaya yoga studio by Małgorzata	maj – czerwiec 2024 r.	Polana Rodzinna w Lasku Luizy	>1000
5	„Katolicy na ulicy – festyn rodzinny”	festyn	Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga	30 maja 2024 r.	rynek	ok. 300
6	Twoje Fajne Miasto RMF	akcja informacyjna	AŻ sp. z o.o. na zlecenie RMF	22 czerwca 2024 r.	rynek	ok. 300
7	II runda Mistrzostw Polski w Motocrossie	sportowa	CZAMK	6-7 lipca 2024 r.	tor motocrossowy	800-850
8	Audycja z mobilnego studia radia Weekend FM	akcja informacyjna	Radio Weekend Sp. z o.o.	30 sierpnia 2024 r.	rynek	300
9	„Cały Człuchów dla hospicjum”	piknik	Stowarzyszenie „Człuchów jest ważny”	6 października 2024 r.	rynek	ok. 200

10	Człuchowski Bal Świętych	koncert	Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga	31 października 2024 r.	rynek	ok. 700
11	„Orszak Trzech Króli”	religijna	Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga	6 stycznia 2025 r.	rynek i przyległe ulice	ok. 400

Źródło: oprac. wł.

Organizacją życia kulturalnego miasta zajmują się instytucje kultury podległe miastu, jednak w 2024 r. dwa wydarzenia organizował przy wsparciu tych instytucji Referat Organizacyjny i Promocji Miasta, były to:

- 1) zorganizowana 27 lutego 2024 r. 79. rocznica drugiego powrotu Człuchowa do Polski połączona z promocją albumu „Człuchowanie 1945–2020” wydanego w grudniu 2023 r.
- 2) odbywający się w niedzielę 28 lipca 2024 r. XII Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba okazji imienin patrona miasta.

Świętowanie 79. rocznicy drugiego powrotu Człuchowa do Polski miało kilka akcentów, były to: ceremonia złożenia kwiatów przed pomnikiem na Placu Bohaterów, wykład historyczny przygotowany przez Arkadiusza Kamińskiego na temat okoliczności dwóch powrotów Człuchowa do Polski, prezentacja albumu „Człuchowanie 1945–2020” oraz koncert „Niepodległość w piosence” w wykonaniu chóru Euforia.

Fot. 17 i 18. 79. rocznica drugiego powrotu Człuchowa do Polski, 27 lutego 2024 r.

Źródło: archiwum UM.

Po raz trzeci z rzędu Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba został zorganizowany w niedzielę najbliższą imieninom patrona miasta, tym razem 28 lipca. W organizację imprezy włączyły się: Stowarzyszenie Sabat Szefowych oraz MDK i MBP. Do udziału w imprezie zgłosiła się rekordowa liczba 60 wystawców, jednak deszczowa pogoda spowodowała, że nie wszyscy zgłoszeni przyjechali do Człuchowa, a część tych, którzy przyjechali, nie zdecydowała się na wyeksponowanie stoisk. Mimo to prawie 40 stoisk z ozdobami, dekoracjami, biżuterią, przetworami i kwiatami z różnych stron północnej Polski zaprezentowało się mieszkańcom i turystom. Chociaż deszcz do minimum

zredukował liczbę atrakcji dodatkowo tradycyjnie towarzyszących imprezie to na konkurs na produkt jarmarku zgłoszono aż 16 ciekawych lawendowych wyrobów, garncarz wykorzystał cały zasób przygotowanej gliny, a w samo południe wśród uczestników rozeszło się kilka blach drożdżówki z lawendową polewą.

Fot. 19 i 20. XII Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, 28 lipca 2024 r.

Źródło: archiwum UM.

18.1.4. Nagrody Specjalne Burmistrza

W roku 2024 po raz szósty zostały przyznane nagrody specjalne Burmistrza dla osób i organizacji, które w sposób szczególny przyczyniły się do kształtowania pozytywnego wizerunku Człuchowa. Po raz pierwszy nagroda ta została wręczona w 2019 r., przez 6 lat otrzymało ją 47 różnych osób i 8 stowarzyszeń. Nabór wniosków jest ciągły, trwa przez cały rok. Przyznawanie tego typu wyróżnień reguluje uchwała RM Nr XIII.108.2019 z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie nagród specjalnych Burmistrza.

W 2024 r. do UM wpłynęło 9 wniosków i pism o nagrodzenie osób, grup osób lub stowarzyszeń wyróżniających się działalnością społeczną (7 zostało rozpatrzonych pozytywnie), na podstawie prawa do nominacji własnej burmistrz miasta nagrodził kolejne 3 osoby i 1 stowarzyszenie. Ostatecznie w 2024 r. wydatkowano na ten cel łącznie 17 000 zł.

Nagrody przyznano następującym klubom i stowarzyszeniom:

- 1) **Międzyszkolny Klub Sportowy „Polstyr” Człuchów** najbardziej znany i utytułowany w Człuchowie klub sportowy, trzykrotnie nagrodzony nagrodą specjalną burmistrza Człuchowa, ma w swojej kolekcji medale mistrzostw Europy i mistrzostw Polski, a nawet tytuły mistrzów świata za sprawą smoczych łodzi, klub został również dostrzeżony przez Polski Związek Kajakowy;
- 2) **Stowarzyszenie Sparta Sport Squad** – organizacja wspierająca klub sportowy doskonalący dzieci i młodzież w zakresie gimnastyki, akrobatyki i tańca. Jesienią 2024 r. zawodniczek klubu wraz z trenerką Pauliną Przyborowską uczestniczyły

w Mistrzostwach Europy FIT KID w Bułgarii, był to efekt wcześniejszych sukcesów w mistrzostwach Polski.

- 3) **Stowarzyszenie Sabat Szefowych** – stowarzyszenie, które w samym 2024 r. w zorganizowanych akcjach charytatywnych zebrało ponad 410 tys. zł na pomoc potrzebującym, tradycyjne już „Śniadanie z Sabatem” wniosło aż 340 tys. zł, jest również organizatorem cyklicznej akcji proekologicznej „Ziemia Człuchowska dla czystego Pomorza”, ale także promocji miasta na ogólnopolskich spotkaniach, jak np. Kongres Kobiet czy w Fundacji WOŚP i w Sejmie RP.
- 4) **Stowarzyszenie Chór Euforia** – chór powstał w 2021 r. z inicjatywy grupy śpiewających przyjaciół, swoimi występami uświetnia nie tylko miejskie uroczystości, ale również sławi Człuchów w dalszej i bliższej okolicy.
- 5) Na wniosek Stowarzyszenia Pro Kultura nagrodę otrzymało 6 osób, które od lat aktywnie działają na rzecz największej imprezy muzycznej odbywającej się w naszym mieście, czyli Polish Boogie Festival, w 2024 r. odbyła się dwudziesta edycja festiwalu, są to: **Adam Gawroński, Miłosz Gawroński, Karol Hybner, Karolina Thiede, Stanisław Wcisło i Adam Bondarenko.**

Ponadto Nagroda Specjalna Burmistrza za ponadprzeciętne promowanie miasta na arenie krajowej i międzynarodowej trafiła do następujących osób:

- 1) **Katarzyna Gilewicz-Górnaś** (na wniosek Rodziców i Grona Pedagogicznego Niepublicznej Szkoły Podstawowej Piano w Człuchowie) – dyrektor szkoły, zaangażowana w liczne przedsięwzięcia miejskie np. Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba czy Dni Człuchowa, jej aktywność na rzecz miasta przekłada się również na sukcesy jej uczniów, którzy zdobywają liczne nagrody i wyróżnienia w ogólnopolskich konkursach i przeglądach muzycznych i wokalnych.
- 2) **Krystyna Ferlin** (na wniosek Danuty Purgacz w imieniu Miejskiej Rady Seniorów) – wieloletnia prezes Klubu Emeryta „Jedynka”, aktywna działaczka TMZC zaangażowana w rozwój działalności społecznej wśród seniorów i akcje charytatywne.
- 3) **Arkadiusz Kamiński** (na wniosek TMZC) – aktywny członek tej organizacji oraz jej zarządu, osoba bardzo zaangażowana w propagowanie historii miasta i regionu wśród dorosłych i młodzieży, prelegent różnych uroczystości miejskich i przewodnik letnich spacerów po mieście, organizator i autor materiałów konkursu wiedzy o regionie dla młodzieży.
- 4) **Daria i Łukasz Imianowscy** – trenerzy kajakarstwa i nauczyciele wychowania fizycznego, oboje trenują zawodników MKS „Polstyr” Człuchów i UKS ZSS Człuchów, a także najmłodszych adeptów piłki nożnej w „Piaście” Człuchów i wioślarzy, najgłośniejszym sukcesem trenerów i ich podopiecznych w 2024 r. jest potrójne mistrzostwo świata juniorów w wyścigach smoczych łodzi na Filipinach, sukces został poprzedzony wielokrotnym mistrzostwem Europy i Polski w smoczych łodziach.

- 5) **Marcin Matczak** – koordynator, sternik, tłumacz i sekretarz MKS „Polstyr” Człuchów, główny organizator wyjazdu drużyny juniorów w smoczach łodziach na Filipiny.

Burmistrz Miasta przyznał również jedno wyróżnienie za ponadprzeciętne promowanie miasta, trafiło ono do Małgorzaty Łakomskiej, organizatorki cyklicznej już plenerowej akcji pn. Yoga Day na Polanie Rodzinnej w Lasku Luizy, poprzedzonej bezpłatnymi, weekendowymi zajęciami yogi w maju i czerwcu.

18.1.5. Zasłużony dla miasta Człuchowa w 2024 r.

W 2024 r. tytuł Zasłużony dla miasta Człuchowa został przyznany przez RM trzem osobom na wniosek Burmistrza Miasta. Wszyscy to wieloletni samorządowcy. Tytuł ten otrzymali:

- **Grażyna Misztal** na podstawie uchwały RM Nr LXIII.502.2024 – rekordzistka wśród radnych pod względem długości sprawowania mandatu w Radzie Miejskiej w Człuchowie, jest radną nieprzerwanie od 1998 r., obecna kadencja jest jej siódmą, w RM sprawowała różne funkcje, m.in. wiceprzewodniczącej rady, czy przewodniczącej komisji rewizyjnej, angażuje się również w działalność społeczną różnych organizacji pozarządowych;
- **Jerzy Górny** na podstawie uchwały RM Nr LXIII.503.2024 – radny miejski przez sześć kadencji od 1998 do 2024 r., przez trzy kadencje Przewodniczący RM, zaangażowany w działalność społeczną w: Towarzystwie Pomocy im. św. Brata Alberta, Stowarzyszeniu Pro Kultura i Banku Żywności w Chojnicach;
- **Alfons Żebryk** na podstawie uchwały RM Nr LXIII.504.2024 – radny miejski dwóch kadencji, działacz organizacji działających na rzecz dzieci oraz związku pszczelarzy, odznaczony licznymi tytułami m.in. Srebrny Krzyż Zasługi, Odznaka Przyjaciela Dziecka.

Fot. 21 i 22. Wręczenie odznaczeń „Zasłużony dla miasta Człuchowa” przyznanych w 2024 r.

Źródło: archiwum UM.

18.1.6. Wyróżnienia i nagrody dla miasta

Rok 2024 zaowocował wysokimi lokatami Gminy Miejskiej Człuchów w rankingach i plebiscytach organizowanych przez instytucje i organizacje. Są to:

1. Pierwsze miejsce w ogólnopolskim konkursie Mister Camping – po raz pierwszy w historii człuchowski Camping nr 80 znalazł się wśród zdobywców pierwszego miejsca, uczestnikami konkursu są wszystkie campingi zrzeszone w Polskiej Federacji Campingu i Caravaningu, czyli 95% całego polskiego rynku campingowego; PFCC jest organizatorem konkursu we współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki; jest on organizowany co roku od 59 lat, ostatnie trzy lata z rzędu Camping nr 80 plasował się na drugiej pozycji, a wcześniej trzy razy na trzecim miejscu.
2. Lider Powiatu Człuchowskiego – tytuł przyznany Gminie Miejskiej Człuchów przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej oddział w Gdańsku, za wynik w rankingu gmin, oceniono w nim 119 samorządów, Człuchów uplasował się ogólnie na 32. miejscu, a pierwszym w naszym powiecie, ranking opiera się na wskaźnikach oceniających jakość życia mieszkańców w sferze społecznej i gospodarczej.
3. Po raz trzeci z rzędu Człuchów uplasował się na czele ogólnopolskiego rankingu Gmina na 5! Ponownie miasto zdobyło najwięcej punktów w całym kraju, edycja 2023/24 była już dziesiątą z kolei edycją plebiscytu organizowanego przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie, oceniającego atrakcyjność inwestycyjną gmin. Człuchów co roku, od drugiej edycji, trafia do grona wyróżnionych, czyli nieprzerwanie od 2016 r., w tegorocznym rankingu zdobył 82% możliwych do zdobycia punktów.
4. Za utrzymywanie wysokiego poziomu obsługi interesanta biznesowego tytuł „Złota Gmina na 5!”, który otrzymują gminy utrzymujące dobry wynik w raporcie „Gmina na 5!” przez trzy kolejne lata, Człuchów otrzymał to wyróżnienie po raz siódmy z rzędu.
5. Wyróżnienie dla Człuchowa za rozwój opieki wczesnodziecięcej w Polsce przyznane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – jest to owoc działań miasta związanych z opieką nad najmłodszymi dziećmi i docenienie samorządu za wspieranie inicjatyw z tym zadaniem związanych, czyli utworzenie żłobka publicznego i trzech nowych oddziałów przedszkolnych w filii Przedszkola Miejskiego im. Jacka i Agatki przy ul. Sobieskiego.
6. Poza tym osobiście został doceniony burmistrz Człuchowa Ryszard Szybajło, który otrzymał: Odznakę Honorową za zasługi dla samorządu terytorialnego przyznaną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz złotą odznakę Polskiej Federacji Campingu i Caravaningu w uznaniu zasług dla rozwoju turystyki campingowej.

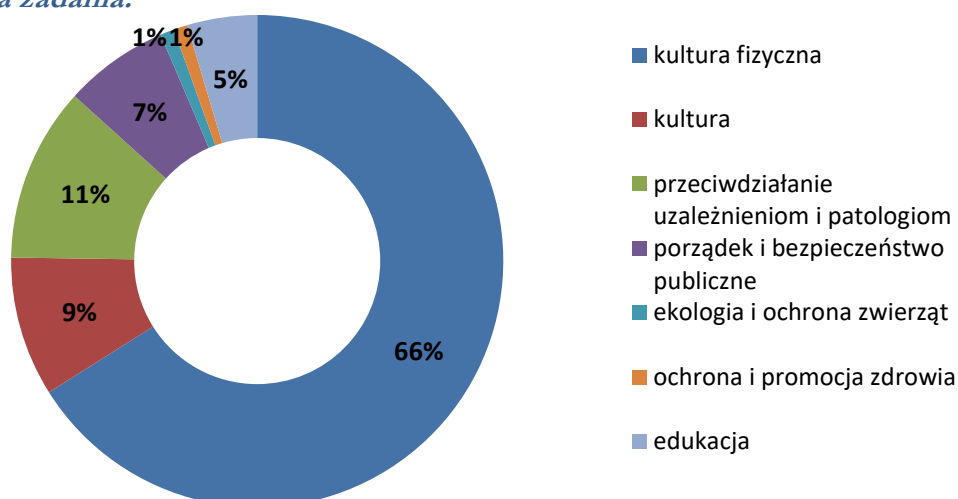
18.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W roku 2024 Gmina Miejska Człuchów realizowała zadania publiczne na rzecz swoich mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w różnych formach finansowych i pozafinansowych.

18.2.1. Współpraca finansowa

Finansowe wsparcie organizacji pozarządowych odbywało się poprzez wspieranie i powierzanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, w wyniku **otwartych konkursów ofert** ogłaszanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1491) oraz w trybie pozakonkursowym na podstawie art. 19a tej ustawy tzw. „**małe dotacje**”. Dodatkowym mechanizmem wspierającym działalność organizacji pozarządowych była **możliwość zaciągania pożyczek**, stanowiących refundowany później wkład własny.

Wykres 16. Środki przeznaczone w 2024 r. na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.

Źródło: opracowanie własne UM.

Na dotacje na realizację zadań publicznych w 2024 r. zaplanowano kwotę w wysokości **436 000 zł** z podziałem na następujące rodzaje zadań:

- 1) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 288 000 zł;
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 40 000 zł;
- 3) ochrona i promocja zdrowia – 4 000 zł;
- 4) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 50 000 zł;
- 5) porządek i bezpieczeństwo publiczne – 30 000 zł;
- 6) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego – 4 000 zł;
- 7) nauka, edukacja i wychowanie – 20 000 zł.

18.2.1.1. Tryb konkursowy

Ogłoszono **3** konkursy z podstawowych obszarów priorytetowych.

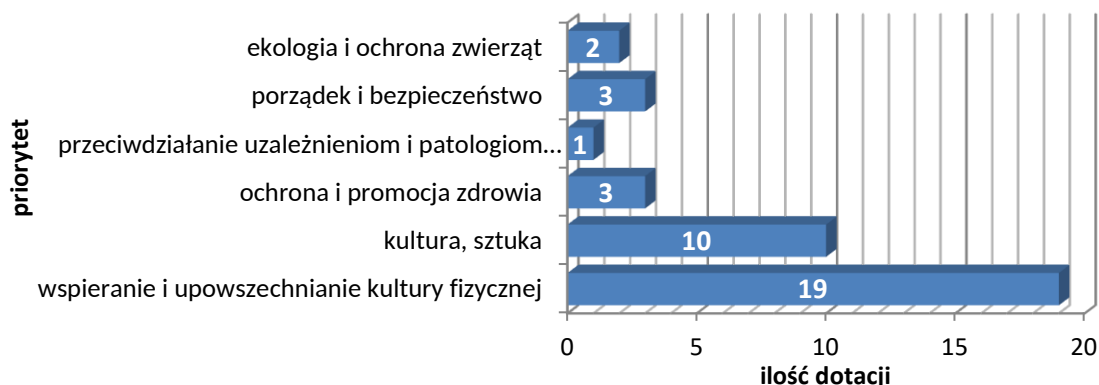
Konkurs I

Zarządzeniem Nr 0050.178.2023 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 18 grudnia 2023 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów. Zgodnie z zapisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie, zarządzeniem Nr 0050.1.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 3 stycznia 2024 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowych, a zarządzeniem Nr 0050.8.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. powołano Komisję Konkursową do opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli UM i jedna osoba posiadająca doświadczenie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Na konkurs wpłynęły **53 oferty**, najwięcej na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej – 23 oferty oraz na kulturę, sztukę oraz ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej – 16, na ochronę i promocję zdrowia – 4, na przestrzeganie porządku i bezpieczeństwa publicznego – 4, na ekologię i ochronę zwierząt, na przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – 3, oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego – 2. Jedna oferta dotyczyła wszystkich zadań jednocześnie.

Po ocenie formalnej, następnie merytorycznej dokonanej przez Komisję ds. opiniowania ofert, zarządzeniem Nr 0050.17.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 29 stycznia 2024 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Przyznano 38 dotacji i podpisano **38 umów** na realizację zadań publicznych: z zakresu kultury fizycznej – 19, kultury i sztuki – 10, ochrony i promocji zdrowia – 3, przestrzegania porządku i bezpieczeństwa publicznego – 3, ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego – 2, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym – 1. Przyznana łączna kwota dotacji to: **367 370,00 zł**.

Wykres 17. Ilość podpisanych umów na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach w Konkursie I w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne UM.

Większość zaplanowanych zadań zostało zrealizowanych i rozliczonych, jedno zadanie pt. „Ziemia człuchowska dla czystego Pomorza” zostało w praktyce zrealizowane, ale z powodu rozwiązania stowarzyszenia, nie rozliczone, a środki z dotacji zwrócono. Pozostałe zaplanowane zadania zostały zrealizowane i rozliczone, co przedstawia tabela.

Tabela 37. Dotacje na realizację zadań publicznych w 2024 r.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finansowy [zł]	udział własny osobowy [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej							
1	Żeglarstwo bezpieczny sport i rekreacja dla mieszkańców Człuchowa 2024 YACHT KLUB CZŁUCHÓW	11000,00	11000,00	4577,00	6900,00	22477,00	0,00
2	Poznanie własnego potencjału w sporcie siłowym i w sztukach walk Stowarzyszenie „OBUDŹ W SOBIE POTENCJAŁ”	Negatywna ocena formalna					
3	Regaty Żeglarskie o Puchar Burmistrza Człuchowa KŻ „VI-KING” Człuchów	5000,00	5000,00	3605,65	3880,00	12485,65	0,00
4	Szkolenie i współzawodnictwo dzieci i młodzieży w żeglarskim KŻ „VI-KING” Człuchów	8000,00	8000,00	16654,37	12240,00	36894,37	0,00
5	II Memoriał Kajakowy im. Ryszarda Jękota MKS „Polstyr” Człuchów	5000,00	5000,00	26,12	6000,00	11026,12	0,00
6	Szukamy olimpijczyka MKS „Polstyr” Człuchów	15000,00	15000,00	892,72	12000,00	27892,72	0,00
7	Sport szkołą charakteru UKS ZSS w Człuchowie	3000,00	3000,00	295,20	3600,00	6895,20	0,00
8	Morsy są wśród nas Klub Morsów Człuchowskich	Negatywna ocena formalna					
9	Turnieje siatkarskie – „Spotkajmy się pod siatką” Powiatowe Towarzystwo Piłki Siatkowej w Człuchowie	3000,00	3000,00	0,00	6480,00	9480,00	0,00

10	Strzelectwo sportowe dla młodzieży LOK Zarząd Powiatowy w Człuchowie	3000,00	3000,00	438,61	600,00	4038,61	0,00
11	Lekkaatletyka dla każdego! CMKL	32000,00	32000,00	6000,00	11500,00	49500,00	0,00
12	Nauka pływania dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Człuchowie uczęszczających do klas I-III w 2024 Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	0,00	-	-	-	-	
13	Motocross w najlepszym krajowym wydaniu CzAMK	40000,00	40000,00	43999,20	0,00	83999,20	0,00
14	Ogólnopolski turniej w Piłce Plażowej Siatkowej UKS „OPTYMIST”	3000,00	3000,00	1040,84	1720,00	5760,84	0,00
15	Amatorska Liga Koszykówki CKK ORŁY CZŁUCHÓW	2000,00	2000,00	3032,00	0,00	5032,00	0,00
16	IV Turniej Szachowy o Puchar Kierownika Ośrodka Szkolenia i Wychowania OHP w Człuchowie UKS Junak	1000,00	999,97	0,00	1200,00	2199,97	0,03
17	Promocja i popularyzacja wędkarstwa PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	5000,00	5000,00	1405,63	5580,00	11985,63	0,00
18	KravGuard - zajęcia z samoobrony Fundacja Fucco	Negatywna ocena formalna					
19	Organizacja obozu sportowego Stowarzyszenie Sportowy Człuchów	5000,00	5000,00	2300,01	0,00	7300,01	0,00
20	Organizacja VI edycji Biegu Tropem Wilczym w Człuchowie Stowarzyszenie Sportowy Człuchów	4000,00	4000,00	1689,65	0,00	5689,65	0,00

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

21	Spartakiada dla Zdrowia Człuchowskie Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi	3000,00	3000,00	16,97	1100,00	4116,97	0,00
22	I Ogólnopolskie zawody w FitKid w Człuchowie Stowarzyszenie Sparta Sport Squad	10000,00	10000,00	2940,00	0,00	12940,00	0,00
23	Prowadzenie regularnych zajęć sportowych oraz udział w rozgrywkach i turniejach piłki nożnej drużyn juniorów i seniorów MKS „Piast” Człuchów	115000,00	115000,00	34862,98	5200,00	155062,98	0,00
Razem		273 000,00	272 999,97	123 776,95	78 000,00	474 776,92	0,03
w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej							
1	Dumni z Bohaterów Niezłomnych - planszowa gra edukacyjna dla szkół, drużyn harcerskich i bibliotek Fundacja „Fylion”	0,00	-	-	-	-	-
2	Co to za cyrki?! Stowarzyszenie Teatr Ludyczny	0,00	-	-	-	-	-
3	III Pomorski Konkurs Piosenki Żeglarskiej im. Jerzego Knajdka YACHT KLUB CZŁUCHÓW	3000,00	3000,00	3800,00	0,00	6800,00	0,00
4	Festyn kowalski w „Kuźni w Fosie” Polskie Stowarzyszenie Pasjonatów Kowalstwa	0,00	-	-	-	-	-
5	Poznajemy swój kraj 2024 PSD Oddział Wojewódzki	1000,00	1000,00	3240,35	0,00	4240,35	0,00
6	Z kulturą francuską w Człuchowie CzTPF	3000,00	3000,00	2200,00	1300,00	6500,00	0,00
7	Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba Stowarzyszenie Sabat Szefowych	2000,00	2000,00	6,69	2800,00	4806,69	0,00

8	Prowadzenie Sali Tradycji Kolejnictwa w Człuchowie Chojnickie Stowarzyszenie Miłośników Kolei	1000,00	999,87	0,00	4000,00	4999,87	0,13
9	Kino Plenerowe w Gminie Człuchów Fundacja Rozwoju Kinematografii	0,00	-	-	-	-	-
10	Katolicy Na Ulicy – Festyn Rodzinny Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Człuchowie	3000,00	3000,00	2004,00	1100,00	6104,00	0,00
11	Klub filmowy „Pro Kultura” Stowarzysz. „Pro Kultura”	2350,00	2350,00	306,34	600,00	3256,34	0,00
12	Malowane legendy Człuchowa Fundacja Zakątek Sztuki	0,00	-	-	-	-	-
13	Warsztaty perkusyjne z Maciejem Ślimakiem Starostą w Człuchowie 2024 Stowarzyszenie Anatomia Rocka	Negatywna ocena formalna					
14	XX Polish Boogie Festival Stowarzysz. „Pro Kultura”	17000,00	17000,00	203130,52	64250,00	284380,52	0,00
15	XXX Pomorski Przegląd Piosenki Dziecięcej oraz X Pomorski Przegląd Piosenki Młodzieżowej Stowarzysz. „Pro Kultura”	1320,00	1320,00	1,41	800,00	2121,41	0,00
16	Tyle słońca w naszym mieście – piosenki Anny Jantar Stowarzyszenie Chór Euforia	4000,00	4000,00	2939,99	3400,00	10339,99	0,00
Razem		37 670,00	37 669,87	217 629,30	78 250,00	333 549,17	0,13
z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym							
1	Promowanie zdrowego trybu życia, wzmocnienie zachowań abstynenckich, pogłębienie integracji rodzinnych Stowarzyszenie Klub Abstynenta KROKUS	20 000,00	20 000,00	13 120,60	3200,00	36 320,60	0,00

RAPORT
O STANIE GMINY MIEJSKIEJ CZŁUCHÓW W ROKU 2024

2	Warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży ze Szkoły Podstawowej Fundacja Rozwoju Warmii i Mazur	0,00	-	-	-	-	-
3	PIKNIK STREETBALLOWY CKK ORŁY CZŁUCHÓW	0,00	-	-	-	-	-
Razem		20 000,00	20 000,00	13 120,60	3 200,00	36 320,60	0,00
z zakresu ochrony i promocji zdrowia							
1	Widzieć więcej – Integracja osób niewidomych i tracących wzrok w 2024 r. PZN Okręg Pomorski	1000,00	1000,00	494,65	250,00	1744,65	0,00
2	„Dzień walki z cukrzycą” PSD Oddział Wojewódzki	1000,00	1000,00	1060,63	0,00	2060,63	0,00
3	„(Nie)widzialni” w Człuchowie – 2024 Fundacja StwardnienieRozsiane.info	0,00	-	-	-	-	-
4	O depresji – bez presji. Profilaktyka zdrowia psychicznego Fundacja uWAŻNI	2000,00	2000,00	38,43	500,00	2538,43	0,00
Razem		4 000,00	4 000,00	1 593,71	750,00	6 343,71	0,00
z zakresu porządku i bezpieczeństwa publicznego							
1	Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających na sprzęcie i kąpiących się nad jeziorem Rychnowskim CZŁUCHOWSKIE WOPR	20000,00	20000,00	7200,00	0,00	27200,00	0,00
2	Moto Człuchów – prosta droga do bezpieczeństwa Stowarzysz. Motocyklowe Moto Człuchów	4000,00	4000,00	1456,49	0,00	5456,49	0,00
3	KravGuard – zajęcia z samoobrony Fundacja Fucco	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Patrolowanie akwenów wodnych na terenie Człuchowa PZW Okręg Słupski Koło w Człuchowie	5000,00	5000,00	215,53	18750,00	23965,53	0,00
Razem		29 000,00	29 000,00	8 872,02	18 750,00	56 622,02	0,00

z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrody							
1	Utrzymanie szpitala dla chorych bezdomnych kotów z terenu miasta Człuchów Fundacja dla zwierząt Parys	3000,00	3000,00	1201,92	0,00	4201,92	0,00
2	„Ziemia człuchowska dla czystego Pomorza” Stowarzyszenie „Rodzice dla Piano”	1000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1000,00
Razem		4 000,00	3 000,00	1201,92	0,00	4201,92	1 000,00
Inne/wspólne dla wszystkich zakresów							
1	Centrum Zrównoważonego Rozwoju. „Okrągły stół dla Puszczy Białowieskiej” (...) Fundacja Instytut Białowieski	Negatywna ocena formalna					
Razem		0	0	0	0	0	0
PODSUMOWANIE		367 670,00	366 669,84	366 194,50	178 950,00	911 814,34	1000,16

Źródło: oprac. wł. UM.

Dzięki wykorzystaniu dotacji w wysokości **366 669,84 zł** zrealizowano zadania o wartości łącznej **916 951,36 zł**. Najwięcej z nich dotyczyło kultury fizycznej, m.in. sportowego zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwijania ich zainteresowań w różnych dziedzinach: piłce nożnej, kajakarstwie, lekkiej atletyce, żeglarskim, akrobatyce, itd.

Tabela 38. Podsumowanie Konkursu I.

Lp.	Zadanie priorytetowe	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finansowy [zł]	udział własny osobowy [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
1	wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	273 000,00	272 999,97	123 776,95	78 000,00	474 776,92	0,03
2	kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa (...)	37 670,00	37 669,87	217 629,30	78 250,00	333 549,17	0,13
3	przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społ.	20 000,00	20 000,00	13 120,60	3 200,00	36 320,60	0,00
4	ochrony i promocji zdrowia	4 000,00	4 000,00	1 593,71	750,00	6 343,71	0,00
5	porządku i bezpieczeństwa publicznego	29 000,00	29 000,00	8 872,02	18 750,00	56 622,02	0,00

6	ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrody	4 000,00	3 000,00	1201,92	0,00	4201,92	1 000,00
RAZEM		367 670,00	366 669,84	366 194,50	178 950,00	911 814,34	1 000,16

Źródło: oprac. wł. UM.

Fot. 23. Koncert Chóru Euforia.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 24. 20. Polish Boogie Festival.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 25. Konkurs Piosenki Żeglarskiej.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 26. Turniej Piłki Siatkowej.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 27. Regaty na Jeziorze Rychnowskim.

Źródło: archiwum UM.

Fot. 28. Zawody lekkoatletyczne.

Źródło: archiwum UM.

Konkurs II

Zarządzeniem Nr 0050.68.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 10 maja 2024 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Zarządzeniem Nr 0050.75.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 4 czerwca 2024 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowej, a zarządzeniem Nr 0050.79.2024 z dnia 13 czerwca 2024 r. powołano Komisję Konkursową do opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej i jedna osoba posiadająca doświadczenie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Na konkurs wpłynęło **8 ofert**. Jedna z nich została negatywnie oceniona pod względem formalnym. Zarządzeniem Nr 0050.82.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 20 czerwca 2024 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano **7 umów** na realizację zadania publicznego z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży. Przyznana łączna kwota dotacji to: **30 000,00 zł**. Zadania zostały zrealizowane i rozliczone, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Dotacje przyznane na realizację zadań z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finans. [zł]	udział własny osob. [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
1	Sportowe Lato w mieście 2024 Yacht Klub Człuchów	5500,00	5500,00	12900,00	0,00	18400,00	0,00
2	Półkolonie nad jeziorem MKS „Polstyr” Człuchów	3500,00	3500,00	99,63	1500,00	5099,63	0,00
3	Półkolonie na sportowo UKS ZSS w Człuchowie	3500,00	3500,00	280,00	1800,00	5580,00	0,00
4	Półkolonia żeglarska Klub Żeglarski „VI-KING” Człuchów	5000,00	5000,00	9080,02	9510,00	23590,02	0,00
5	Letnie półkolonie z Piastem Człuchów MKS „Piast” Człuchów	3500,00	3500,00	0,00	2700,00	6200,00	0,00
6	Sportowe wakacje na powietrzu Miejskie Stowarzyszenie Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki w Człuchowie	3000,00	2804,98	0,00	950,00	3754,98	195,02

7	Ze strażakami na sportowo OSP w Rychnowach	6000,00	6000,00	53651,48	1500,00	61151,48	0,00
8	Centrum Zrównoważonego Rozwoju. „Okrągły stół dla Puszczy Białowieskiej” Fundacja Instytut Białowieski	negatywna ocena formalna					
Razem		30 000,00	29 804,98	76 011,13	17 960,00	123 776,11	195,02

Źródło: oprac. wł. UM.

Dzięki wykorzystaniu dotacji w wysokości **29 804,98 zł** zrealizowano zadania na rzecz wypoczynku letniego dzieci i młodzieży o łącznej wartości **123 776,11 zł**. Były to zarówno półkolonie, jak i obóz wyjazdowy.

Fot. 29. Letnie półkolonie z Piastem.

Źródło: MKS „Piast” Człuchów.

Fot. 30. Półkolonia żeglarska.

Źródło: fb KŻ „VI-King”.

Fot. 31. „Ze strażakami na sportowo”.

Źródło: OSP w Rychnowach.

Fot. 32. „Półkolonie na sportowo”.

Źródło: fb UKS ZSS Człuchów.

Konkurs III

Zarządzeniem Nr 0050.109.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 13 września 2024 r. ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów z zakresu nauki, edukacji i wychowania. Zarządzeniem Nr 0050.115.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 25 września 2024 r. ogłoszono nabór do Komisji Konkursowej, a zarządzeniem Nr 0050.118.2024 z dnia 7 października 2024 r. powołano Komisję Konkursową do opiniowania ofert. W skład komisji weszło trzech przedstawicieli Gminy Miejskiej Człuchów.

Na konkurs wpłynęły **2 oferty**. Jedna z nich została negatywnie oceniona pod względem formalnym. Zarządzeniem Nr 0050.119.2024 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 8 października 2024 r. rozstrzygnięto otwarty konkurs ofert. Podpisano 1 umowę na realizację zadania publicznego z zakresu organizacji nauki, edukacji i wychowania z przeznaczeniem na stypendia. Przyznana łączna kwota dotacji to: **20 000,00 zł**.

Zadanie zostało zrealizowane i rozliczone, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Dotacje przyznane na realizację zadań z nauki, edukacji i wychowania.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finans. [zł]	udział własny osob. [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzystanej dotacji [zł]
1	Nauka, edukacja i wychowanie, w tym wspieranie działań służących rozwijaniu uzdolnień uczniów poprzez stypendia naukowe i sportowe Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego	20000,00	20000,00	85500,00	0,00	105500,00	0,00
8	Centrum Zrównoważonego Rozwoju. „Okrągły stół dla Puszczy Białowieskiej” Fundacja Instytut Białowieski	negatywna ocena formalna					
Razem		20 000,00	20 000,00	85 500,00	0,00	105 500,00	0,00

Źródło: oprac. wł. UM.

Dzięki wykorzystaniu dotacji w wysokości **20 000,00 zł** zrealizowano zadanie na rzecz stypendiów dla dzieci i młodzieży z powiatu człuchowskiego o łącznej wartości **105 500,00 zł**. Człuchowianom przyznano 19 stypendiów naukowych oraz 19 stypendiów sportowych o łącznej wartości **35 200,00 zł**.

Podsumowanie konkursów

Łącznie w 2024 r. w odpowiedzi na **trzy konkursy** ofert na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Człuchów wpłynęły **63 oferty**. Przyznano **46 dotacji** i podpisano 46 umów z organizacjami pozarządowymi. Dzięki przekazaniu dotacji w wysokości **417 670,00 zł** na rzecz mieszkańców Człuchowa zrealizowano zadania publiczne na kwotę ponad 1,1 mln zł. Większość z nich dotyczyła zakresu kultury fizycznej.

Tabela 41. Rozliczenie wszystkich dotacji.

Konkurs	wysokość przyznanych dotacji [zł]	wysokość wykorzystanych dotacji [zł]	udział własny finansowy stowarz. [zł]	udział własny osobowy stowarz. [zł]	całkowity koszt zadań [zł]	zwrot niewykorzystanych dotacji [zł]
konkurs I	367 670,00	366 669,84	366 194,50	178 950,00	911 814,34	1000,16
konkurs II	30 000,00	29 804,98	76 011,13	17 960,00	123 776,11	195,02
konkurs III	20 000,00	20 000,00	85 500,00	0,00	105 500,00	0,00
Razem	417 670,00	416 474,82	527 705,63	196 910,00	1 141 090,45	1 195,18

Źródło: oprac. wł. UM.

18.2.1.2. Małe dotacje

W 2024 r. organizacje pozarządowe mogły także starać się o środki w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – tzw. małe dotacje. W tym trybie wpłynęło **7 ofert**, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Oferty złożone w trybie pozakonkursowym.

Lp.	Zadanie/stowarzyszenie	przyznana dotacja	wykorzystana dotacja	udział własny finans.	udział własny osobowy	całkow. koszt zadania	zwrot niewykorzyst. dotacji
1	Każdy może morsować Klub Morsów Człuchowskich	3000,00	3000,00	71,69	0,00	3071,69	0,00
2	Poznanie własnego potencjału w sporcie siłowym i w sztukach walk Stowarzyszenie „Obudź w Sobie Potencjał”	8000,00	8000,00	0,00	2000,00	10000,00	0,00
3	YogaDay by Małgorzata – edycja 2024 Stowarzyszenie na rzecz zdrowego stylu życia „Balans”	4000,00	4000,00	800,00	850,00	5650,00	0,00
4	Szachy Sala Gimnastyczna dla umysłu Stowarzyszenie Szachowe „Husaria”	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Bezpieczna Kobieta Fundacja Fucco	1000,00	1000,00	1340,00	0,00	2340,00	0,00

6	Konfencja SM – i co z tego? Fundacja StwardnienieRozsiane.Info	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Warsztaty muzyczno-wokalne „Muzycznie przez świat” Stowarzyszenie Promyk Nadziei	2000,00	2000,00	500,00	0,00	2500,00	0,00
Razem		18 000,00	18 000,00	2 711,69	2 850,00	23 561,69	0,00

Źródło: oprac. wł. UM.

Dofinansowano pięć zadań: trzy z zakresu kultury fizycznej, jedną z bezpieczeństwa oraz jedną z kultury – na łączną kwotę **18 000,00 zł**. Wszystkie zadania zostały zrealizowane i rozliczone.

Fot. 33. Yoga Day.

Źródło: fb Stowarzyszenia na rzecz zdrowego stylu życia „Balans”.

Fot. 34. Półkolonia żeglarska.

Źródło: fb Klub Morsów Człuchowskich.

18.2.1.3. Pożyczki dla organizacji pozarządowych

W 2022 r. Burmistrz Człuchowa udostępnił dodatkowy mechanizm finansowania lokalnych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe – **pożyczki** na refundację środków oraz zabezpieczenia wkładu własnego. Z udzielanych przez Gminę Miejską Człuchów nieoprocentowanych pożyczek może skorzystać organizacja pozarządowa realizująca zadanie w sferze działalności pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Człuchowa z zakresu zadań własnych gminy, które jest współfinansowane ze środków zewnętrznych. Więcej informacji znajduje się w regulaminie udzielania pożyczek dla organizacji pozarządowych, stanowiącym załącznik do Zarządzenia Nr 0050.153.2021 Burmistrza Miasta Człuchów z dnia 13 grudnia 2021 r. sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania pożyczek dla organizacji pozarządowych.

W 2024 r. **żadna** organizacja nie wnioskowała o pożyczkę.

18.2.2. Współpraca pozafinansowa

Realizując program współpracy Gmina Miejska Człuchów realizowała następujące formy współpracy pozafinansowej:

- 1) wzajemne informowanie się o planowanych działaniach na miejskiej stronie internetowej w zakładce „współpraca z ngo”, zamieszczony jest tu także program współpracy, informacje na temat otwartego konkursu ofert i pozakonkursowego trybu otrzymania dotacji oraz możliwości zaciągnięcia pożyczki z budżetu Gminy Miejskiej Człuchów;
- 2) informacje na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Człuchowie <http://bip.czuchow.pl/>;
- 3) konsultowanie projektu „Programu Współpracy Gminy Miejskiej Człuchów z Organizacjami Pozarządowymi na 2024 rok”;
- 4) udostępnianie lokali na działalność organizacji pozarządowych;
- 5) pomoc i wsparcie dla organizacji przy tworzeniu ofert i sprawozdań;
- 6) mailing informacyjny.

18.2.3. Podsumowanie współpracy z ngo

W konkursach i trybie pozakonkursowym:

- z zaplanowanych 436 000,00 zł przyznano **435 670,00 zł** dotacji,
- z czego wykorzystano **434 474,82 zł**,
- z własnych środków finansowych i osobowych organizacje pozarządowe dołożyły **729 877,32 zł**,
- to pozwoliło na realizację zadań na rzecz mieszkańców Człuchowa w wysokości **1 164 652,14 zł**.

Tabela 43. Rozliczenie dotacji dla organizacji pozarządowych udzielonych w 2024 r.

Tryb udzielenia dotacji	wysokość przyznanych dotacji [zł]	wysokość wykorzystanych dotacji [zł]	udział własny finansowy stowarz. [zł]	udział własny osobowy stowarz. [zł]	całkowity koszt zadań [zł]	zwrot niewykorzystanych dotacji [zł]
konkursy	417 670,00	416 474,82	527 705,63	196 610,00	1 141 090,45	1 195,18
małe dotacje	18 000,00	18 000,00	2 711,69	2 850,00	23 561,69	0,00
Razem	435 670,00	434 474,82	530 417,32	199 460,00	1 164 652,14	1 195,18

Źródło: oprac. wł. UM.

Ze względu na rodzaj zadania priorytetowego, podział przyznanych dotacji wygląda następująco:

Tabela 44. Podsumowanie konkursów i małych dotacji.

Lp.	Zadanie priorytetowe	przyznana dotacja [zł]	wykorzystana dotacja [zł]	udział własny finansowy [zł]	udział własny osobowy [zł]	całkowity koszt zadania [zł]	zwrot niewykorzyst. dotacji [zł]
1	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	273 000,00 +15 000,00 = 288 000,00	272 999,97 +15 000,00 = 287 999,97	123 776,95 + 871,69 = 124 648,64	78 000,00 + 2 850,00 = 80 850,00	474 776,92 + 18 721,69 = 493 498,61	0,03 + 0,00 = 0,03
2	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa (...)	37 670,00 + 2 000,00 = 39 670,00	37 669,87 + 2000,00 = 39 669,87	217 629,30 + 500,00 = 218 129,30	78 250,00 + 0,00 = 78 250,00	333 549,17 + 2 500,00 = 336 049,17	0,13 + 0,00 = 0,13
3	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społ.	20 000,00	20 000,00	13 120,60	3 200,00	36 320,60	0,00
3a	organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży w wakacje	30 000,00	29 804,98	76 011,13	17 960,00	123 776,11	195,02
4	ochrona i promocja zdrowia	4 000,00	4 000,00	1 593,71	750,00	6 343,71	0,00
5	porządek i bezpieczeństwo publiczne	29 000,00 + 1 000,00 = 30 000,00	29 000,00 +1 000,00 = 30 000,00	8 872,02 + 1 340,00 = 10 212,02	18 750,00 + 0,00 = 18 750,00	56 622,02 + 2 340,00 = 58 962,02	0,00
6	ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrody	4 000,00	3 000,00	1201,92	0,00	4201,92	1 000,00
7	nauka, edukacja, wychowanie	20 000,00	20 000,00	85 500,00	0,00	105 500,00	0,00
RAZEM		435 670,00	434 474,82	530 417,32	199 760,00	1 164 652,14	1 195,18

Źródło: oprac. wł. UM

Liczba złożonych ofert, przyznanych dotacji, zawartych umów poniżej.

Tabela 45. Liczba ofert, dotacji i zawartych umów o dotacje w 2024 r.

	Liczba złożonych ofert	Liczba przyznanych dotacji	Liczba zawartych umów	Liczba organizacji, które zrezygnowały z dotacji przed podpisaniem umowy
konkurs I	53	38	38	0
konkurs II	8	7	7	0
konkurs III	2	1	1	0
małe dotacje	7	5	5	0
Razem	70	51	51	0

Źródło: oprac. wł. UM.

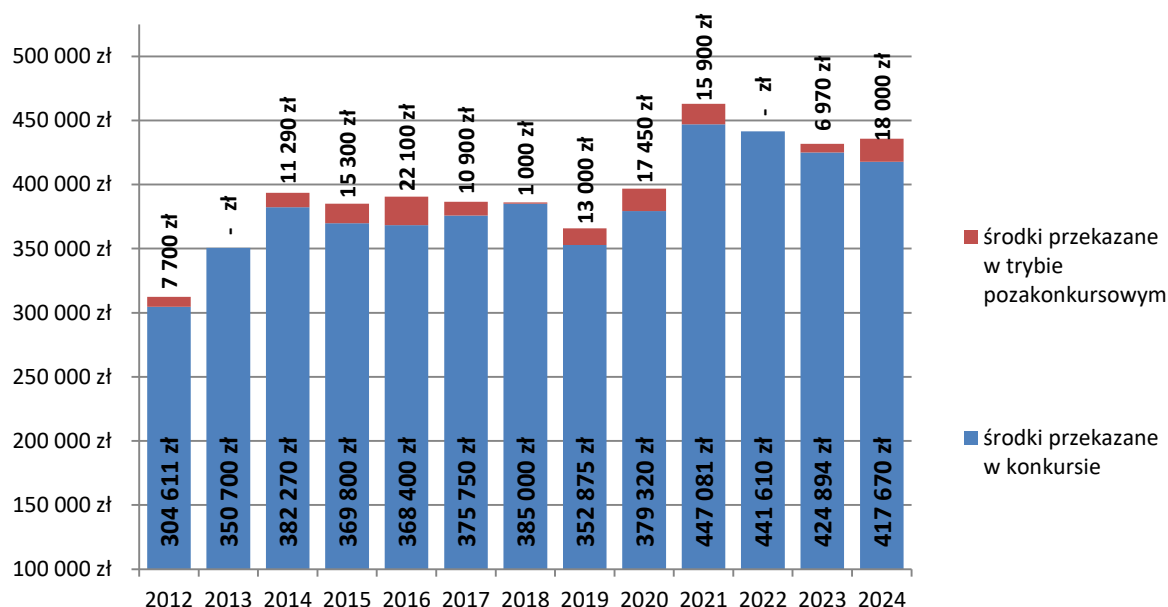
Wykres 18. Dotacje 2024 „w pigułce”.

Źródło: oprac. wł. UM.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat wysokość środków przyznanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań gminy utrzymuje się na podobnym poziomie. W latach 2021–2024 roczna suma przekazanych środków przekroczyła 400 tys. zł, jest to efekt zwiększenia środków z profilaktyki przewidzianych na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży przekazywanych obecnie w trybie konkursowym, a także realizacji zadań z zakresu rewitalizacji w roku 2022.

Wykres 19. Środki przyznane organizacjom pozarządowym w latach 2012–2024.

Źródło: oprac. wł. UM.

18.3. Współpraca z organizacjami międzygminnymi oraz zagranicznymi miastami partnerskimi

18.3.1. Organizacje międzygminne, których członkiem jest Czluchów

Czluchów jest członkiem 5 organizacji będących platformą współpracy pomiędzy samorządami, są to:

- **Lokalna Organizacja Turystyczna „Ziemia Czluchowska”** z siedzibą w Czluchowie – organizacja została powołana w celu wspierania rozwoju turystyki na terenie powiatu czluchowskiego, Gmina Miejska Czluchów przystąpiła do organizacji jako członek założyciel w październiku 2003 r.
- **Stowarzyszenie gmin Polskie Zamki Gotyckie** z siedzibą w Olsztynie – organizacja skupiająca i gwarantująca współpracę gmin, na terenie których znajdują się gotyckie zamki, szczególnie w zakresie promocji zabytków oraz zwiększania ruchu turystycznego w gminach członkowskich, działa od 1997 r., Czluchów jest członkiem stowarzyszenia od września 2007 r.,

Rysunek 19. Członkowie Stowarzyszenia gmin Polskie Zamki Gotyckie na mapie.

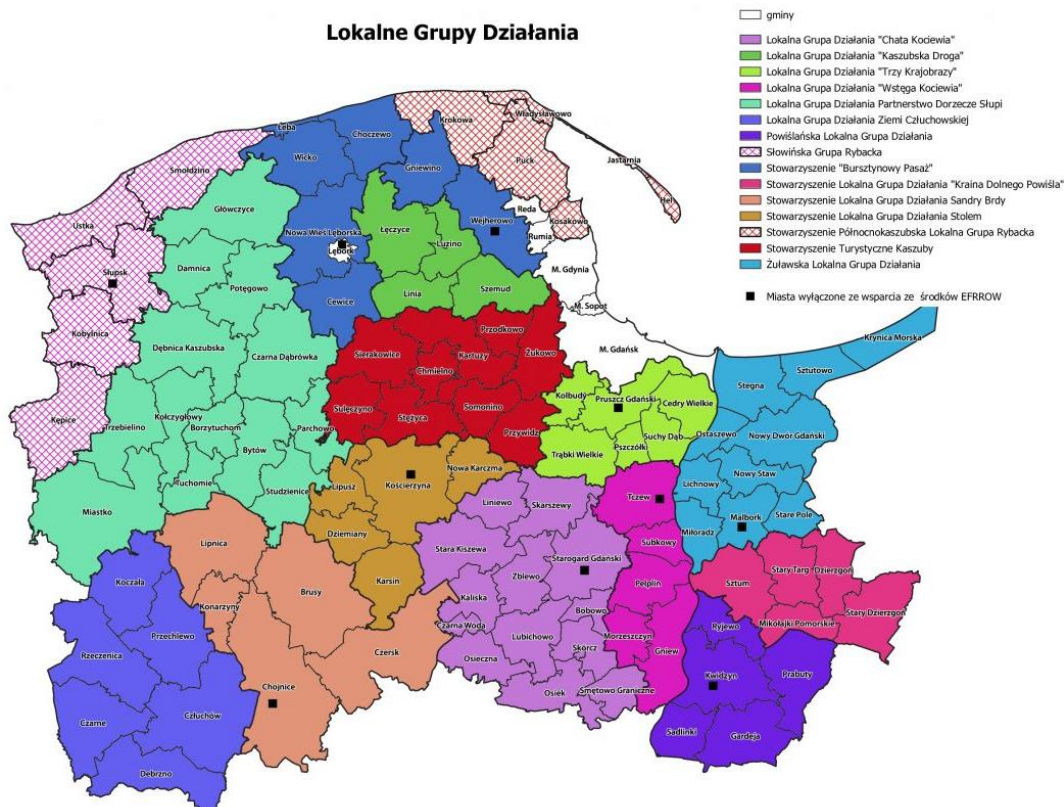

Źródło: <https://zamkigotyckie.org.pl/>.

- **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Czluchowskiej** z siedzibą w Debrznie – organizacja skupiająca samorządy powiatu czluchowskiego, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne z terenu powiatu, działająca wszechstronnie na rzecz rozwoju regionalnego, powstała w 2015 r., Czluchów jest członkiem LGD od początku istnienia organizacji,

Rysunek 20. Lokalne Grupy Działania w województwie pomorskim.

Źródło: <https://dprow.pomorskie.eu/lokalne-grupy-dzialania-2021-2027/>.

Rysunek 21. Logo Lokalnej Grupy Działania Ziemi Człuchowskiej.

Rysunek 22. Logo Stowarzyszenia gmin Polskie Zamki Gotyckie.

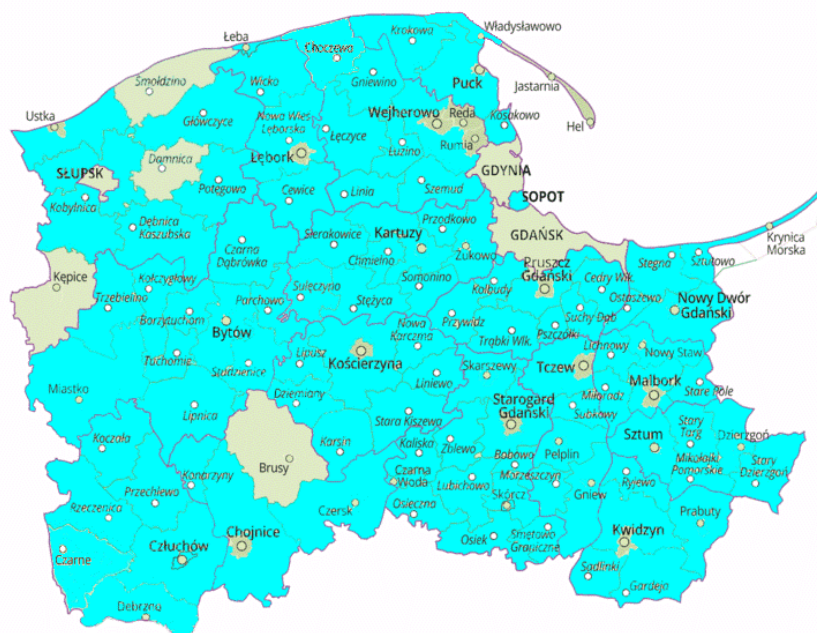
Rysunek 23. Logo Związku Gmin Pomorskich.

Źródło: <https://lgdzc.pl/>, <https://zamkigotyckie.org.pl/>, <https://zgp.com.pl/>.

- **Związek Gmin Pomorskich** z siedzibą w Gdańsku – organizacja utworzona w 1992 r., jest najstarszą i największą w woj. pomorskim korporacją zrzeszającą jest oraz jedną z największych w kraju, obecnie zrzesza 105 gmin (wiejskie, miejsko-wiejskie i miejskie), Człuchów jest członkiem związku od 2019 r.,

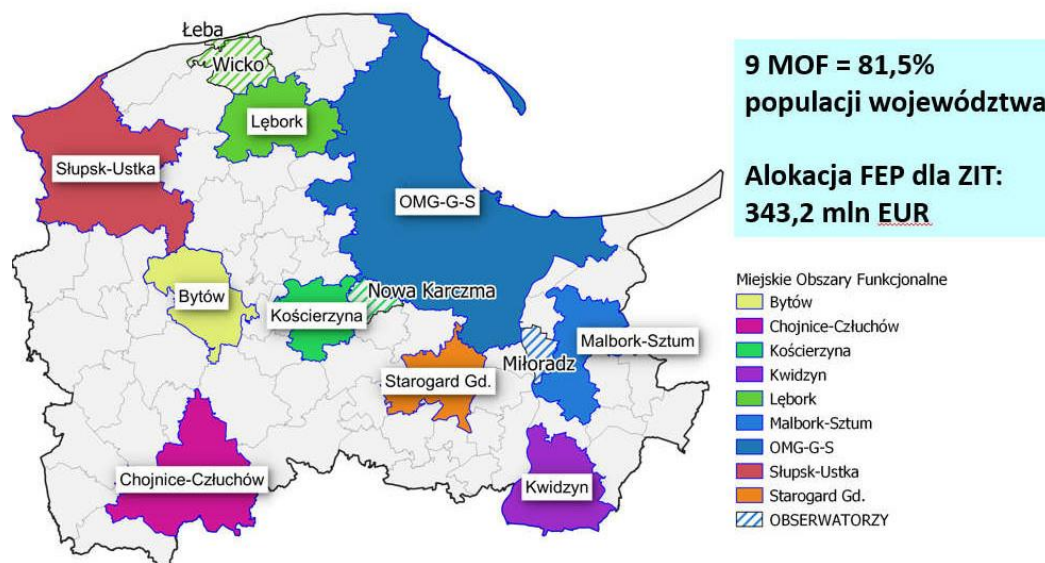
Rysunek 24. Gminy zrzeszone w Związku Gmin Pomorskich od października 2024 r.

Źródło: <https://zgp.com.pl/>.

- **Chojnicko-Człuchowski Miejski Obszar Funkcjonalny** – porozumienie samorządów powiatów chojnickiego i człuchowskiego, zawarte w celu integracji działań różnych podmiotów publicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju m.in. dzięki realizacji wspólnych projektów dofinansowanych ze środków unijnych, w październiku 2024 r. odbyły się konsultacje projektu „Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chojnice-Człuchów 2023–2030”.

Rysunek 25. Miejskie obszary funkcjonalne w województwie pomorskim.

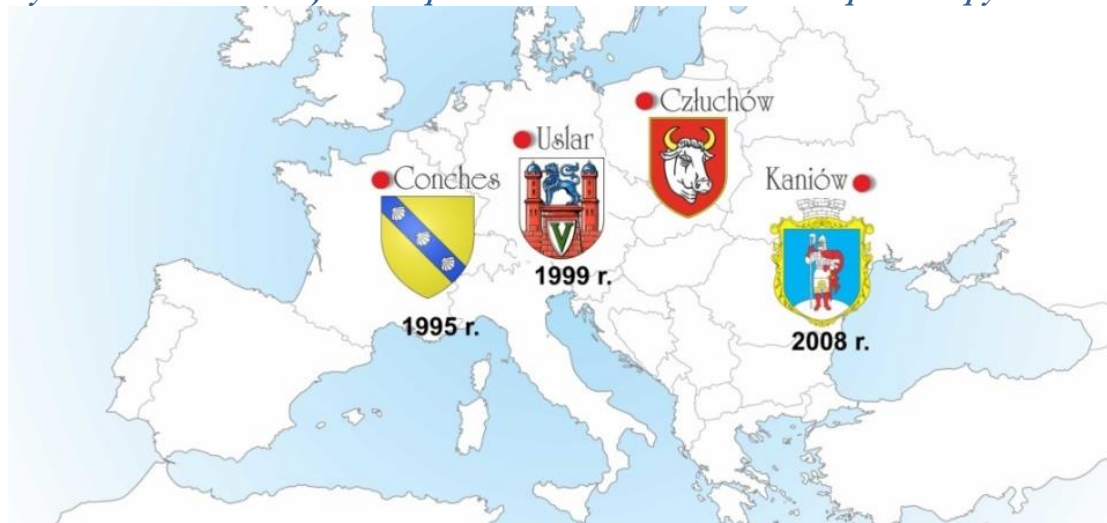
Źródło: <https://pomorskie.eu/>.

18.3.2. Miasta partnerskie Człuchowa

Od kilkunastu lat nie zmieniała się liczba aktywnie współpracujących z miastem Człuchów samorządów zagranicznych.

Rysunek 26. Lokalizacja miast partnerskich Człuchowa na mapie Europy.

Źródło: oprac. wł. UM.

Są to 3 miasta europejskie:

- **Conches-en-Ouche** z Francji, miasto położone w regionie Normandia liczące powyżej 5 tys. mieszkańców, oddalone od Człuchowa o 1590 km,
- **Uslar** z Niemiec, miasto położone w kraju związkowym Dolna Saksonia w powiecie Northeim, liczące powyżej 15 tys. mieszkańców, oddalone od Człuchowa o 772 km,
- **Kaniów** z Ukrainy, miasto położone w obwodzie czerkaskim, w rejonie czerkaskim, nad Zbiornikiem Kaniowskim na Dnieprze, liczy ok. 23 tys. mieszkańców, oddalone od Człuchowa o 1350 km.

Tabela 46. Miasta partnerskie Człuchowa.

	Conches-en-Ouche	Uslar	Kaniów
herb miasta partnerskiego			
data zawarcia umowy partnerskiej	28 października 1995 r.	18 marca 1999 r.	20 września 2008 r.
włodarz miasta w 2024 r.	Jérôme Pasco	Torsten Bauer	Ihor Reńkas

Źródło: oprac. wł.

Najważniejszymi inicjatywami na gruncie współpracy zagranicznej w 2024 r. były:

- luty 2024 r. – druga rocznica rozpoczęcia wojny w Ukrainie to skierowane do Burmistrza Człuchowa Ryszarda Szybajło podziękowania od Burmistrza Kaniowa - Ihora Reńkasa, za wszelką pomoc płynącą do Ukrainy – również z Człuchowa,
- czerwiec 2024 r. – w ramach Programu Wymiany Rodzin 4 człuchowskie rodziny odpowiedziały na zaproszenie Francuzów i w dniach 19–26 czerwca 2024 r. przebywały w zaprzyjaźnionym mieście w Normandii,
- czerwiec 2024 r. – wizyta nowych przedstawicieli miasta Uslar ds. wzajemnych kontaktów – Artur Goerder i Christian Kaiser zostali wyznaczeni przez burmistrza Uslar Torstena Bauera do dalszego kształtowania wzajemnej współpracy partnerskiej miast, w czerwcu złożyli wizytę w Człuchowie,
- wrzesień 2024 r. – w ostatni wrześniowy weekend – 27–29 września 2024 r. w Uslar – odbywały się obchody **25. rocznicy współpracy Człuchowa i Uslar**, miejscem uroczystości był zabytkowy ratusz miasta Uslar, który jest symbolem tej miejscowości i teren starego miasta, gdzie zorganizowano wydarzenia kulturalne i artystyczne, obchody uświetniło spotkanie tzw. ziomkostwa czyli niemieckiego stowarzyszenia zrzeszającego przedwojennych mieszkańców Człuchowa i okolic; Torsten Bauer, burmistrz Uslar przypomniał, że miejscem podpisania umowy w marcu 1999 r. było dawne schronisko młodzieżowe, ponieważ ratusz był w remoncie; w uroczystościach 25-lecia wzięła udział czteroosobowa delegacja z Człuchowa z burmistrzem Ryszardem Szybajło na czele,
- październik 2024 r. – XXIII Dni Kultury Francuskiej oraz XI Konkurs Piosenki Francuskiej im. Jadwigi Loroach odbyły się w MDK 19 października 2024 r., uczestniczył w nich m.in. Alain Mompert, konsul honorowy Francji na Pomorzu, organizatorem uroczystości było CzTPF.

SPIS TABEL

Tabela 1. Uchwały Rady Miejskiej w Człuchowie opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego w 2024 r. jako akty prawa miejscowego.....	17
Tabela 2. Dochody Miasta Człuchów w 2024 r.....	27
Tabela 3. Wydatki Miasta Człuchów w 2024 r.....	32
Tabela 4. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto idealne do zamieszkania” w 2024 r.....	39
Tabela 5. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto inwestujące w mieszkańców” w 2024 r.....	39
Tabela 6. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto z rozwiniętą infrastrukturą” w 2024 r.....	40
Tabela 7. Realizacja wskaźników w obszarze interwencji „Miasto turystyczne” w 2024 r.	40
Tabela 8. Realizacja wskaźników w obszarach interwencji „Miasto rozwinięte gospodarczo” oraz „Miasto ekologiczne” w 2024 r.....	41
Tabela 9. Zestawienie finansowego majątku trwałego Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2024 r.....	59
Tabela 10. Dane księgowo–finansowe Przedsiębiorstwa Komunalnego za rok 2024.	60
Tabela 11. Realizowane przez Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w 2024 r. inwestycje i projekty – zakończone oraz w trakcie realizacji.....	61
Tabela 12. Zestawienie pojazdów Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Człuchowie.	62
Tabela 13. Liczba uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 na poszczególnych poziomach edukacyjnych w roku szkolnym 2023/24 i 2024/25.	65
Tabela 14. Struktura zatrudnienia w ŚDS w Człuchowie w 2024 r.....	68
Tabela 15. Liczba podopiecznych ŚDS w Człuchowie ze względu na rodzaj zaburzenia psychicznego w 2024 r.	68
Tabela 16. Zestawienie świadczeń z zakresu pomocy społecznej przyznanych obywatelom Ukrainy w 2024 r.	86
Tabela 17. Rodzaje działań Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Człuchowie w latach 2018–2024.....	91
Tabela 18. Realizacja planu zadań inwestycyjnych Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r. .	95

Tabela 19. Zestawienie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków zewnętrznych w 2024 r.	102
Tabela 20. Zmiana struktury gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2024 r. względem roku poprzedniego.....	106
Tabela 21. Zestawienie dzierżawionej powierzchni gruntów miejskich.	109
Tabela 22. Zasób mieszkaniowy Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.	110
Tabela 23. Stawki czynszowe w zasobie mieszkaniowym Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.	111
Tabela 24. Gospodarstwa domowe oczekujące na najem lokali mieszkalnych.....	111
Tabela 25. Odpady komunalne przekazane do ZZO Nowy Dwór w 2023 i w 2024 r.	114
Tabela 26. Rodzaje terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na terenie Człuchowa.....	128
Tabela 27. Wyniki egzaminu klas VIII na tle kraju, województwa i powiatu w latach 2022–2024 (w %).	135
Tabela 28. Chronologiczny wykaz działań kulturalnych, artystycznych i rozrywkowych o charakterze publicznym zorganizowanych przez MDK w 2024 r.	141
Tabela 29. Struktura czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Człuchowie wg wieku w latach 2023 – 2024.	144
Tabela 30. Wypożyczenia książek w 2023 i 2024 r.	144
Tabela 31. Zmiany stanu księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej w ciągu 2024 r.	145
Tabela 32. Wydawnictwa własne Urzędu Miejskiego w Człuchowie w 2024 r.	157
Tabela 33. Bezpłatne wydawnictwa obce promujące Człuchów wydane w 2024 r.	159
Tabela 34. Wydawnictwa obce promujące Człuchów zakupione przez Gminę Miejską Człuchów w 2024 r.	160
Tabela 35. Imprezy masowe w Człuchowie w 2024 r.	162
Tabela 36. Pozwolenia na udostępnienie przestrzeni miejskich na imprezy plenerowe w Człuchowie wydane w 2024 r.	163
Tabela 37. Dotacje na realizację zadań publicznych w 2024 r.	171
Tabela 38. Podsumowanie Konkursu I.	176
Tabela 39. Dotacje przyznane na realizację zadań z zakresu organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	178

Tabela 40. Dotacje przyznane na realizację zadań z nauki, edukacji i wychowania.	180
Tabela 41. Rozliczenie wszystkich dotacji.	181
Tabela 42. Oferty złożone w trybie pozakonkursowym.	181
Tabela 43. Rozliczenie dotacji dla organizacji pozarządowych udzielonych w 2024 r.	183
Tabela 44. Podsumowanie konkursów i małych dotacji.	184
Tabela 45. Liczba ofert, dotacji i zawartych umów o dotacje w 2024 r.	184
Tabela 46. Miasta partnerskie Człuchowa.	189

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Człuchowa zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy w ostatnim dniu roku w latach 2017–2024.	22
Wykres 2. Liczba mieszkańców Człuchowa w podziale na płeć w latach 2020–2024.	22
Wykres 3. Udział ludności Człuchowa według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w latach 2012–2024.	23
Wykres 4. Liczba nowonarodzonych mieszkańców Człuchowa zameldowanych na pobyt stały w latach 2020–2024.	24
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych oraz nowo zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2014–2024.	25
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w latach 2014–2024.	25
Wykres 7. Dziesięć głównych źródeł dochodów Miasta Człuchów w 2024 r.	27
Wykres 8. Dochody Miasta Człuchów wg kategorii w 2024 r. w porównaniu do lat 2020–2023.	30
Wykres 9. Dochody podatkowe Miasta Człuchów wg kategorii w 2024 r. w porównaniu do lat 2020–2023.	30
Wykres 10. Schemat graficzny celów Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Człuchów na lata 2022–2030.	36

Wykres 11. Koszty pobytu w DPS ponoszone przez MOPS w Człuchowie w latach 2005–2024.....	81
Wykres 12. Wydatki inwestycyjne Gminy Miejskiej Człuchów w latach 2014–2024 (w mln zł).	94
Wykres 13. Ogólna struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Miejskiej Człuchów w 2024 r.	106
Wykres 14. Ilość wody doprowadzonej i ścieków odprowadzonych do i od gospodarstw domowych oraz indywidualnych gospodarstw rolnych w Gminie Miejskiej Człuchów w latach 2020–2024.....	112
Wykres 15. Struktura odpadów przekazanych do ZZO Nowy Dwór w 2024 r. z terenu miasta Człuchów.	116
Wykres 16. Środki przeznaczone w 2024 r. na dotacje dla organizacji pozarządowych w podziale na zadania.....	169
Wykres 17. Ilość podpisanych umów na realizację zadań publicznych w poszczególnych priorytetach w Konkursie I w 2024 r.	170
Wykres 18. Dotacje 2024 „w pigułce”.....	185
Wykres 19. Środki przyznane organizacjom pozarządowym w latach 2012–2024.	185

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1, 2, 3 i 4. Sala widowiskowo–kinowa przed, w trakcie i po przebudowie.....	98
Fot. 5 i 6. Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku na przedszkole i żłobek.	98
Fot. 7 i 8. Zmodernizowana infrastruktura turystyczna nad Jeziorem Rychnowskim.	99
Fot. 9, 10, 11 i 12. Prace ziemne przy budowie i konstrukcja nowego boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 1.	100
Fot. 13 i 14. Budowa domków letniskowych i utwardzeń nad Jeziorem Rychnowskim...	100
Fot. 15 i 16. Prace zabezpieczeniowe i archeologiczne na dziedzińcu zamkowym.	101
Fot. 17 i 18. 79. rocznica drugiego powrotu Człuchowa do Polski, 27 lutego 2024 r.	164
Fot. 19 i 20. XII Lawendowy Jarmark Świętego Jakuba, 28 lipca 2024 r.	165

Fot. 21 i 22. Wręczenie odznaczeń „Zasłużony dla miasta Człuchowa” przyznanych w 2024 r.	167
Fot. 23. Koncert Chóru Euforia.	177
Fot. 24. 20. Polish Boogie Festival.	177
Fot. 25. Konkurs Piosenki Żeglarskiej.	177
Fot. 26. Turniej Piłki Siatkowej.	177
Fot. 27. Regaty na Jeziorze Rychnowskim.	177
Fot. 28. Zawody lekkoatletyczne.	177
Fot. 29. Letnie półkolonie z Piastem.	179
Fot. 30. Półkolonia żeglarska.	179
Fot. 31. „Ze strażakami na sportowo”.	179
Fot. 32. „Półkolonie na sportowo”.	179
Fot. 33. Yoga Day.	182
Fot. 34. Półkolonia żeglarska.	182

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Człuchowa na tle Polski, województwa pomorskiego i powiatu człuchowskiego.....	10
Rysunek 2. Położenie Gminy Miejskiej Człuchów na mapie powiatu człuchowskiego.	10
Rysunek 3. Człuchów – zarys granic miasta.....	11
Rysunek 4. Przebieg DK 22, DK 25 i DW 188.	12
Rysunek 5. Położenie Człuchowa względem większych ośrodków miejskich.	13
Rysunek 6. Wzór herbu Człuchowa.	35
Rysunek 7. Wzór flagi Człuchowa.	35
Rysunek 8. Plan sytuacyjny przystanków komunikacji miejskiej na terenie Człuchowa w 2024 r.....	113
Rysunek 9. Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Człuchowskich.	120

Rysunek 10. Lokalizacja użytku ekologicznego „Mokradła nad Jeziorem Łazienkowskim” oraz pomników przyrody w Człuchowie.	121
Rysunek 11. Geosystem System Informacji Przestrzennej, https://mczluchow.e-mapa.net	126
Rysunek 12. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Traugutta w Człuchowie.	126
Rysunek 13. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Mickiewicza a ul. Towarową w Człuchowie.....	127
Rysunek 14. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ul. Sienkiewicza w Człuchowie.	127
Rysunek 15. Informatory Burmistrza i Rady Miejskiej w Człuchowie pt. „Prosto z Ratusza” wydane w 2024 r.	158
Rysunek 16. Kalendarz miejski biurkowy na rok 2025 wydany w 2024 r.	158
Rysunek 17. Kalendarz ścienny na rok 2025.	159
Rysunek 18. Statystyki dot. oficjalnego profilu Człuchowa w serwisie społecznościowym Facebook w 2024 r.	161
Rysunek 19. Członkowie Stowarzyszenia gmin Polskie Zamki Gotyckie na mapie.	186
Rysunek 20. Lokalne Grupy Działania w województwie pomorskim.	187
Rysunek 21. Logo Lokalnej Grupy Działania Ziemi Człuchowskiej.	187
Rysunek 22. Logo Stowarzyszenia gmin Polskie Zamki Gotyckie.	187
Rysunek 23. Logo Związku Gmin Pomorskich.	187
Rysunek 24. Gminy zrzeszone w Związku Gmin Pomorskich od października 2024 r.	188
Rysunek 25. Miejskie obszary funkcjonalne w województwie pomorskim.	188
Rysunek 26. Lokalizacja miast partnerskich Człuchowa na mapie Europy.	189

